

**TISZAVASVÁRI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA**

**TISZAVASVÁRI VÁROS INTEGRÁLT
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

Tiszavasvári Város Önkormányzata

TISZAVASVÁRI VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

HELYZETFELTÁRÓ - HELYZETELEMZŐ - HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZEK

Jelen dokumentum a 2015-ben kidolgozott Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatának aktualizálása.

Az aktualizálás során megtörtént a Megalapozó vizsgálatban szereplő adatok és információk frissítése, kiegészítése, pontosítása.

2023.

**Készítette:
Forensys Kft.**

TARTALOMJEGYZÉK

1	Helyzetfeltáró munkarész	11
1.1	Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban	11
1.1.1	A település térségi szerepe	12
1.1.2	A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése	17
1.2	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	20
1.2.1	Kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Koncepcióhoz (OFTK)	20
1.2.2	Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Területfejlesztési Koncepciójához	21
1.2.3	Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	22
1.3	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	23
1.3.1	Országos Területrendezési Terv (OTrT)	23
1.3.2	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Területrendezési Terve	27
1.4	A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Tiszavasvári fejlesztését befolyásoló megállapításai	31
1.5	Hatályos településfejlesztési döntések	40
1.5.1	A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai ...	40
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	41
1.6	Településrendezési Tervi előzmények	41
1.6.1	Hatályban lévő településrendezési eszközök	41
1.6.2	Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei	42
1.7	A település társadalma	50
1.7.1	A népesség főbb jellemzői	50
1.7.2	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	60
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	61
1.8	A település humán infrastruktúrája	64
1.8.1	Humán közszolgáltatások	64
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	72
1.9	A település gazdasága	75
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	75
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	76
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	85
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	87
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	87
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere	90
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	90
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	93
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	95

1.10.4	Foglalkoztatáspolitiká.....	96
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	97
1.10.6	Intézményfenntartás.....	98
1.10.7	Energiagazdálkodás.....	100
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások.....	100
1.12	Táji és természeti adottságok vizsgálata	102
1.12.1	Természeti adottságok.....	102
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	105
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek.....	110
1.12.4	Ökológiai hálózat.....	111
1.12.5	Egyéb természeti értékek.....	112
1.12.6	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése.....	113
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	113
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	113
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	114
1.14	Az épített környezet vizsgálata	115
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	115
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	122
1.14.3	Az építmények vizsgálata.....	124
1.14.4	Az épített környezet értékei.....	125
1.14.5	Az épített környezet konfliktusai, problémái	127
1.15	Közlekedés	127
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	127
1.15.2	Közúti közlekedés	128
1.15.3	Parkolás	130
1.15.4	Áruszállítás.....	130
1.15.5	Közösségi közlekedés.....	131
1.15.6	Kerékpáros közlekedés	132
1.15.7	Gyalogos közlekedés	132
1.15.8	Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások.....	133
1.16	Közművek állapota és energiahatékonyság.....	133
1.16.1	Vízi-közművek.....	134
1.16.2	Energia.....	139
1.16.3	Elektronikus hírközlés	143
1.17	Térségi és települési környezetvédelem.....	144
1.17.1	Talaj	144
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	144

1.17.3	Levegőtminőség és védelme, Városi klíma	146
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	147
1.17.5	Sugárzás védelem.....	148
1.17.6	Hulladékkezelés	148
1.17.7	Vizuális környezetterhelés, Ásványi nyersanyag lelőhely	149
1.17.8	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	149
1.18	Katasztrófavédelem	150
1.18.1	Építésföldtani korlátok, Egyéb	151
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség, Árvízvédelem	151
2	Helyzetelemző munkarészek	153
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	153
2.1.1	Településhálózati összefüggések.....	153
2.1.2	Terület- és településrendezés	153
2.1.3	Társadalom.....	153
2.1.4	Humán infrastruktúra és szolgáltatások.....	154
2.1.5	Gazdaság	154
2.1.6	Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák	155
2.1.7	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	156
2.1.8	Épített környezet.....	156
2.1.9	Közlekedés	157
2.1.10	Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem	157
2.2	Tiszavasvári helyzetének összehasonlítása hasonló nagyságú és/vagy adottságú városokkal	160
3	Helyzetértékelő munkarész	165
3.1	Helyzetelemzés eredményeinek értékelése.....	165
3.1.1	A folyamatok értékelése	165
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése – SWOT elemzés.....	166
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	170
3.2	Problématérkép/Értéktérkép	170
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	175
3.3.1	A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása	175
3.3.2	Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése	200
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	209
4	Mellékletek.....	210
4.1	Régészeti lelőhelyek	210
4.2	Műemlékek.....	217

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései	22
2. ábra: Intelligens Szakosodási Stratégia prioritásai	23
3. ábra: Tiszavasvári népességszámának változása (fő, 2000-2020)	50
4. ábra: Tiszavasvári népmozgalmi adatai (fő, eset, 2000-2020)	51
5. ábra: A népesség korösszetétele (% , 2001, 2011)	52
6. ábra: A népesség korösszetétele (% , 2015-2020)	52
7. ábra: Eltartottsági ráta alakulása (% , 2015-2020)	53
8. ábra: Öregedési index alakulása (% , 2015-2020)	53
9. ábra: Munkaerőpiaci jellemzők változása (fő, 2000-2020)	55
10. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya az egyes korcsoportokban (% , 2004-2020)	56
11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint (% , 2000-2020)	56
12. ábra: Nők és férfiak munkaerőpiaci helyzete (%)	57
13. ábra: Nyilvántartott álláskeresők havi bontásban (fő, %, 2021. január – 2021. december)	58
14. ábra: Segélyezettek ezer főre jutó száma (ezer fő, 2015, 2020)	59
15. ábra: A lakások minősége, mint az életminőséget befolyásoló tényezők (2001, 2011, 2020)	59
16. ábra: A személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (db/ezer fő, 2000-2020)	60
17. ábra: Az internet-előfizetések ezer főre jutó száma (db/ezer fő, 2013-2020)	60
18. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (% , 2020)	61
19. ábra: Civil szervezetek megoszlása tevékenységi kör szerint (db, 2022)	64
20. ábra: Az óvodába beírt gyermekek száma (fő, 2001-2020)	65
21. ábra: Az általános iskolai tanulók száma (fő, 2001-2020)	66
22. ábra: Működő vállalkozások számának megoszlása (% , 2019)	76
23. ábra: A használt földterület művelési ágak szerint, a vármegyei összes terület arányában (% , 2010)	77
24. ábra: Állattartók (balra) és állatállomány (jobbra) vármegyei részaránya (% , 2010)	77
25. ábra: Egyes ipari szektorokban működő vállalkozások vármegyei részaránya (% , 2019)	80
26. ábra: Működő vállalkozások száma a szolgáltatási szektor egyes ágazataiban (db, 2019)	81
27. ábra: Egyes szolgáltatási szektorokban működő vállalkozások vármegyei részaránya (% , 2019)	82
28. ábra: Működő és regisztrált vállalkozások fajlagos száma (db/ezer lakos, 2019)	86
29. ábra: Az adott év folyamán épített és megszűnt lakások száma (db, 2000-2020)	87
30. ábra: Lakásállomány (db, 2001-2020)	88
31. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (% , db, 2011)	88
32. ábra: Lakóingatlanok négyzetméter árának alakulása Tiszavasváriban (Ft/m ² , 2006. április – 2023. április) .	89
33. ábra: Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása (ezer Ft, 2014-2020)	91
34. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati bevételek (ezer Ft, 2014-2020)	91
35. ábra: Egy lakosra jutó iparüzési adóbevétel (ezer Ft, 2014-2020)	92
36. ábra: Közfoglalkoztatottak száma (fő, 2013-2022.01.02. hó)	97

37. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db, 2000-2020)	136
38. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db, 2000-2020)	137
39. ábra: Tiszavasvári villamosenergia fogyasztásának megoszlása szektoronként éves bontásban (% , 2016-2018)	140
40. ábra: Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db, 2000-2020)	140
41. ábra: Szektoronkénti földgáz felhasználás Tiszavasváriban (% , 2016-2018).....	141
42. ábra: Háztartási gázfogyasztók száma (db, 2000-2020)	142
43. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db, 2000-2019)	143
44. ábra: Tiszavasvári városrészeinek lakosszáma (fő, 2011)	177
45. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása (% , 2011).....	177

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Néhány összehasonlító adat Tiszavasvári megyén belüli szerepére vonatkozóan	15
2. táblázat: Tiszavasvári járás települései	16
3. táblázat: Tiszavasvári települési funkciói.....	18
4. táblázat: A Tiszavasváriban illetékes intézmények központjai, távolságuk a várostól	19
5. táblázat: Térségi övezetek és azok kapcsolata	25
6. táblázat: A település területi mérlege.....	47
7. táblázat: A területrendezési tervvel való összhang vizsgálata.....	49
8. táblázat: Tiszavasvári, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye és Magyarország népességének változása (2001, 2020)	51
9. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (% , 2001, 2011, 2016)	54
10. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása (% , 2001, 2011)	55
11. táblázat: Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak és közfoglalkoztatottak száma (fő, 2015-2020)	58
12. táblázat: Személyijövedelemadó főbb adatai (fő, ezer fő, 2016)	59
13. táblázat: Civil szervezetek száma (db, db/ezer fő, 2019, 2020)	63
14. táblázat: Intézményi adatok az óvodákban.....	65
15. táblázat: Intézményi adatok az általános iskolákban.....	67
16. táblázat: Intézményi adatok a középiskolákban	68
17. táblázat: Segélyezési és ellátási adatok (2015, 2020).....	70
18. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek	72
19. táblázat: Működő vállalkozások létszámkategória szerint (db, %, 2019).....	76
20. táblázat: Átlagosnál jobb minőségű földek Tiszavasvári területén	76
21. táblázat: Tiszavasvári idegenforgalmi attrakciói	83
22. táblázat: Idegenforgalmi adatok (2013-2020).....	83

23. táblázat: A Találkozások Háza látogatottsági adatai (2021).....	84
24. táblázat: Múzeumi rendezvények látogatottsága (2021)	85
25. táblázat: A legtöbb munkavállalót foglalkoztató vállalkozások Tiszavasváriban.....	86
26. táblázat: A településfejlesztésben résztvevő legfontosabb szervezetek feladatai és kompetenciái	95
27. táblázat: Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések (2014-2022).....	99
28. táblázat: Erdőterületek Tiszavasváriban.....	104
29. táblázat: Művelési ágak és tagozódások	116
30. táblázat: Önkormányzati tulajdonú termőföldek és besorolásuk	117
31. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása	119
32. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása	121
33. táblázat: Tiszavasvári műemlékei.....	126
34. táblázat: Közmű szolgáltatók.....	133
35. táblázat: Víztestek minősítése.....	145
36. táblázat: Zajterhelési határértékek a zajtól védendő területeken.....	148
37. táblázat: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól	159
38. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok (2021)	160
39. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci (2021)	160
40. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok (2020, 2021).....	161
41. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok (2021).....	162
42. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok (2021)	162
43. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok (2021).....	163
44. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok.....	164
45. táblázat: Tiszavasvári értékei	170
46. táblázat: Tiszavasvári problémái	172
47. táblázat: Néhány képzettségi és szociális mutató értéke városrészenként (% , 2011)	178
48. táblázat: Munkaerő-piaci adatok városrészenként (% , 2011).....	178
49. táblázat: Lakásállomány adatai városrészenként (2011).....	179
50. táblázat: A Belváros intézményi ellátottsága	180
51. táblázat: A Belváros SWOT-elemzése	182
52. táblázat: Belső-Szentmihály intézményi ellátottsága.....	184
53. táblázat: Belső-Szentmihály SWOT-elemzése	184
54. táblázat: A Búdi városrész intézményi ellátottsága	187
55. táblázat: A Búdi városrész SWOT-elemzése.....	187
56. táblázat: A Gyári lakótelep intézményi ellátottsága	190
57. táblázat: A Gyári lakótelep SWOT-elemzése	191
58. táblázat: Külső-Szentmihály intézményi ellátottsága.....	192
59. táblázat: Külső-Szentmihály SWOT-elemzése	193

60. táblázat: Józsefháza és Dankópuszta SWOT-elemzése.....	195
61. táblázat: Az Üdülőterület intézményi ellátottsága.....	197
62. táblázat: Az Üdülőterület SWOT-elemzése.....	197
63. táblázat: Az Ipari-gazdasági terület SWOT-elemzése.....	199
64. táblázat: Szegregátumok összehasonlítása Tiszavasváriban.....	207

TÉRKÉPJEGYZÉK

1. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése és főbb szerkezeti kapcsolatai.....	11
2. térkép: Magyarország városhálózata.....	12
3. térkép: A Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Területfejlesztési Konceptiójának földrajzi fókuszai.....	13
4. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye növekedési tengelyei, csomópontjai.....	14
5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye turisztikai desztinációi.....	14
6. térkép: Tájékvédelmi terület övezete.....	15
7. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye járásai (2020).....	16
8. térkép: A Tiszavasvári járás települései és szomszédos területei.....	17
9. térkép: A Tiszavasvári illetékes intézmények központjai.....	19
10. térkép: Tiszavasvári az Országos Szerkezeti Terven.....	24
11. térkép: Települést érintő országos övezetek.....	26
12. térkép: Települést érintő egyéb országos övezetek.....	27
13. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.....	28
14. térkép: Tiszavasvárit érintő vármegyei övezetek (Trtv. és MvM rendelet által meghatározott).....	29
15. térkép: Tiszavasvárit érintő egyedileg meghatározott vármegyei övezetek (Trtv. 24. §-a alapján meghatározható).....	29
16. térkép: Tiszavasvárit érintő új főút fejlesztés.....	31
17. térkép: Tiszadob Tiszavasvárral határos területe.....	32
18. térkép: Tiszadada Tiszavasvárral határos területe.....	33
19. térkép: Szorgalmatos Tiszavasvárral határos területe.....	34
20. térkép: Nagycserkesz Tiszavasvárral határos területe.....	35
21. térkép: Hajdúdorog Tiszavasvárral határos területe.....	36
22. térkép: Hajdúnánás Tiszavasvárral határos területe.....	37
23. térkép: Polgár Tiszavasvárral határos területe.....	39
24. térkép: Standard termelési érték egy gazdaságra (1000 euró/gazdaság, 2020).....	78
25. térkép: Tiszavasvári ingatlanok statisztikája (ezer Ft).....	89
26. térkép: Tiszavasvári tágabb térségének hegy- és vízrajza.....	102
27. térkép: Tiszavasvári és környékének vízrajza.....	103
28. térkép: Az erdőként nyilvántartott területek elhelyezkedése Tiszavasváriban.....	105

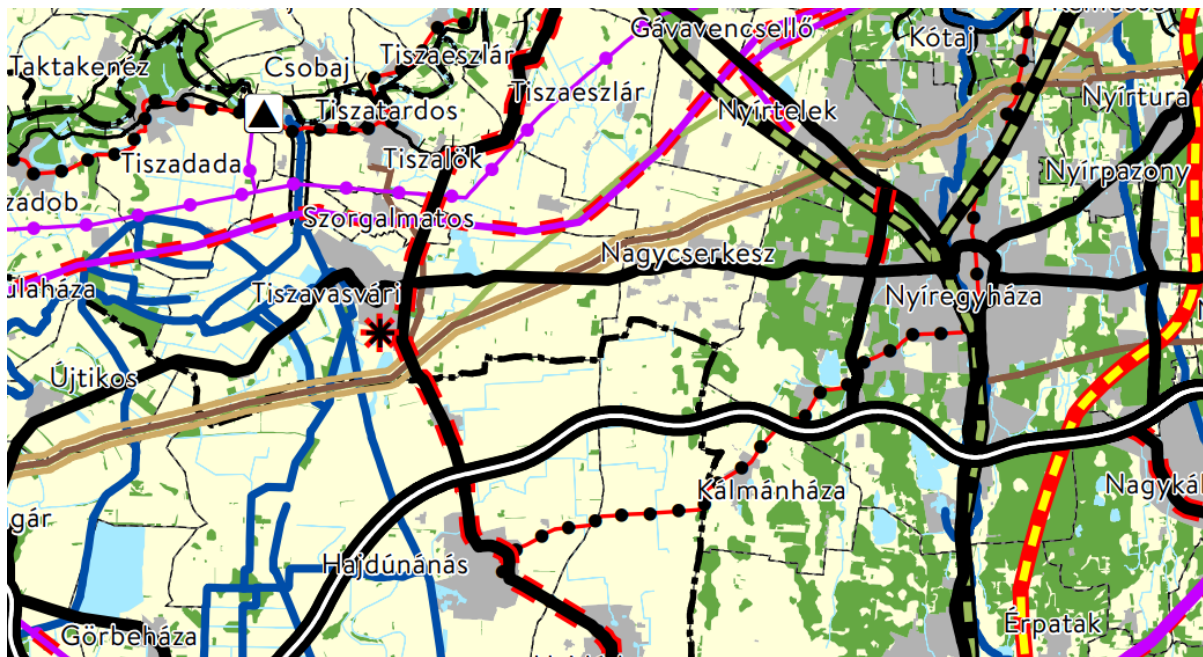
29. térkép: Tiszavasvári és környéke a katonai felmérések idején.....	107
30. térkép: Tiszavasvári és környéke napjainkban	108
31. térkép: Tiszavasvári és környékének tájhasználati térképe.....	109
32. térkép: A település és környékének Natura2000-es területei	111
33. térkép: Tiszavasvári és környékének ökológiai hálózata.....	112
34. térkép: Művelési ág felosztás minőségi osztályok	117
35. térkép: Tiszavasvári környezetének országos jelentőségű főútjai.....	128
36. térkép: Tiszavasvári városi közúthálózata	129
37. térkép: Tiszavasvári vízmű 50 éves elérési idejű védőidom felszíni vetülete	135
38. térkép: A település belvíz veszélyeztetettsége	139
39. térkép: Belvízrendezési és vízhasznosítási létesítmények Tiszavasvári város közigazgatási területén.....	145
40. térkép: Földrengések (2022.04.24. – 2022.05.22.).....	151
41. térkép: Magyarország belvízérzékenységi térképe	152
42. térkép: Tiszavasvári értéktérképe.....	172
43. térkép: Tiszavasvári problématerképe.....	174
44. térkép: Tiszavasvári városrészei	176
45. térkép: Tiszavasvári szegregált (1-5.) és szegregációval veszélyeztetett (6-9.) területei (2011).....	201
46. térkép: 1. szegregátum: Józsefháza.....	202
47. térkép: 2. szegregátum: Külső-Szentmihály K-i oldala	203
48. térkép: 3. szegregátum: Külső-Szentmihály, Gépállomás utca térsége	204
49. térkép: 4. szegregátum: Búdi városrész É-i oldala	205
50. térkép: 5. szegregátum: Búdi városrész, Kodály Zoltán u. (egykori Kun Béla u.) és Csillag u. térsége	206
51. térkép: Szőlőskertek elhelyezkedése a központi belterülethez képest.....	209

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

A Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye nyugati részében elhelyezkedő Tiszavasvári kedvező közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkezik. Mindössze 10km-re fekszik az M3-as autópálya legközelebbi lehajtójától, és 28,5km-re a mind közúton, mind vasúton jól megközelíthető vármegyeszékhelytől, Nyíregyházától. A város központjától mintegy 7 km-re DNy-i irányban található a Tiszavasvárihoz tartozó, de a magtelepüléstől különálló, Józsefháza megnevezésű belterület.

1. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése és főbb szerkezeti kapcsolatai

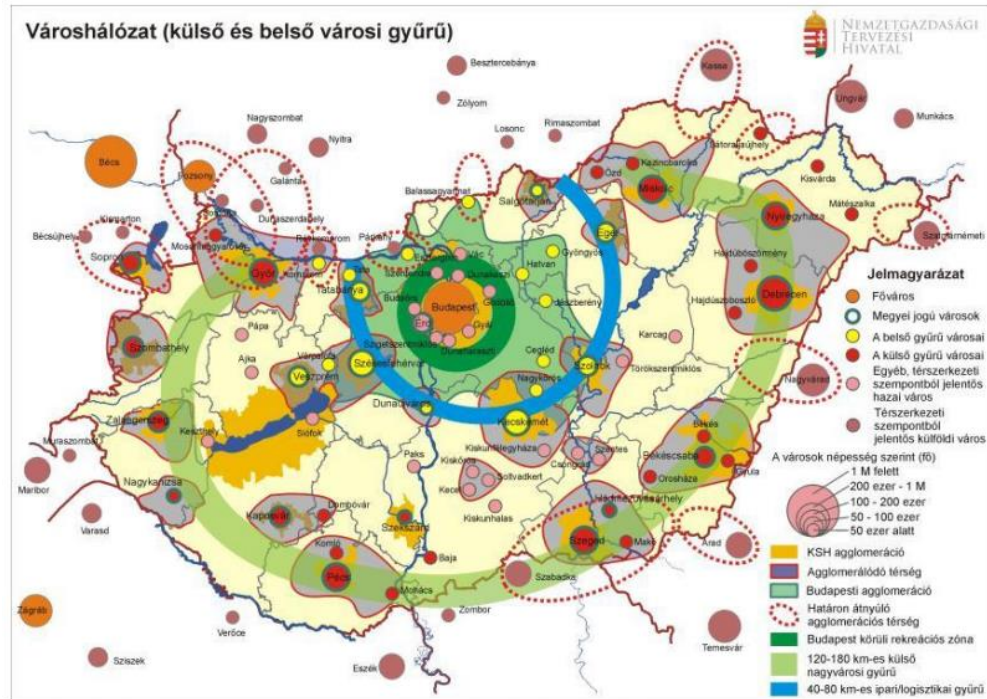

Forrás: Országos Területrendezési Terv – Magyarország szerkezeti terve

1.1.1 A település térségi szerepe

Tiszavasvári közigazgatási területe a Debrecen-Nyíregyháza agglomerálódó térséghez tartozik, így színtere lehet a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztésnek, amit az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) területi specifikus célként definiál.

2. térkép: Magyarország városhálózata

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, 2014

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye térszerkezetében a Nyíregyházától, a fő közlekedési útvonalaktól, illetve a határátkelőhelyektől való távolság az egyik legfontosabb, a térszerkezetet és a funkciók térbeli eloszlását alakító tényező. Tiszavasvári elhelyezkedése ebből a szempontból ellentmondásos:

- a vármegyeszékhely olyan közel van, hogy Tiszavasvári egész térségében érvényesül elszívó ereje, ezért Tiszavasvári csak korlátozott területen alkalmas saját vonzáskörzet kialakítására és ellátására;
- az M3 autópályához a legközelebbi csatlakozás mindössze 10 km távolságra található – az autópálya közelsége jelentős mértékben javítja a város elérhetőségét, és enyhíti a megyén belüli periférikus helyzetéből adódó hátrányokat;
- bár a város elhelyezkedése viszonylag periférikus, de három vármegyeszékhelyről is könnyen elérhető, így elhelyezkedését ki tudja használni akár az iparfejlesztés, akár kereskedelem/logisztika, akár a turizmus területén.

Tiszavasvári az Észak-alföldi régió 17., Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 5. legnagyobb népességű városa. A régió területfejlesztési stratégiai programja a települést a régió belüli dinamikus és dinamizálható térségi központként jellemzi, és Nyíregyháza tágabb funkcionális vonzáskörzetébe sorolja.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: Koncepció) meghatározza a vármegye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszáltságát. A Koncepció három nagyobb csoportba, azokon belül pedig hat alkategóriába sorolja a településeket. Tiszavasvári a vármegye rurális térségének egyik szolgáltató járásközpontja, ugyanakkor nem tartozik a gazdasági alközpontok (decentrumok: Kiskvárd, Mátészalka, Nyírbátor) közé.

3. térkép: A Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Területfejlesztési Koncepciójának földrajzi fókuszai

Fejlett centrum:
A megye gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumának fejlesztése
Nyíregyháza

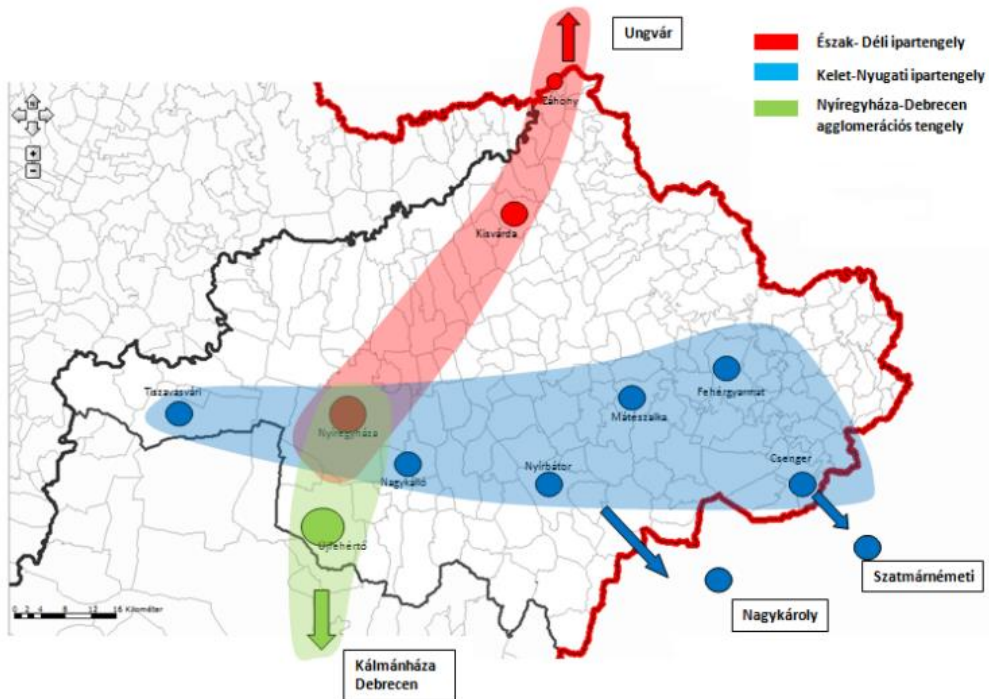
Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok:
A megyei gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése
Decentrum
Járásközpont
Egyéb város

Élhető vidék és felzárkózó külső periferiák:
A megye külső periferiáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése
Külső periferiák
Rurális térségek

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Koncepció, 2021

A Koncepció három gazdaságfejlesztési növekedési tengelyt jelöl ki. Ezek közül Tiszavasvári a kelet-nyugati ipartengely nyugati oldalának iparosodott csomópontja, a vármegyeszékhely közelében.

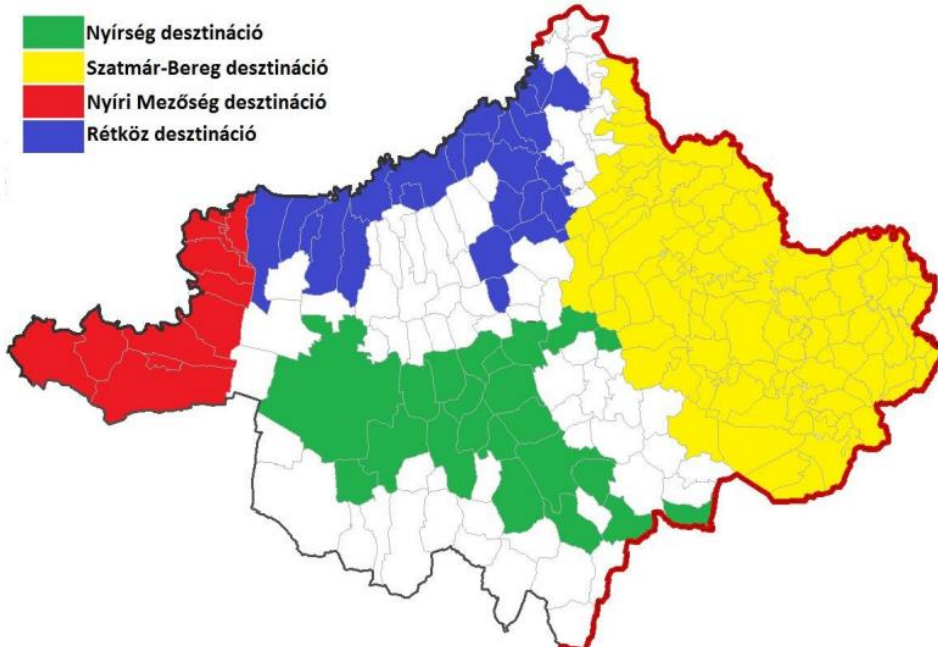
4. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye növekedési tengelyei, csomópontjai

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Konceptió, 2021

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében négy nagy idegenforgalmi magterület azonosítható. A Nyíri Mezőség idegenforgalmi tengely a Nyíri Mezőség, mint néprajzi tájegység területe, ahol jelentős a kulturális és természeti vonzerők koncentrátsága, és amely a tiszai turizmus fontos magterülete lehet az elkövetkező években¹.

5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye turisztikai desztinációi

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Konceptió, 2021

¹ Országosan is kiemelkedő turisztikai beruházással újult meg a Tiszavasvári járásban található tiszadobi Andrassy-kastély és a hozzá kapcsolódó területek (a 2014-ben befejeződött beruházás összértéke 2,2 mrd Ft volt).

Tiszavasvári – hasonlóan a régió járási központjainak többségéhez – nemzetközi, országos vagy regionális jelentőségű gazdasági vagy társadalmi funkcióval nem rendelkezik. Ugyanakkor az Országos Területrendezési Terv (OTrT) a települést az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete által érintett települések közé helyezi. Összességében a városról elmondható, hogy a vármegye városhálózatának egyik gazdasági szempontból fontos, és turisztikai potenciállal is rendelkező eleme. Mindezt a vonatkozó statisztikai adatok csak részben támasztják alá, hiszen a jelenlegi turisztikai mutatók alacsonyok, a vállalkozási és kereskedelmi aktivitás nem kiemelkedő, és a foglalkoztatási helyzet adatai is vegyesek.

6. térkép: Tájképvédelmi terület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv (OTrT) (<https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/pdf-terkepek>)

1. táblázat: Néhány összehasonlító adat Tiszavasvári megyén belüli szerepére vonatkozóan

Mutató megnevezés	Tiszavasvári	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	Részesedés vármegyén belül (%)
Terület (km ² , 2020)	128,55	5935,86	2,17
Lakónéesség száma (2020)	12 232	545 321	2,24
Működő vállalkozások száma nonprofit gazdasági társaságokkal együtt (2019)	738	35 233	2,09
Nyilvántartott álláskereső száma (2020)	612	26 282	2,33
Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (2020)	4 324	194 835	2,22
Internet-előfizetések száma	2 279	135 549	1,68
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (2020)	446	26 368	1,69

Forrás: KSH

2013. január 1-jétől átszerveződött Magyarország közigazgatása. A parlament 2012. június 25-ei döntésével elfogadta a 2012. évi XCIII. törvényt a járáskialakításáról. A közigazgatás alapegysége a települési önkormányzat mellett a járás lett. Tiszavasvári az azonos nevű járás központja, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye egyik kisebb kiterjedésű és lakónéességű, közepes népsűrűségű statisztikai körzete (területe 382 km², népessége 25 504 fő, népsűrűsége 66,76 fő/km²). A kedvezményezett járáskialakításáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a fejlesztendő járáskialakítások közé sorolta.

8. térkép: A Tiszavasvári járás települései és szomszédos területei

Forrás: TelR térinformatika – Magyarország járási rendszere

Emellett Tiszavasvári a Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulásnak is tagja, amelynek működését a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény IV. fejezete szabályozza. Jóllehet a jogszabályi változások miatt a kistérségek szerepe nagymértékben csökkent, a Társulásnak – a járáséhoz képest lényegesen bővebb összetételű és nagyobb területi kiterjedésű – tagsága továbbra is fontosnak tartja az intenzív város-vidék együttműködést. Céljuk a gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és környezeti adottságaira alapozó térségfejlesztés, valamint a lakossági közszolgáltatások minél magasabb szintű ellátása.

Mikroregionális szinten Tiszavasvári feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.) A felmerült szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni, és a korábban a többcélú kistérségi társulás által fenntartott, 2013 óta saját fenntartású intézményein keresztül bizonyos szakterületeken a járási határokon túl is szolgáltató központként funkcionál.

1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében 2013. január 1-jétől a helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket. A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Illetve 2020. január 1-től a helyi önkormányzat - törvényben meghatározott esetekben - az állammal kötött megállapodás alapján elláthat állami feladatokat. A megállapodásban rendelkezni kell a feladatellátás finanszírozásáról. A megállapodás közigazgatási szerződésnek minősül.

A feladatok eredményes megoldása érdekében az Önkormányzat együttműködik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkormányzattal és részt vesz több önkormányzati társulásban is.

A város funkcionális vonzáskörzete korlátozott a környező településekre. A térség községei számára az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer alapján a köz- és szakigazgatási funkciókat Tiszavasvári látja el.

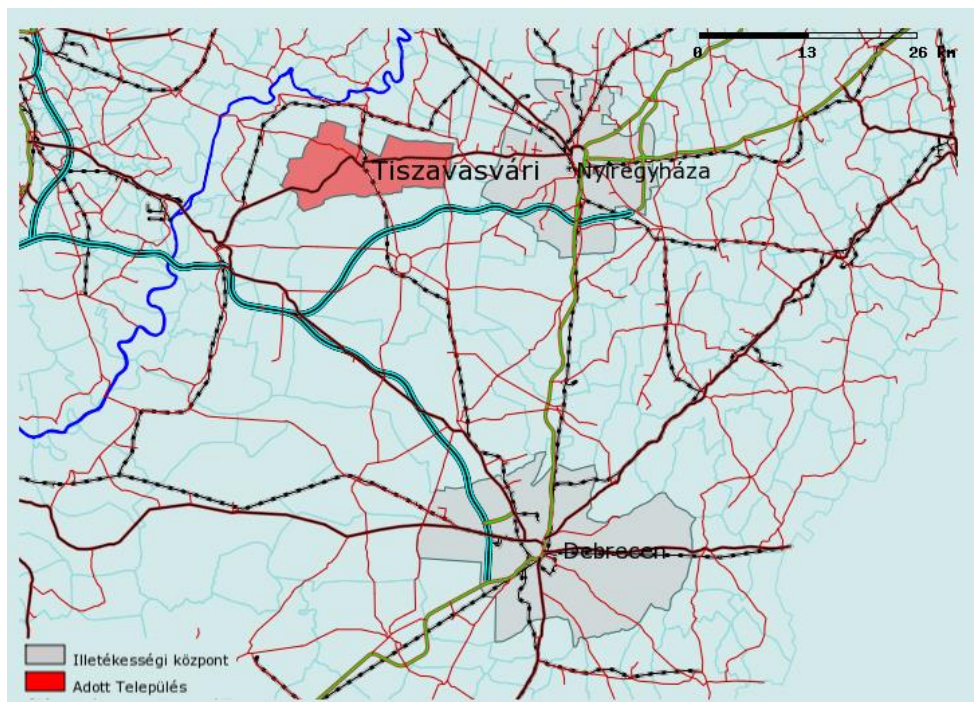
A település városi funkciói sokrétűek. A szomszédos településekre gyakorolt hatása az igazgatási funkciókon túl kiterjed az oktatási, az egészségügyi, a szociális és a kulturális szolgáltatásokra is.

3. táblázat: Tiszavasvári települési funkciói

Funkció	Települési	Településen átnyúló
Igazgatási	Tiszavasvári Polgármesteri Hivatal	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala NAV Ügyfélszolgálati Iroda Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Tiszavasvári Kirendeltség Tiszavasvári Rendőrkapitányság Tiszavasvári Önkormányzati Tűzoltóság
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény	Hankó László Zenei Alapfokú Művészeti Iskola
Kultúra	Cigány Közösségi Ház Civil Ház	Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár Vasvári Pál Múzeum, Főépület Egyházak
Egészségügy	Háziorvosi rendelők Védőnői szolgálat	Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelő Tiszavasvári Labor Tiszavasvári Fogászati Röntgen Rehabilitációs Team Kft., fizioterápiás, masszázs és hidroterápiás kezelők a gyógyfürdő területén
Szociális	Tiszavasvári Bölcsőde Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ: - étkeztetés - nappali ellátás - család- és gyermekjóléti szolgálat	Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ: - család- és gyermekjóléti központ - házi segítségnyújtás - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás - támogatási szolgálat - idős- és fogyatékos személyek otthona
Kereskedelem	Kereskedelmi üzletek	Piac, vendéglátó egységek, bankok, takarékszövetkezet

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

9. térkép: A Tiszavasvári illetékes intézmények központjai

Forrás: TeIR

4. táblázat: A Tiszavasváriban illetékes intézmények központjai, távolságuk a várostól

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő ² Óra:Perc	Távolság km
Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály - Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Földhivatali Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Agrárügyi Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Népegészségügyi Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918

² Az elérési idők meghatározása során az országos közúthálózaton, illetve a belterületen a KRESZ által meghatározott általános sebességkorlátozásokkal (130, 110, 90, 50 km/h), kompok esetében 7 km/h sebességgel számoltunk.

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő ² Óra:Perc	Távolság km
Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály - Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Nyíregyházai, Ibrány-Nagyhalászi, Nagykállói, Tiszavasvári Kistérségi Népegészségügyi Intézet	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Nyíregyházi Járásbíróság	Nyíregyháza	0:34	33,75918
Erdőfelügyeleti Osztály Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	Debrecen	0:57	57,60623
Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztály Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal	Debrecen	0:57	57,60623
Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	Debrecen	0:57	57,60623
Hatósági és Gyámügyi Osztály Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal, Tiszavasvári Járási Hivatal	Tiszavasvári	0:0	0
Tiszavasvári Járási Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal	Tiszavasvári	0:0	0
Foglalkoztatási Osztály Tiszavasvári Járási Hivatal	Tiszavasvári	0:0	0
Tiszavasvári Polgármesteri Hivatal	Tiszavasvári	0:0	0
Tiszavasvári Rendőrkapitányság	Tiszavasvári	0:0	0
Herman Ottó Intézet Nonprofit kft.	Budapest	2:05	203

Forrás: TelR

1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót 2014. január 3-án fogadták el Nemzeti Fejlesztés 2030 címmel. Ez a dokumentum alapvetően nem tartalmaz település-specifikus megállapításokat, azonban meghatároz olyan térségeket, kategóriákat, amelyek esetében sajátos beavatkozások lehetnek szükségesek. Tiszavasvári szempontjából a következő kategóriák a leginkább relevánsak:

- vidékies térségek (<120 fő/km²),
- védendő kulturális örökségek,
- romák által magas arányban lakott térségek,

- környezeti meghatározottságú, természeti gazdálkodás területe,
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület,
- nap-, szél- és geotermikus energia hasznosítására legjobban javasolt térségek,
- aszály és hőhullámok szempontjából legsérülékenyebb térségek.

Az OFTK a nemzeti jövőképet az alábbiak szerint fogalmazza meg:

Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. Ennek elérése érdekében négy átfogó célt tűz ki: értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés; népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom; természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme; térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Hosszú távra (2014-2030) az alábbi átfogó és specifikus célokat fogalmazza meg:

- **Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés**
 - Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság
 - Életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás
- **Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom**
 - Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
 - Kreatív tudás-társadalom, piacképes készségek, K+F+I
 - Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma-integráció
 - Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
- **Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme**
 - Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme
- **Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet**
 - Az ország makroregionális szerepének erősítése
 - Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
 - Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
 - Kiemelkedő táj értékű térségek fejlesztése
 - Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságosztönzés
 - Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása.

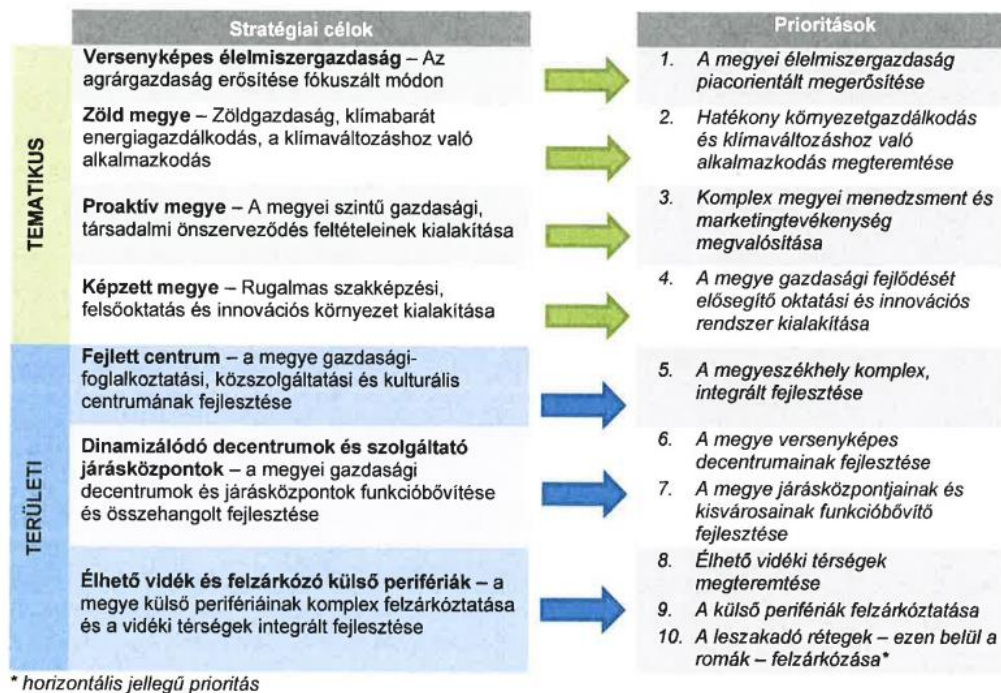
1.2.2 Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Területfejlesztési Koncepciójához

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Területfejlesztési Koncepciója az alábbi átfogó célokat fogalmazta meg a helyzetértékelésre alapozva:

- Az aktív vármegye - Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése
- A szolidáris vármegye - A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása
- A vonzó vármegye - Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése

Ezek megvalósítását 7 stratégiai cél - 4 tematikus és 3 területi - szolgálja, amelyekhez a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó Operatív Program 10 fejlesztési prioritást rendelt.

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Területfejlesztési Programja, 2021.

Tiszavasvári vonatkozásában a 7. prioritás bír a legnagyobb jelentőséggel, amelynek vonatkozásában nevesítésre került a vármegyei dokumentumokban. A város adottságainál és lehetőségeinél fogva több vármegyei szintű cél eléréséhez is hozzá tud járulni (mindhárom átfogó cél, valamint az 1., 2., 6. és 7. stratégiai célok).

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027 2.0 című dokumentumot a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlés 20/2023. (III.29.) számú határozatával elfogadta. A kitűzött fejlesztési célok megvalósításában hangsúlyosan van jelen a térségi szemlélet.

Öt fejlesztési célterület került kialakításra. Tiszavasvári a Tisza-menti fejlesztési térség (Ibrányi járás, Kemecsei járás a Nyíregyházi nagyvárosi településeggyüttes települései nélkül, Kisvárdai járás, Tiszavasvári járás, Záhonyi járás, Nyíregyházi járás egyes települései (Nagycsersesz, Tiszanagyfalu, Rakamaz, Tímár, Szabolcs)) egységbe került.

Emellett a turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX.14.) Korm. rendelet alapján a Tokaj és Nyíregyháza turisztikai térségbe, azon belül is Nyírség térségébe tartozik. Illetve Tiszavasvári a Nyíri Mezőség vármegyei turisztikai desztinációban található.

Mindezeknek köszönhetően a forrásfelhasználás során alkalmazandó településdifferenciálás révén Tiszavasvári előnyökben részesülhet.

2013-ban készült el **Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye szakképzési koncepciója**, azzal a céllal, hogy olyan szakképzési fejlesztési célokat és elveket határozzon meg, amelyek alkalmasak a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és képzési rendszer kialakítására. A dokumentum 2017-ben felülvizsgálatra került, melynek során az adatok frissítésén túl a szakképzést érintő változások is beépítésre kerültek. A koncepció alapelveire építve az alábbi célkitűzések kerültek megfogalmazásra:

- A szakképzés eredményességének növelése
- A szakképzési intézményrendszer rugalmasságának növelése
- Finanszírozhatóság biztosítása
- A gazdasági kamarák, érdekképviseletek részvétele a szakképzési feladatok megvalósításában
- Az esélyegyenlőség biztosítása

A koncepció megfogalmazza, hogy a vármegye hagyományaira, sajátosságaira, lehetőségeire alapozva szükséges a képzések átalakítása, többek között a mezőgazdasági és élelmiszeripari szakképesítések tekintetében, valamint a hiányszakmákra fókuszálás új képzések kialakításával.

Mivel az önkormányzat oktatási intézményei feletti fenntartói funkcióját elvesztette, így leginkább csak koordinációs, ösztönző és közvetítő szerepkört tud betölteni az oktatáspolitikai folyamatokban.

A 2021-2027. évekre vonatkozó **Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiát** (S3) a Kormány a 1428/2021. (VII. 2.) Korm. határozattal fogadta el. Az S3-ban nyolc nemzetgazdasági prioritás jelöli ki azokat az intelligens szakosodási irányokat, amelyek esetében az erőforrások koncentrációja és a KFI fejlesztések ösztönzése jelentős versenyelőnyt képes biztosítani hazánk számára.

Az S3-ban továbbá két horizontális prioritás fogalmazza a készségek fejlesztésére és az üzleti környezet modernizálására vonatkozó célokat, amelyek a nemzetgazdasági prioritások hatékony megvalósítását támogatják. A prioritások céljaihoz a 2021-2027-es programozási ciklusban a támogatásban részesülő pályázatoknak hozzá kell járulnia.

2. ábra: Intelligens Szakosodási Stratégia prioritásai

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia 2021-2027

Tiszavasvári csak közvetve tud hozzájárulni a fenti prioritásokhoz.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény az alábbiak szerint határozza meg a területrendezési tervek fogalmát:

„5. § c) területrendezési terv az ország, illetve egyes térségek műszaki-fizikai szerkezetét meghatározó és befolyásoló tervdokumentum, amely biztosítja a területi adottságok és erőforrások hosszú távú, illetve nagy távú hasznosítását és védelmét, az ökológiai elvek érvényesítését, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezését és a területfelhasználás rendszerét, optimális hosszú távú területi szerkezetét.”

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

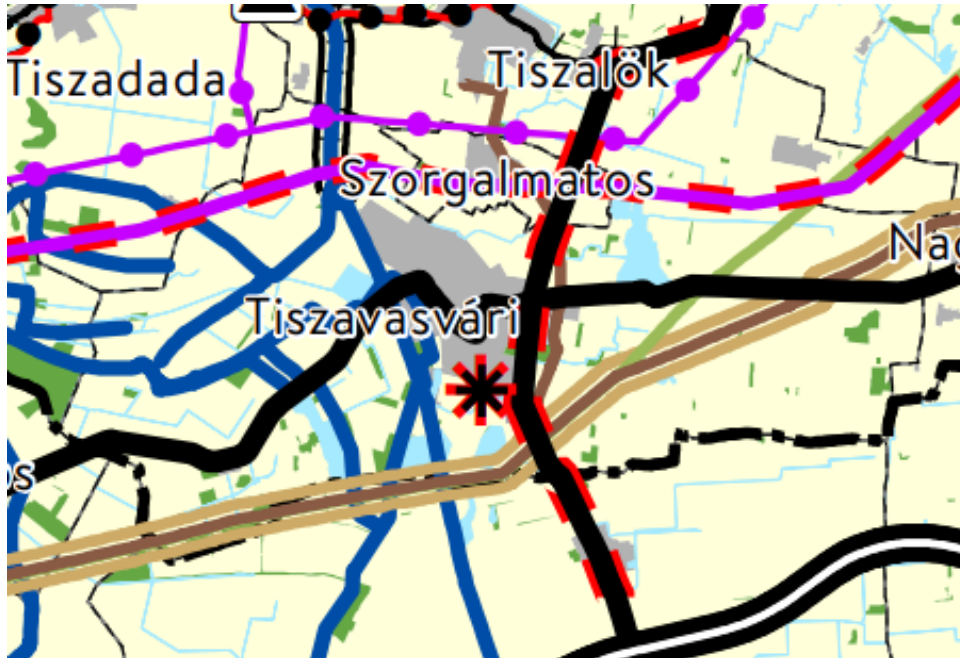
Az Országgyűlés 2018. december 12-én elfogadta Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt.

„1. § E törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.”

A fogalom meghatározások szerint „az ország szerkezeti terve: az OTrT. jóváhagyandó munkarésze, amely az országos területfelhasználás rendszerét, a települések térbeli rendjét, az országos műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, valamint ezek összefüggéseit határozza meg”.

3. § (1) E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell a vármegyei területrendezési terv, a településfejlesztési terv, településrendezési terv és a településképi rendelet készítése és elfogadása során.

10. térkép: Tiszavasvári az Országos Szerkezeti Terven

Forrás: OTrT térképrészlet

Települést érintő szerkezeti terület-felhasználási kategóriák:

- Terület-felhasználás:
 - Erdőgazdálkodási térség
 - Mezőgazdasági térség
 - Vízgazdálkodási térség
 - Települési térség
- Közlekedési hálózatok és egyedi építmények:
 - Főút (meglévő: 35 és 36 sz., tervezett: új főút fejlesztés Hajdúböszörmény (35. sz. főút) - Tiszavasvári (36. sz. főút) között)
- Energetikai hálózatok és egyedi építmények:
 - Termékvezeték
 - Földgázszállító vezeték
 - Kőolajszállító vezeték (Barátság II.)
 - 400 kV-os átviteli hálózat
 - 220 kV-os átviteli hálózat
- Vízi létesítmények:
 - Országos jelentőségű csatorna
- Hulladékgazdálkodási létesítmények:
 - Veszélyeshulladék-égetőmű

5. táblázat: Térségi övezetek és azok kapcsolata

Országos övezetek	Kiemelt térségi és vármegyei övezetek
1. Ökológiai hálózat magterületének övezete	
2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	
3. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	
4. Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	
5. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	
6. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	
7. -	
8. Erdők övezete	
9. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	
10. Tájvédelmi terület övezete	
11. Világörökségi és világörökség várományos területek övezete	
12. Víztisztaság-védelmi terület övezete	
13. Nagyvízi meder övezete	
14. VTT-tározók övezete	
15. Honvédelmi és katonai célú terület övezete	
	16. Ásványi nyersanyagvagyon övezete
	17. Rendszeresen belvízjárta terület övezete
	18. Tanyás területek övezete
	19. Földtani veszélyforrás területének övezete
	20. Egyedileg meghatározott vármegyei övezet(ek)

Forrás: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

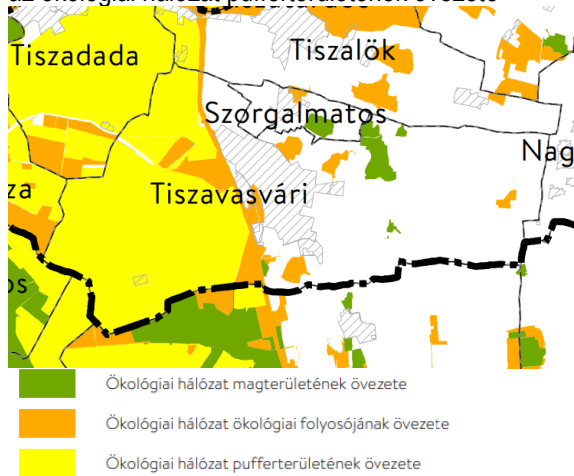
Az Országos Területrendezési Terv tervlapjait a vonatkozó törvény tartalmazza, melyek a következők:

- 3/1. melléklet az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat pufferterületének övezetét,
- 3/2. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetét,
- 3/3. melléklet az erdők övezetét,
- 3/4. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett településeket,
- 3/5. melléklet a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket.

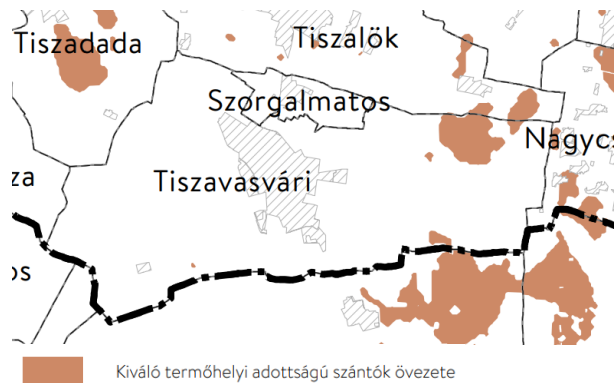
A jó termőhelyi adottságú szántók, az erdőtelepítésre javasolt terület, a tájképvédelmi terület, a vízminőségvédelmi terület, a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetét a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet rögzíti.

11. térkép: Települést érintő országos övezetek

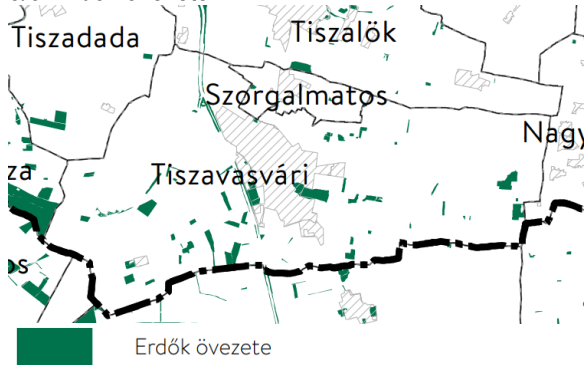
3/1 Ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat pufferterületének övezete

3/2 Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete

3/3. Erdők övezete

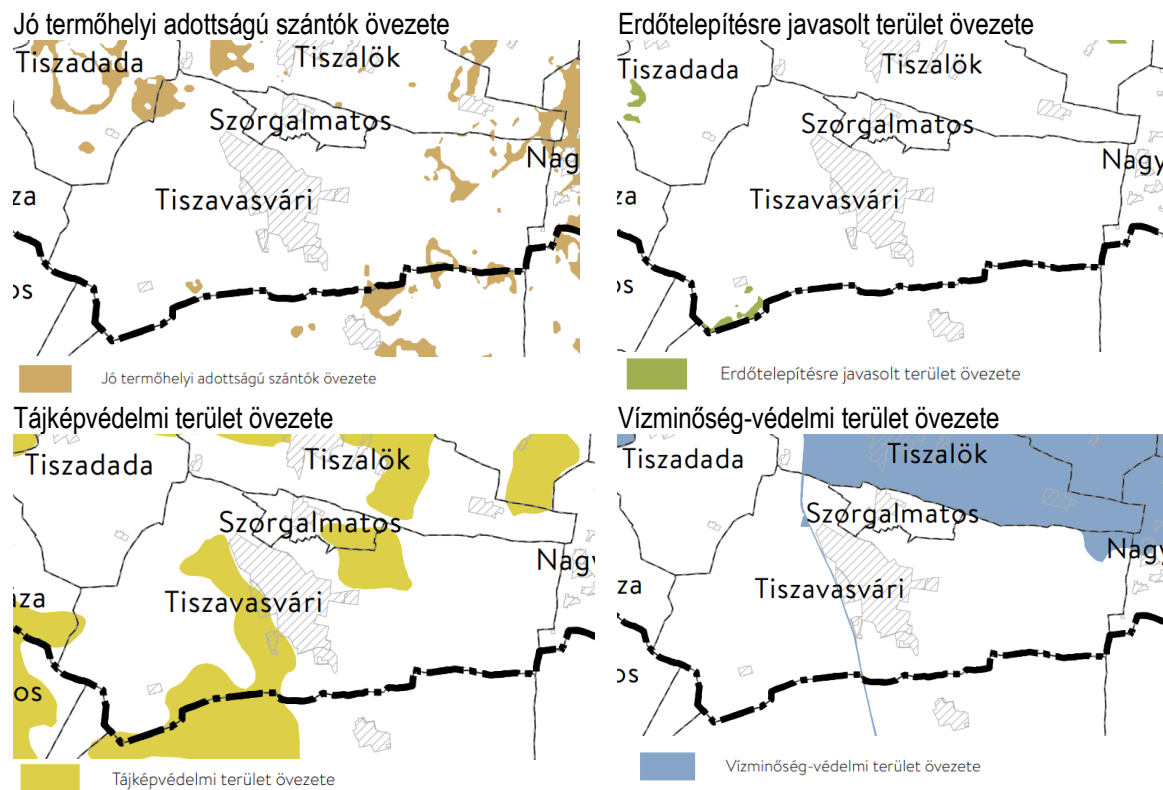
Forrás: OTrT térképrészlet (<https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/pdf-terkepek>)

Országos ökológiai hálózat magterülete a település közigazgatási határának északi részén, nyugati fele a pufferterületnek minősül, míg ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete kisebb foltokban található (3/1). Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete leginkább a terület északkeleti részén található (3/2). Erdők övezete foltokban jelenik meg (3/3). Az országos övezetek közül Tiszavasvárit nem érintik a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete.

Honvédelmi és katonai célú terület övezete sem érinti Tiszavasvárit, de Hajdúnánás közigazgatási határán a 0159/17, 0159/18 és 0159/19 hrsz-ú ingatlanokon működik a Magyar Honvédség egyik létesítménye, amely az országos térségi övezetbe sorolt honvédelmi és katonai célú terület övezetébe sorolt. Külön figyelmet indokolt fordítani azon elemekre, projektekre, amelyek fejlesztése a katonai objektum környezetében, illetve azok védőterületén belül történnek.³

³ Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály tájékoztatása alapján.

12. térkép: Települést érintő egyéb országos övezetek

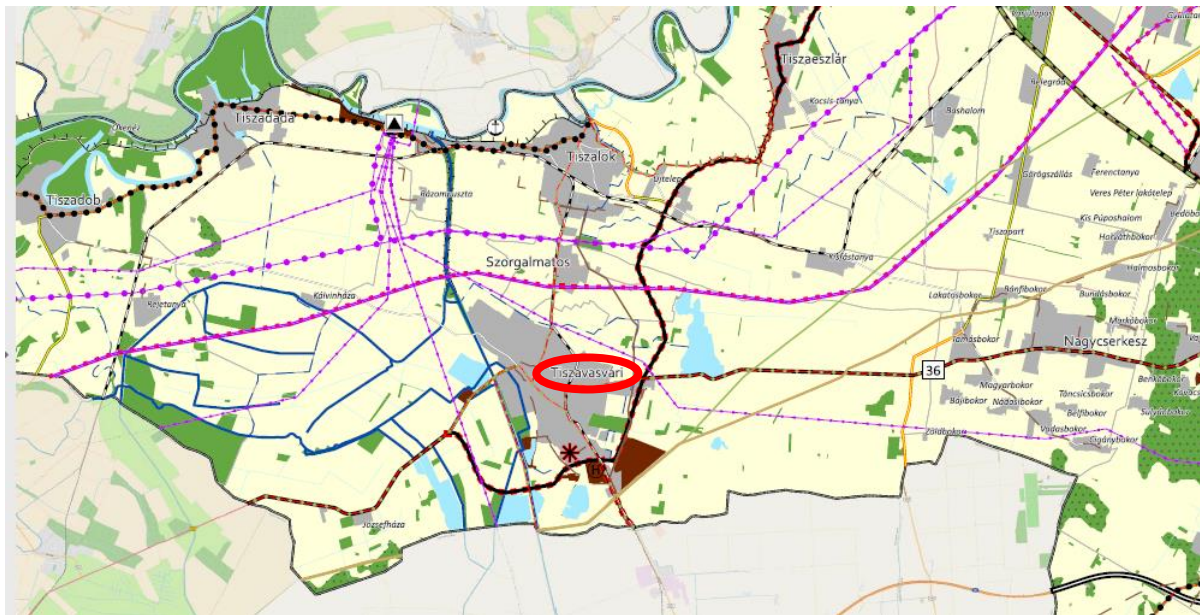
Forrás: 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (<https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/pdf-terkepek>)

Jó termőhelyi adottságú területek a település közigazgatási területének északnyugati és keleti részén, erdőtelepítésre javasolt területek a délnyugati részén, tájképvédelmi terület a közigazgatási terület középső részén, vízminőség-védelmi terület az északkeleti csücskében található. Nagyvízi meder övezete és VTT-tározók övezete nem érinti a települést.

1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Területrendezési Terve

A vármegye hatályos területrendezési terve Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye területfejlesztési koncepciója, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye területfejlesztési stratégiája, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye fejlesztési prioritásai, valamint az OTT Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei vonatkozásai alapján készült.

13. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Vármegyei Területrendezési Terv, Területrendezési szabályzat, Térségi Szerkezeti Terv, részlet

Térségi szerkezeti terv települést érintő terület-felhasználási kategóriái:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- sajátos területfelhasználású térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

Közlekedési hálózatok és létesítményeik:

- főút (meglévő és tervezett)
- térségi szerepű összekötő út
- egyéb mellékút
- országos vasúti mellékvonal
- térségi kerékpárútvonal (tervezett)

Közműhálózatok és létesítmények:

- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték
- térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat
- földgázelosztó vezeték
- kőolajszállító vezeték
- termékvezeték

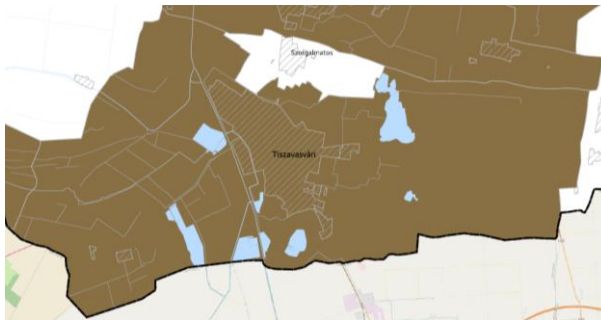
Vízgazdálkodás létesítményei:

- országos és térségi csatorna

A vármegyei övezetek közül az ásványi nyersanyagvagyon övezet (3.09) a település teljes területét lefedi, míg a rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10) foltokban több helyen is megtalálható. Tanyás területek övezete nem érinti Tiszavasvárit.

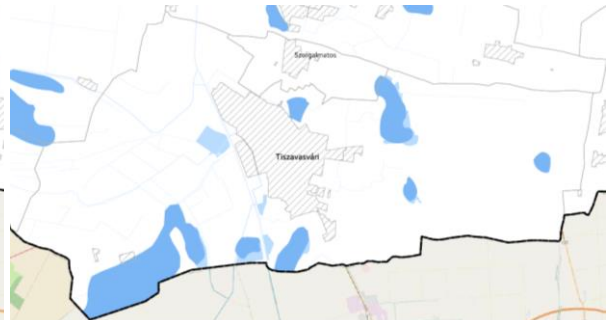
14. térkép: Tiszavasvárit érintő vármegyei övezetek (Trtv. és MvM rendelet által meghatározott)

3.09 Ásványi nyersanyagvagyon

Ásványi nyersanyagvagyon övezete

3.10 Rendszeresen belvízjárta terület övezete

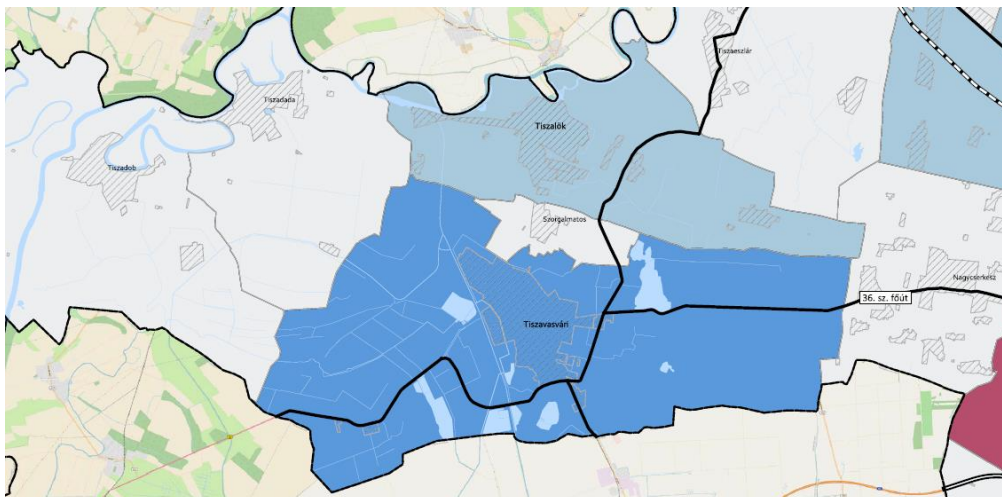
Rendszeresen belvízjárta terület övezete

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Vármegyei Területrendezési Terv, Területrendezési szabályzat, R/3 melléklet Térségi övezetek, részlet

Az egyedileg meghatározható övezetek közül a térszervező városok esetében Tiszavasvári járási jelentőségű térszervező városként jelenik meg, a térségi együttműködések kapcsán pedig Tiszavasvári Tiszalókkal szomszédvárosi kapcsolatban áll. A tájgazdálkodási és turisztikai övezetek esetében a település a Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezetbe tartozik. Tiszavasvári keleti része a Hajdúhát, középső és nyugati része a Hortobágy területéhez tartozik. Nem érintett a határon átnyúló együttműködés övezetében, a gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezetben és a Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezetben.

15. térkép: Tiszavasvárit érintő egyedileg meghatározott vármegyei övezetek (Trtv. 24. §-a alapján meghatározható)

3.12 Térszervező városok

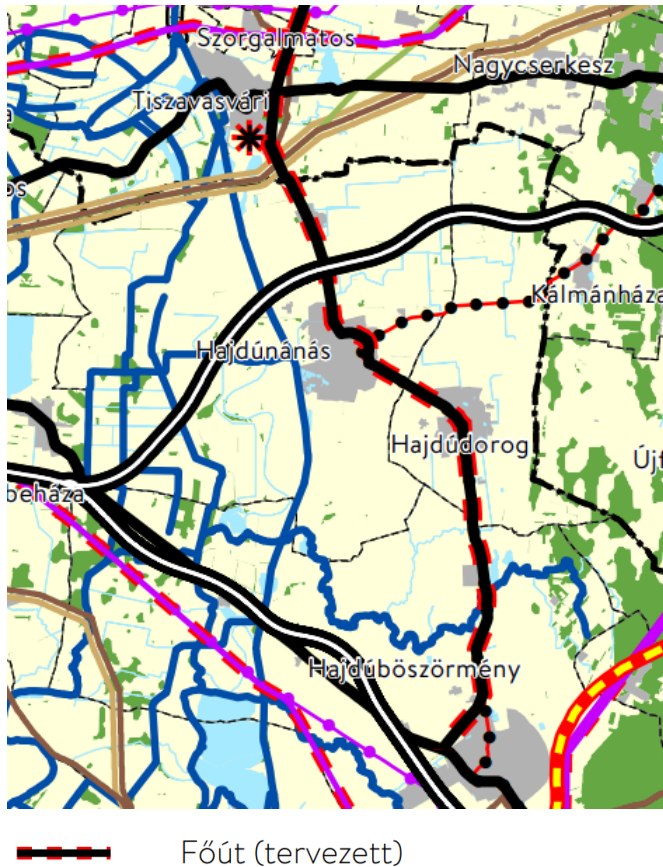
Regionális jelentőségű térszervező város
Térségi jelentőségű térszervező város
Járási jelentőségű térszervező város
Egyéb város
Hagyományosan vidéki település övezete

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK TISZAVASVÁRI FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Tiszavasvárival a következő települések határosak: Tiszadob, Tiszadada, Tiszalök, Szorgalmatos, Nagycserkesz, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Polgár, Újtikos.

Az OTrT tartalmaz főút fejlesztést, mely a Tiszavasvárin keresztül húzódó 36. számú főutat is érinti (új főút fejlesztés Hajdúböszörmény (35. sz. főút) - Tiszavasvári (36. sz. főút) között). A szomszédos települések közül ez érinti még Szorgalmatost, Hajdúnánást és Hajdúdorogot.

16. térkép: Tiszavasvárit érintő új főút fejlesztés

Forrás: Forrás: OTrT térképrészlet

Tiszadob

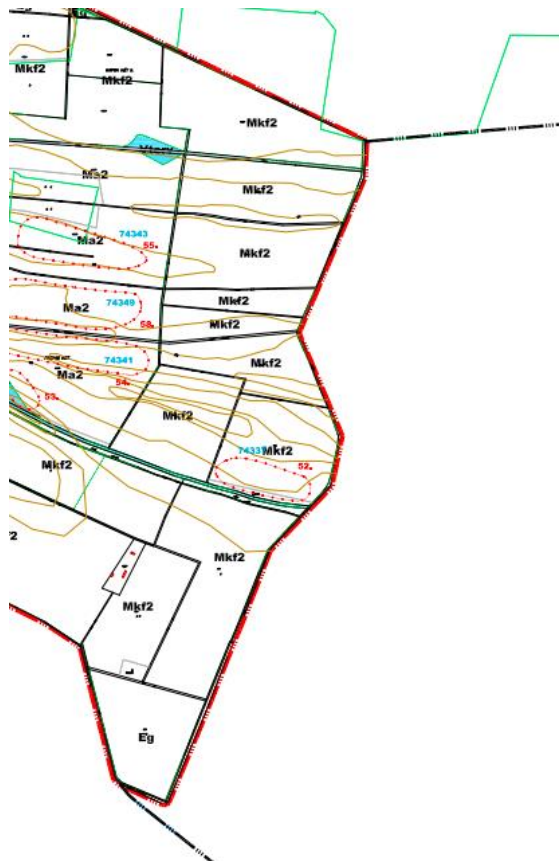
Tiszadob nagyközség Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, a Tiszavasvári járásban, a Tisza bal partján fekszik. Közúton négy irányból érhető el: Tiszadada és a túlparti Tiszalúc felől a 3612-es, Tiszavasvári felől a 3631-es, Újtikos-Tiszagyulaháza felől pedig a 3637-es úton. Nevezetességei között kiemelkedik az Andrássy Kastély.

Az elmúlt években önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, mini bölcsőde kialakítása, agrárlogisztikai gyűjtőpont kialakítása, az Andrássy kastély turisztikai célú fejlesztése, tranzitfoglalkoztatási program, általános iskola infrastrukturális fejlesztése, Tanoda program és Gyerekház valósult meg.

Tiszadob nyugatról határos Tiszavasvárival. A két település a 3631. számú út köti össze.

Tiszadob Nagyközség Önkormányzata 1/2008. (II.15.) számú rendeletével fogadta el a szabályozási tervét és helyi építési szabályzatát, melyet 3/2020. (II.27.) számú rendelettel módosítottak legutóbb.

17. térkép: Tiszadob Tiszavasvárral határos területe

Forrás: Tiszadob Településrendezési terve

A két település határán erdőterület, általános mezőgazdasági terület, kertes mezőgazdasági terület és vízgazdálkodási terület található.

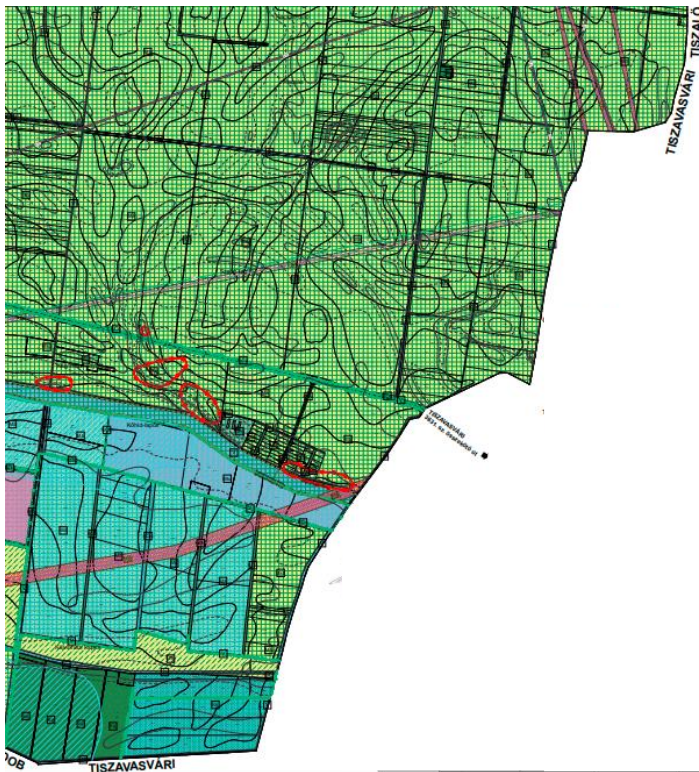
Tiszadada

Tiszadada község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, a Tiszavasvári járásban, a Tisza bal partján található. A lakosság nagyrésze mezőgazdaságból él. Déli külterületein halad át a 3631-es út Tiszavasvári és Tiszadob között. Az elmúlt években megvalósult a gondozási központ korszerűsítése és modernizálása, az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, csapadékvíz elvezető árok rekonstrukciója, óvoda komplex fejlesztése. Az elkövetkező időszakban tervezik a településközpont fejlesztését.

Tiszadada északnyugatról határos Tiszavasvárral.

Tiszadada Község Önkormányzata képviselő testülete a 127/2018. (XII.22.) számú határozatával hagyta jóvá Tiszadada Község teljes közigazgatási területére vonatkozó új településszerkezeti tervet és leírást.

18. térkép: Tiszadada Tiszavasvárral határos területe

Forrás: Tiszadada Településrendezési terve

A Tiszavasvárral határos területeken gazdasági erdő terület, mezőgazdasági terület (korlátozott és általános), mezőgazdasági üzemi terület, vízgazdálkodási terület és közút található.

Tiszalök⁴

Tiszalök Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye és a Nyírség északnyugati részén található, a Tisza bal partján, a Tiszavasvári járás tagtelepülése. A környező települések közül Nagycserkessel a 3612-es, Tiszavasvárral a 3632-es, Tiszaeszlárral a 3633-as és 3634-es utak kötik össze. A hazai vasútvonalak közül a 109-es számú Debrecen–Tiszalök-vasútvonal érinti, melynek egy megállási pontja van itt, Tiszalök vasútállomás (ezt közúton a 36 315-ös számú mellékút szolgálja ki). A Tiszalöket és Tiszavasvárit összeköti a Tiszavasvári-Szorgalmatos-Tiszalök településeken áthaladó, 7271m hosszúságú, bel- és külterületi kerékpárút. A kerékpárút része a regionális hálózatnak és Tiszalöknél csatlakozik a Zemplén-Bodrog-Tisza menti kerékpárút törzshálózathoz, amely a nemzetközi törzshálózat részét képező EuroVelo hálózat 11. sz. útvonalának része.

Tiszalök szomszédságában található a Tiszavasvári területén a „Tiszavasvári I. – agyag” védnevű bánya.

Az elmúlt években megvalósultak épületenergetikai fejlesztések, a fogyasztékos nappali házának fejlesztése, csapadékvíz- és belvízelvezetési fejlesztések, bölcsőde fejlesztés és ipari park fejlesztés. A tervek között szerepel egészségügyi intézmény fejlesztése, óvoda fejlesztés, szociális célú városrehabilitáció, belterületi utak fejlesztése, sportkomplexum felújítása és turisztikai fejlesztések.

Tiszalök északról határos Tiszavasvárral.

Tiszalök Város Önkormányzata a 22/2001. (XII.28.) számmal fogadta el a helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló önkormányzati rendeletét, melyet a 7/2016. (VI.13.) számú rendelettel módosítottak a Tisza-folyó holtágának közelében kialakítandó idegenforgalmi terület miatt., majd 2018-ban a Zöldváros projekt miatt.

⁴ A település honlapján nem érhető el a településszerkezeti terv.

Szorgalmatos

Szorgalmatos Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye nyugati részén, a Tiszavasvári járásban fekszik. 2002-ben különvált Tiszavasváritól, és önálló település lett. Közúton a 3632-es úton érhető el, a vasútvonalak közül a 109. sz. Debrecen-Tiszalök vasútvonal érinti, melynek egy megállási pontja található itt, a Szorgalmatos megállóhely a belterület délnyugati szélén, közvetlenül a 3502-es út mellett.

Az elmúlt időszakban épületenergetikai fejlesztéseket hajtottak végre, mini bölcsődét hoztak létre és klímataudatosságot erősítő szemléletformálás valósult meg.

Szorgalmatos északról határolja Tiszavasvárit.

Szorgalmatos Község Önkormányzata a 376/2011. (XI.28.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el a település településrendezési tervét.

A Tiszavasvárival határos területeken általános mezőgazdasági területek, korlátozott használatú mezőgazdasági területek, kertés mezőgazdasági területek és erdőterület található. A két települést a 3632. sz. út és a 109. sz. vasútvonal köti össze.

19. térkép: Szorgalmatos Tiszavasvárival határos területe

Forrás: Szorgalmatos Településrendezési terve

Régészeti lelőhelyek kerültek kijelölésre a Tiszavasvárival határos területeken:

- 31859 Szőlőskerti halom: A lelőhely Tiszavasvárin található. A Szentmihályi szőlők Szorgalmatosra eső része 5 ingatlant érint.
- 52062 TSz a fehérsziki csatornánál: Tiszavasvári területén található régészeti lelőhely átnyúlik szorgalmatosra is.

A hálózati fejlesztések közül közvetetten érinti Szorgalmatos községet az OTRT-ben (Szerkezeti Terv) feltüntetett 38. sz. és 35. sz. főút észak-déli összekötése, a Rakamaz-Tiszavasvári-Hajdúböszörmény közötti új főúti kapcsolat.

A két települést összeköti a Tiszavasvári-Szorgalmatos-Tiszalök kerékpárút, mely része a regionális hálózatnak.

Nagycsérkesz

Nagycsérkesz község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, a Nyíregyházi járásban, Nyíregyháza nyugati agglomerációjában fekszik. A 36-os főúton közelíthető meg. Tiszalökkel a 3612-es, Tiszaeszlárral a 3634-es, Nyírtelek Belegrád, Görög szállás és Varjúlapos településrészeivel a 3635-ös, utóbbi település központjával pedig a 3636-os út köti össze. Különálló településrésze Cigánybokor. A mai község két központi tírják bokortanya

(Bundásbokor és Siposbokor) összevonásával, és az azt körülvevő további 14 különálló bokortanyával együtt 1952 óta alkot önálló települést.

A településen megvalósult egészségügyi alapinfrastruktúra fejlesztése, épületenergetikai fejlesztések és bölcsőde építés. A következő időszakban tervezik többek között az óvoda és a konyha energetikai fejlesztését, illetve a Művelődési ház bővítését.

Nagycserkesz keletről határolja Tiszavasvárit.

Nagycserkesz Község Településszerkezeti Tervét és Leírását a 15/2006. (IX.14.) KT.sz. határozatával fogadta el, melyet a 25/2021. (VI.09.) számú határozattal módosítottak.

20. térkép: Nagycserkesz Tiszavasvárral határos területe

A Tiszavasvárral határos területeken szántó, nádas, mocsaras terület, mezőgazdasági út és közút található. A két települést közvetlenül összeköti a 36. számú főút.

Hajdúdorog

Hajdúdorog város Hajdú-Bihar vármegye Hajdúböszörményi járásában található. A város területe északon Nagycserkesz és Tiszavasvári területeivel határos, de ezeket a településeket az észak felé vezető tokaji úton nem lehet elérni aszfalt borítású műúton. A megélhetés legfőbb forrását hagyományosan a mezőgazdaság adja. Kiterjedt külterületét tizenöt dűlőre osztották fel, a felosztás alapját a hagyományos gazdálkodás adta. A különböző dűlők más talajszerkezettel rendelkeznek, és emiatt más mezőgazdasági tevékenység vagy haszonnövény kapcsolódik hozzájuk. Az ún. hajdúvárosok egyike.

Az elmúlt években megtörtént a szegregált területek felzárkóztatása, a szociális központ fejlesztése, egészségügyi alapellátás fejlesztése, épületenergetikai fejlesztés, kerékpárút-hálózat fejlesztés, környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztés, barnamezős rehabilitáció, bölcsőde építés, óvoda felújítás. A következő időszakban többek között belterületi úthálózat fejlesztést, közparkok, parkolók megújítását tervezik.

Hajdúdorog egy kicsi részen délkeletről határolja Tiszavasvárit.

Hajdúdorog Város Önkormányzata a 82/2005. (X.18.) KT határozatával fogadta el, majd a 9/2009. (III.10.), 240/2014. (XII.18.) és a 183/2016. (X.20.) KT határozatával módosította településrendezési tervét.

21. térkép: Hajdúdorog Tiszavasvárral határos területe

Forrás: Hajdúdorog Településrendezési terve

A két település határán mezőgazdasági területek és közút területek találhatóak.

Hajdúnánás

Hajdúnánás város Hajdú-Bihar vármegyében, a Hajdúnánási járás székhelye. A térséget átszelő országos főutak (az M3-as autópálya kivételével) elkerülik – a 35-ös és a 36-os főutaktól 15-15, a 4-es főúttól pedig 20 km-re fekszik –, így csak mellékutakon érhető el. A környező települések közül Nyíregyházával a 3317-es, Balmazújvárossal a 3323-as, Polgárral a 3501-es, Tiszavasvárral és Hajdúdoroggal, illetve azon át Hajdúböszörménnyel a 3502-es, Görbeházával pedig a 3508-as út köti össze. (A belvárost körbevevő körgyűrű is országos közútként számozódik: körülbelül egyharmada északon és keleten a 3502-es út része, a fennmaradó szakasz a 35 141-es útszámot viseli.)

Az ország távolabbi részei felől megközelítési útvonala az M3-as autópálya, melynek egy csomópontja van a határai között, a belterülettől mintegy 4 kilométerre északnyugatra, a 3502-es út keresztezésénél.

A hazai vasútvonalak közül a Debrecen–Tiszalök-vasútvonal érinti, melynek három megállási pontja van itt:

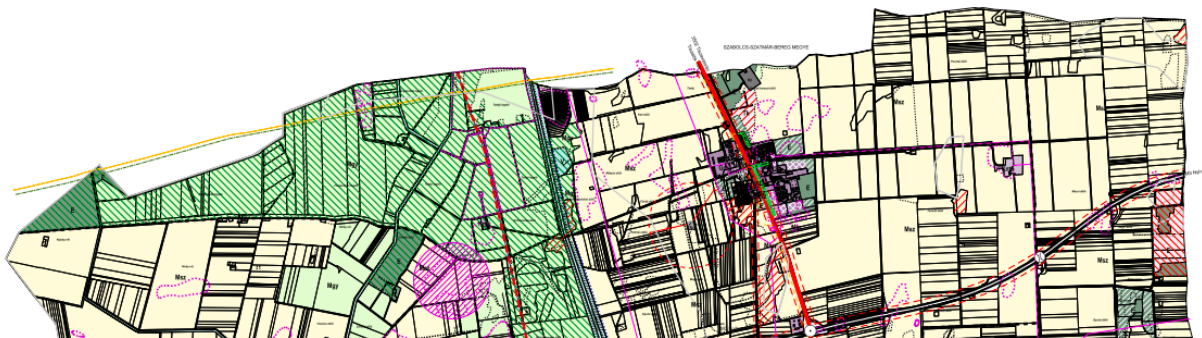
- Hajdúnánás vasútállomás, a városközponttól délre, a 3323-as út vasúti keresztezésének keleti oldalától nem messze, közúti elérését a 35 141-es útból kiágazó 35 302-es számú mellékút (települési nevén Bocskai utca) biztosítja;
- Hajdúnánás-Vásártér megállóhely, a város nyugati széle közelében, de már lakott területen kívül, ennek közúti elérését csak önkormányzati utak teszik lehetővé; és
- Tedej megállóhely, a névadó település délnyugati részén, belterületen.

Az elmúlt években többek között megtörtént csapadékvíz fögyűjtő rekonstrukció, humán szolgáltatások fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése, napelemes rendszerek telepítése, önkormányzati épületek energetikai fejlesztése, iparterület fejlesztés, óvoda fejlesztés. A tervek között szerepel új bölcsőde kialakítása, energetikai korszerűsítések, turisztikai fejlesztés, iparterület infrastrukturális fejlesztése, piac fejlesztése, belterületi közutak fejlesztése.

Hajdúnánás délről határolja Tiszavasvárit.

Hajdúnánás Településszerkezeti tervét a 281/2013. (VI.28.) számú képviselőtestületi határozattal fogadták el, majd a 296/2014. (X.03.), 24/2016. (II.18.), 125/2017. (IV.27.) és a 323/2017. (X.26.) számú határozatokkal módosították.

22. térkép: Hajdúnánás Tiszavasvárral határos területe

Forrás: Hajdúnánás Településrendezési terve

A két település határos területein mezőgazdasági területek (gyep és szántó), vízgazdálkodási terület, erdőterület, különleges terület (nemzetvédelmi) és természetközeli terület található. Itt húzódik a Forgácsháti és a Tedeji legelő. Illetve itt fut nagynyomású gázvezeték, illetve olajvezeték.

A két település összeköti a 3502. számú út, a 109. sz. vasútvonal és a Keleti-főcsatorna.

Hajdúnánás településszerkezeti tervének leírásában több helyen is megjelenik Tiszavasvári neve:

- A 3502 sz. Hajdúböszörmény- Hajdúdorog- Hajdúnánás- Tiszavasvári út országos főúttá történő fejlesztése
- Térségi jelentőségű országos mellékutak tervezett szakaszai: Külső közlekedési körgyűrű a város délkeleti-keleti- északkeleti-északi része körül, a Balmazújvárosi, Hajdúdorogi, Nyíregyházi, Tiszavasvári- Polgári utak közötti közlekedési kapcsolat megteremtésére.

- Vármegyei elsőrendű kerékpárút hálózat eleme: Tiszavasvári- Hajdúnánás-BalmazújvárosHajdúszoboszló- Bakonszeg. Füzesgyarmat (Keleti-főcsatorna mentén.)
- A Tiszavasvári és Polgári út között városon kívül kapcsolatot teremtő új útszakasz kijelölése.
- A földgázellátás a településtől É-ra haladó Testvériség 64 bar nyomású távvezetékbe kiépített leágazással biztosított. A várost is ellátó átdóállomás Tiszavasvári közigazgatási területén üzemel, a MOL üzemelteti.
- Gyűjtőút tervezett nyomvonalának áthelyezése: A hatályos településszerkezeti terv Tedej területén kelet-nyugati irányultságú gyűjtőút kiépítését irányozza elő, a településrész központjában egy csomópontban keresztezve a Hajdúnánás- Tiszavasvári 3502 sz. távlatban országos főúttá történő átminősítésre tervezett, jelenlegi országos mellékutat.

Hajdúnánás közigazgatási határán a 0159/17, 0159/18 és 0159/19 hrsz-ú ingatlanokon működik a Magyar Honvédség egyik létesítménye, amely az országos térségi övezetbe sorolt honvédelmi és katonai célú terület övezetébe sorolt. Külön figyelmet indokolt fordítani azon elemekre, projektekre, amelyek fejlesztése a katonai objektum környezetében, illetve azok védőterületén belül történnek.⁵

Polgár

Polgár város Hajdú-Bihar vármegyében, a Hajdúnánási járásban fekszik. A város közvetlen közelében húzódik a 35. számú főút, és ebből ágazik le a 36. számú főút, mely Nyíregyházával biztosít összeköttetést. A környező települések közül Hajdúnánással a 3501-es, Tiszacsegével és azon át Tiszafüreddel a 3315-ös út kapcsolja össze, a 35-ös főút régi belterületi szakasza pedig ma (nagyreszt) mellékútként a 3324-es útszámozást viseli. Közvetlenül a déli határa mellett halad el az M3-as autópálya. A településhez 14 külterületi lakott hely és szórvány tartozik.

Az elmúlt időszakban megtörtént többek között egyes önkormányzati épületek energetikai fejlesztése, közlekedésfejlesztések, piac felújítása. A következő években terveznek belterületi útfejlesztést, kertvárosias, zöld infrastruktúra fejlesztést.

Polgár egy rövid szakaszon délnyugatról határos Tiszavasvárival.

Polgár Város Önkormányzata Képviselő testülete a 3/2018. (I.25.) sz határozatával fogadta el a Polgár város településszerkezeti tervét.

⁵ Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztály tájékoztatása alapján

23. térkép: Polgár Tiszavasvárral határos területe

Forrás: Polgár Településrendezési terve

A két település határán általános mezőgazdasági terület, illetve gázvezeték és kőolajvezeték húzódik.

Újtikos⁶

Újtikos község Hajdú-Bihar vármegyében, a Hajdúnánási járásban található. A 36. számú főút a belterület délkeleti szélé közelében halad el, központján csak a 3637. számú út halad végig, ez köti össze Tiszadobbal.

Megvalósult az elmúlt években egyes önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, közművelődési programok megvalósítása, egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, illetve bölcsődei férőhelyek kialakítása. A későbbiekben további energetikai korszerűsítést, belterületi utak fejlesztését és kulturális közterületi fejlesztéseket terveznek megvalósítani.

Újtikos Tiszavasvárit délnyugatról határolja.

A két települést a 36. számú főút köti össze.

A szomszédos települések szerkezeti terveit vizsgálva megállapítható, hogy helyi szinten nem merülnek fel Tiszavasvárit érintő elhatározások.

⁶ A település honlapján nem érhető el a településszerkezeti terv.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Tiszavasvári Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) 2008-ban készült el, „Tiszavasvári 2007-2013, Közösen a fejlődés útján” címmel. A dokumentumot Tiszavasvári város Képviselő-testülete 2008. 06. 12-én a 148/2008. (VI.12.) Kt. számú határozatával fogadta el.

Az IVS-ben jövőképként többek között az alábbiak kerültek megfogalmazásra:

- A város kitörési pontja lehet a kistérségi szerepkör erősítése minden területen.
- Minden eszközt fel kell használni a munkahelyteremtés megvalósítására.
- Vállalkozások betelepítésével növelni kell a fizető képes keresletet.
- Tiszavasváriának kistérségi kereskedelmi-szolgáltató központtá kell válni.
- A kulturális és sportélet szintentartásával biztosítani kell a városlakók minőségi kikapcsolódásának, sportolásának feltételeit.

A jövőben fejlesztési irányok között megtalálható:

- élhető város megteremtése;
- policentrikus város, az erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozottabb városrészek megteremtése, melyben a fejlesztési pólusok és a városrészek hálózatosan együttműködnek.

A stratégiai célrendszert az IVS két fő fejlesztési célterületre, a funkcióbővítő városfejlesztésre, és a szociális típusú városrehabilitációra osztva fogalmazta meg.

A korábbi (2008-ban készült) IVS – bár korlátozott terjedelemmel készült – minden lényeges módszertani elemet tartalmaz. Hiányosságként az alábbiak állapíthatók meg:

- A jövőkép és a célrendszer nincs szabatosan meghatározva, pontokba szedett, nem fókuszált, túl sok mindent felölelő szöveg.
- A tervezett projektek felsorolása megtörtént, de felelős, költségbecslés, forrástérkép vagy ütemezés nem került hozzárendelésre.
- A monitoring mutatók csak megnevezéssel szerepelnek, értékek meghatározása nélkül.
- A stratégia külső és belső összefüggéseinek, koherenciájának vizsgálata hiányzik.

Tiszavasvári településfejlesztési koncepciója 2019-ben készült, melyet Tiszavasvári Város Képviselő-testülete a 307/2019. (VIII.29.) Kt határozatával fogadta el. A Koncepció részét képezi egy helyzetfeltárás, illetve a fejlesztési célok. A Koncepció nagyban épít a 2015-ben kidolgozásra került jelen dokumentum elődjére (Integrált Településfejlesztési Stratégia).

A város **hosszú távú jövőképe** a következő:

Tiszavasvári széleskörű járási igazgatási szolgáltatásokkal, stabil oktatási intézményrendszerrel, erős középfokú oktatással és szakképzéssel, jól szervezett egészségügyi, szociális ellátó rendszerrel szolgálja a város és az egész járás lakóit. Jelentős ipari, logisztikai, kereskedelmi és szolgáltatási vállalkozásai révén minden fajta iskolai végzettségű munkavállalója számára biztosítja a foglalkoztatást.

Átfogó célként jelenik meg:

A város elhelyezkedését kihasználva versenyképes járási gazdasági, szolgáltatási és intézményi centrummá válni. Emberközeli és nyugodt kisvárosi lakókörnyezettel, fejlett köz-, és közösségi, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásokkal, oktatási intézményekkel, és a legszegényebbeket felkaroló, felemelkedésüket támogató intézkedésekkel is biztosítani a lakosság életminőségének javítását, értékteremtő foglalkoztatását, aktivitásuk növelése által.

A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása:

- T1: Munkahelyteremtés és a helyi gazdaság fenntartható fejlesztése
- T2: A városlakók életminőségének, életkörülményeinek javítása
- T3: A járásközponti szerep megerősítése

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési szerződések jogi háttérét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény adja. Ennek értelmében a településfejlesztési és településrendezési szerződés a településrendezési feladatok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmény. A 30/A. § értelmében a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval. Utóbbi átválthat olyan beruházási elemeket, amelyek kivitelezése egyébként az önkormányzatot terhelné. Ellentételezéseként az önkormányzat a szükséges településrendezési módosításokat végrehajtja.

Tiszavasvári Város Önkormányzata az elmúlt években az alábbi településrendezési szerződéseket kötötte meg⁷:

- Reznek Zoltán (2015/2016): Telephely fejlesztés
- BWB SERVICE Kft. (2015/2016): Szendvicspanel gyártás
- Magyarországi Magszter Alapítvány (2015/2016): Óvoda építés
- Mezei Ernő (2016/2016): Állattartó telep, Dohányfeldolgozó és csomagoló üzem
- Dancsné Orosz Katalin (2016/2016): Mezőgazdasági és állattartási tevékenység bővítése
- Járműszerelvény Gyártó Zrt. (2016/2016): Gyártócsarnok építése
- Osvai Viktor (2016/2017): Üzlet és raktár létesítése
- Tiszavasvári Város Önkormányzata (2017/2020): Felülvizsgálat lakossági bevonással
- Víziterv Environ Kft. (2019/2020): Zagykazetta kialakítás

1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Tiszavasváriban jelenleg hatályos településrendezési eszközök a következők:

- 50/2020. határozat Településszerkezeti Terv és leírás elfogadásáról
- 8/2022. (III.20.) önkormányzati rendelet, Tiszavasvári Város Helyi Építési Szabályzatáról

A településrendezési eszközök és fejlesztési dokumentumok összhangban vannak egymással.

A Helyi Építési Szabályzat és a mellékleteként hozzá tartozó szabályozási terv a település területére vonatkozóan az alábbi területeket különíti el:

- Beépítésre szánt területek:
 - a. Lakóterületek (aa; kisvárosias lakóterület (Lk); bb; kertvárosias lakóterület (Lke); ab; falusias lakóterület (Lf))
 - b. Vegyes területek (ba; településközpont vegyes terület (Vt))
 - c. Gazdasági területek (ca; gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz); cb; egyéb ipari terület (Ge), cd; ipari terület (Gip))
 - d. Üdülőterületek (da; üdülőházas üdülő terület (Üü), db; hétvégiházias üdülőterület (Üh);)
 - e. Különleges területek (ea; egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (Keü), eb; nagykiterjedésű sportolási célú terület (Ksp), ec; temető területe (Kt), ed; Mezőgazdasági üzemi terület (Kmu), ee; strand terület (Kst), ef; szennyvízkezelő területe (Kszv), eg; kegyeleti park területe (Kkp), eh; sorgrázások területe (Kg), ei; vásár-, kiállítás területe (Kvás), ej; vadászház területe (Kvad), ek;

⁷ zárójelben: a módosítási kérelem éve/elfogadás éve

közmű- hírközlési létesítmények területe (Kkö), el; oktatási központok területe (Kokt), em; turisztikai fejlesztési központ területe (Ktur), en; állatmenhely területe (Kám)

■ Beépítésre nem szánt területek:

a. közlekedési területek (aa; országos fő- és mellékutak (Köu-o), ab; helyi kiszolgáló utak (Köu-k), ac; mezőgazdasági kiszolgáló út (Köu-m), ad; gyalogút (Köu-gy), ae; egyvágányú vasútvonal és vasútállomás (Kök)

b. zöldterületek (ba; közparkok területe (Zkp), bb; közkertek (Zkk))

c. erdőterületek (ca; gazdasági erdő területe (Eg), cb; védelmi erdőterületek (Ev))

d. mezőgazdasági területek (da; általános mezőgazdasági terület (Má), db; be nem építhető általános mezőgazdasági terület (korlátozott) (Mk), dc; kertés mezőgazdasági terület (Mk)

e. vízgazdálkodási területek (V)

f. természetközeli területek (Tk)

g. különleges beépítésre nem szánt területek (ga; lezárt hulladékkezelő-, lerakó terület (Khull), gb; nyersanyag-kitermelés (bánya), nyersanyag-feldolgozás céljára szolgáló terület (Kb), gc; megújuló energia hasznosításának céljára szolgáló terület (Ken))

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

1.5.2.1. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

Tiszavasvári Város Önkormányzata határozatával döntött a településrendezési terve átfogó, a teljes közigazgatási területet új településrendezési terv készítéséről az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban Étv.), az „országos településrendezési és építési követelményekről” szóló szintén többször módosított 253/1997. (XII. 20.) Korm. számú kormányrendelet (továbbiakban OTÉK) figyelembevételével. A tervezés során „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásait alkalmazzuk. A településszerkezeti terv feladata, hogy a településfejlesztési koncepcióban rögzített stratégiai célok összhangját biztosítsa. Ennek megfelelően Tiszavasvári távlatban legyen:

- a szabadidő eltöltésének rekreációs központja, amely épít a természeti és táji értékeiből, a hagyományokból és a települések együttműködéséből adódó potenciálokra;
- erősödő helyi gazdasággal rendelkező település, amely elsősorban a helyi adottságokra és a tradíciójára épít;
- mintegy 13 500 ember - XXI. századi követelményeknek megfelelő életminőséget biztosító - vonzó otthona, ahol jó élni, amely egyaránt biztosítja;
- a lakást, a megélhetést, a Város színvonalas ellátását a szolgáltatások terén, a helyi és térségi gazdaság követelményeinek megfelelő – a munkaerő-piaci igényekhez illeszkedő - képzést és továbbképzést, a szabadidő eltöltést, a kulturálódás és az egészséges életmód feltételeit és elérésének lehetőségét minden polgára számára.

A célok eléréséhez a településszerkezeti terv:

- meghatározza a település távlati területfelhasználását,
- meghatározza az infrastruktúra-hálózat (közlekedés, közmű) fejlesztését,
- segíti a települési arculat megőrzését és minőségi fejlesztését,
- biztosítja a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmét és fejlesztését.

Tiszavasvári Város településszerkezetét több strukturális elem is jellemzi:

- országos jelentőségű természetvédelmi terület,
- történetileg kialakult településszerkezeti adottságok,

- térségi jelentőségű üdülési potenciálok és különböző turisztikai célpontok

A jelenleg hatályos Trt-ben megfogalmazott fontosabb megállapítások, javaslatok, eszközölt módosítások:

- Közigazgatási határ-, belterületi határmódosítások:
 - Tiszavasvári Város közigazgatási határában változás nem történik, de belterületében határán változtatás lesz. A módosítás a hatályos terv alapján előirányzott belterületbe vonandó területek mértékét növeli, melyek leginkább a falusias lakóterület növekedésével és az eddig a település szerkezetében nem szereplő gazdasági kereskedelmi terület kijelölésével történik meg. Legjelentősebb belterületi határ változás a település déli részén lévő ipari terület növelése.
 - Az újonnan tervezett fejlesztési területek, tervezett beépítésre szánt területek belterületbe vonás nélkül lettek kijelölve.

Beépítésre szánt területek besorolása:

- Beépítésre szánt területek központi belterületéhez közvetlenül csatlakozó jelentősebb területrészek:
 - a 3502 - Tiszavasvári - Hajdúböszörmény összekötő úttól nyugatra az Ipari Park megnövelése céljából.
 - 36-s számú főút Nyíregyházára vezető szakaszánál gazdasági, kereskedelmi területek kialakítása, valamint a közelében lakóterületek kijelölése
- A településen lakóterület fejlesztés a belterületen tömbfeltárással, illetve féloldalas beépítések kiiktatásával valósul meg továbbra is. A településen a beépítésre szánt területeket a T-2-1/3; T-2-2/3; T-2-3/3 jelű tervlap állapítja meg.

Lakóterületek:

- A település népességmegtartó és – vonzó képességének növelése érdekében, a művi-, táji- és környezeti értékek megvédését szem előtt tartva ütemezetten biztosíthatóak a fejlesztési területek. Eltérő telek nagyságok és eltérő életminőségek előteremtésére van lehetőség. A már kijelölt, szabályozott lakóterületek 400-500 fő befogadására nyújtanak lehetőséget, további területek kijelölése nem indokolt. Elhelyezkedésük a meglévő, egy oldalon beépített utcák környezetben, mely mind településképi, mind műszaki ellátási szempontból kedvező. A területek átalakulása lakóterületté lassú, de folyamatos tendenciaként érvényesül. A hatályos terv elemeit megtartva, fejlesztés során az alábbi lakóterülettel lehet számolni:
 - a meglévő, megmaradó lakóterület, esetenként komfortfokozat növelésével,
 - alulhasznosított tömbbelső feltárása, a meglévő telekstruktúra megosztásával.A kisvárosias lakóterületek aránya csökken, a kertvárosias lakóterületek aránya egy telek vonatkozásában csökken, két telek vonatkozásában nő, a falusias lakóterületek aránya csökken.

Vegyes területek:

A településközpont a hatályos terv szerinti kialakításhoz képest lényegi átértékelése nem kerül sor. A meglévő épületállomány esetenként elavult, új foglalkoztatókra, szociális ellátó létesítményekre, sportterületre lesz szükség. A meglévő településközpont megőrzésével, fejlesztésével és az új központi funkciók megjelenésével tudatosan kettős – igazgatási, alapellátási, üzleti – településközpont kialakítása a cél. A településközpont vegyes területek aránya csökken.

Gazdasági területek:

Tiszavasvári hatályos településrendezési tervében gazdasági kereskedelmi területfelhasználásba sorolt ingatlan kismértékben található, melyek nem elégítik ki a növekvő igényeket. Új területek kerülnek kijelölésre.

A település környezetbarát munkahelyteremtés feltételeinek biztosításához új kereskedelmi-, szolgáltató gazdasági területek kijelölése és infrastrukturális előkészítése szükséges:

- Szelektív ipartelepítés során előnyben kell részesíteni a környezetet kímélő ipari tevékenységet, azokat a vállalkozásokat, amelyek a helyi tudásbázishoz kapcsolódnak (élelmiszeripar, biotechnológia stb.). Kívánatos az élelmiszeripar fejlesztése, (feldolgozó, raktározó, elosztó értékesítési szövetkezetek, piac). A fejlesztésekben az ökológia-orientált szemlélet érvényesítése kívánatos.
- Biotermesztés és gazdálkodás meghonosítását elősegítő beruházások támogatása, az ehhez szükséges infrastruktúra kialakítása, további fejlesztése (hűtőház, aszaló, raktározás, logisztikai bázis, csomagolás, kiserelés).

A településrendezési tervnek feladata megadni - feltárni - a gazdasági területek fejlesztési lehetőségeit, elősegítve ezzel a munkaerő helyben tartását. A javasolt ipari gazdasági területek fejlesztése koncepcionálisan, csak a város meglévő beépített területeitől kellő távolságra, meglévő telephelyek környezetében került kijelölésre.

A kereskedelmi gazdasági és az ipari gazdasági területekbe be nem tartozó, de még gazdasági területként funkcionálóként működő terület.

Üdülőterületek:

A hétvégiház üdülőterület az üdülőképesség ellátást szolgáló kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó épületek, valamint a terület rendeltetését nem zavaró kisebb jelentőségű nem zavaró sportlétesítmények elhelyezésére szolgál. A területfelhasználás csökken.

Az üdülőház üdülőterületen belül szabadidős, üdülési, rekreációs-egészségmegőrző és turisztikai funkcióval összefüggő létesítmények helyezhetők el. Változással nem érintett.

Különleges területek:

- A Korniss-kastély került be az egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület felhasználási kategóriába, mely jelenleg egy 122 férőhelyes ápolást, gondozást nyújtó szociális otthonként üzemel, ami az ország egész területéről fogadja az idős embereket. Területfelhasználási változással nem érintett.
- A mezőgazdasági üzemi terület övezetében a növénytermesztés, terménytárolás és terményfeldolgozás épületei, állattartó épületek és az azokat kiszolgáló létesítmények, és szociális épületek helyezhetők el. A mezőgazdasági üzemi terület aránya nő.
- Kegyeleti parkból több is található a közigazgatási területen. Ezek a területeken a temetkezési szolgáltatás megszűnt. A területfelhasználás nő.
- A sorgarázsok területen csak személygépkocsi tárolására szolgáló garázsok helyezhetők el. A területfelhasználás nő.
- A vadászház területe új területfelhasználási egységként jelentkezik a településrendezési tervben. Területén a vadgazdálkodási feladatok ellátáshoz szükséges épületek helyezhetők el.

Közlekedési és közműterületek:

- Az országos közutak szabályozási szélességét külterületen 18,0 m-re, belterületen 14,0 m-re határoztuk meg, burkolatát 7,0 m-re javasoljuk szélesíteni, illetve ahol a teljes közművesítettség, valamint megfelelő szélesség a járműveknek biztosított, akkor azokon a helyeken szabályozás nem történik. A településszerkezeti tervben szerepel a közigazgatási területet érintő, a települést elkerülő új út, melynek szabályozási szélességét 30 m-ben határoztuk meg, burkolatát 7,0 m-re javasoljuk tervezni.
- A kiszolgáló (lakó-)utcák esetében a meglévő lakóterületi utcahálózat szabályozási szélességének felülvizsgálata megtörtént, az alapján a szükséges helyeken a telkek szabályozására került sor. A szűk keresztmetszetekben a szabályozási szélesség mértéke a járművek balesetmentes közlekedését zavarhatja, ezeken a problematikus helyeken forgalomtechnikai eszközökkel kell a forgalmi állapotot javítani. A lakóutcák szélességi méretét minimum 12 méterben kell meghatározni a szükséges keresztmetszeti elemek elhelyezése céljából, ahol a teljes közművesítettség megvalósult, és a járműveknek szükséges keresztmetszet rendelkezésre áll, abban az esetben a szűkebb keresztmetszet is elfogadható a szabványok betartása mellett.
- Az előzőekben leírt fejlesztések megvalósulása esetén a településközpont forgalmi terhelése jelentős mértékben csökken, így mód nyílik egy forgalomcsillapított, emberközelű központi településrész megvalósítására, amelyen belül a gyalogosok elsőbbsége biztosítható. A kerékpáros közlekedést tekintve a helyi és kistérségi igények kielégítése a cél. A belső területek forgalomcsökkenése esetén javulhat a

kerékpáros forgalom által igénybevett útvonalak színvonala, a főbb irányokban kiépíthető önálló kerékpárút is. Ez leginkább a településrészek, valamint a kapcsolódó idegenforgalmi létesítmények környezetének elérését szolgálhatja.

- A terven a közutak területén jelenítjük meg a tervezett regionális jelentőségű kerékpárút vonalvezetését. A helyi jelentőségű kerékpárút a fő gyűjtőút, a 36 sz. Nyíregyháza-Polgár másodrendű főút mentén, valamint a 3502 sz. Hajdúböszörmény felé vezető út, és a 3632 sz. Tiszalök felé vezető utak mellett haladna.
- A település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzői, lejtési viszonyai, talajtani adottságai nagyban befolyásolják a települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat. A település szerkezete befolyásolja a vízrendezési művek vonalvezetését, a csatornák és árkok (nyílt-zárt) kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek kiépítése szükséges, a laza beépítésű utcáknál a nyílt vízelvezető árkok kialakítása javasolt.
- A villamosenergia-hálózat a település teljes területén kiépített légvezetékes rendszerrel. A településkép javítása érdekében a jelenlegi szabadvezetékes rendszer helyett földkábeles rendszer kiépítésére van szükség a központi területek, valamint a főutak környékén.
- A helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás fejlesztésére és a meglévő vezetékes hálózat továbbépítésére van szükség a szolgáltatás minőségének javítása mellett. Mobil rádióhálózatok tekintetében a szolgáltatás minősége megfelelő.

Zöldterületek:

- Az OTÉK a közkert terület intézményét bevezetve megszüntette az elmúlt évek anomáliáit, és jogszabályi szintre emelte a települési szintű közparkok, és az utca- vagy városrész szintű közterületek közti különbséget. Ennek megfelelően bevezetve a település vonatkozásába a Zkk fogalmát, tervi szinten is megkülönböztetésre kerül a két területfelhasználási kategória.
- Új közparkot kialakítunk, illetve a terület értékeit erősítve különleges szabadidős területbe soroljuk át azokat a területeket, ahol a megnövelt zöldfelületi fedettség, vízfelület révén hasonlóan intenzív biológiai aktivitásérték érhető el. Az 1 ha-t elérő zöldfelületek tartoznak a területfelhasználási egységbe.
- A közkert területek elsősorban a belterület közlekedési elemek által nem érintett területekből, vagy saroktelkek lebontott épületei helyén alakultak/alakíthatók ki ezek a területek, melyek tervbe illesztése során településszerkezeti változás indokolt.

Erdőterületek:

- Erdőterület a földhivatali nyilvántartás szerinti erdő művelési ágú és a településszerkezeti tervlap szerint illetve az Országos Erdőállomány Adattárban (a továbbiakban: Adattár) erdőként nyilvántartott terület. Az erdőterületeket a szabályozási tervnek és helyi építési szabályzatnak az erdőben elhelyezhető építmények alapján védelmi, gazdasági vagy kiváló termőhelyi erdő terület övezetébe kell sorolnia.
- Mind a védelmi erdő, mind a gazdasági erdő kategória kapcsán egyes telkek esetében csökken, mások esetében növekszik ezen kategória aránya.

Mezőgazdasági területek:

- Az általános mezőgazdasági területek jó termőhelyi adottságú, korlátozás alá nem eső, árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területek, ahol a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a termőföldek védelmét, az árutermelésre alkalmas legalább családi méretű több hektáros földbirtokok megtartását, és ösztönözni kell minél nagyobb összefüggő birtokok kialakítását. Ennek érdekében a gazdálkodási céllal összefüggő lakóépületek építésének lehetőségét csak az árutermelésre alkalmas – legalább 1,0 ha – területű földrészleteken kell biztosítani. Meg kell akadályozni a földrészletek további aprózódását is.

Különleges területek:

A hulladékkezelő, -lerakó területen korábban a kommunális szilárd és veszélyeshulladék lerakó és kezelőtelepként funkcionált beépítésre szánt területként, melyet beépítésre nem szánt területbe sorolunk át. Területváltozással is érintett területfelhasználás csökken.

Megújuló energiaforrások elhelyezésére a településszerkezeti terven új övezeti előírás kerül bevezetésre, a Ken, melynek területére napelem park fog megvalósulni.

Tájrendezés, természetvédelem:

A tájrendezés feladatai kiemelt szerepet kapnak Tiszavasvári Város településrendezési tervének készítésekor. A térséget táji, természeti adottságai miatt az OTTr az Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolja. Mindkét övezet - egymás hatását erősítve - a táj természeti elemei és az azon kialakult, azzal szoros kapcsolatban maradt ember alkotta értékek összességének védelmét szolgálja. A tájképi elemek megtartását és védelmét úgy biztosítjuk, hogy az egyes területeket a tájvédelmet leginkább garantáló területfelhasználási egységbe soroljuk.

A Város jelenlegi és jövőbeni életét nem befolyásolja döntően az OTTr szerinti Ökológiai hálózati övezet. A közigazgatási terület délnyugati és nyugati részén jelentős felületű Natura 2000 madárvédelmi területek, és ezzel egybeeső ill. kiterjesztő ökológiai folyosó mag – ill. puffer területek találhatók. Az ökológiai folyosó puffer területei a szomszédos települések irányába többfelé teremtenek kapcsolatot az élőhelyek között, ezek a vármegyei TrT-ben is meg vannak jelenítve.

Zöldfelületi rendszer:

A Város közigazgatási területén alig található erdő, így különös értékei a térségnek az eredeti növénytakaró részét képező növénytakarások.

Gazdasági rendeltetésű erdőnek minősül az az erdő, amelyben a gazdálkodás elsődleges célja az erdei termékek előállítása és hasznosítása, így különösen: a faanyagtermelést szolgáló erdő, a szaporítóanyag-termelést szolgáló erdő, az intenzív vadgazdálkodásra kijelölt bekerített erdő, az erdőterületen létesített karácsonyfatelep, bot, vessző és díszitógally termelését szolgáló erdő. Az ingatlan nyilvántartásban erdőként szereplő telkek gazdasági erdőterületté kerültek átsorolásra.

Új közparkot kialakításra több zöldfelülettel rendelkezik a Város. Elsősorban a belterület közlekedési elemek által nem jelzett területekből, vagy saroktelkek lebontott épületei helyén alakultak ki ezek a területek, melyek tervbe illesztése során településszerkezeti változás indokolt.

Örökségvédelem:

Örökségvédelmi szempontból elsősorban a településközpontban tekinthető helyi védelem szempontjából értéknek. A belterületén jelentkező visszafogottabb építési igények miatt nem várható a kialakult telekrendszer számottevő átalakulása.

Az új TRT-ben végzett módosítások hatására a település beépítésre szánt területeinek nagysága 923,8618 ha-ról 1030,0731ha-ra növekedett, míg a beépítésre nem szánt területek nagysága 11929,6706ha-ról 11823,4593ha-ra csökkent.

6. táblázat: A település területi mérlege

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK			
Területfelhasználás		Hatályos terv	Új terv
		terület (ha)	terület (ha)
Lakóterület	Ln: Nagyvárosias lakóterület	0	0
	Lk: Kisvárosias lakóterület	7,435	7,3749
	Lke: Kertvárosias lakóterület	306,969	308,3913
	Lf: Falusias lakóterület	169,737	155,1172
Vegyes terület	Vt: Településközpont vegyes terület	45,825	45,5417
	Vi: Intézményterület	0	0
Gazdasági terület	Gkz: Kereskedelmi gazdasági szolgáltató terület	130,744	139,9143
	Gip: Ipari gazdasági terület	118,7865	115,2533
	Ge: Egyéb nem zavaró hatású gazdasági terület	3,6265	7,7357
Üdülőterület	Üü: Üdülőházas üdülőterület	14,1452	14,1452
	Üh: Hétfelházás üdülőterület	20,2094	20,0655
Különléges beépítésre szánt terület	Ker: Nagy bevásárlóközpont és nagykiterjedésű kereskedelmi ölé terület	0	0
	Log: Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület	0	0
	Vác: Vácár, kiállítási és kongresszus területe (Kvác)	2,6399	2,6399
	Okt: Oktatási központok területe (Kokt)	1,2056	2,6324
	EÜ: Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület (KeÜ)	3,8976	3,8976
	Sp: Nagyterjedésű sportolási ölé terület (Ksp)	2,7561	2,7561
	Kf: Kutatás-fejlesztés ölé terület	0	0
	En: Megújuló energiaforrás hasznosításának ölé terület	0	0
	Ák: Állatkert területe	0	0
	Nk: Növénykert területe	0	0
	B: Nyersanyag kitermelés (bánya) nyersanyag feldolgozás ölé terület	0	0
	Hon: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági ölé terület	0	0
	Hull: Hulladékkezelő, -lerakó területe (K Hull)	0	0
	Köz: Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület, ha az nem a közlekedési területen belül kerül elhelyezésére	0	0
	Rep: Repülőtér területe	0	0
	T: Temető területe (Kt)	6,838	6,838
	MÜ: Mezőgazdasági üzemi terület (KmÜ)	35,1544	121,8135
	Sz: Szabadidős ölé terület (Ksz)	0	0
	Kö: Közmű- és hírközlési létesítmény terület (Kkö)	0,327	0,8256
	Egyéb: az OTÉK 10-23. §-ában foglaltak egyikebe sem sorolható, helyi sajátosságot hordozó terület Strand területe - Kcsr Kegyeleti park területe - Kkp Oktatási központok területe - Kokt Sorgarzsok területe - Kig Szennyvízkezelő területe - Kcsv Vadászház területe - Kvad Állatmenhely területe - Kám	53,5656	75,1309
ÖSSZESEN		923,8618	1030,0731

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK			
Területfelhasználás	Hatályos	Új terv	
	terület (ha)	terület (ha)	
Közlekedési és közmu terület	Kóu: Közúti közlekedési terület	404,3187	427,9949
	Kök: Kötőpályás közlekedési terület	27,984	27,9034
	Kóv: Víz közlekedési terület	0	0
	Köl: Légi közlekedési terület	0	0
Zöldterület	Zkk: Közkeret	6,2006	5,6677
	Zkp: Közpark	28,8149	29,6555
Erdőterület	Ev: Védelmi erdőterület	106,067	145,6208
	Eg: Gazdasági erdőterület	630,754	859,1528
	Ek: Közjóléti erdőterület	0	0
Mezőgazdasági terület	Mk: Kertec mezőgazdasági terület	63,5421	63,5421
	Má: Általános mezőgazdasági terület	7405,339	7036,7506
	Mko: Korlátozott használatú mezőgazdasági terület	2291,071	2191,938
Vizgabálkodási terület	V: Vizgabálkodási terület	808,267	771,3854
Természetközeli terület	Tk: Természetközeli terület	0	81,0035
Különleges beépítésre nem szánt terület	EÜ: Egészségügyi épület elhelyezésére szolgáló terület	0	0
	Sp: Nagyterjedésű sportolási célú terület	0	0
	Kf: Kutatás-fejlesztés céljára szolgáló terület	0	0
	En: Megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület	0	0
	Arb: Vadspark, arborétum területe	0	0
	T: Temető területe	0	0
	B: Nyersanyag kitermelés (bánya) nyersanyag feldolgozás céljára szolgáló terület	114,252	152,2705
	Hv: Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	0	0
	Kt: Burkoltt vagy fásított köztér, sétány	0	0
	Khull: Hulladékkezelő, -lerakó területe	29,265	28,3569
	Egyéb: az OTÉK 10-23. §-ában foglaltak egyikébe sem sorolható, helyi sajátosságot hordozó terület Turisztikai fejlesztési központ területe - Ktur	13,7953	2,2172
	ÖSSZESEN	11929,6706	11823,4593
BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK	923,8618	1030,0731	
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK	11929,6706	11823,4593	
ÖSSZESEN	12853,5324	12853,5324	

Forrás: Tiszavasvári Város Településszerkezeti Terv leírása (50/2020. polgármesteri határozat 2. melléklete)

Az alábbi táblázat foglalja össze Tiszavasvári érintettségét az egyes övezetek tekintetében.

7. táblázat: A területrendezési tervvel való összhang vizsgálata

Sz.	Övezetek megnevezése	Övezeti jelzettség Településrtv.ter.	MTrT szerint (ha)	TrT szerint (ha)	Eltérés (TrT/MTrT)%	Vált.
1.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti erdőgazdálkodási térség	érinti/érinti	49,6123	49,6123	0	0
2.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti mezőgazdasági térség	érinti/érinti	10514,11	10514,11	0	0
3.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti vegyes területfelhasználású térség	nem érinti				
4.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti városias térség	érinti/érinti	1160,8602	1160,8602	0	0
5.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti hagyományosan vidéki települési térség	érinti/érinti	18,1117	18,1117	0	0
6.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti vízgazdálkodási térség	érinti/érinti	798,3399	798,3399	0	0
7.	A Térségi Szerkezeti Terv szerinti építmények által igénybevett térség	érinti/érinti	312,5004	312,5004	0	0
8.	A magterület övezet	érinti/érinti	222,0291	222,0291	0	0
9.	Az ökológiai folyosó övezet	érinti/érinti	785,7768	785,7768	0	0
10.	A puffertérület övezet	érinti/érinti	4929,0498	4929,0498	0	0
11.	A kiváló termőhelyi adottságú számtérületek övezete	érinti/érinti	1113,5946	1113,5946	0	0
12.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete	érinti/érinti	233,1596	233,1596	0	0
13.	Erdőtelepítésre javasolt területek övezete	nem releváns				
14.	Tanyás térség övezete	nem releváns				
15.	Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete	érinti/érinti	12853,5324	12853,5324	0	0
16.	A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	nem érinti				
17.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete – tájképvédelmi ter. öv.	érinti/érinti	12853,5324	12853,5324	0	0
18.	A világörökség és világörökség várományos terület övezete	nem érinti				
19.	Országos vízminőség-védelmi terület	érinti/érinti				
20.	A rendszeresen belvízjárta terület övezete	érinti/érinti	924,7080	924,7080	0	0
21.	A nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete	érinti/érinti	29,9189	29,9189	0	0
22.	Térségi árvízi kockázatkezelési terület	nem releváns				
23.	Ásványi nyersanyag-vagyon terület	nem érinti				
24.	A földtani veszélyforrás területének övezete	nem releváns				
25.	Szélenerőpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület	nem releváns				
26.	A kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete	nem érinti				
27.	Honvédelmi terület övezete	nem releváns				

Forrás: Tiszavasvári Város Településszerkezeti Terv leírása (50/2020. polgármesteri határozat 2. melléklete)

1.5.2.2. A településszerkezeti terv megvalósult elemei

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján „A településszerkezeti tervben kell megállapítani a táj, az épített és természeti környezet alakításának és védelmének területfelhasználással összefüggő módját, valamint ki kell jelölni a település fejlesztésének területi irányait. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a település egyes településrészeinek terület-felhasználását, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeknek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.” A terv és módosítása tartalmazza a fenntartható fejlődés és a környezeti feltételek megőrzését biztosító fejlesztés elemeit. Tartalmazza a természeti erőforrásokkal való racionális gazdálkodást annak érdekében, hogy a természeti környezet terhelhetősége, eltartó képessége és a társadalmi szükségletek kielégítése összhangban maradjon. Ezt a célt szolgálja a szerkezeti terv

rendszeres időközönkénti vagy szükség szerinti felülvizsgálata, amely a már megvalósult elemeket is magában foglalja.

A jelenleg hatályos szerkezeti terv legfontosabb megvalósított elemei:

- a település déli részén lévő iparterület növelése a 3502 - Tiszavasvári - Hajdúböszörmény összekötő úttól nyugatra;
- gazdasági, kereskedelmi területek kialakítása, valamint a közelében lakóterületek kijelölése;
- tervezett elkerülő út megjelenítése,
- tervezett regionális jelentőségű kerékpárút megjelenítése.

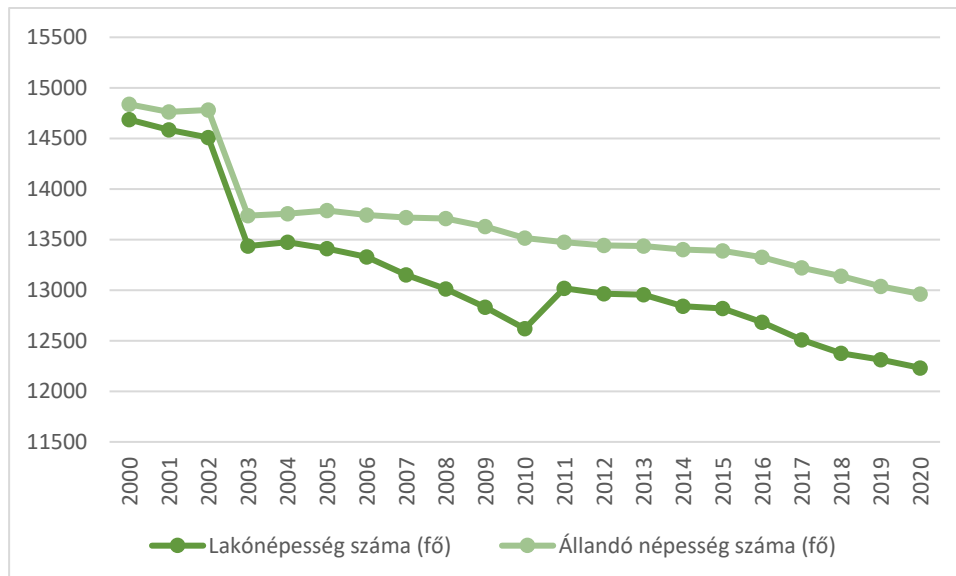
1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1. Demográfia

Tiszavasvári **népességfejlődése** az utóbbi két évtizedben csökkenő tendenciát mutatott. 2020-ban 12 232 fő élt a városban. A 2002-2003 közötti csökkenést Szorgalmatos község önállósodása magyarázza (2003-ban 957 fő).

3. ábra: Tiszavasvári népességszámának változása (fő, 2000-2020)

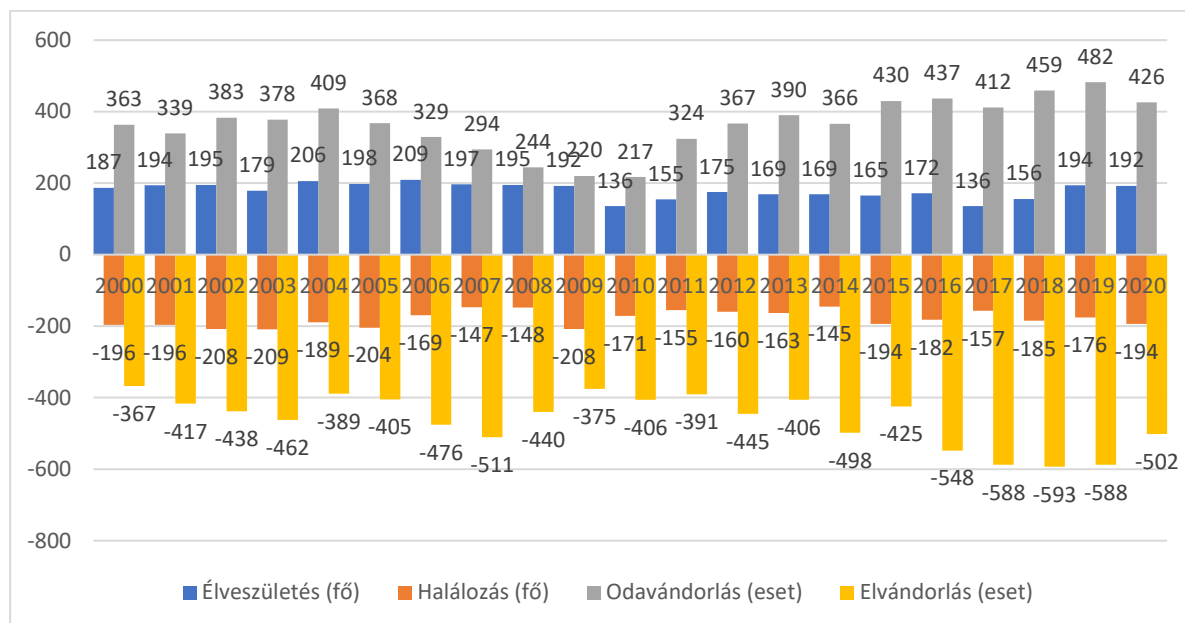

Forrás: KSH

A város népsűrűsége a 2020-ban 95,15 fő/km², ami a vármegyei (91,87 fő/km²) és az országos (104,60 fő/km²) átlag között van. A hasonló nagyságrendű városi jogállású települések esetében ez az adat inkább alacsony, ami a település jelentős külterületének köszönhető.

2003 és 2020 között (Szorgalmatos különválását követően) a város lakónépessége jelentős mértékben, 8,96%-kal csökkent, elsősorban az elvándorlás miatt: egyes években az elvándorlók száma közel kétszerese volt az odavándorlók számának. Mindössze 2004-ben és 2015-ben haladta meg az odavándorlások esetszáma az elvándorlásokét. Ugyanakkor 2010 óta emelkedő tendencia figyelhető meg a városba költözők számát tekintve.

4. ábra: Tiszavasvári népmozgalmi adatai (fő, eset, 2000-2020)

Forrás: KSH

Az elmúlt időszak jelentős elvándorlását mutatja az is, hogy Tiszavasvári lakónépessége jobban alulmúlja az állandó népesség adatát, mint a vármegye vagy az ország hasonló adatai.

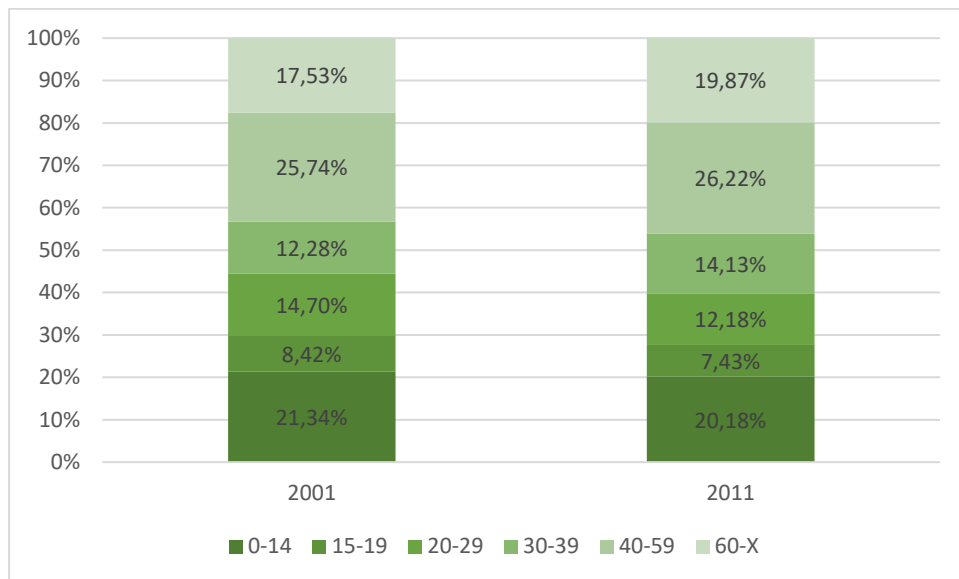
8. táblázat: Tiszavasvári, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye és Magyarország népességének változása (2001, 2020)

Mutató	2001	2020	Népesség 2020/2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2020 (%)
Állandó népesség – város (zárójelben a Szorgalmatos nélküli adattal)	14 763 (13 737)	12 963	87,81 (94,37)	98,79	94,36
Lakónépesség – város (zárójelben a Szorgalmatos nélküli adattal)	14 585 (13 546)	12 232	83,87 (90,3)		
Állandó népesség – vármegye	597 582	570 935	95,54	98,40	95,51
Lakónépesség – vármegye	587 994	545 321	92,74		
Állandó népesség – ország	10 270 425	9 890 640	96,3	99,07	98,38
Lakónépesség – ország	10 174 853	9 730 772	95,64		

Forrás: KSH

A **szelektív migráció** elsősorban a fiatal, képzettebb munkavállalói rétegekben jellemző. A migrációs folyamatokkal ellentétben **az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást**. Amennyiben a jelenlegi tendenciák folytatódnak, akkor Tiszavasváriknak is szembe kell néznie a folyamatos népességcsökkenés és társadalmi előregedés problémájával.

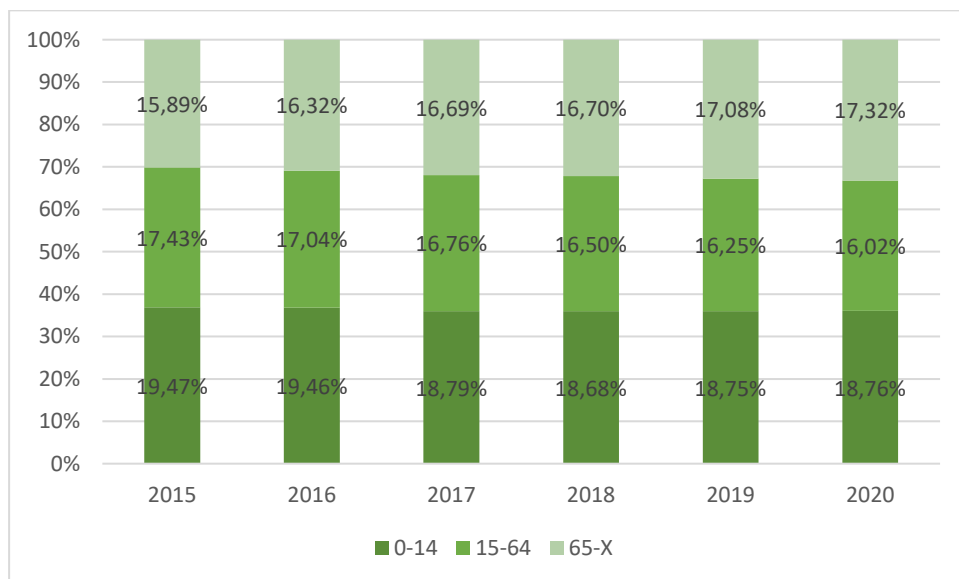
5. ábra: A népesség korösszetétele (% , 2001, 2011)

Forrás: KSH

A **népesség korösszetétele** az ország más, hasonló méretű településeihez viszonyítva összességében kedvező: 2020-ban a gyermekek (0-14 éves) aránya 18,76%, a 65 éven felülieké pedig 17,32%⁸. A gyermekek aránya (0-14) 2001 óta 2,58 százalékponttal esett vissza. Ezzel szemben az időskorúak aránya emelkedik.

6. ábra: A népesség korösszetétele (% , 2015-2020)

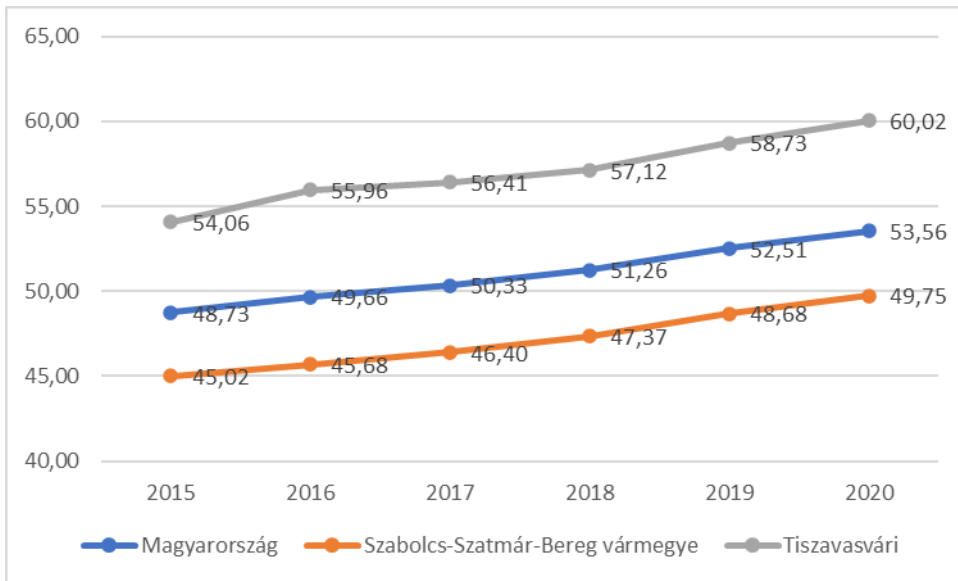
Forrás: KSH

A kormegoszlás kedvezőtlen irányú elmozdulása negatívan hat az eltartottságra is. Az eltartottsági mutató (100 felnőtt korúra átlagosan 60,02 gyermek és időskorú jut⁹) rosszabb a vármegyei (49,75) és az országos (53,56) értéknél is, és folyamatos emelkedést mutat.

⁸ Megemlítendő, hogy a városban időseket ellátó bentlakásos intézmény működik jelentős (204 engedélyezett férőhelyes) kapacitással, így a térségből beköltöző, így helyi lakossá váló idősek aránya némileg torzítja a település természetes korstruktúráját, öregedési és eltartottsági mutatóit, illetve halálzási adatait.

⁹ gyermek 0-14 év, időskorú 65 éves és idősebb

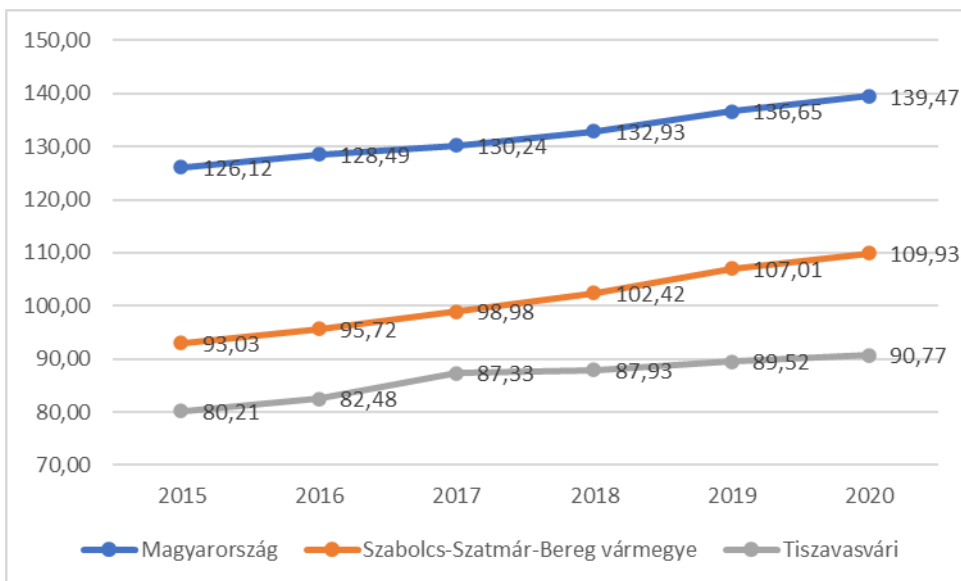
7. ábra: Eltartottsági ráta alakulása (% , 2015-2020)

Forrás: KSH

Az öregedési index azonban már kedvező képet mutat: 2020-ban 100 gyermekkorúra 90,77 időskorú jutott, míg országosan 139,47, vármegyei szinten pedig 109,93.

8. ábra: Öregedési index alakulása (% , 2015-2020)

Forrás: KSH

A **népesség nemek szerinti arányát** tekintve az elmúlt időszakban a nők arányának növekedése tapasztalható. Míg 2001-ben Tiszavasváriban 1000 férfira átlag 1027 nő jutott, addig 2020-ban már 1038 (2015-ben 1049 volt). Országos és vármegyei szinten ezzel ellentétes folyamat figyelhető meg: a megyében 1083-ról 1053-ra, míg az országban 1103-ról 1086-ra csökkent. A nemek megoszlása Tiszavasváriban ugyan jelenleg kedvezőbb, de az ellentétes irányú folyamatok kedvezőtlen nemek szerinti arányt idézhetnek elő.

Hasonlóan a vármegyei és az országos tendenciákhoz, a férfiak rövidebb átlagos élettartama miatt a nők túlsúlya a 60 év feletti korosztályokban a legjellemzőbb Tiszavasváriban is.

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

A népesség etnikai összetételét tekintve már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya: a városban akkor a lakosok 8,91%-a vallotta magát a cigány kisebbséghez tartozónak. Ez az érték 2011-re 11,70%-ra emelkedett. Más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak elenyésző számban fordulnak elő (összességében 1% alatt).

Becslések szerint a népszámlálás során mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet. A helyi romák többsége két településrészen, szegregált körülmények között él. Egy korábbi tanulmány szerint a bűdi városrész É-i felében inkább romungrók, míg a Külső-Szentmihály K-i felén oláh cigányok laktak. Mára ezek a határvonalak elmosódottabbak, de a két városrészben az életkörülmények lényegesen rosszabbak a város többi részénél.

1.7.1.3. Képzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a lakosság iskolai végzettsége összességében elmarad az országos átlagtól, azonban a vármegyei értékekhez képest kedvezőbb a helyzet. A 2016-os Mikrocenzus adatait is figyelembe véve a tendenciák egyértelműen pozitívak települési, vármegyei és országos szinten egyaránt: leginkább az érettségivel rendelkezők aránya emelkedett.

Az önkormányzat szorosan együttműködik a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartása alá tartozó középiskolákkal és a munkaügyi kirendeltséggel annak érdekében, hogy a munkaerő-kínálat minél jobban igazodjon a jelenlegi és potenciális munkaadók elvárásaihoz.

9. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (% , 2001, 2011, 2016)

Mutató		2001	2011	Változás	2016	Változás
				2011/2001 viszonylatában (%)		Mikrocenzus
Legfeljebb általános iskolai	város	26,6	24,3	91,2	-	-
	vármegye	28,3	30,1	106,2	28,14	99,4
	ország	26,3	25,0	95,2	21,68	82,4
Érettségi nélküli középfokú végzettség	város	23,0	18,3	79,5	-	-
	vármegye	21,9	19,9	90,4	20,11	91,8
	ország	21,1	19,5	92,5	19,09	90,4
Érettségi	város	15,1	19,3	128,1	-	-
	vármegye	15,6	22,0	140,4	25,29	162,1
	ország	20,5	27,5	134,0	29,45	143,6
Egyetemi vagy főiskolai oklevél	város	7,5	9,1	121,1	-	-
	vármegye	6,3	10,5	166,7	12,08	191,7
	ország	9,9	15,5	156,6	18,72	189,1

Forrás: KSH

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

Tiszavasváriban 2011-ben a munkaképes korúaknak (15-64 évesek) 51,27%-a volt **foglalkoztatott**. Ez, összehasonlítva az országos értékekkel (57,87%), alacsonynak tekinthető, azonban a vármegyeit (49,00%) csekély mértékben meghaladja. Összességében a gazdasági aktivitás mutatói az országosnál kedvezőtlenebb képet mutatnak, míg a vármegyei értékekhez képest csak kismértékű eltérések rajzolódnak ki. A 2001-2011 közötti időszakban kisebb pozitív irányú változás volt megfigyelhető.

10. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása (% , 2001, 2011)

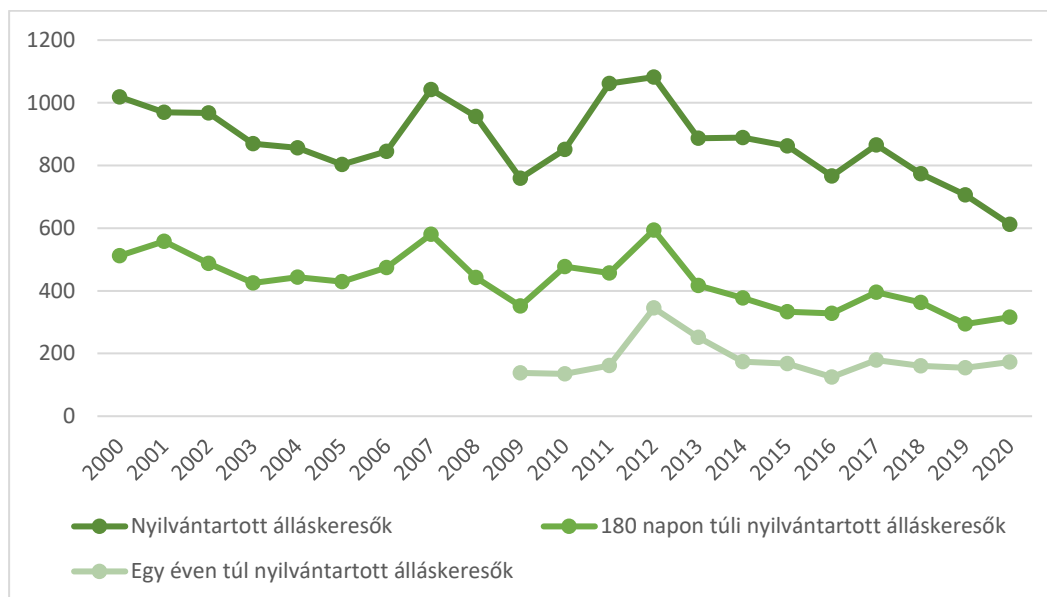
Mutató		2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	város	44,0	51,3	116,6
	vármegye	40,7	49,0	120,3
	ország	53,0	57,9	109,1
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak	város	7,9	28,3	359,5
	vármegye	26,5	34,0	128,3
	ország	24,8	34,5	139,1

Forrás: KSH

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Tiszavasváriban munkavállalási céllal ingázók száma 685 fő, ami a helyben foglalkoztatottak (6465 fő) csupán 11,1%-a. A legtöbb bejáró foglalkoztatott Tiszalókról, Hajdúnánásról, Szorgalmatosról és Nyíregyházáról érkezik. A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodását mutatja, hogy a város lakosai között a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 2001 és 2011 között 7,86%-ról 28,26%-ra nőtt.

A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a **nyilvántartott álláskeresők** magas száma és aránya¹⁰. 2005 és 2007, valamint 2009 és 2012 között ezek az értékek folyamatos emelkedést mutattak, elsősorban a gazdasági válság miatt, az elmúlt években a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhetően pozitív változások kezdődtek.

9. ábra: Munkaerőpiaci jellemzők változása (fő, 2000-2020)

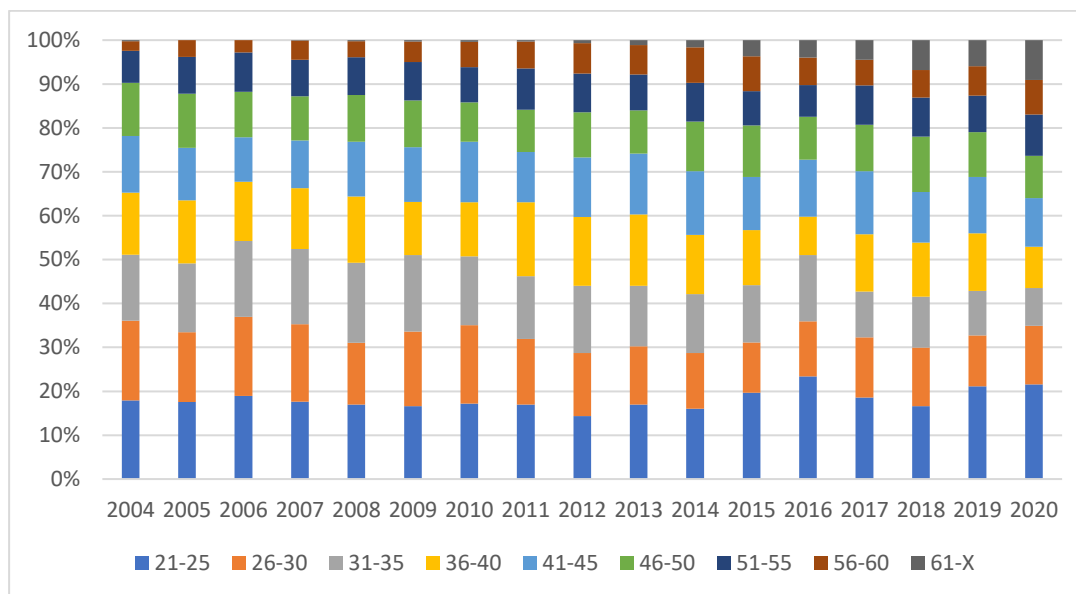

Forrás: KSH

Habár a pályakezdő munkanélküliek száma és aránya is csökken 2016 óta, de a nyilvántartott munkanélküliek számának alakulását korcsoportonként vizsgálva a 21-30 évesek vannak a legrosszabb munkaerőpiaci helyzetben.

¹⁰ Az adatok vizsgálatakor fontos szem előtt tartanunk, hogy ezek a nyilvántartott munkanélküliek számára vonatkoznak, a tényleges munkanélküliek száma ettől eltérhet.

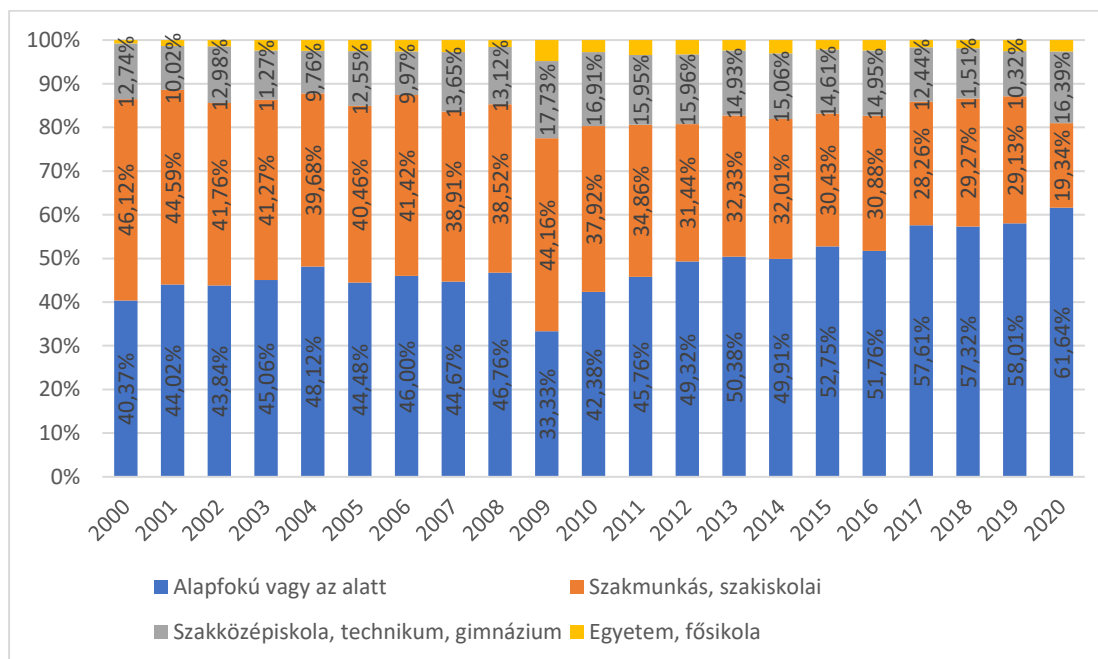
10. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya az egyes korcsoportokban (% , 2004-2020)

Forrás: KSH

Iskolai végzettségüket tekintve a nyilvántartott álláskeresők között 2020-ban 61,64%-kal képviseltették magukat a legfeljebb általános iskolai végzettségűek, míg szakmunkás, szakiskolai végzettséggel az álláskeresők 19,34%-a, szakközépiskolai, technikai vagy gimnáziumi végzettséggel 16,39%-a, felsőfokúval pedig csupán 2,62%-uk rendelkezett. A vizsgált időszakban kifejezetten romlottak az alacsony végzettségűek munkaerőpiaci esélyei a munkanélküliek számának csökkenése ellenére.

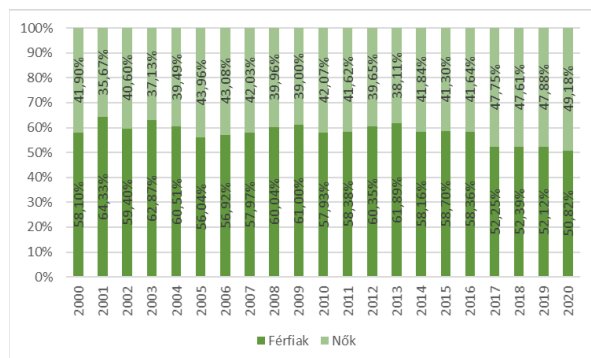
11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint (% , 2000-2020)

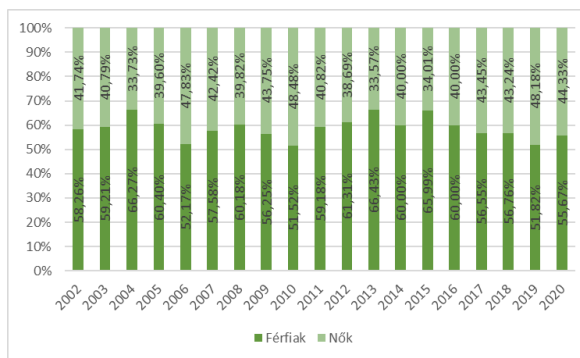
Forrás: KSH

12. ábra: Nők és férfiak munkaerőpiaci helyzete (%)

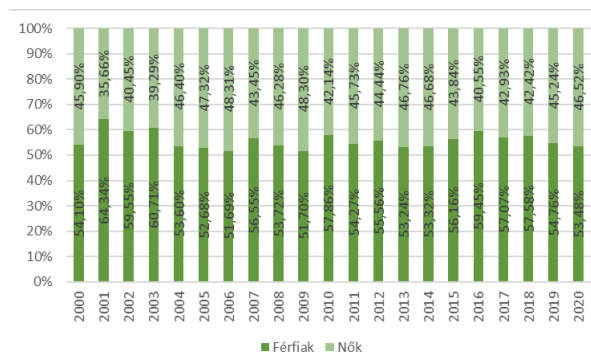
Nyilvántartott álláskeresők (2000-2020)

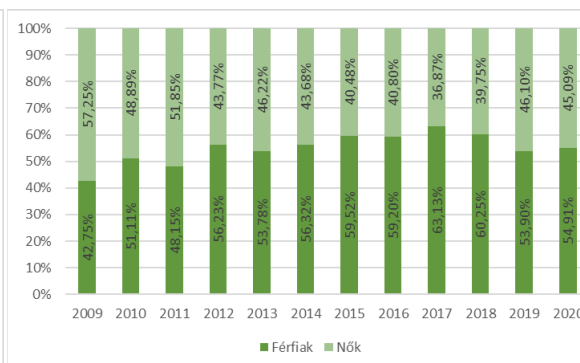
Pályakezdekők (2002-2020)

180 napon túl nyilvántartottak (2000-2020)

1 éven túl nyilvántartottak (2009-2020)

Forrás: KSH

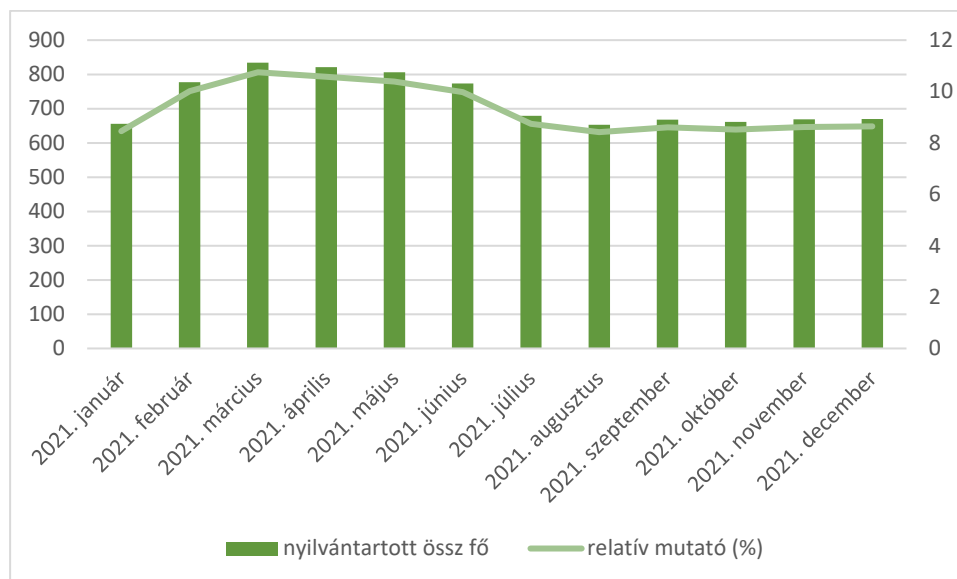
Látható, hogy a férfiak összességében nagyobb arányban képviselik magukat a nyilvántartott álláskeresők között, de a hosszú távú tendencia a részarányok kiegyenlítése felé tart. A munkaerőpiacról hosszabb távon is kívül rekedőket tekintve a nők relatív helyzete némileg javult az elmúlt időszakban. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a fenti diagramok az aktív lakosság arányában mutatják az álláskeresők számát. A nők esetében jóval nagyobb az inaktív részaránya, így az ő munkaerőpiacra történő integrációját célzó foglalkoztatáspolitikai eszközöknek komoly foglalkoztatás-növelő potenciálja van.

A legfrissebb adatok alapján 2022 márciusában a munkaképes korú népesség 11,46%-a nyilvántartott álláskereső (korábban ez az érték a 15%-ot is meghaladta), akik mintegy negyede legalább 365 napja nyilvántartott álláskereső. A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi – ezt próbálja megelőzni az önkormányzat a közfoglalkoztatási programba való bevonással.

Részben a közfoglalkoztatási rendszer sajátosságai¹¹, részben a kiszámíthatóbb piaci helyzetben lévő termelő vállalatok jelenléte okozza azt, hogy Tiszavasvári esetében nem mutatható ki egyértelmű **éven belüli ciklikusság** a munkanélküliek számában.

¹¹ A nyilvántartott álláskeresők száma sok esetben akkor csökken nagyobb mértékben, amikor jelentősebb számban kerülnek közfoglalkoztatásba – ez azonban attól függ, hogy központilag mikor biztosítanak forrást erre a célra.

13. ábra: Nyilvántartott álláskeresők havi bontásban (fő, %, 2021. január – 2021. december)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A Tiszavasvári Város Önkormányzatával kötött Közszolgáltatási szerződés alapján a közfoglalkoztatási feladatokat 2017. május 1-től a Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft (TIVA-SZOLG Kft) látja el. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma változó, de szerepe rendkívül fontos. A Járási startprogram programelemi változatosak: a szociális jellegű program mellett helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás (járdalpok, betonoszlopok, beton vízvezetők, urna keszonok és fedlapok gyártása), mezőgazdasági munkák (növénytermesztés, parkgondozás), illetve hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás (intézményi foglalkoztatás, köztisztasági feladatok) is megjelenik.

11. táblázat: Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak és közfoglalkoztatottak száma (fő, 2015-2020)

Év	Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma (fő)	Közfoglalkoztatottak száma (éves átlag, fő)
2015	672	485
2016	725	592
2017	605	491
2018	523	436
2019	576	411
2020	249	408

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2022-2027.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi viszonyokat alapvetően meghatározza a népesség gazdasági aktivitása, amelyet részletesen az [1.7.1.4](#) fejezet mutat be. A Tiszavasvári járásban 2016-ban 478 adófizető jutott ezer állandó lakosra, ami elmaradt a vármegyei értéktől (491). Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alap 1 694 ezer Ft volt, amely ugyan kedvezőbb a vármegyei átlaghoz képest, de az egy állandó lakosra jutó személyijövedelemadó-alap (809 ezer Ft) kismértékben elmaradt attól volt.

12. táblázat: Személyijövedelemadó főbb adatai (fő, ezer fő, 2016)

Mutató	Tiszavasvári járás	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
ezer állandó lakosra jutó adózók száma (fő)	478	491
Személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem egy adófizetőre (ezer Ft)	1 694	1 690
Személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem egy állandó lakosra (ezer Ft)	809	830

Forrás: KSH

A különböző segélyben, támogatásban részesítettek ezer főre vetített száma közel megegyezik a vármegyei értékekkel. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek átlagos száma azonban a vármegyei érték közel kétszerese.

14. ábra: Segélyezettek ezer főre jutó száma (ezer fő, 2015, 2020)

Segély megnevezése	Tiszavasvári	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
Rendszeres szociális segélyben részesítettek havi átlagos száma (ezer főre, 2015)	5,69	5,12
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (ezer főre, 2020)	15,98	17,52
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (ezer főre, 2020)	137,42	69,84
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (ezer főre, 2020)	36,46	48,35
Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (ezer főre, 2020)	271,58	265,68

Forrás: KSH

1.7.1.6. Életminőség

A város lakóinak lakáskörülményei jelentős mértékben javultak az elmúlt időszakban. Különösen nagy előrelépés történt a szennyvízelvezető hálózat kiépítése terén, köszönhetően a 2007-2012 között megvalósított jelentős közműfejlesztési beruházásoknak. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya ugyanakkor alig marad a vármegyei átlagérték alatt, ami a városok között kifejezetten rossz értéknek számít.

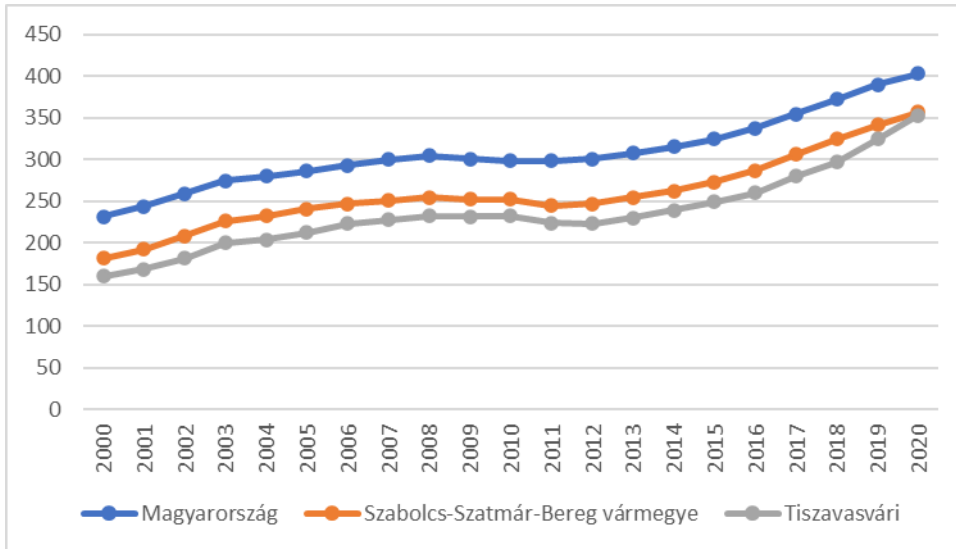
15. ábra: A lakások minősége, mint az életminőséget befolyásoló tényezők (2001, 2011, 2020)

	2001		2011		2020	
	város	vármegye	város	vármegye	város	vármegye
Lakások száma (db)	4 773	208 188	4 903	220 766	4 573	220 558
Egy lakásra jutó alapterület (m ²)	79	81	83	84	-	-
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)	23,30	26,90	13,46	14,33	-	-
Közüzem ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	85,25	80,83	91,39	89,23	92,76	93,00
Közcatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	33,25	35,22	80,93	58,05	84,45	74,77

Forrás: KSH

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása. Tiszavasvári ebből a szempontból az elmúlt időszakban folyamatosan az országos és a vármegyei átlag alatt maradt, ami megint csak relatív elmaradottságot tükröz a hasonló méretű városokhoz viszonyítva.

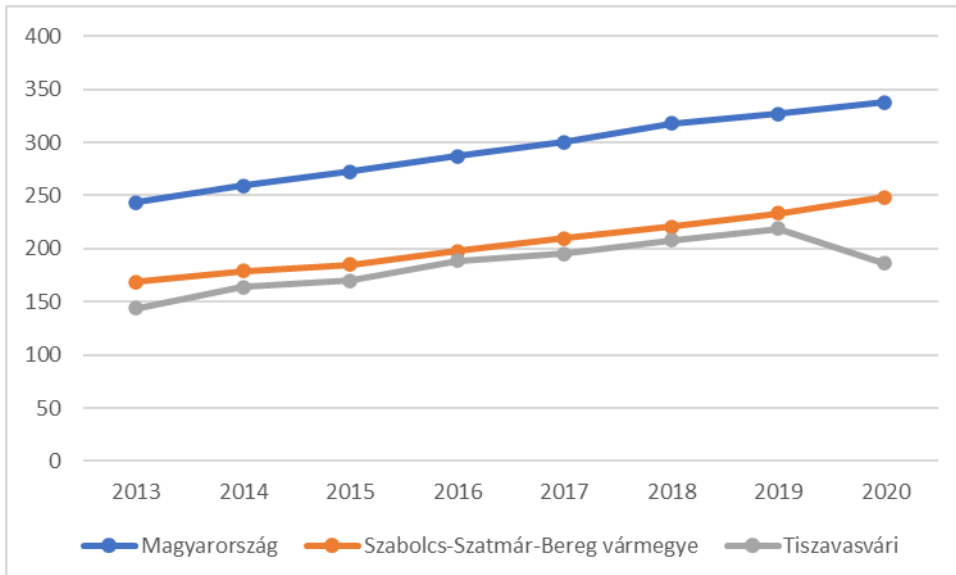
16. ábra: A személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (db/ezer fő, 2000-2020)

Forrás: KSH

Az internet-előfizetések ezer főre vetített száma esetében habár – az utolsó évet eltekintve - emelkedő tendencia volt jellemző, a városi értékek mindig elmaradtak a vármegyei és az országos értékektől.

17. ábra: Az internet-előfizetések ezer főre jutó száma (db/ezer fő, 2013-2020)

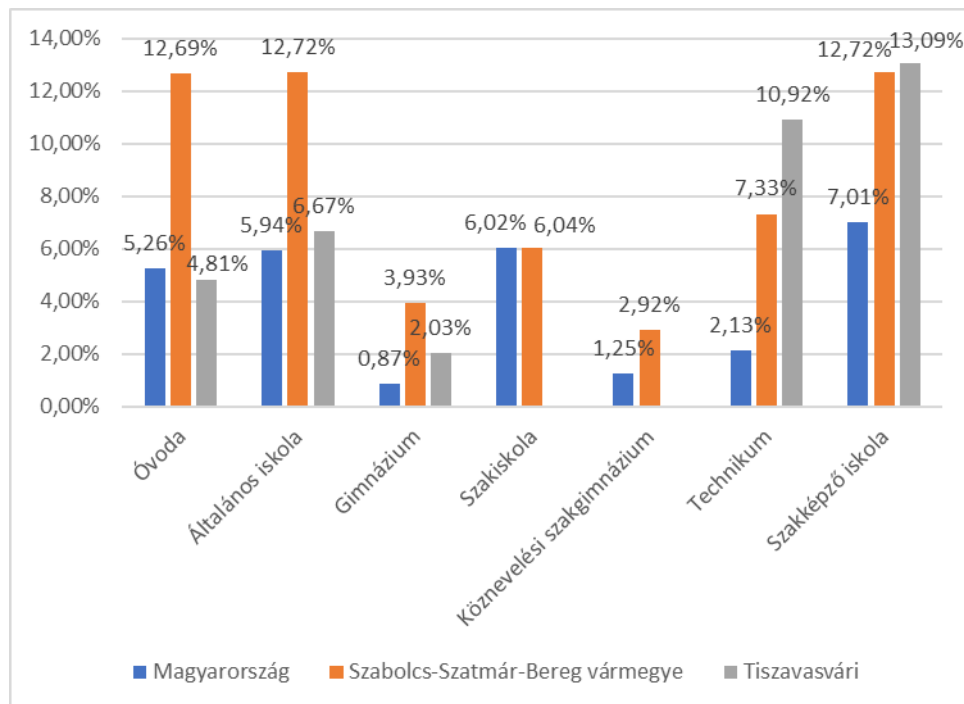

Forrás: KSH

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Tiszavasvárihoz hasonló méretű városokban a térbeli, társadalmi konfliktusok megjelenése nem tekinthető általános jelenségnek. Tiszavasvári esetében a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja jelentkező látnos vagy valós konfliktusként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek csak részben képesek megfelelően kezelni. Az érintett városrészek és szegregátumok részletes bemutatását a [3.3](#) fejezet tartalmazza.

18. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (% , 2020)

Forrás: KSH

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok

Tiszavasvári két település összeolvadásával jött létre 1941-ben. A két elődtelepülés közül Búd a korábbi. A honfoglaláskori falu a tatárjárás idején elpusztult, majd később újra benépesült. A török hódoltság ideje alatt másodszer is elnéptelenedett faluba a XVI. század végén görögkatolikus kárpát-ukrán telepesek és taktaközi református magyarok költöztek.

Szentmihály 1440 táján született, amikor Báthori András Búd határában önálló települést hozott létre és azt búdi jobbággyokkal népesítette be. 1500 körül már közel félezer lakosú jeles település a XVII. század második felében elnéptelenedett. Ezt követően 1700 körül hajdúk telepedtek le, akik szabad mezővárosi jogállást kaptak. Ezt 1848-ig meg is őrizte a település. A Báthoriakat követően a település a Lónyai család, majd 1771-1945 között a Dessewffyék birtoka volt.

Búd és Szentmihály 1941-ben Búdszentmihály néven egyesült, de a közigazgatási összeolvadás nem volt zökkenőmentes: a tiszabúdiek nem tudták elfogadni önállóságuk elvesztését, és az 1946-1950 közötti időszakra sikerült is átmenetileg visszaállítaniuk a két település eredeti jogállását. Az 1950-ben történt második egyesítést követő években Tiszabúd a Búdszentmihály elnevezés ellen harcolt, legalább a község nevében akarta jelezni egykori önállóságát. Ennek eredménye lett végül az 1952-től használt Tiszavasvári elnevezés.

Az Alkaloida Vegyészeti Gyár megalapítása Kabay János és felesége, Kelp Ilona nevéhez fűződik. Az 1927-ben létrehozott üzem sikerét a zöld mákgubóból kinyerhető morfin előállításának eljárása tette lehetővé. Szentmihály, később Búdszentmihály, köszönhetően az Alkaloida üzleti sikerének, már a két világháború között elindult a városiasodás útján. A tényleges várossá válásra az egyesült, és immár igen jelentős lélekszámú településnek, Tiszavasváriának azonban egészen 1986-ig kellett várnia.

Az elődtelepülések történetéből, a többszöri pusztulásból, újratelepítésből is látható, hogy a török dúlások, a kuruc felkelések, a Bocskai István, Bethlen Gábor, majd II. Rákóczi Ferenc oldalán vívott szabadságharcok keményen próbára tették az itt élőket. A települések lakói „két pogány közt őrlődve” (utalás a törökökre és az osztrák uralkodókra), az önálló Erdélyi Fejedelemség erkölcsi és katonai erejével a háta mögött meg-megújuló erővel igyekezett szerzett jogait, hajdú kiváltságait védelmezni. Az 1848-49-es szabadságharc idején különösen sok itt lakó állt honvéddnek.

A város (egész pontosan Búd) leghíresebb szülötte Vasvári Pál (eredeti nevén Fejér Pál, történész, filozófus, politikus, 1848-49-es honvéd őrnagy), akinek neve összefonódik a forradalmat előkészítő Márciusi Ifjak mozgalmával, és a szabadságharc hősiei küzdelmeivel. A szabadságharc során, harctéren, 23 éves korában elesett vértanú forradalmár emlékét sok intézmény őrzi Magyarországon és a határon túl is, emlékhelyei vannak az erdélyi Körösfőn és Nyírvasváriban is. Szülőhelyén a róla elnevezett múzeum, a neki emléket állító emlékszoba, róla elnevezett iskolai és több, a nevével azonosuló civil szervezet ápolja hagyományát.

A város legtöbbet annak a Kabay Jánosnak köszönhet, akinek szinte meseszerű életútját és emlékét ugyancsak tetten érhető, élő hagyomány övezi napjainkban is: a parasztfiúból a maga szakmájában világszerte ismertté lett tudós, aki tudását nem külföldön, hanem a szülőföldjén akarta kamatoztatni, és a semmiből szülőfalujában hozott létre a maga idejében világszínvonalú laboratóriumot és gyárat.

A sok évszázados küzdelmes életmód, a szabadságvágy, a jogokért történő bátor kiállás, és az újító, kreatív szellem a mai napig tetten érhető a város lakóinak a településükhöz fűződő viszonyában, és az ebből eredő lokálpatrióta büszkeség fontos kiindulópontja a város közösségfejlesztésének, és a település megtartó erejének újjáépítésében is fontos segítség lehet.

A helyi kulturális élet fontos eleme az 1963-ban alapított Vasvári Pál Múzeum. A XVIII. századi épületekben látogatható kiállítások mind a térség mezőgazdasági és folklór hagyományait, mind a város neves szülötteinek életútját, mind pedig a helyi ipartörténetet bemutatják. Kisvárosi múzeumhoz képest hatalmas összegeket fordítottak fejlesztésre, a beruházások összértéke meghaladja a 130 millió forintot. Látogatottsága példátlan gyorsasággal emelkedik: míg pár esztendeje évente alig négyezer látogatója volt, ez a szám azonban mára megháromszorozódott, 2014-ben pedig a 14 ezer főt is elérte. A múzeum vonzerejét saját mobiltelefonos alkalmazása, korszerű múzeumpedagógiai foglalkozásai, a falakra erősített interaktív tabletek, és virtuális pontokkal, projektorokkal, infoterminálokkal ellátott oktatótere is erősíti.

A településen három **egyház** működik: a Tiszavasvári Református Egyház, a Görögkatolikus Egyházközösség és a Tiszavasvári Római Katolikus Egyház. A 2011-es népszámlálás alkalmával az itt lakók 40,22%-a vallotta magát valamely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak, ami mélyen alatta marad a vármegyei értéknek (71,09%), de jelentősen alacsonyabb a vármegyei városok (64,43%) és a Tiszavasvári járás átlagának (48,17%). A vallásos lakosság 36,53%-a református, 15,40%-a római katolikus, 14,97%-a pedig görögkatolikus. A görögkatolikusok részaránya relatíve magas (a vármegyei átlag 12,67%, a városi pedig 11,97%). Ez annak köszönhető, hogy az egykori Tiszabúdon jelentős görögkatolikus közösség alakult ki, amely máig őrzi hagyományait.

A város nem rendelkezik látványos történeti városközponttal, vagy kiemelt turisztikai attrakcióval, de viszonylag gazdag épített és természeti értékekben. Öt országos védettségű **műemléke** van:

- A Desseffy-kastély klasszicista stílusban épült 1820 körül. Az 1850-es, illetve az 1870-es években két komolyabb átalakításon ment át, mire elnyerte mai alakját. Az épületben 2011-ig a Tiszavasvári Középfiskola, Szakiskola és Kollégium kollégiuma működött. 2013-tól a kastély épülete az ingatlanokkal együtt vagyonezelésbe átadásra került a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ részére, majd 2015-ben a jogutódja a Nyíregyházi Szakképzési Centrum vette át az épületet és képzéseket tartott benne. Az épület állaga leromlott, életveszélyessé vált, ezért állagmegóvás került kiírásra a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Örökségvédelmi hivatala által. A Vagyonkezelő az épületet 2022-ben kiürítette és bejelentette szándékát, hogy visszaadja a vagyonkezelésből az Önkormányzat tulajdonába. Az önkormányzat állagmegóvási munkák elvégzését kívánja megvalósítani, továbbá a kastély épületét Emlékhelyé szándékoznak nyilvánítani. Az épületet egy új funkcióval kívánják felruházni. Szorgalmazzák a kastélynak a kastélyprogramba való bekerülését és turisztikai jellegű funkcióval ellátását.
- Az egyhajós, barokk stílusú, Szent Miklós tiszteletére szentelt görögkatolikus templom 1762-ben épült, neoromán tornya XIX. századi. Ikonosztáza a régebbi képfal elemeinek felhasználásával 1870-ben készült, kartámlás állópadjai pedig XVIII. századiak.
- A 18. században épült református parókia teljes felújításon áteső épületében 1991 óta a Vasvári Pál Múzeum működik.
- A dombon álló, román stílusú református templom sokszori átépítés után, az 1789-es teljes felújítás és bővítés nyomán nyerte el klasszicista jegyeket mutató mai formáját. Berendezése 1788-ban, copf stílusban készült. A templomkertet téglakerítés övezi, két sarkán toronyszerű építménnyel, melyek helyi elnevezése „kásamáté” (a kazamata szó ferdítése).

- A hosszházas, egyhajós, poligonális szentélyzáródású római katolikus templomépületet 1912-ben emelték gótizáló, késő romantikus stílusban.

A helyi védelemre javasolt épületek közül talán legjelentősebb a Dogály- vagy Korniss-kúria, melynek klasszicista stílusban épült kúriaépületét a Dogály testvérek építették a XIX. században, majd Korniss Ferenc bővítette neobarokk stílusú, palafedésű, magas manzárdtetővel ellátott kastéllyá. A kastély bejáratánál található kétszárnyú kovácsoltvas kapun 1812-es évszám olvasható. Az épület jelenleg szociális otthonként működik. Angolkertje elpusztult, de parkja ma is gondozott, benne az utolsó Korniss tulajdonos sírhelyével.

Országos jelentőségű védett **természeti terület** a város külterületének K-i felében található, 224 hektáros „Fehér-szik” természetvédelmi terület, amely érintetlen szikes tóból és mellette elterülő szikes legelőből áll. Az 1977-ben történt védetté nyilvánítás célja, hogy az itt található növény- és madárvilág fennmaradjon az utókor számára. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a belterületen található Dessewffy-kastély parkja. A város viszonylag gazdag sportolásra, rekreációra alkalmas vagy alkalmassá tehető vízfelületekben (halastavak, Keleti-főcsatorna, Városi Strandfürdő), emellett a Fehér-szik területen kívül 15 további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét vagy legelő található a külterületén.

1.7.3.2. Civil szerveződések

Tiszavasvári **civil szervezeteinek tevékenysége** kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat. A városban 2020-ban 41 civil szervezet működött, (számuk 2010-től csökken), amely a vármegyei átlagnak felel meg.

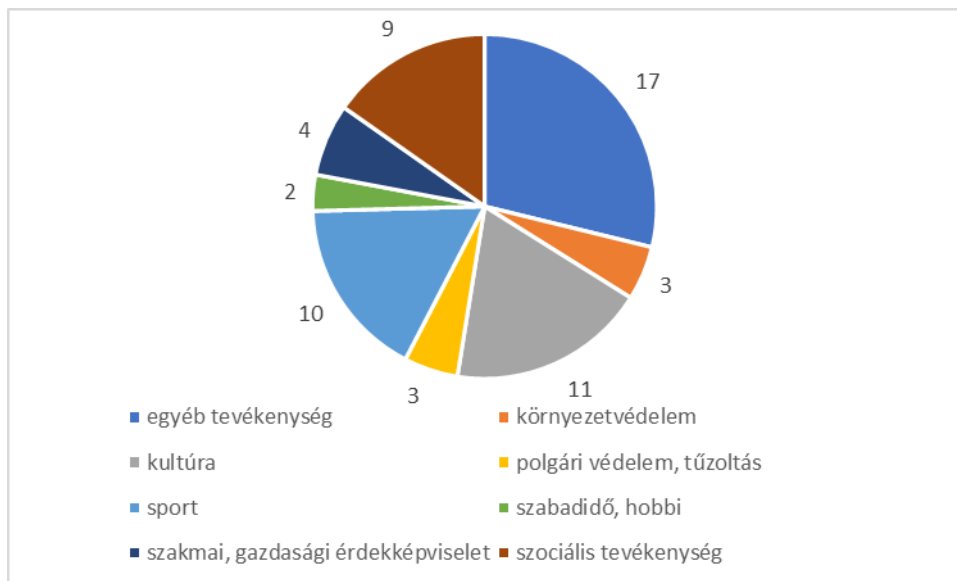
13. táblázat: Civil szervezetek száma (db, db/ezer fő, 2019, 2020)

Év	Mutató	Magyarország	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	Tiszavasvári járás	Tiszavasvári
2019	Civil szervezetek száma	53137	2473	88	48
	Civil szervezetek ezer lakosra jutó száma	5,4	4,5	3,4	3,9
2020	Civil szervezetek száma	53007	2509	85	41
	Civil szervezetek ezer lakosra jutó száma	5,4	4,6	3,3	3,4

Forrás: KSH

Az Országos Bírósági Hivatal 2022-es nyilvántartásában (Civil szervezetek névjegyzéke) a megszűnés vagy törlés alatt álló szervezeteket nem számítva 17 Tiszavasvári székhelyű alapítvány, 42 itt székelő egyesület és 1 köztestület szerepel. Tevékenységi körük elsősorban kulturális, sport és szociális jellegű.

19. ábra: Civil szervezetek megoszlása tevékenységi kör szerint (db, 2022)

Forrás: Országos Bírósági Hivatal, Civil Szervezetek Névjegyzéke, 2022.

Tiszavasvári Város Önkormányzata nemcsak szorosan együttműködik a helyi civil szervezetekkel, hanem hosszú évek óta pénzügyileg is támogatja azok működését. 2023. évben a költségvetési rendelet alapján a dedikált támogatásban részesülő civil szervezetek száma jelentősen megnövekedett, összesen 22 db ilyen támogatás jelenik meg a költségvetésben, melyek támogatása együttesen 23.850.000 Ft. Ezen felül a költségvetés az előző évekhez hasonlóan tartalmaz 1.000.000 Ft polgármesteri keretet, melyből egyedi támogatási kérelem alapján pályázhatnak az év során a civil szervezetek. További lehetőség még a Szociális és Humán Bizottságnál megpályázható keret, azonban az eredeti költségvetés erre nem tartalmaz forrást, mivel az év közben például a Városi Bál bevételéből kerül feltöltésre. 2022 évben 23 szervezet kapott önkormányzati támogatást, összesen 21.938.442 Ft értékben.

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1 Humán közszolgáltatások

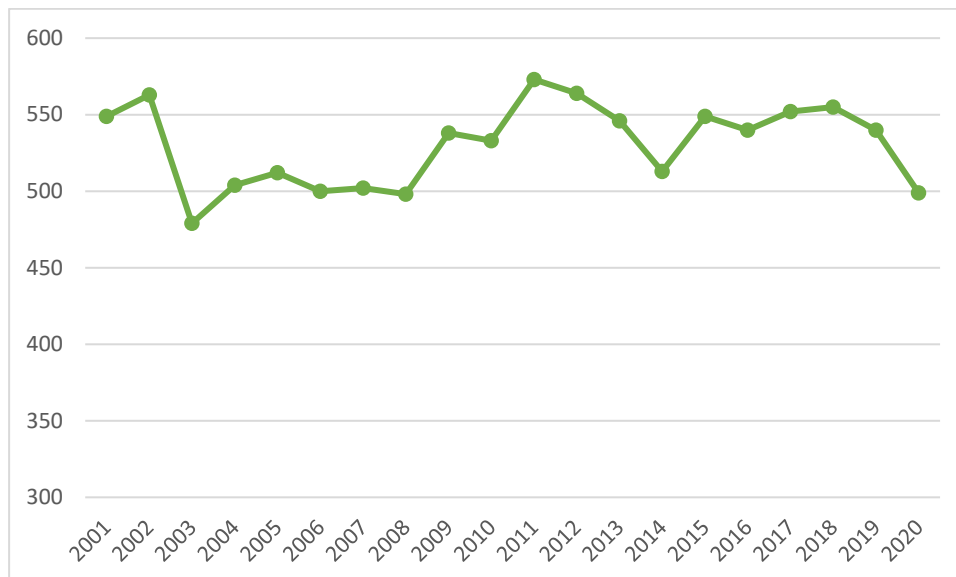
1.8.1.1. Oktatás

Tiszavasváriban az **óvodai feladatellátás** 2 intézményben történik. A Tiszavasvári Egyesített Óvoda 4 tagintézménye önkormányzati költségvetési intézményként működik. Az önkormányzati óvoda korábbi ötödik tagintézményének fenntartója és működtetője a Magyarországi Magiszter Alapítvány, amely 2009-ben az önkormányzattal kötött közoktatási megállapodás keretében vette át az intézmény fenntartását és működtetését. 2019. szeptember 1-jén az Esélytér Intézményfenntartó vette át jogutódlással az intézményt. Jelenleg 2 telephelyen folytat óvodai nevelést.

A hat feladat ellátási hely területi elhelyezkedése a városon belül egyenletesnek mondható: bár mindegyik a Belvárosban, vagy annak közelében található, de mivel a belterület hossz tengelye mentén helyezkednek el, egyik településrész lakói számára sem jelenthet különösebb akadályt valamelyik intézmény megközelítése.

A város összes óvodai férőhelyszáma 555 fő, a városi szintű kihasználtság 89,91%-os. A gyermekek több mint fele hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű.

20. ábra: Az óvodába beírt gyermekek száma (fő, 2001-2020)

Forrás: KSH

A Tiszavasvári Egyesített Óvoda Intézmény telephelyei folyamatos felújításon estek át.

A Tiszavasvári Egyesített Óvoda Fülemüle tagintézményében 2013-2014-ben megvalósított férőhelybővítés és komplex fejlesztés nyomán megszűnt a korábbi években tapasztalható kapacitáshiány. 2020-ban a TOP-3.2.2-15-SB1-2016-00012 kódszámú, „Komplex energetikai fejlesztések Tiszavasváriban” című pályázatból energetikai korszerűsítés valósult meg.

A Lurkó-Kuckó Óvodában 2016-ban energetikai felújítás és akadálymentesítés valósult meg.

A 2020-21. években két ütemben belügyminisztériumi és EU-s forrásból teljesen felújításra került a Minimanó Óvoda telephely. Energetikailag korszerűsítésre került, megújításra került a belső bútorzata, akadálymentessé vált, új kültéri játszótéri eszközöket kapott. Az óvodában férőhelybővítés nem történt.

A Varázscseruza Óvoda telephelyen 2022-ben kezdődött el a felújítás. A megvalósítás 2 ütemben zajlott. Az első ütemben a Belügyminisztérium által nyújtott pályázatból nyílászáró, burkolat csere, tisztasági festés, napelemes rendszer telepítése és az óvoda akadálymentesítése valósult meg. A második ütemben a kimaradt nyílászárók cseréje, a fűtés korszerűsítése, az óvodában üzemelő konyha szellőzőrendszerének kiépítése, a külső homlokzati hőszigetelés, a laminált burkolat cseréje, a tornaszoba új sportpadlójának kivitelezése valósul meg, és a bútorzat is részben kicserélésre kerül. Az óvoda befogadóképessége nem növekszik.

A Magyarországi Magszter Alapítvány által üzemeltetett intézmény pedagógiai programjában kiemelt szerepet kapnak a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetből érkező gyermekekhez kapcsolódó oktatási-nevelési feladatok.

14. táblázat: Intézményi adatok az óvodákban

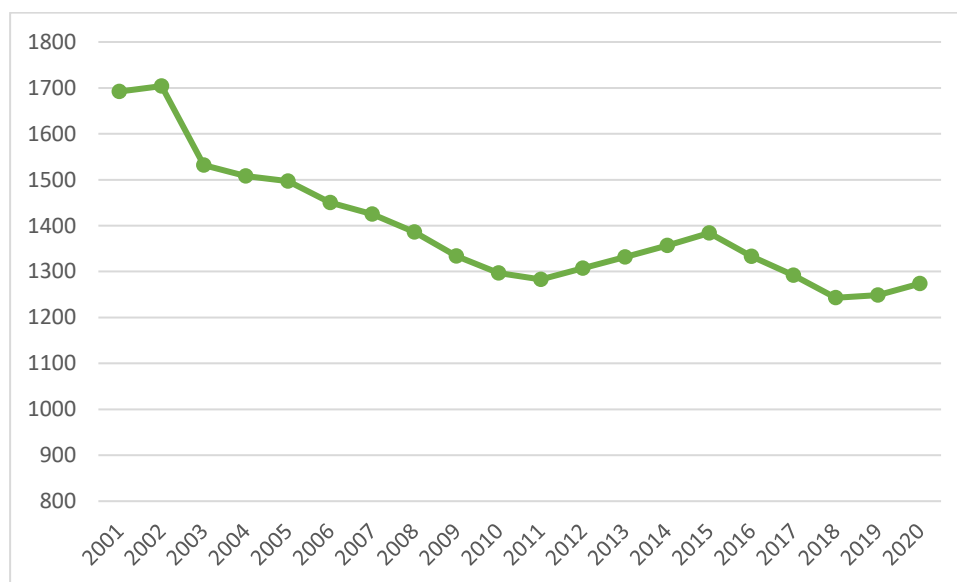
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény (2023.03.22.)	Magszter Óvoda, Általános Iskola, Középiskola, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye	
		2021/2022	2022/2023
Beírt gyermekek száma	324	154	162
Sajátos nevelési igényű gyermekek száma	10	0	0
Hátrányos helyzetű gyermekek száma (HH)	6	12	6

	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény (2023.03.22.)	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Középiskola, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye	
		2021/2022	2022/2023
Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (HHH)	99	119	134
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma	116	134	139

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzat

Általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma az elmúlt időszakban folyamatosan csökken, 2000-ben 1274 fő volt (a KSH adatok alapján). A város általános iskoláiba más településről bejáró gyermekek száma 13 fő volt a 2020-ban.

21. ábra: Az általános iskolai tanulók száma (fő, 2001-2020)

Forrás: KSH

Tiszavasvári Város Önkormányzata 2007-ben a város három általános iskoláját (Kabay János Általános Iskola, Pethe Ferenc Általános Iskola, Vasvári Pál Általános Iskola) egy intézménnyé vonta össze. A Tiszavasvári Általános Iskola Pethe Ferenc iskolaegysége (valamint a Tiszavasvári Egyesített Óvoda egy tagintézménye) 2009-ben közoktatási megállapodás keretében a Magyarországi Magiszter Alapítvány, majd 2019-ben az Esélytér Intézményfenntartó fenntartásába került, a két további tagintézmény fenntartója pedig 2013-tól kezdve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK).

Bár a Tiszavasvári Általános Iskola tagintézményeiben is közel 50 százalékos a halmazottan hátrányos helyzetű tanulók aránya, a Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye pedagógiai programjában kiemelt szerepet kapnak a hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetből érkező gyermekekhez kapcsolódó oktatási-nevelési feladatok. Általános iskolai tagintézményében minden tanuló halmazottan hátrányos helyzetű, vagy sajátos nevelési igényű. Az intézmény a szülőkkel szoros együttműködésben, kisgyermekkortól a szakmaszerzésig kívánja kíséni és komplex programmal segíteni tanítványait az egyéni adottságaik kiteljesítésében. Az esélyteremtést szolgálja az iskola és óvoda egymásra épülő szakmai programja, az átmenetek pedagógiai kezelése, a korai fejlesztés, az egyéni fejlődéskövetés. A gyerekek szükségleteihez igazított tanítási módszerekkel törekednek a hátrányos helyzetből induló tanulók iskolai sikerességét elősegíteni. A felső tagozatos tanulók továbbtanulását az iskola pályaorientációs programmal és helyben működő tanodai foglalkozásokkal segíti.

15. táblázat: Intézményi adatok az általános iskolákban

	Tiszavasvári Általános Iskola	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Középiskola, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye	
	2022/2023-as tanév	2019/2020-as tanév	2022/2023-as tanév
Beírt tanulók száma	760	470	432
Sajátos nevelési igényű gyermekek száma	40	16	23
Hátrányos helyzetű gyermekek száma (HH)	40	15	7
Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (HHH)	292	455	409
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma	353		416

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya elhanyagolható (1,02%). Az Esélytér Intézményfenntartó által fenntartott általános iskolai intézmények infrastrukturális állapota rendkívül rossz, komplex (nyílászárók, szigetelés, tető) felújításra szorulnak.

A nyíregyházi székhelyű, a Botoló Nonprofit Közhasznú Kft. fenntartásában működő Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola tiszavasvári tagintézménye 2001-ben kezdte meg működését, jelenleg a városban három, Tiszaeszláron további két telephelyen. A tagintézményben néptánc, dráma és képzőművészet oktatása folyik, helyi és utazó tanárok közreműködésével.

Az ugyancsak Tiszavasváriban működő Hankó László Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 1968-tól 1975-ig a nyíregyházi Zeneiskola fiókiskolája, 1975-től 1989-ig a Kabay János Ének-, Zenetagozatos Általános Iskola hangszeres tagozata. 1989-től vált önálló önkormányzati fenntartású zeneiskolává. Átlagos tanulólétszáma 200 fő.

A városban két **középfokú oktatási intézmény** működik. A Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium két középiskola összevonása nyomán jött létre 2008-ban, 2013-tól fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK).

2015-ben megalakult a Nyíregyházi Szakképzési Centrum, melynek fenntartója a Nemzetgazdasági Minisztérium (Szakképzésért és Felnőttképzésért felelős miniszter). Ezen intézmény tagintézménye lett a Tiszavasvári Szakképző Iskola és Kollégium. A szakképző iskolában 3 éves képzésben vehetnek részt a fiatalok. Az első év végén a tanulók ágazati alapvizsgát tesznek, ami átjárhatóságot biztosít az ágazaton belül más szakmák, és akár a technikumi képzés felé. A technikumban 5 éves a képzés időtartama. Ebből az első 2 év az ágazati alapoktatás, amelyet a technikumban is alapvizsga zár. Választható ágazatok: gépészet, rendészet és közszolgálat.

Gimnáziumi oktatást a Váci Mihály Gimnázium biztosít.

16. táblázat: Intézményi adatok a középiskolákban

	Tiszavasvári Szakképző Iskola és Kollégium 2022/2023-as tanév	Tiszavasvári Váci Mihály Gimnázium 2022/2023-as tanév
tanulói létszám	767 fő (ebből tanulói jogviszony 280 fő, felnőttképzési jogviszony 487 fő)	183
HH tanulók száma	11	7
HHH tanulók száma	144	4
SNI tanulók száma	12	5

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

A középiskolai intézmények infrastrukturális állapota és felszereltsége kielégítő, a szükséges beruházások az elmúlt években megtörténtek.

Tiszavasváriban nincs felsőoktatási intézmény.

A Tiszavasvári Szakképző Iskola és Kollégium a 8. évfolyam befejezését követően divatszabó, gépi és CNC forgácsoló, hegesztő, szociális ápoló és gondozó, gépgyártás-technológiai technikus, közszolgálati technikus képzésekre várja leendő tanulóit. Ezen túl kínál érettségire épülő képzéseket is a fenti szakterületeken.

A szakmai képzések struktúrájáról általánosságban az állapítható meg, hogy rugalmasan próbál illeszkedni a helyi gazdaság igényeihez.

1.8.1.2. Egészségügy

Az egészségügyi alapellátást 6 felnőtt háziorvos, 3 házi gyermekorvos, 3 fogászati és 9 védőnői körzet tevékenységei képezik. A városban 3 gyógyszertár működik. 2020-ban az egy felnőtt háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (1359 fő) mind a járás (1500 fő), a vármegye (1753 fő), és az ország (1650 fő) átlagához viszonyítva kedvezőbb. A körzethatárok rendeleti szintű szabályozása megtörtént.

A háziorvosi ellátás keretében megjelentek és meglátogatottak száma az elmúlt másfél évtizedben érdemben nem változott. A házi gyermekorvosi ellátásban ugyanez az esetszám viszont 2007 óta folyamatosan, összességében 20%-ot meghaladó mértékben nőtt. Ennek fő oka a mélyszegénységben élő családok gyermekei körében terjedő betegségek (tetvesség, rüh, ótvar, TBC).

Az orvosi alapellátás vállalkozási formában működik, a védőnői szolgálatot és az iskola-egészségügyi ellátást 2019-től az önkormányzati tulajdonú Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. (TIVA-SZOLG Nonprofit Kft.) biztosítja. A városban térségi orvosi ügyelet működik (2020-tól a Rojkó-Med Tanácsadó és Szolgáltató Kft. biztosította). Az ügyeleti alapellátást 2023. március 1-től Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében az Országos Mentőszolgálat látja el. A járáson belül mentőállomás legközelebb Tiszalókon üzemel és mentő pont kialakítása van folyamatban a Központi Orvosi Rendelő épületében.

A Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelőt, valamint az egészségügyi labort és a fogászati röntgen szolgáltatást a Rojkó-Med Tanácsadó és Szolgáltató Kft. üzemelteti. Az intézményben belgyógyász, sebész, nőgyógyász, fül-orr-gégész, urológus, reumatológus, röntgen, ultrahang és fogász szakorvosok dolgoznak. Az üzemeltető a jogszabályban meghatározott kötelező és önként vállalt egészségügyi szolgáltatási feladatokat szervezi és látja el, az ellátásokkal kapcsolatos engedélyezési ügyekben eljár, megköti az Egészségbiztosítási Pénztárral a finanszírozási szerződést, ellátja a szükséges adatszolgáltatási feladatokat, és eleget tesz az ezzel összefüggő elszámolási kötelezettségeknek. Összességében biztosítja a különböző szolgáltatások működési feltételeit.

A Szentmihályi Gyógyfürdő területén 2011-ben nyílt meg a gyógyászati részleg. A Rehabilitációs Team Kft. által működtetett létesítményben korszerű tornaterem, fizioterápiás, masszáz és hidroterápiás kezelők, valamint fedett termálvizes medencék találhatók.

A térségi egészségügyi ellátás fejlesztése nem valósulhat meg hátrányos helyzetű családok, köztük a roma lakosság jelentős része körében tapasztalható problémáinak feltárása és a megoldások folyamatos keresése nélkül. A legszegényebb családok tagjainak egészségi állapota az életmód, a szociális sajátosságok és az alacsony egészségügyi kultúra miatt rossz. A megoldást segíti a komplex egészségnevelési programok, képzések, szociális családsegítő programok folyamatos fenntartása. Fontos szerep hárulhat az oktatási intézményekre is, ahol a tantárgyi oktatásban célszerű biztosítani az egészségtan megismerését, fakultatív képzésekben pedig a magasabb színvonalú ismeretek elsajátítását.

Tiszavasváriban az elmúlt évtizedekben jelentősen romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében számos társadalmi csoport esetében fokozódik a kilátástalanság, a jövő reménytelensége, melynek következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. Egyes mentális kórképek (depresszió, alkoholizmus és következményei, önkárosító magatartásformák) egyre nagyobb arányban vannak jelen a település lakosságának körében. A városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat. Tiszavasvári drogstratégiája az Emberi Erőforrás Minisztérium támogatásával és a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet közreműködésével, 2014-ben készült el. A stratégia pillérei az érzékenyítés, a prevenció, a segítségnyújtás és a minimalizálás, kínálatcsökkentés. A cselekvési koncepció elemei:

- Szülők felvilágosítása a kábítószer-használat veszélyeiről
- Prevenció célzatú előadások, programok a diákközösségek részére
- Oktatási intézmények egyéb tevékenységei a kábítószer-prevenció és kábítószer-használat terén
- Egészségügyi ellátások, lehetőségek biztosítása
- Média fokozottabb szerepvállalása a kábítószer-használat megelőzésében, a kábítószer-használatának, mint problémának a rendszeres kommunikálása, ismeretbővítés közvetítése
- Tiszavasvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) működtetése, fejlesztése

1.8.1.3. Szociális közszolgáltatások

A Tiszavasvári Önkormányzat fenntartásában lévő Tiszavasvári Bölcsőde önálló intézményként biztosítja a gyermekek napközbeni ellátását. A bölcsőde egy feladat ellátási helyen, 78 férőhellyel működik. A bölcsődét maximális kihasználtság jellemzi. Az intézmény felújításra kerül nyertes pályázat révén. A felújítás során az épület külső homlokzati hőszigetelés valósul meg, továbbá egy darab csoportszobával kerül kibővítésre. A férőhelyek száma 14 fővel bővül. A bővítés során egy fejlesztőszoba is kialakításra kerül a bölcsődei dolgozók új öltözőt kapnak és az intézményvezetői iroda is áthelyezésre kerül egy újépítésű épületszárnyba.

Tiszavasváriban a Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ az alábbi feladatokat látja el:

- étkeztetés (működési terület: Tiszavasvári Város és közigazgatási területe)
- nappali ellátás (működési terület: Tiszavasvári Város és közigazgatási területe)
- Család- és Gyermekjóléti Központ (működési terület: Tiszavasvári járashoz tartozó települések közigazgatási területe)
- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (működési terület: Tiszavasvári Város és közigazgatási területe)
- Házi segítségnyújtás (működési terület: Tiszavasvári Város és Szorgalmatos Község és közigazgatási területe)
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (működési terület: Tiszavasvári, Tiszalök, Rakamaz Városok, valamint Szabolcs, Tímár, Tiszadada, Tiszadob, Tiszaeszlár, Tiszanagyfalu községek közigazgatási területe)
- Támogatási szolgálat (működési terület: Tiszavasvári, Tiszaújváros, Tiszalök Városok, illetve Szorgalmatos, Tiszadada, Tiszadob községek közigazgatási területe)
- Idős- és fogyatékos személyek otthona (működési terület: Magyarország közigazgatási területe)

A városban 2011-ben, civil szervezetek hozták létre a Tiszamenti Emberek Lelki Segítő Egyesülete (TELSE) Szociális Szolgáltatót, korábban elkülönülten kezelt szociális intézmények és szolgáltatók integrálásával. A TELSE Szociális Szolgáltató által, önkormányzati ellátási szerződés alapján biztosított ellátások a következők:

- fogyatékos személyek nappali intézménye
- szenvedélybetegek nappali intézete
- szenvedélybetegek közösségi ellátása
- fejlesztő foglalkoztatás

A Tiszamenti Emberek Lelki Segítő Egyesülete 2015-ben a meglévő klienskör szükségletei alapján elindította a „Lehetőségek Háza” Támogatott Lakhatást, 2017-ben pedig a „Harmónia Ház” Támogatott Lakhatást. A támogatott lakhatási szolgáltatásokat a fenntartó a TELSE – Támogatott Lakhatás intézményébe integrálja.

A város szociális ellátórendszere a jelenleg hatályos jogszabályi előírások szerint teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit, infrastruktúrája azonban fejlesztésre szorul.

2020-ban a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézményben 204 férőhely állt rendelkezésre 88%-os kihasználtsággal, míg az időskorúak nappali intézményének 30 férőhelyére mindössze két gondozó jutott. Szociális étkeztetést 227 fő számára biztosítottak, ami jelentős növekedés az elmúlt évekhez képest. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban 55 fő részesült. Házi segítségnyújtásban 188 fő részesült.

A szociális szolgáltatások biztosítása mellett a város – törvényi kötelezettségeinek megfelelően – segíti a szociálisan rászorulókat pénzbeli és természetbeni támogatás formájában egyaránt. A szociális és gyámügyi feladatokért felelős Igazgatási és Szociálpolitikai Osztály szolgáltatásaira rászoruló köre egyre bővül a városban: Egyfelől nő a szociális támogatásra szoruló, elszegényedett családok száma, másrészt emelkedik az idősebb városlakók száma¹².

17. táblázat: Segélyezési és ellátási adatok (2015, 2020)

	Tiszavasvári 2015	Tiszavasvári 2020	Tiszavasvári 2020/2015	Vármegye 2020	Ország 2020
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma ezer lakosra	2,87	3,93	137,0%	2,15	1,97
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra felhasznált összeg (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	274,78	298,33	108,6%	320,64	335,82
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő) ezer lakosra	28,68	15,98	55,7%	17,53	8,15
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra felhasznált összeg (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	272,73	286,34	105,0%	275,38	275,75
Alanyi jogon megállapított ápolási díjban részesítettek havi átlagos száma (fő) ezer lakosra	3,57	2,82	78,9%	5,91	3,37
Alanyi jogon megállapított ápolási díjra felhasznált összeg (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	456,80	593,07	129,8%	610,29	644,59
Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) ezer lakosra	0,99	1,03	104,6%	1,18	0,69

¹² A városban időseket ellátó bentlakásos intézmény némileg torzítja a település természetes korstruktúráját, ld. erről az 1.7.1.1 Demográfia fejezet lábjegyzetét.

	Tiszavasvári 2015	Tiszavasvári 2020	Tiszavasvári 2020/2015	Vármegye 2020	Ország 2020
Időskorúak járadékára felhasznált összeg (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	330,40	375,89	113,8%	357,01	371,99
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő) ezer lakosra	143,63	137,43	95,7%	69,84	24,87
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre felhasznált összeg (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	11,60	12,97	111,8%	12,88	12,76
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (fő) ezer lakosra	28,63	36,46	127,3%	48,35	27,23
Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő) ezer lakosra	226,71	271,58	119,8%	265,68	105,82
Települési támogatásra felhasznált összeg (pénzbeli és természetbeni) (1000 Ft) átlagosan egy támogatásban részesítettre vetítve	12,02	13,40	111,5%	17,72	21,73
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeinek gondozottak száma (fő) ezer lakosra	17,94	14,63	82%	9,85	8,46
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő) ezer lakosra	6,79	18,56	273%	42,63	20,65
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő) ezer lakosra	16,54	15,37	93%	31,58	9,54
Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő) ezer lakosra	2,57	1,64	64%	8,00	3,81
Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő) ezer lakosra	3,98	4,41	111%	2,59	0,80
Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő) ezer lakosra	4,13	3,76	91%	0,91	0,40
Időskorúak otthonaiban ellátottak száma (fő) ezer lakosra	9,60	9,16	95%	6,66	4,90
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő) ezer lakosra	4,37	4,50	103%	4,73	1,99

Forrás: KSH

Az adatokból alapján az alábbi főbb megállapítások tehetők:

- Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma nőtt és meghaladja a vármegyei és országos átlagot.
- A foglalkoztatást helyettesítő támogatottak száma ugyan közel felére csökkent, de így is a vármegyei átlag alatt van (az országos adatot ugyanakkor meghaladja).
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma alig változott, de így is a vármegyei átlag közel duplája, az országosnak pedig közel hatszorosa.
- A települési támogatásban részesítettek száma kismértékben emelkedett, meghaladja a vármegyei átlagot, az országosnak több mint két és félszerese.

- Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása.
- A szociális étkeztetés mértéke közel háromszorosára nőtt, de a vármegyei és országos átlaghoz képest így is alacsony.
- Az idősek nappali ellátásában részesülők száma harmadára csökkent, számuk messze elmarad a vármegyei és az országos értéktől.
- A nappali ellátásban részesülő fogyatékosok és szenvedélybetegek száma közel stagnált, de ezek kapacitása a vármegyei és országos átlag felett van

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Tiszavasvári város képviselőtestülete a 93/2022 (III.21.) Kt. számú határozattal fogadta el a város 2022-2027 időszakra szóló **Helyi Esélyegyenlőségi Programját** (HEP). A HEP elsődleges célja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítése;
- a diszkriminációmentesség;
- a szegregációmentesség;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a feltárt problémák komplex kezelése.

18. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek

Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek	Megvalósulás
A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége		
1. Mélyszegénységben élők egészségi állapotának romlása	1. Egészségügyi vizsgálatok, prevenció- és szűrőprogramok szervezése	1-2. közösségi élet fejlesztése, a családfenntartási, életvezetési, háztartásvezetési tanácsok nyújtása által
2. Felzárkózás lehetőségének megteremtése	2. Háztartásvezetési-, családfenntartási tanácsadás	
3. Szakképzetlen munkanélküliek magas száma	3. Továbbképzések, átképzések, foglalkoztatási támogatások igénybevétele	3. munkaerőpiaci elhelyezkedést vagy vállalkozóvá válást segítő továbbképzések
4. Szabadidő kihasználatlansága	4. Közösségi Ház felújítása, bővítése, gyermekfelügyelet biztosítása	4. Közösségi Ház és környezetének felújítása, Tanoda és Biztos Kezdet gyerekház előkészítése, majd beindítása, bölcsődei férőhelyek számának bővítése által a gyermekfelügyelet biztosítása
5. Sportra való nevelés hiánya	5. Új sportlétesítmény létrehozása	5-6. kültéri játszótér, szabadidőpark és pihenőpark kialakítására került sor, műfüves futballpálya kialakítása, igazgatási épület és parkolók létesítése, közterület felújítások
6. Közösségi együttélés elősegítése	6. Többfunkciós közösségi tér kialakítása 7. Közvilágítás korszerűsítése 8. Energetikai korszerűsítés 9. Utak, járdák felújítása	7. Közvilágítási lámpatestek LED-es korszerűsítése 8. Az épületek folyamatos energetikai korszerűsítésének folytatása

Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek	Megvalósulás
	<p>10. Parkok és zöldterületek rekonstrukciója</p> <p>11. Kóbor ebek kérdésének kezelése</p>	<p>9. Lakótelepi út és járda felújítás a városközpontban</p> <p>10. Városközpont parkjainak és zöld területeinek rehabilitációja</p> <p>11. Gyepmesteri telep létesítése</p>
Gyermekek		
1. A gyerekek körében terjednek a különböző betegségek	1. Szűrővizsgálatok szervezése, személyi higiéné tudatossága, ennek oktatása klub rendszerben	1. Rendszeres szűrések folytatása a gyermekek körében (TBC, rüh, tetű)
2. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolások körében magas	2. Iskolaelhagyás megakadályozása, lemorzsolódás elleni tevékenységek összehangolása	2. oktatási-művelődési prevenciós program az alpműveltség megalapozása, testimentális, érzelmi és értelmi fejlesztése
3. A tankötelezett életkor betöltése után a gyerekek egy része kiiratkozik az iskolából	3. Továbbtanulás elősegítése, az iskola keretén belül a szakmákkal való megismerkedés lehetőségének megteremtése, ösztöndíjprogram létrehozása, egyéni életpálya tanácsadás	3. pályaaorientációs foglalkozások szervezése, életpálya tanácsadás, munkaerőpiaci elhelyezkedést vagy vállalkozóvá válást segítő továbbképzések, állampolgári ismeretek bővítése, Tanoda és Biztos Kezdet gyerekház kialakítása, Közösségi ház felújítása
4. A Tiszavasvári Egyesített Intézmény Minimanó és a Varázsceruza óvodai egységeiben az infrastrukturális és a tárgyi ellátottságok hiánya	4. Csoportszobák kialakítása, a tárgyi felszerelések cseréje, illetve azok bővítése	4. A két telephely infrastrukturális felújítása elkezdődött: A Varázsceruza óvodában kisebb karbantartások, beruházások történtek 2019-ben, 2019. nyarán egy csoportszoba ablakcseréje megtörtént. Fenntartói önerőből 202-ra ennek folytatás is be volt tervezve a Fenntartó költségvetésébe, mely a pandémiás helyzetre való tekintettel nem valósult meg. A Varázsceruza óvoda korszerűsítésére a Fenntartó pályázatot nyújtott be, melynek elbírálása folyamatban van. A Minimanó Óvoda részleges felújítása 2020 augusztus végére befejeződött. 2021 tavaszán a másik nyertes pályázat megvalósítása is elkezdődött. 2022-ben pedig megvalósulnak a Varázsceruza Óvoda hasonló jellegű fejlesztései.
5. A Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézményben folyamatosan növekszik az SNI-s gyermekek száma	5. 1 fő gyógypedagógus felvétele, aki az SNI-s gyermekekkel foglalkozik	Jelenleg az SNI gyermekek száma nem mutat növekedést. Az SNI gyermekek ellátása folyamatosan biztosítva van/volt megbízási szerződéssel gyógypedagógusok által. 2018. decemberében 1 fő gyógypedagógus álláshelyet kapott az intézmény Fenntartói döntésre, azonban az álláshely betöltése nem megfelelő végzettség hiányában nem történt meg. A Fenntartó az intézmény 2020- évi költségvetésében visszavette az álláshelyet.

Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek	Megvalósulás
6. A Tiszavasvári Bölcsőde férőhelybővítés és a szolgáltatásokhoz való hozzájutás lehetőségeinek szélesítése	6. Bölcsődei férőhelyek számának növelése, csoportszoba kialakítása, időszakos ingyenes gyermekfelügyelet működtetése	6. Bölcsőde fejlesztés, férőhelybővítés
7. Család- és Gyermejkölési Szolgálat erősítése	7. Személyi és tárgyi feltételeinek bővítése állami támogatással	7. Ifjúsági sporttevékenység támogatása felszerelésekkel és eszközökkel
8. Közösségi együttélés erősítése	8. Többfunkciós közösségi tér kialakítása (játsszótér, szabadtéri színpad, pihenőpark) intézmények látogatása, kulturális programokon részvétel	8. kültéri játsszótér, szabadidőpark és pihenőpark kialakítására került sor
Nők		
1. Nehezen összeegyeztethető a család és a munkahely	1. Munkahelyek család barátá tétele szociális háló bővítése	
2. Tiszavasvári Bölcsőde férőhelybővítés és a szolgáltatásokhoz való hozzájutás lehetőségének szélesítése	2. Bölcsődei férőhelyek számának növelése, csoportszoba kialakítása, időszakos gyermekfelügyelet működtetése	2. Bölcsőde fejlesztés, korszerűsítés, bővítés
3. Sportra, egészséges életmódra való ösztönzés hiánya	3. Új sportlétesítmény létrehozása 4. Többfunkciós közösségi tér kialakítása (játsszótér, szabadtéri színpad, pihenőpark)	3-4. kültéri játsszótér, szabadidőpark és pihenőpark kialakítására került sor, gyermeknevelési ismeretek bővítése
4. Közösségi együttélés elősegítése, kisgyermekes anyukák beilleszkedése	5. Gyermeknevelési ismeretek és állampolgári ismeretek oktatása	5. Várandós és szülőklub, családi napok szervezése
Idősek		
1. Egyedülálló idősek elmagányosodása	1. Többfunkciós közösségi tér kialakítása (játsszótér, szabadtéri színpad, pihenőpark), civil kezdeményezések növelése	1. kültéri játsszótér, szabadidőpark és pihenőpark kialakítására került sor
2. Informatikai ismeretek hiánya	2. Képzés az idős korosztály számára	2. Informatikai képzésének biztosítása, internethasználat szélesebb körben való használatának előmozdítása ebben a korosztályban
3. Szűrőprogramokhoz való eljutás megkönnyítése	3. Szűrőbusz megvalósítása, források keresése a rendszeres működtetéshez	
Fogyatékkal élők		
1. A városban lévő középületek akadálymentesítettségének növelése	1. Az eddig nem akadálymentesített középületek fejlesztése, lehetőség szerint pályázati források bevonásával	1. közintézményekben mozgáskorlátozott rámpa, mozgáskorlátozott mosdók, lift és lépcsőjáró, Braille feliratok, hangjelzést adó

Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek	Megvalósulás
		eszközök, piktogramok, vakvezető sáv kialakítása
2. Fogyatékos emberek foglalkoztatásának a hiánya	2. Fogyatékos emberek foglalkoztatásának elősegítése munkáltatói szemléletformálással, védett munkahely kialakítása	2. Fogyatékkal élő személyek foglalkoztatása
3. Társadalmi integrációs problémák	3. Többfunkciós közösségi tér kialakítása (játsszótér, szabadtéri színpad, pihenőpark), Esélyegyenlőségi nap szervezése	3. kültéri játszótér, szabadidőpark és pihenőpark kialakítására került sor

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2022)

Tiszavasvári Város Önkormányzata rendszerszinten érvényesíti az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés, valamint a diszkrimináció- és szegregációmentesség elvét.

Az esélyegyenlőség biztosítása az épített környezetre vonatkozóan is megjelenik. Az épített környezetet érintő fejlesztések – a jogszabályi elvárásokat figyelembe véve – a szükséges mértékben érvényesítik az eredmények egyenlő esélyű elérését és használatát a mozgásukban korlátozottak és fogyatékkal élők (látás- és hallássérültek stb.) és egyéb rászoruló csoportok érdekeinek szem előtt tartása érdekében. Az akadálymentesítést biztosító fejlesztési megfontolások és konkrét megoldások (pl. rámpák, emelőszerkezetek, Braille-írással történő tájékoztató feliratozás stb.) különösen hangsúlyosak a kifejezetten vagy nagyobb részben e célcsoport számára létrehozott és/vagy fejlesztett objektumok esetében (pl. szociális és egészségügyi létesítmények). Emellett a minden lakossági csoport által igénybe vett, közterületeket érintő műszaki fejlesztések esetében is érvényesítésre kerülnek az akadálymentesítés szempontjai (szintben való megközelíthetőség, rámpák stb.). Ebben az esetben a fogyatékkal élők mellett a mozgásukban korlátozott idősek és a babakocsit toló kismamák a leginkább érintettek.

Az EU Strukturális Alapokból biztosított fejlesztési források felhasználása esetében az ellenőrzések egyik kiemelt fókuszja az esélyegyenlőségi/akadálymentesítési elemek megfelelőségére irányul. Tiszavasvári a jogszabályi megfelelőségen túl is figyelmet kíván fordítani az esélyegyenlőség érvényesítésére az épített környezet fejlesztése során.

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett. Ezt követően, a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenységi mutatók, valamint a magyarországi tevékenységükre nézve hátrányos multinacionális tulajdonosi stratégiai döntések következtében viszonylag rövid időn belül megkezdődött az ICN Magyarország Rt. (az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. akkori tulajdonosa) tömeges létszámleépítése, amellyel egyidőben több építőipari és gépipari üzem is megszűnt. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására. A helyben található munkahelyek számának csökkenésével felerősödött az ingázás és az elvándorlás, amely a korábban jelentős műszaki értelmiség és jól képzett szakember-gárda helyi gazdaságból való folyamatos kivonulását eredményezi.

Habár a működő vállalkozások döntő többsége mikrovállalkozás, a 2 db nagyvállalat vármegyei részesedése a summából magasnak tekinthető.

19. táblázat: Működő vállalkozások létszámkategória szerint (db, %, 2019)

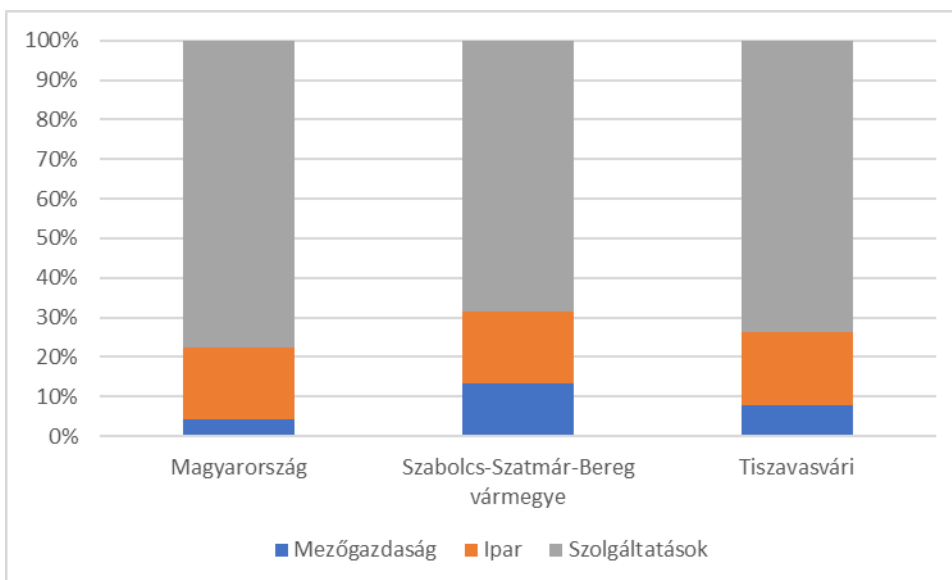
Területi egység	Működő vállalkozások száma (db) alkalmazotti létszám alapján			
	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	249- X fő
	mikro	kis	közepes	nagy
Tiszavasvári	671	30	4	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	32525	1131	168	17
Tiszavasvári város részesedése a vármegyei szummából (%)	2,06	2,6	2,38	11,76

Forrás: KSH

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Tiszavasvári hagyományosan erős iparral rendelkező település. Bár a korábban legaktívabb ipari területek az előző fejezetben tárgyalt folyamatok révén mára sokat veszítettek eredeti pozícióikból, a működő vállalkozások között még mindig magasabb az ipari tevékenység aránya (18,36%), mint akár a vármegyei vagy az országos átlag. A mezőgazdasági szektorban a vállalkozások 7,89%-a működik, míg a szolgáltatások és egyéb területeken a fennmaradó 73,74%.

22. ábra: Működő vállalkozások számának megoszlása (% , 2019)

Forrás: KSH

1.9.2.1. Mezőgazdaság

2019-ben 741 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágban, míg a működő vállalkozások száma 55 db volt.

A településen a földterület átlagos aranykorona értéke 17,5, ami gyakorlatilag megfelel a 18,15 AK-s országos átlagnak.

20. táblázat: Átlagosnál jobb minőségű földek Tiszavasvári területén

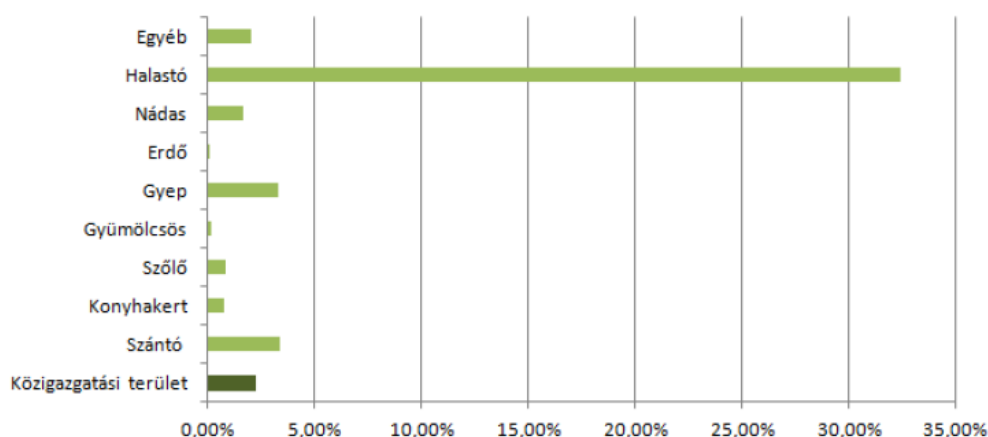
Művelési ág	Minőségi osztály
szántó	3., illetve attól jobb minőségű osztály
gyümölcsös	1. minőségű osztály
kert	1. minőségű osztály

Művelési ág	Minőségi osztály
legelő	3., illetve attól jobb minőségű osztály
rét	3., illetve attól jobb minőségű osztály
fásított terület	3., illetve attól jobb minőségű osztály

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály Földügyi Igazgatási Osztály adatszolgáltatása alapján

A talajadottságok kedveznek mind a szántóföldi növénytermesztésnek, mind pedig az állattartásnak. A város közigazgatási területe a vármegye területének 2,17%-a. Ehhez az arányhoz képest a területek **művelési ágak** szerinti megoszlását viszonyítva látható, hogy jelentős a szántók és gyepek aránya, miközben elhanyagolható az erdőterületek és gyümölcsösök jelenléte. A város emellett a vármegye halastó-felületének kiugróan nagy részével, 32,43%-ával rendelkezik.

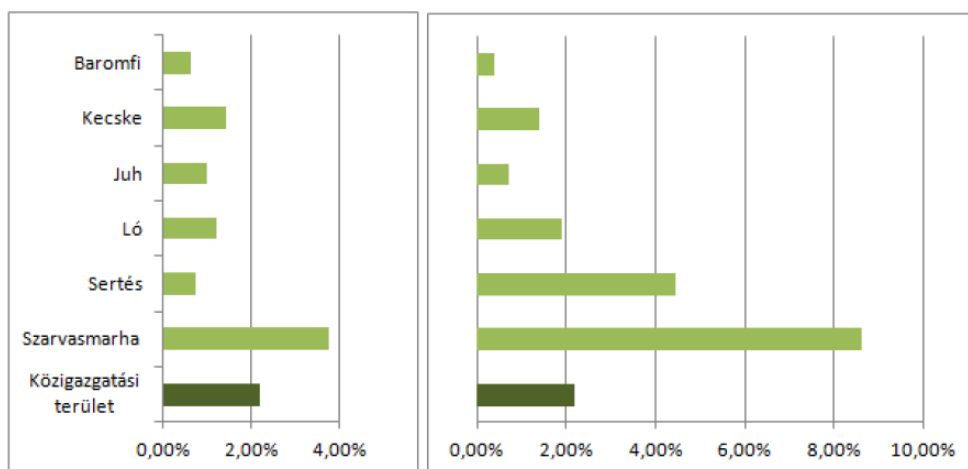
23. ábra: A használt földterület művelési ágak szerint, a vármegyei összes terület arányában (% , 2010)

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

Az **állattartó gazdaságokat** vizsgálva azt láthatjuk, hogy a szarvasmarhával foglalkozó gazdaságok részaránya a legjelentősebb (a vármegyei adat közel 4%-a), míg az állatállományt tekintve a város állattartóinak mind szarvasmarha-, mind pedig sertésállománya magas. A 2010-es értékek egyébként nagyon jelentős emelkedést mutatnak a szarvasmarha-állományban, míg jelentős visszaesést a sertés- és többi haszonállat állományában a 2000-es összeíráshoz viszonyítva¹³

24. ábra: Állattartók (balra) és állatállomány (jobbra) vármegyei részaránya (% , 2010)

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

¹³ A 2010-es összeíráshoz képest, egy jelentős gazdálkodó 2014-es megszűnésével a sertésállomány minimálisra csökkent.

A KSH adatai (Agrárcenzus, 2020¹⁴) alapján Tiszavasváriban 2020-ban 227 db gazdaság működött, az általuk használatban lévő

- mezőgazdasági terület nagysága 10 542 ha,
- a szántók területe 9 829 ha,
- üvegház területe 1 ha,
- konyhakert területe 2 ha,
- gyümölcsös területe 44 ha,
- szőlő területe 3 ha.
- gyepterülete 663 ha

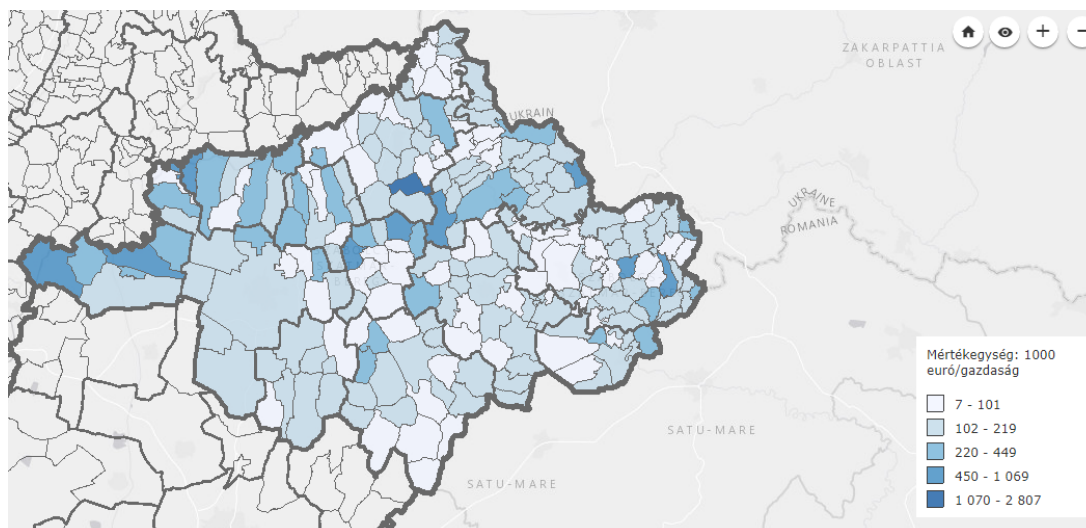
Az állatállomány 2020-ban a városban:

- szarvasmarha 2 111 db
- sertés 171 db
- juh 2 138 db
- tyúk 3,5 ezer db
- lúd 16 ezer db
- kacsa 100 db
- pulyka 0 db.

2020-ban az egy gazdaságra jutó mezőgazdasági terület nagysága 46 ha volt. Egy gazdaságra 10 állategység jutott, míg a 100 hektár mezőgazdasági területre jutó állategység (állatsűrűség) 22.

Tiszavasváriban 2020-ban az egy gazdaságra jutó standard termelési érték 122 ezer euró, mely Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az alacsonyabb értékek közé tartozik.

24. térkép: Standard termelési érték¹⁵ egy gazdaságra (1000 euró/gazdaság, 2020)

Forrás: KSH, Térképes Interaktív Megjelenítő Alkalmazás, <https://map.ksh.hu/timea/?locale=hu>

¹⁴ A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) európai uniós és hazai jogszabályi felhatalmazás alapján teljes körű mezőgazdasági összeírást hajtott végre „Agrárcenzus, 2020” elnevezéssel.

¹⁵ Standard termelési érték (STÉ): az egyes jellemző mezőgazdasági tevékenységek (növénytermesztés, állattenyésztés) esetében, a bruttó termelés felvásárlási áron számított értékét jelenti az adott régióban. A standard termelési értéket termékenként kell megállapítani. A STÉ a főtermék(ek) és a másodlagos termék(ek) értékének összege. A növénytermesztési ágazatok esetében az STÉ-t a hektárban kifejezett terület alapján, míg az állattenyésztési ágazatok esetében az STÉ-ket a létszám alapján számítják ki. A STÉ nem tartalmazza a hozzáadottérték-adót, a termékekre kivetett adókat és a közvetlen kifizetéseket. A STÉ öt éves bázisidőszakra számított átlagos alapadatokból kell megállapítani.

A kedvezőtlen piaci folyamatok hatására némileg csökkent a helyi, térségi felvásárlás és értékesítés, az agrárium lehetőségei jelenleg nincsenek optimális mértékben kihasználva. A kisebb mezőgazdasági cégek, egyéni gazdaságok és őstermelők számára az aktuális piaci körülmények között a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés jelentheti a legjobb megoldást.

A város legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozásai és integrátorai a következők:

- Munka Mezőgazdasági Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Zöldmező Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Pentaker Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Tiszamag Kft.: Termény szárító
- Dankó Agro Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Nyírgabona Kft.: termény szárító, szántóföldi növénytermesztés
- VP Agro Szövetkezet: szántóföldi növénytermesztés
- OTIS Agro Kft.: szántóföldi növénytermesztés, mezőgazdasági kereskedelem
- Agro Trans Bt.: szántóföldi növénytermesztés
- Arany Barázda Kft.: szántóföldi növénytermesztés

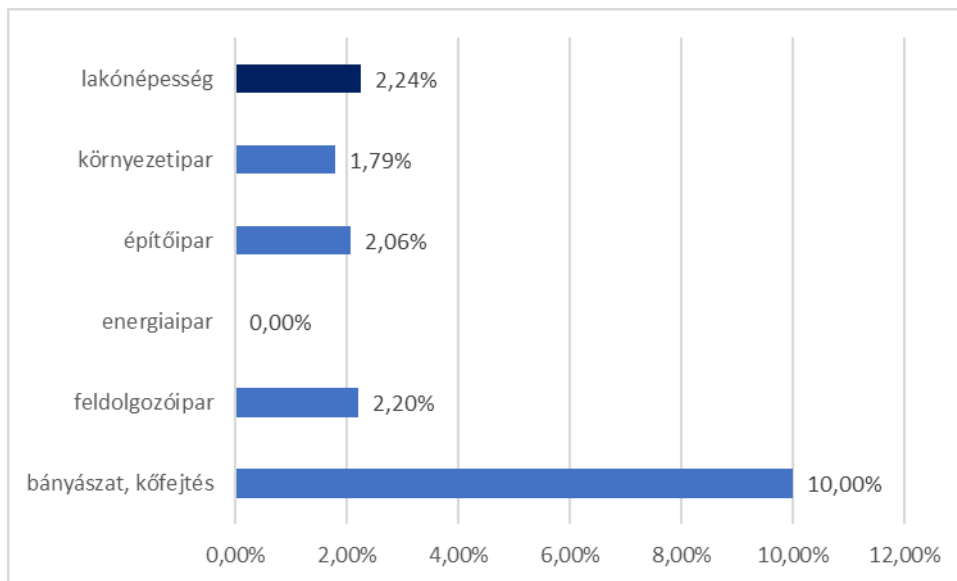
1.9.2.2. Ipar

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett, amely azonban mára sokat veszített korábbi súlyából (ld. erről az 1.9.1 fejezetet). A város emblematikus vegyipari üzemének leépülése, és több, jelentős építőipari és gépipari vállalkozás megszűnése ellenére még ma is az ipari szektorban működik a vállalkozások 18,36%-a. Ugyanakkor az 1990 után megjelent vállalkozások többségéről elmondható, hogy tőkehiánnyal küzdenek és csak kis számú munkavállalót foglalkoztatnak.

A város legjelentősebb ipari üzemei és azok tevékenységi köre:

- Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.: gyógyszergyártás
- Vasép Vasipari Kft.: fémszerkezetek gyártása
- Járműszerelvényt Gyártó Zrt.: Fémszerkezetek gyártása
- Tiszavasvári-Sütőüzem Kft.: élelmiszeripar
- TISZATESZT Kft.: ipari berendezések gyártása
- Quick 2000 Kft.: gépgyártás
- Wienerberger Téglaiipari Kft.: építőanyag-gyártás
- ELEX UNIVILL Kft.: villamossági szerelés
- Pro-Team Kft.: textilipar
- Maladupi Kft.: élelmiszeripar

25. ábra: Egyes ipari szektorokban¹⁶ működő vállalkozások vármegyei részaránya (% , 2019)

Forrás: KSH

A bányászat kőfejtés túlreprezentált a vármegyei vállalkozások között (lakónépességhez viszonyítva), míg a környezetipar elmarad attól. Villamosenergiái tevékenységet folytató vállalkozás nincs Tiszavasváriban.

2019-ben a város pályázat útján ipari park kialakítására nyert támogatást (0371/7 hrsz). Az iparterület kialakítása jelenleg a kivitelezés folyamatában van, várhatóan 2023-ban készül el. Egy 2022-ben elnyert másik pályázatnak köszönhetően az iparterület továbbfejlesztése is meg fog valósulni.

Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire, az Alkaloida Vegyészeti Gyár térségére koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is (a városi szennyvíztelep az Alkaloida zagytereivel, Alkaloida ipartelep, hulladéktárolók, sertésstelep, téglagyár, járműszerelvény-gyár, csirkenevelő telep).

A városfejlesztésnek jövőben is kiemelt szempontja, hogy a gazdasági területek kijelölésekor biztosítsa a lakó-, üdülő- és zöldterületektől való térbeli elválasztást, a környezetvédelmi előírások és védőtávolságok teljesítését. a hatályos településszerkezeti terv kijelöli a jelenlegi és potenciális gazdasági ipari területet, amelyeket az [1.6.2](#) fejezetben mutatunk be.

Tiszavasvári Város Önkormányzata számos befektetés-ösztönzési tevékenységgel segíti a cégek letelepedését:

- adatot és információt nyújt a településről, a munkaerőpiac aktuális helyzetéről, a közművek kiépítettségéről, a központi és helyi adókról stb.;
- helyi szolgáltató, beszállító és kivitelező cégek közvetítése;
- Befektetés-ösztönzési rendezvények szervezése, részvétel hasonló eseményeken;
- gyors ügyintézés a határidők szigorú betartásával, és a hivatali munkatársak ügymenetet támogató közreműködésével.

Tiszavasvári vonzerejét növelheti, hogy a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013. (II.12.) Korm. rendelet értelmében 2013-tól szabad vállalkozási zónának minősül. Az itt működő, valamint ide betelepülő vállalkozások így – a pályázati keretek között – többlettámogatást igényelhetnek a foglalkoztatást bővítő, új munkahelyeket teremtő tevékenységeikhez.

Nemzetközi viszonylatban a globalizáció eredményeként a kutatási, fejlesztési tevékenység a nagy tőkeerejű nemzetközi vállalkozásokhoz és specializált K+F központokhoz kötődik, ez Magyarországon főként Budapestre és környékére koncentrálódik. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén 2020-ban 74 kutató-fejlesztő helyet regisztráltak, ami nagyarányú emelkedést jelent a 2014-es 39-hez képest. Azonban, míg országos szinten a GDP

¹⁶ Környezetipar: vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmosás. Energiaipar: villamosenergia-termelés-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás

1,61%-át fordítják kutatás-fejlesztésre, addig ugyanez az érték a megyében mindössze 0,34%. Ezek az adatok a K+F tevékenység jelentős elmaradásait mutatják a megyében.

Tiszavasváriban az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. évtizedeken keresztül folytatott intenzív kutatási-fejlesztési tevékenységet mind a szintetikus gyógyszeripari hatóanyagok előállítására, mind a különböző alkaloidok kivonása technológiája terén. (1998-ban 42 magyar és 191 analóg külföldi szabadalommal rendelkezett.) A város legnagyobb privát foglalkoztatója.

1.9.2.3. Szolgáltatások

Tiszavasvári gazdaságában a szolgáltatások lényeges szerepet töltenek be. A működő vállalkozások 73,74%-a tevékenykedik a szolgáltatások területén. A terciér szektor 514 működő vállalkozásának harmada (31,71%-a) a kereskedelem és gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működik, ezen kívül még a szakmai, tudományos tevékenység és az egyéb jelentősnek a vállalkozások száma alapján.

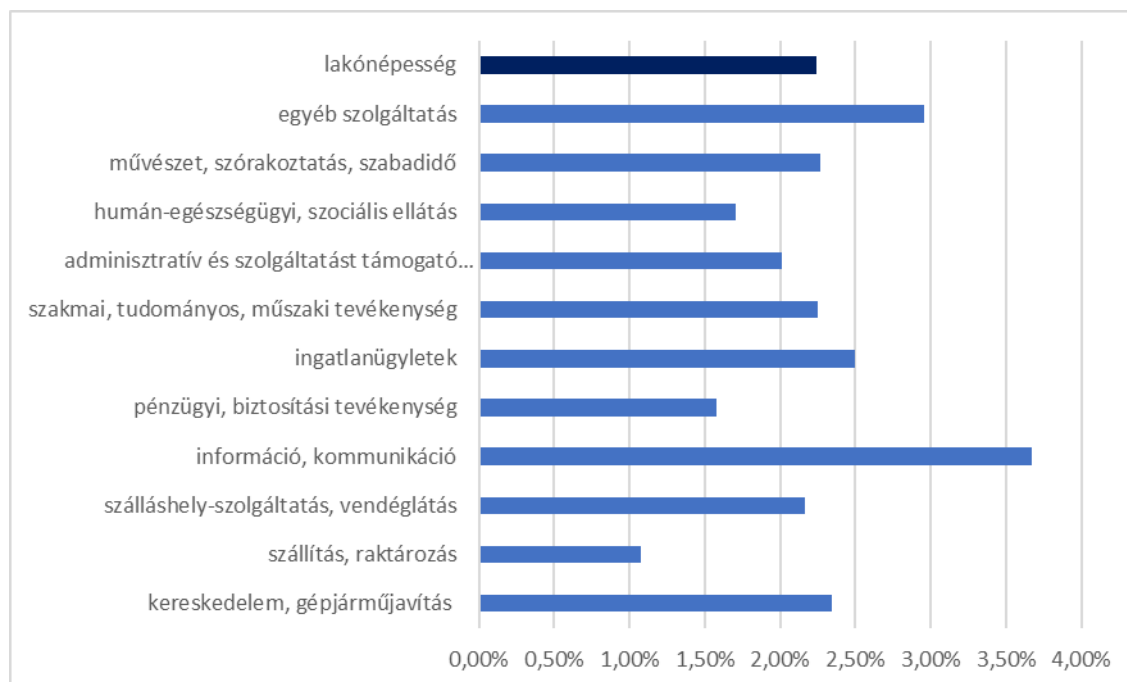
26. ábra: Működő vállalkozások száma a szolgáltatási szektor egyes ágazataiban (db, 2019)

Forrás: KSH

Ha a város lakosság száma alapján vizsgáljuk az egyes szolgáltatási ágazatok vállalkozássűrűségét, akkor azt láthatjuk, hogy a vármegyei átlaghoz viszonyítva az információ-kommunikáció, az egyéb szolgáltatások és ingatlanügyletek területén működik inkább több, a szállítás-raktározás, pénzügyi-biztosítási és a humán-egészségügyi, szociális ellátás körében pedig inkább kevesebb vállalkozás.

27. ábra: Egyes szolgáltatási szektorokban működő vállalkozások vármegyei részaránya (% , 2019)

Forrás: KSH

A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, a leggyorsabban fejlődő humán szolgáltatások (pl. ingatlanközvetítés, könyvelés, adótanácsadás, biztosítás, értékpapír forgalmazás, hitelnyújtás) a kis- és közepes vállalkozásokra épülnek, amelyek az új társadalmi szükségletek kielégítésére specializálódnak.

Az üzleti szolgáltatások terén Tiszavasvári inkább alulfejlettnek nevezhető. A városban jelenleg nincsen a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket vagy a városfejlesztési stratégia szempontjából kiemelten kezelendő gazdasági tevékenységeket felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ, ami a térségben rejlő innovációs lehetőségek működő vállalkozássá, illetve terméké fejlesztésével, üzleti alapokra helyezésével, a kezdő vagy új, fejlődési szakaszba lépő mikro- és kisvállalkozások növekedési pályára állásával támogatná a helyi gazdaság fejlődését.

A városban ipari park kialakítása van folyamatban. 6 db közművesített, elkerített ingatlannal, amely a vállalkozók számára lehetőséget biztosít telephelyként.

Tiszavasváriban 2020-ban a tízezer lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek száma 123 db volt, mely

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látványokban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának.

A város főbb vonzerejét a termálvizes fürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, valamint néhány hagyományos programja (öhönforgató, zúzoslé főző, mákfesztivál) jelentik. Potenciálisan sokféle aktív turisztikai attrakciónak is otthont adhatna (lovaglás, természetjárás, kerékpározás, vízisportok), gyógyvizére pedig további gyógy- és wellness-szolgáltatások is alapozhatók. A jelenlegi idegenforgalmi attrakciók közül a legnagyobb vonzerővel a Szentmihályi Gyógyfürdő (a Covid19 járvány miatt 2020-ban csak 65 000, de 2019-ben 100 000 látogató), a Vasvári Pál Múzeum (a Covid19 járvány miatt 2020-ban csak 1016, de 2019-ben 6545 látogató) és a Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor (2022-ben 1236 vendégéjszaka, 416 vendég) rendelkezik, de a 2021-ben már 16. alkalommal megrendezett Öhönforgató Verseny és Néptáncfaló is mintegy 3000 főt mozgató meg.

21. táblázat: Tiszavasvári idegenforgalmi attrakciói

Érték típusa	Érték megnevezése
Természeti értékek	Fehér-szik, természetvédelmi terület Bogdányi erdő Tájképi, természeti értékű mocsarak, rétek és legelők
Építészeti értékek	Reformtus templom Desseffy-kastély Görögkatolikus templom Római katolikus templom Korniss-kastély Sörös sétány Zöldliget
Kulturális értékek	Vasvári Pál Múzeum Találkozások Háza Zeneiskolai hangversenyterem Öhönforgató Verseny és NéptáncTalálkozó
Aktív turisztikai attrakciók	Horgászto és több halastó Keleti főcsatorna Futópálya Szentmihályi Gyógyfürdő Sportcsarnok Városi tenispálya Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Az önkormányzati tulajdonban lévő Szentmihályi Gyógyfürdő¹⁷ üzemeltetője, a Tiszavasvári Strandfürdő Kft. 2014-ben, saját beruházásaként jelentős felújítási munkákat végzett a létesítmény területén, amely így sokkal jobban ki tudja elégíteni a fürdővendégek igényeit, és szezonálisan ugyan, de a foglalkoztatást is bővíti. Ennek köszönhetően új pancsoló gyerekmedence áll a kisgyermekes strandoló családok rendelkezésére, valamint az úszómedencét, illetve a gyerekmedencét is fűthetővé alakították. A strandfürdőben tanmedence, egy termál-, egy úszómedence és egy csúszda szolgálja a fürdőzők igényeit. A termalfurdo.hu által szervezett Az Év Fürdője közönségsvavazáson a Tiszavasvári Strandfürdő nyerte el A Helyiek Kedvenc Fürdője címet 2018-ban.

22. táblázat: Idegenforgalmi adatok (2013-2020)

Év	Fürdő látogatottsága	Kereskedelmi szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma
2013	22 000	349
2014	38 000	164
2015	50 000	315
2016	70 000	343
2017	70 000	404
2018	95 000	745

¹⁷ A Budapest Főváros Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi Osztály adatszolgáltatása alapján Tiszavasváriban természetes gyógytényező: Gyógyvizet kút – Tiszavasvári K-78 OKK (külső – fürdési célú felhasználásra, engedély szám: 63-1/OTH/2010

Év	Fürdő látogatottsága	Kereskedelmi szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma
2019	100 000	748
2020	65 000	433
2021	70 000	
2022	65 000	

Forrás: Fürdő adatszolgáltatás

Mind a fürdő látogatottsága, mind a kereskedelmi szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma emelkedő tendenciát mutatott, melyet a COVID 19 járvány 2020-ban megtört.

2022-ben a Tiszavasváriban regisztrált 14 szálláshelyen – köztük a Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Táborban – összesen 3726 vendégéjszakát töltöttek, míg a vendégek száma 1339 fő volt.

A tiszavasvári **Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár** a járás meghatározó kulturális, közművelődési, közgyűjteményi intézménye. három intézményegységből áll:

- Találkozások Háza
- Városi Könyvtár
- Vasvári Pál Múzeum

A Találkozások Háza vezető szerepet tölt be a város közművelődésében a szórakoztató rendezvények, könnyű- és komolyzenei koncertek, városi ünnepek, kiállítások, hangversenyek, felnőtt- és gyermek színházi produkciók, nemzeti ünnepek szervezésében. Befogadója tanfolyamoknak, civil szervezeteknek, művészeti csoportoknak, vallási -, társadalmi eseményeknek. Helyet biztosít több civil szervezet tevékenységének, illetve a helyi városi televíziónak, csoportoknak.

23. táblázat: A Találkozások Háza látogatottsági adatai (2021)

Művelődési formák	Közösségek/csoportok száma	Tagok száma	Foglalkozások/alkalmak száma
Művészeti csoportok (színházi-, drámacsoport, vers- és prózáművészeti csoport; klasszikus- és moderntánc-csoport, társastánc; néptáncgyűjtés)	8	148	111
Klubok, körök, szakkörök (nyugdíjas, ifjúsági, gyermek, egyéb, érdeklődési kör szerinti)	7	156	97
Ismeretterjesztés (tudományos ismeretterjesztő előadások)	1820		7
Táborok	34		3
Kiállítások (fotó, egyéb)	6485		6
Művészeti események (előadó művészeti és egyéb művészeti rendezvények; film- és videofilm-vetítés)	5220		16
Szórakoztató rendezvények (előadó művészeti és műsoros rendezvény)	17284		30
Közösségi rendezvények (társadalmi rendezvény, ünnep; játszótér, kézműves foglalkozás; kulturális célú kirándulás, kézműves és egyéb vásár, bemutató)	32 924		40

Forrás: Az Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár 2021. évi szakmai beszámolója

A Városi Könyvtár Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, a tiszavasvári járás meghatározó intézménye, jelentős szerepet vállal a környező települések szak- és szépirodalmi információs ellátásában. A városi könyvtárba 2020-ban 1894 beiratkozott olvasó összesen 18 250 könyvtári egységet kölcsönzött ki. Az I. Fiókkönyvtár a város „búdi” részén 5 éves létszámhiány miatti szüneteltetés után 2021-ben megszüntetésre került.

Kulturális rendezvényeken összesen 37 081 fő vett részt.

A Vasvári Pál Múzeum 2014-től új épülettel, közel 500 négyzetméter állandó és időszakos kiállító térrel bővült. Állandó kiállításai:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye orvos- és gyógyszerészet története
- 7000 év titkai: a Nyíri mezőség régészeti kincsei
- Alkaloida anno
- Tiszabüdi Tiszta szoba
- Mesterkezek
- Szentmihályi Konyha
- Vasvári Pál Emlékiállítás
- Langaméta Gyermekjáték Gyűjtemény

24. táblázat: Múzeumi rendezvények látogatottsága (2021)

Rendezvény megnevezése	Rendezvények száma	Résztevők száma
Előadások	4	92
Iskolai oktatást segítő foglalkozások (óvodásoknak, általános iskolásoknak, középiskolásoknak)	61	1078
Szabadidős gyermek- és felnőtt foglalkozások (pályázatok, vetélkedők, diáktáborok; civil szféra eseményei; egyéb rendezvények; tárlatvezetések)	77	7089

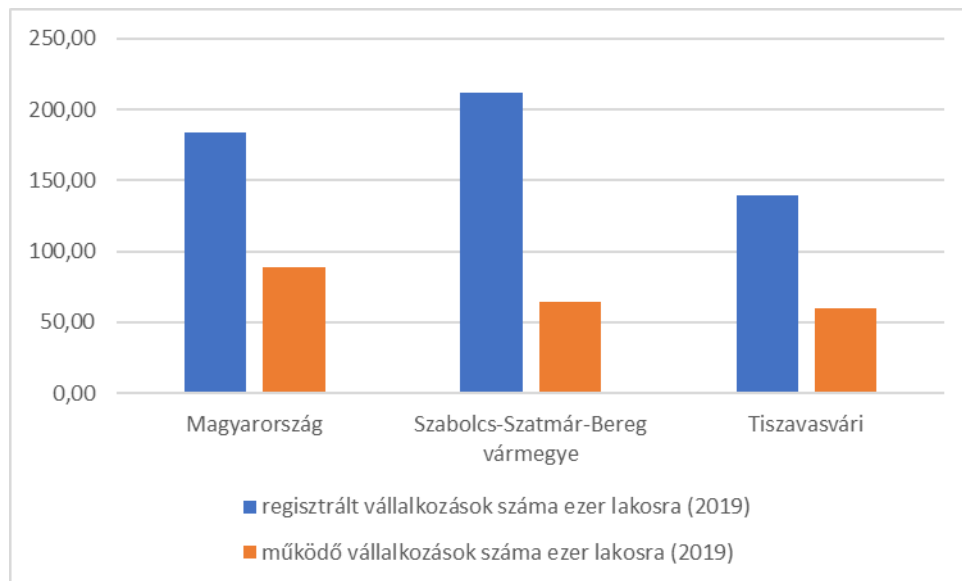
Forrás: Az Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár 2021. évi szakmai beszámolója

Az önkormányzati honlap aloldalaként városi turisztikai portált szeretnének létrehozni a főbb látnivalók plasztikus, térképi bemutatásával, virtuális városnéző sétával.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Tiszavasváriban, az utóbbi években mind a működő, mind pedig a regisztrált vállalkozások száma stagnál, vállalkozássűrűsége nem éri el sem a vármegyei, sem pedig az országos átlagot.

28. ábra: Működő és regisztrált vállalkozások fajlagos száma (db/ezzer lakos, 2019)

Forrás: KSH

2019-ben 738 működő vállalkozást tartottak nyilván, melynek 94,91%-a 10 fő alatti mikrovállalkozás. A kisvállalkozások nagyobbik része (21 db) 10-19 főt, 9 db 20-49 főt foglalkoztat. A település iparvárosi rangjára utal, hogy – méretéhez viszonyítva – jelentős a közép- és nagyvállalatok jelenléte: 6 további vállalkozás foglalkoztat legalább 50 főt, közülük kettő pedig 250 fő feletti nagyvállalatnak minősül. 2021-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a bruttó hazai termék (GDP – piaci beszerzési áron) 1 763 167 millió Ft volt, mely az országos érték (55 125 561 millió Ft) 3,2%-a, míg a régiós érték (5 290 830 millió Ft) 33,3%-a volt. Szintén 2021-ben az egy főre jutó bruttó hazai termék a vármegyében 3 252 ezer Ft volt, mely az országos érték (5 677 ezer Ft) 57,3%-a, a régiós érték (3 701 ezer Ft) 88%-a volt (a régióban a legalacsonyabb, országosan pedig az utolsó előtti).

Tiszavasváriban a helyi iparüzési adó mértéke 1,4%, amelyet a 32/2010. (XII.16.) önkormányzati rendelet szabályoz. A városban a COVID19 járványnak köszönhetően 2020-ban az iparüzési adóból befolyó bevétel 222,661 mFt-ot tett ki, míg 2019-ben ez 343,011 mFt volt.

Az adóitok védelme miatt a legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások listáját az önkormányzat nem adhatja ki. Ugyanakkor a település számára legfontosabb vállalkozásokat jól mutatja a legtöbb munkavállalót foglalkoztató cégek felsorolása:

25. táblázat: A legtöbb munkavállalót foglalkoztató vállalkozások Tiszavasváriban

Cégnév	Létszám	Cím	Tevékenységi kör
Zöldmező Kft.	11	Lónyai út 15.	Szántóföldi növénytermesztés
Munka Mezőgazdasági Kft.	36	Kabay János u. 9.	Szántóföldi növénytermesztés
Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.	502	Kabay János u. 29.	Gyógyszergyártás
Vasép Vasipari Kft.	42	Nánási út 2.	Fémszerkezetek gyártása
Járműszerelvényt Gyártó Zrt.	90	Kabay János u. 31.	Fémszerkezetek gyártása
Tiszavasvári-Sütőüzem Kft.	25	Gépállomás út 1.	Élelmiszeripar
TISZATESZT Kft.	21	Kabay János u. 29.	Ipari berendezések gyártása
Quick 2000 Kft.	94	Kossuth u. 69. A ép.	Gépgyártás
Wienerberger Téglaiipari Kft.	40	Nánási út 2.	Építőanyag-gyártás
ELEX- UNIVILL Kft.	29	Nánási út 2.	Villamossági szerelés
Nyírrehab-Tex Nonprofit Kft.	62	Gépállomás utca 3.	Textilipar

Cégnév	Létszám	Cím	Tevékenységi kör
Maladupi Kft.	31	Fehértói út 25.	Élelmiszeripar

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

A vállalkozások mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában. A 2007-2013-as EU-s finanszírozási időszak során 39 db vállalkozói projekt részesült, összesen 1,13 milliárd Ft támogatásban. A beruházások többek között telephelyfejlesztésre, ipartelepítésre, vállalati innováció ösztönzésére, mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztésére, munkalehetőséget teremtő komplex beruházásokra, minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésére irányultak.

A Széchenyi 2020 keretében 2014 és 2020 között a GINOP-ban 51 vállalkozás összesen 1,625 milliárd Ft támogatásban részesült.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy város gazdasági versenyképességét számos tényező befolyásolja. Ezek közül Tiszavasvári esetében legfontosabbak:

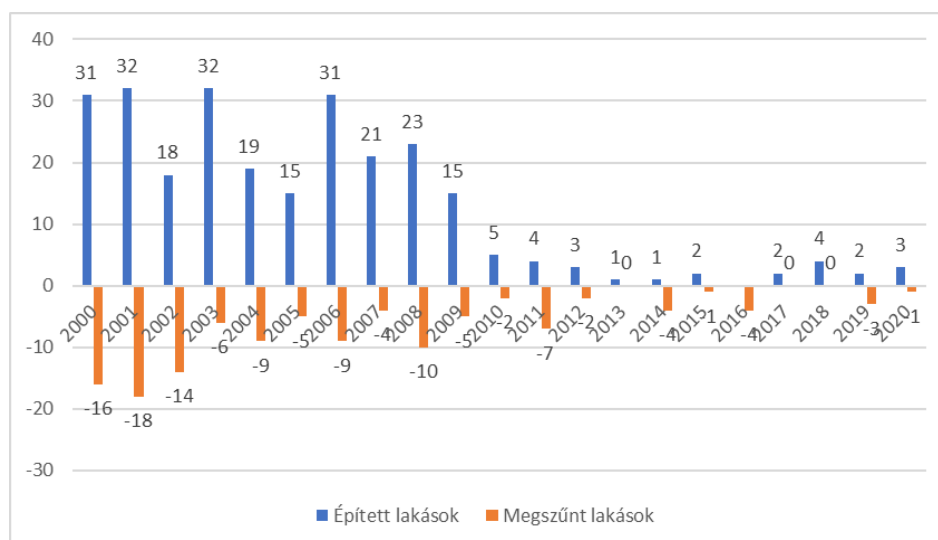
- a kedvező közlekedési adottságokból, ugyanakkor periférikus vármegyei és regionális helyzetből eredeztethető adottságok (1.1 és 1.15 fejezetek),
- a meglévő és potenciális ipari-gazdasági fejlesztési területek jelenléte (1.9.2.2 fejezet),
- a potenciális munkaerő vegyes képzettségi szintje (1.7.1.3 fejezet),
- valamint a már jelenlévő nagyobb vállalkozások addicionális vonzereje (1.9.3 fejezet).

Mindezek alapján összefoglalóan kijelenthető, hogy Tiszavasvári a hasonló méretű és földrajzi adottságú városokhoz képest jelenleg inkább kedvezőtlenebb helyzetben van, de több potenciális versenyelőnyrel rendelkezik.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Tiszavasváriban az ezredfordulót követően – az állami támogatási rendszernek köszönhetően is – élénk ütemben (évente a lakásállomány 0,22-0,49 %-ának megfelelő számban) épületek új lakások, de az aktivitás 2009-ben megtorpant, amit az állami kedvezmények visszavágása és a pénzügyi-gazdasági válság magyaráz. Habár 2015-ben jelentősen átalakították az egykori „szocpolt”, majd tovább bővítették a családok otthonteremtési kedvezményét (CSOK), Tiszavasváriban nem befolyásolta az új otthonteremtési kedvet. 2010 óta stagnál az épített lakások száma. Míg a korábbi években a megszűnt lakások száma elmaradt az újonnan építettektől, 2011-ben, 2014-ben, 2016-ban és 2019-ben meghaladta azokat.

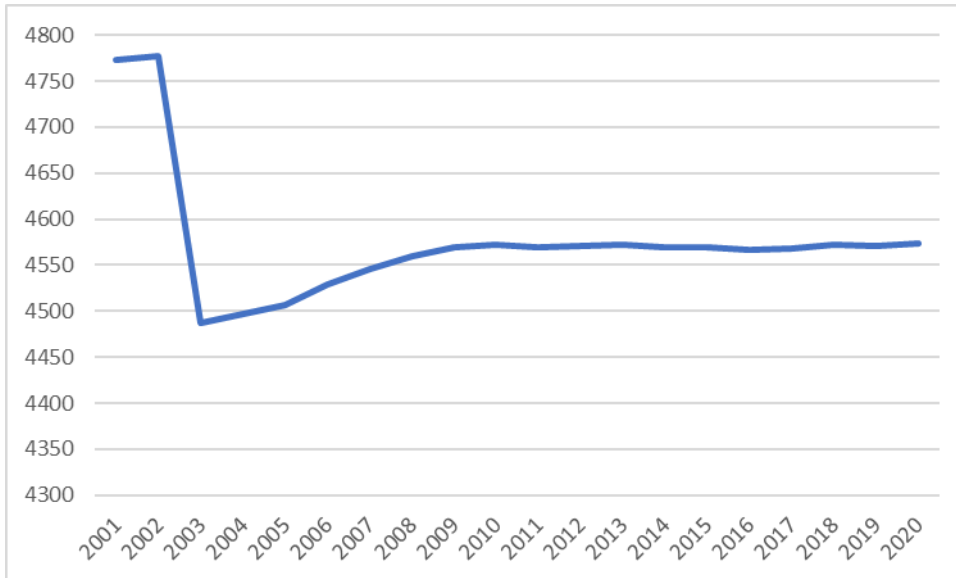
29. ábra: Az adott év folyamán épített és megszűnt lakások száma (db, 2000-2020)

Forrás: KSH

Tiszavasvári lakásállománya a fentiek tükrében a 2003-ban tapasztalható radikális csökkenést követően emelkedést mutatott, majd 2009 óta stagnálás jellemzi. 2020-ban 4573 lakás volt Tiszavasváriban.

30. ábra: Lakásállomány (db, 2001-2020)

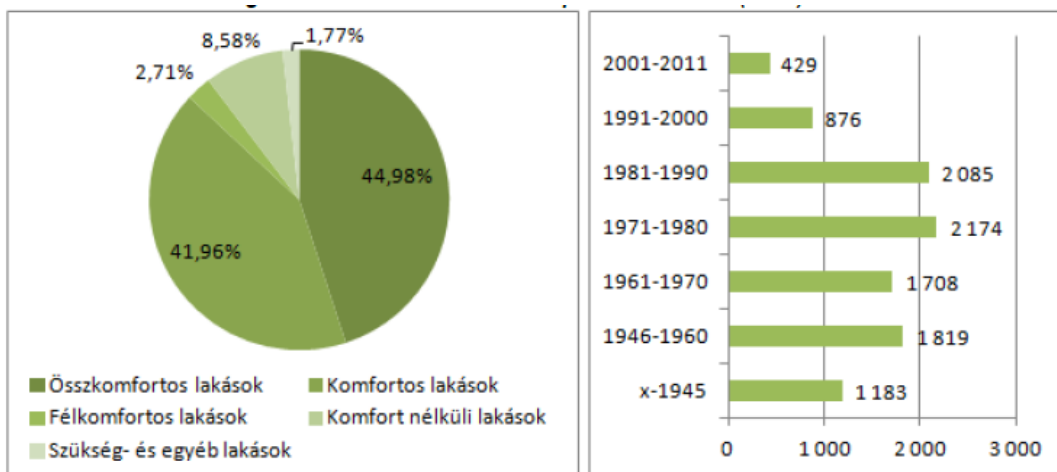

Forrás: KSH

A szélsőségesen lecsökkent lakásépítési aktivitás következtében az utóbbi években folyamatosan romlik a lakások kor szerinti megoszlása. A 2011. évi népszámlálásból rendelkezésre álló statisztikai adatokból számítva¹⁸ a város lakásainak átlagos kora 41 év, ami 6 évvel meghaladja a vármegyei lakásállomány átlagos életkorát. Az átlagos életkor a 10 évvel korábbi népszámlálás óta 9 (!) évet emelkedett, miközben a vármegyei átlag „csak” 5 évet romlott.

A két népszámlálás között kis mértékben nőtt az egy lakásra jutó alapterület (79-ről 83 nm-re), és pozitív változás tapasztalható a lakások komfortfokozat szerinti megoszlásában is: 42%-kal csökkent a komfort nélküli és 45%-kal a szükséglakások részaránya, köszönhetően a lakásépítéseknek és felújításoknak.

31. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (% db, 2011)

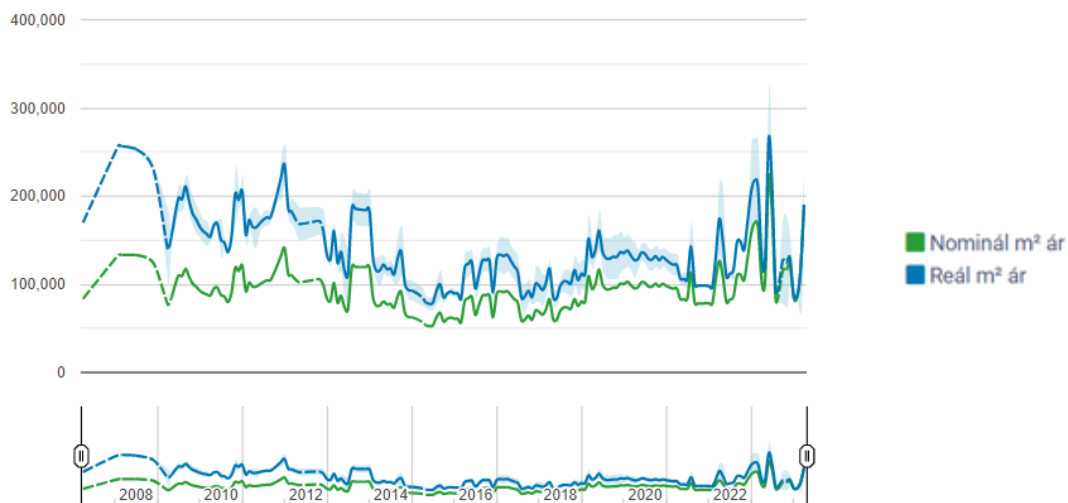

Forrás: KSH

Az ingatlanpiaci forgalom az elvándorlás, a város által nyújtott munkavállalási lehetőségek, valamint a magyar-román határ közelsége miatt viszonylag élénk.

¹⁸ A számítási módszerünk tartalmaz bizonyos egyszerűsítéseket, hiszen az egyes lakások építési idejére nem rendelkezünk adattal, csak évtizedekre lebontva. A 10 év alatti változást, illetve a vármegyei és városi átlagok összevetését ugyanakkor ezek a hatások egyformán érintik, így azok reálisak.

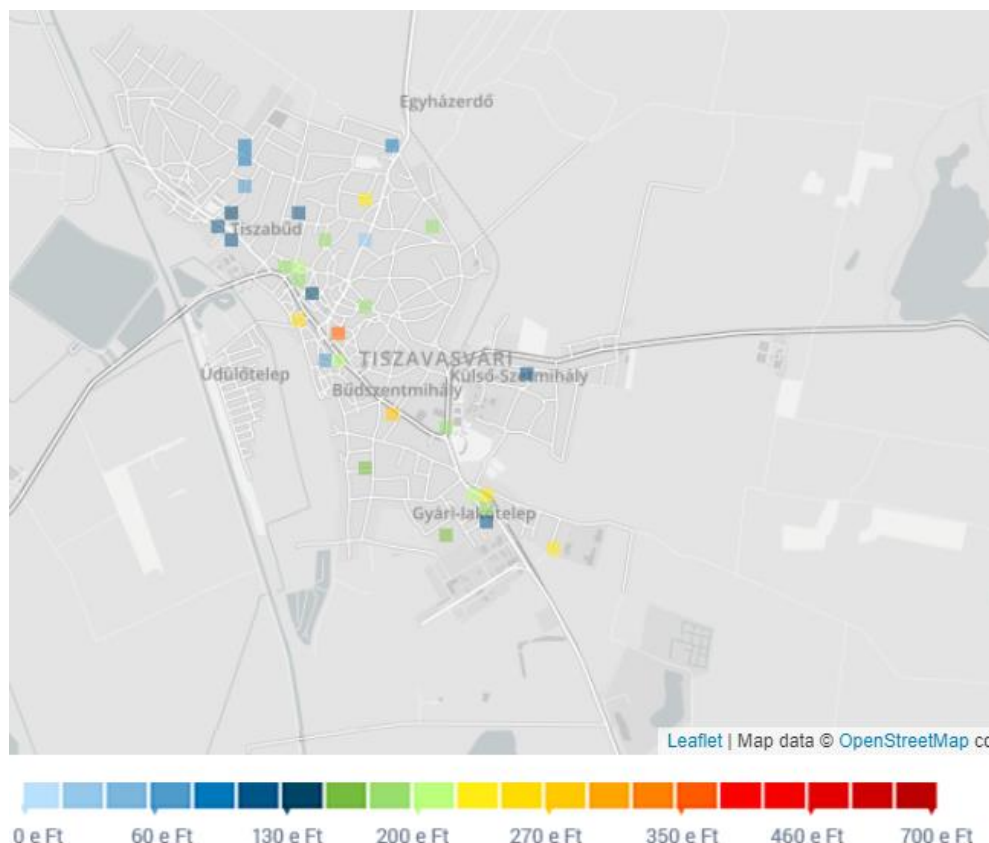
32. ábra: Lakóingatlanok négyzetméter árának alakulása Tiszavasváriban (Ft/m², 2006. április – 2023. április¹⁹)

Forrás: <https://www.ingatlanet.hu/statisztika/tiszavasvari>

Az ingatlanárak enyhe emelkedést mutatnak. Az átlagos négyzetméter áráktól jóval olcsóbb és drágább négyzetméter áron is keltek el lakóingatlanok. Míg 2013. áprilisában 76 033 Ft/m² volt az átlagos négyzetméter ár, addig 2023. áprilisában 190 403 Ft/m².

25. térkép: Tiszavasvári ingatlanok statisztikája (ezer Ft)

Forrás: <https://www.ingatlanet.hu/statisztika/tiszavasvari>

¹⁹ A nominál ár a mindenkori, forintban értendő árakat jeleníti meg egy négyzetméterre vetítve, míg a reál ár a nominál ár inflációval korrigált értéke. A szórás megmutatja, hogy az adott időszakban az átlagos négyzetméter áráktól átlagosan mennyivel tértek el az ingatlanok négyzetméterre vetített árai.

Az ingatlanárak a településen belül nagy szórást mutatnak. Magasabb áron a városközpontban található ingatlanok értékesíthetők.

A jóváhagyott településrendezési terve a 36-s számú főút Nyíregyházára vezető szakaszánál gazdasági, kereskedelmi területek kialakítását, valamint a közelében lakóterületek kijelölését rögzíti. A településen lakóterület fejlesztés a belterületen tömbfeltárással, illetve féloldalas beépítések kiiktatásával valósul meg továbbra is. A már kijelölt, szabályozott lakóterületek 400-500 fő befogadására nyújtanak lehetőséget, további területek kijelölése nem indokolt. Elhelyezkedésük a meglévő, egy oldalon beépített utcák környezetben, mely mind településképi, mind műszaki ellátási szempontból kedvező. A területek átalakulása lakóterületté lassú, de folyamatos tendenciaként érvényesül. A hatályos terv elemeit megtartva, fejlesztés során az alábbi lakóterülettel lehet számolni:

- a meglévő, megmaradó lakóterület, esetenként komfortfokozat növelésével,
- alulhasznosított tömbbelső feltárása, a meglévő telekstruktúra megosztásával.

A kisvárosias lakóterületek aránya csökken, a kertvárosias lakóterületek aránya egy telek vonatkozásában csökken, két telek vonatkozásában nő, a falusias lakóterületek aránya csökken.

A lakások többsége – a hazai ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően – magántulajdonban van. Az önkormányzati tulajdonú bérlakások száma 2022. december 31-én 74 db, amelyből

- 41 db szociális bérlakás,
- 3 db munkaköri bérlakás
- 17 db bérlőkijelölésű bérlakás
- 6 db városi közérdekből bérbe adott bérlakás
- 7 db „Esély és otthon lakások”.

A lakások többsége a település belvárosi részén található. A lakásállományból 40 db lakás bérbe van adva, 6 db lakást jogcím nélkül használnak azon lakók, akik bérelti jogviszonya a lakbér meg nem fizetése miatt felmondásra került, 25 db lakás üres (ebből 3 db lakhatatlan állapotban van, 22 db lakás pedig egyéb ok miatt üres pl. HM kijelölésűek és nem történt meg a bérlő kijelölése), 3 db ún. „esély otthon lakás” ingyenesen van használatba adva, pályázat útján.

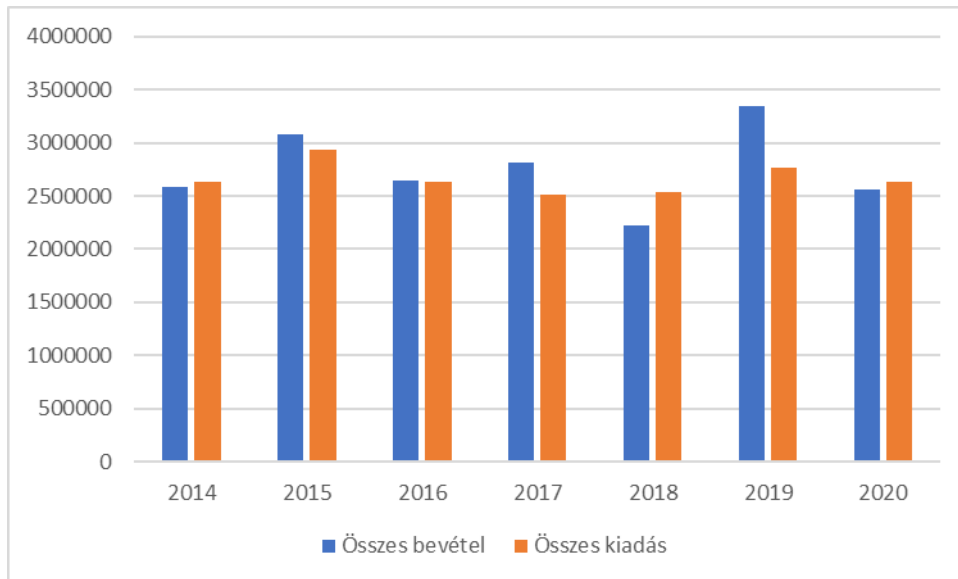
Az önkormányzati lakásállományból 10 db lakás összkomfortos, 49 db komfortos, 1 db félkomfortos, 14 db lakás komfort nélküli. A társasházi lakások esetében 48 db található vegyes tulajdonú épületben.

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat és az állam közötti feladatmegosztás módosítása miatt 2013-tól jelentős változások történtek a város költségvetésében. A bevételi oldalon megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek elkerültek a várostól, valamint a beszedett gépjárműadó 40%-a marad a városnál. Az önkormányzat kiadásainak összegét és megoszlását – a feladatellátás költségei mellett – nagymértékben befolyásolja, hogy az adott évben sor kerül-e jelentősebb fejlesztés, beruházás megvalósítására.

33. ábra: Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása (ezer Ft, 2014-2020)

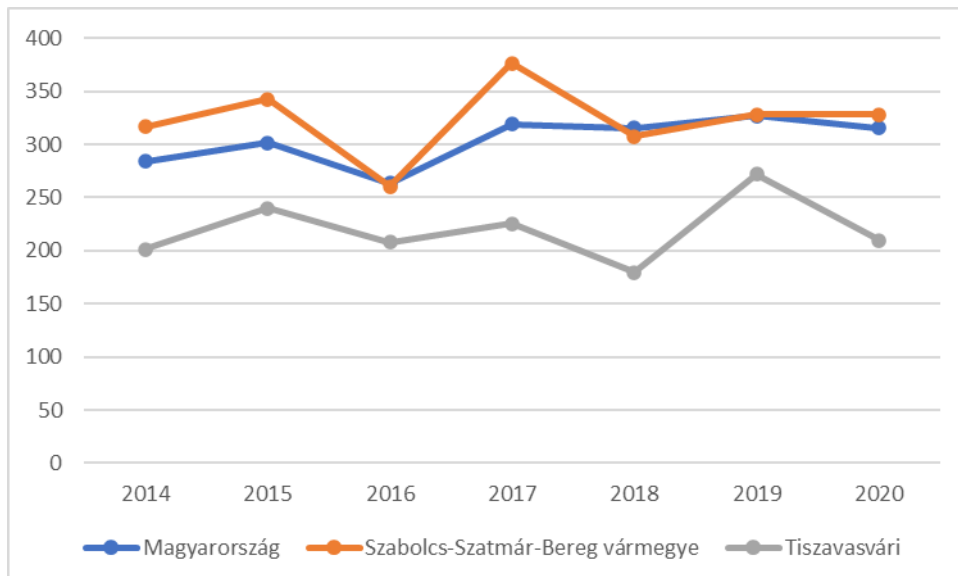

Forrás: KSH

A rendszeres állami támogatások jellemzően nominálértéken is csökkennek, különösen igaz ez a normatív támogatásokra. Emiatt megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

Az egy főre vetített önkormányzati bevételek a város esetében jellemzően a vármegyei és országos átlag alatt maradnak.

34. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati bevételek (ezer Ft, 2014-2020)

Forrás: KSH

2023. év elején az Önkormányzat már felvett hitelállománya 76.229.409 Ft. Jelenleg egy nagymértékű 147 millió forint összegű hitelkeret van rendelkezésre tartva. Ebből az összegből a városi közvilágítási hálózat felújítása van folyamatban. Előre láthatólag a hitel nem kerül teljes mértékben felhasználásra.

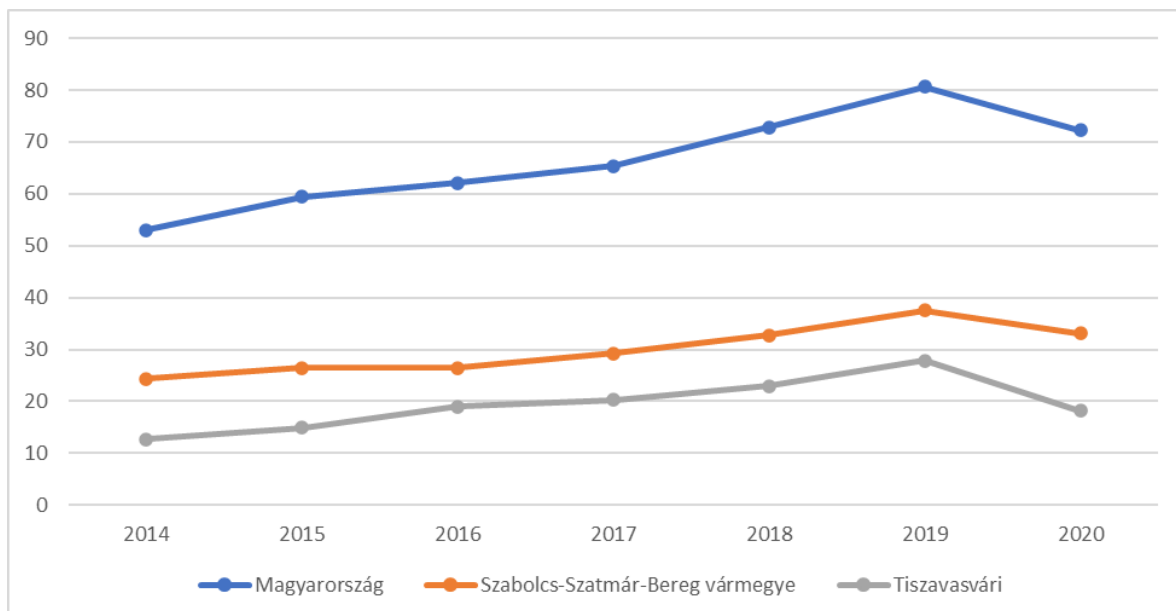
A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Tiszavasvári a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot helyez előtérbe: a lakosság és a

vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását. A város területén 2022-ben a következő adónemek vannak érvényben:

- Helyi iparüzési adó: Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó jelleggel végzett vállalkozási tevékenység. Állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó mértéke az adóalap 2%-a, (24/2022. (XI.30.) önkormányzati rendelet a helyi iparüzési adóról szóló 32/2010. (XII.16) rendelet módosításáról).
- Kommunális és építményadó: Kommunális adó mértéke a helyi adókról szóló törvény szerinti adótárgyak esetében 6 000 Ft/év, az üdülőterületen található ingatlanok esetében 15 000 Ft/év(XI.30.) önkormányzati rendelet a magánszemélyek kommunális adójáról). Építményadó terheli a vállalkozási célú ingatlanokat. Az adó mértéke 1000 nm hasznos alapterületig 375 Ft/nm, az 1000 nm fölötti részre pedig 300 Ft/nm (26/2022. (XI.30.) önkormányzati rendelet az építményadóról).
- Idegenforgalmi adó: Az adó alapja a megkezdett vendégéjszakák száma, mértéke személyenként és vendégéjszakánként 500Ft (27/2022. (XI.30.) önkormányzati rendelete az idegenforgalmi adóról szóló 14/2019. (IV.30.) önkormányzati rendelet módosításáról).

A fenti adónemek közül az iparüzési adó a legjelentősebb, 2020-ban 222,661 mFt-ot tett ki. Az egy főre vetített iparüzési adóbevételek nagyon alacsonyak, az elmúlt időszakot vizsgálva folyamatosan alatta marad a vármegyei értékeknek.

35. ábra: Egy lakosra jutó iparüzési adóbevételek (ezer Ft, 2014-2020)

Forrás: KSH

A vagyongazdálkodás távlati célja az önkormányzat vagyonából származó jövedelmének növelése, és ezzel párhuzamosan a fejlesztési források megteremtése, gyarapítása. Az önkormányzat 74/2013. (III.21.) számú, Tiszavasvári Város Önkormányzata közép és hosszú távú vagyongazdálkodási tervéről szóló határozata értelmében a hosszú távú vagyongazdálkodási alapelvek a következők:

- A vagyonhasznosítás során a bevételsteremtés, illetve a kiadáscsökkenés mellett szem előtt kell tartani, hogy az ne eredményezzen vagyonfelélést.
- A piaci helyzet ismeretében szükséges az értékesítendő és más módon hasznosítható vagyonelemek felülvizsgálata.
- Az önkormányzat számára kedvező, vagyongyarapodást eredményező pályázati lehetőségeket maximálisan ki kell használni.

Az önkormányzati vagyon hasznosításának módjai:

- A feladatok ellátásához nem szükséges vagyon elidegenítése

- Használatba-, bérbeadás
- Önkormányzati vagyontárggyal vállalkozói tevékenység folytatása.

Tiszavasvári Város Önkormányzata számára több eszköz is rendelkezésre áll ahhoz, hogy meglévő ingatlanjainak állapotát és értékét javítsa:

- **„pótlás” jellegű beruházás** a funkció ellátására való alkalmasság biztosítására (pl. leromlott állagú középület vagy lakás felújítása az eredeti állapotának való visszaállítás céljával, rossz közmű és kátyús útfelület felújítása);
- **„fejlesztés” jellegű beruházás** az adott funkció magasabb minőségű ellátásához (pl. intézményi infrastruktúra-fejlesztés, lakások komfortfokozatának emelése, park növényzetének megújítása);
- **„funkcióbővítő fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest további funkcióknak való megfelelés biztosítására (pl. közigazgatásnak otthont adó épület utcai frontján üzlethelyiségek kialakítása);
- **„funkcióváltó fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest új funkcióra való alkalmasság megteremtése (pl. korábban oktatásra használt iskolaépület átalakítása közösségi házzá).

A „fejlesztés” kategóriába soroljuk az olyan beruházásokat, amelyek arra irányulnak, hogy adott funkció alacsonyabb költséggel legyen ellátható azonos vagy magasabb szinten (pl. középületek vagy lakások energiatakarékossági célú felújítása), valamint ebbe a típusba tartozik az épületek akadálymentesítése is.

A forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok – funkciójuktól függően – lehetnek csak kiadásokat generálók (pl. óvodai épület), vagy egyszerre jelenthetnek fenntartási költségeket és hozhatnak bevételt is (kulturális intézmények, fürdő, múzeum).

A forgalomképes ingatlantípus folyamatos jövedelmet (pl. lakbér) generálhat az önkormányzat számára, vagy értékesítéséből származó bevételekkel (pl. építési telkek eladási ára) járulhat hozzá egyszeri alkalommal az önkormányzati költségvetéshez.

A felvázolt ingatlangazdálkodási alapelvek és irányvonalak alapján részletes stratégiai tervet kell készíteni, amely kiemelt figyelmet fordít az önkormányzat és a vagyongazdálkodás belső helyzetének elemzésére az erős és gyenge pontok szembeállításával. Az önkormányzat vagyoni helyzete, a normatív állami támogatások csökkenése és a helyi adók emelésének korlátai egyre inkább szükségessé teszik az önkormányzati vagyonnal való hatékony gazdálkodást, amely hosszú távon úgy lehet eredményes, ha az önkormányzatnak rendszeres jövedelmet biztosító vagyonelemei vannak. Emellett elengedhetetlen az ingatlanpiaci folyamatok, a kereslet és a kínálat, valamint az árak folyamatos nyomon követése és értékelése az önkormányzati ingatlanok, az értékesítés és a tulajdonszerzés szempontjából. Az alapvetően közcélokat szolgáló vagyongazdálkodás hatékonysága érdekében intenzív befektetés-ösztönző tevékenységet kell folytatni. Mindezek segítségével az önkormányzat meghatározza és rendszeresen felülvizsgálja a rövid, közép és hosszú távon értékesítendő, megtartandó, illetve fejlesztendő ingatlanok körét.

Tiszavasvári Város Önkormányzatának jelenleg hatályos 5 évre szóló Gazdasági Programja (2020-2025) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján készült, és 2020. április 22-én került elfogadásra. Az ITS kidolgozása során szem előtt tartjuk a Gazdasági Programban rögzítetteteket, így biztosított a két dokumentum közötti szinergia.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat évek óta átgondoltan és integrált szemléletben hajtja végre településfejlesztési politikáját, amelynek alapelvei és feladatai az alábbiak:

- a város fejlesztési irányvonalainak kijelölése, ezek alapján érdekeinek érvényesítése az érintett szervezetekkel együttműködve;
- a város fenntartható működését és fejlesztését szolgáló demokratikus, kiszámítható testületi tevékenység;
- a város gazdasági és turisztikai adottságainak a lehetőségek adta korlátokon belüli kihasználása, a célirányos összefogás és együttműködés fokozása a szereplőkkel;
- az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, fejlesztése, az intézmények és a gazdasági társaságok, valamint a polgármesteri hivatal hatékony működtetésével;
- az önkormányzati vagyon jó gazdalkénti kezelése, hasznosítása, gyarapítása;

- a kommunális infrastruktúra állagának megóvása, hiányzó elemeinek (utak, kerékpárutak, közmű hálózat) megépítése;
- az önkormányzat kevés eszközével a foglalkoztatási lehetőségek bővítésének elősegítése, a városból elvándorlás mérséklése;
- a nehéz szociális helyzetben lévők célzott támogatása, a szociális gondoskodás fejlesztése;
- a pályázati lehetőségek kihasználása oly módon, hogy a létrehozandó létesítmények működtetése nem okozzon jelentős pénzügyi terheket, és hosszú távon pótlólagos bevételeket vagy megtakarításokat eredményezzenek (pl. energiaracionalizálás, hatékonyságfejlesztés).

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres, vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább az Önkormányzati és Jogi Osztály), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
- A **fenntartásban közreműködő személyek** a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Tiszavasvári tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal rendelkező, konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek dolgoznak. A Hivatalban 2013-2014-ben lezajlott szervezettefejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonysága tovább javult.

Tiszavasvári Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános **irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata. A bizottságokat véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi, közreműködő és döntési jogosítványokkal ruházták fel**, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása** elsősorban az **Önkormányzati és Jogi Osztály feladata**. Az Osztály hatáskörébe számos olyan feladat tartozik, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához:

- intézmény-koordináció
- vagyongazdálkodás
- pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése; önkormányzat és intézményei által benyújtott pályázatok projektjeinek előkészítése, végrehajtása; koordinálja az önkormányzat pályázati rendszerének működését, nyilvántartását
- kármentesítési feladatok

Az Önkormányzati és Jogi Osztály mellett más önkormányzati szervezeti egység is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megalapozásában vagy végrehajtásában, azaz közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódik az ITS-ben foglaltak megvalósításához:

- a Költségvetési és Adóigazgatási Osztály az önkormányzati gazdálkodás meghatározó erejeként ellátja az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos valamennyi feladatot, elkészíti a város költségvetésének, költségvetési koncepciójának tervezetét figyelemmel a képviselő-testület fejlesztési elképzeléseire.

Tiszavasvári tulajdonában lévő, városfejlesztéshez is kapcsolódó gazdasági társaság:

- Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. (TIVA-SZOLG Nonprofit Kft.) (100%-os tulajdonrész): Közfoglalkoztatás, belvízelvezetés, városüzemeltetés, temetkezési szolgáltatás, Városi Piac üzemeltetése, Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor üzemeltetése, sportlétesítmények üzemeltetése, közétkeztetés, védőnői szolgálat, egészségügyi alapellátás.

26. táblázat: A településfejlesztésben résztvevő legfontosabb szervezetek feladatai és kompetenciái

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	PARTNERSEG
Biztosságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön	
Önkormányzati és Jogi Osztály	városrehabilitáció stratégia tervezése, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: <ul style="list-style-type: none"> ☐ pályázati források feltárása ☐ projekt-generálás ☐ projektmenedzsment ☐ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása (ingatlangazdálkodással) ☐ tájékoztatás, nyilvánosság ☐ városmarketing 	

Forrás: Saját szerkesztés

A településfejlesztési beavatkozások megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a polgármesteri hivatal minden érintett egységével, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.

- A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:
 - ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
 - közművek kiépítettségének, kapacitásának és hatékonyságának fejlesztése,
 - elérhetőség biztosítása,
 - ipari park, vállalkozói inkubátorház, technológiai központ kialakításának előkészítése, forráskoordinációja.
- Megfelelő jogi szabályozás helyi szinten:

- a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartás csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát;
 - különösen fontos az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői, beruházói igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett;
 - a befektetői, beruházási folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.
- Hatékony és következetes **városmarketing** tevékenység: Ugyan nehezen számszerűsíthető, a Tiszavasvárról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre. Tudatos és jól felépített marketing-kommunikációs stratégia nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Az önkormányzat által használt kommunikációs csatornák (helyi újság, helyi televízió, lakossági fórum, fogadóóra, szórólap, kiadvány, honlap) mellett fontos a befektetés-ösztönzési rendezvények szervezése, ezeken történő részvétel is.

- **Partnerség:** az önkormányzat a hatékony együttműködés érdekében rendszeresen egyeztet a meghatározó gazdasági szereplőkkel, elvárásait és érdekeit igyekszik minél nagyobb mértékben figyelembe venni a településfejlesztési tevékenységek során (a Partnerségi Terv keretében azonosította azokat a szereplőket, amelyeket a gazdaságfejlesztési munkacsoport tevékenységébe és így az ITS kidolgozásába aktívan bevon).

A helyi gazdaságfejlesztés hosszú távú sikeréhez elengedhetetlen a 2009-es foglalkoztatási paktumban elkezdett együttműködés folytatása munkaügyi központtal, a térségi önkormányzatok vezetői, a munkáltatók, oktatási intézmények és civil szervezetek részvételével.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Tiszavasváriban annak ellenére, hogy a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős:

- a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani,
- koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.

2017-ben a közfoglalkoztatás rendszere átalakításra került, melyet a 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozatban fektettek le a versenyszférában kialakult munkaerőhiány miatt a közfoglalkoztatási programokban résztvevők számát lecsökkentik.

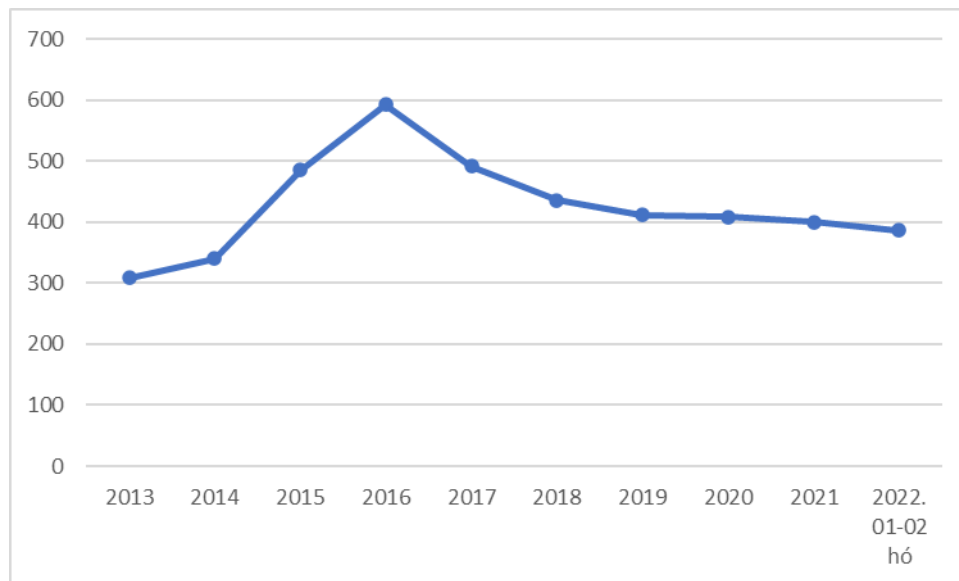
A 25 év alatti személyeket csak abban az esetben vonhatnak be a közfoglalkoztatási programokba, ha az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében megvalósuló munkaerő-piaci program nem kínál számukra reális egyéb lehetőséget.

A szakképzettséggel rendelkezők és azok, akik várhatóan önállóan is képesek elhelyezkedni, csak abban az esetben kerülhetnek közfoglalkoztatásba, ha

- a járási (fővárosi kerületi) hivatal közvetítési kísérlete három alkalommal – a munkáltató oldalán felmerülő okból – sikertelen volt vagy
- 3 hónapig nem tudott a járási (fővárosi kerületi) hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani,

A közfoglalkoztatásban, mint aktív munkaerő-piaci eszközben rejlő lehetőségeket Tiszavasvári évek óta intenzíven kihasználja. 2013-2022 között a közfoglalkoztatásba évente átlagosan bevontak száma 425 fő volt:

36. ábra: Közfoglalkoztatottak száma (fő, 2013-2022.01.02. hó)

Forrás: Belügyminisztérium (kozfoglalkoztatás.bm.hu)

2017 májusától a közfoglalkoztatással kapcsolatos összes feladat a Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.-hez (Tiva-Szolg Nonprofit Kft.) került. 2020-ban a Kft beszámolója szerint elindult a közfoglalkoztatási lehetőséget nyújtó Járási Start mintaprogram, mely az alábbi programelemeket tartalmazza:

- Szociális jellegű program: illegális hulladéklerakók felszámolása, mezőgazdasági földutak karbantartása, parlagfűmentesítés, belvízelvezető rendszer karbantartása, bozótvégeltetés, kaszálás
- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás: járdalapok, betonoszlopok, beton vízelvezető, urna keszon és fedlapok gyártása, munkagépek és szerszámok karbantartása, elhasznált csatornafedelek újítása, gyártása.
- Mezőgazdaság: növénytermesztés (szabad-területi és fóliasátras, konyhakerti növények), virágok ültetése, tojóttyúk tartás.

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében pedig intézményi foglalkoztatás, valamint köztisztasági feladatok elvégzése céljából történő foglalkoztatás valósult meg.

A felsorolt tevékenységek nagy része fizikai jellegű, különösebb szakképesítést nem igényel, így alkalmasak arra, hogy jelentős számban vonjanak be alacsonyabb iskolai végzettségűeket, de az önkormányzat a szakképesítéssel, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek is kínál feladatokat.

Az önkormányzat fontosnak tartja az integrált foglalkoztatási programok megvalósítását, amelyeknél a fő hangsúlyt az elsődleges munkaerő-piacra való bevezetésre kell helyezni, ami hosszú távon eredményezi az érintett családok helyzetének stabilitását. Ennek érdekében igyekszik megteremteni a szociális gazdaság működési feltételeit, továbbá javítani az együttműködést az integrált munkaerő-piaci és a szociális szolgáltató rendszer között.

A jövőben szükséges lesz a gazdaságfejlesztés kitérési pontjainak (könnyűipar, vegyipar, turizmus, szolgáltatások) szereplői és az oktatási intézmények közötti szorosabb, interaktív kapcsolat kialakítására, amelynek hatékony formája egy, a munkaerőpiac minden szereplőjét folyamatos koordinációra készítő foglalkoztatási együttműködés kialakítása. Ennek érdekében a Tiszavasvári Város Önkormányzata szándéknyilatkozattal fejezte ki csatlakozási, partnerségi szándékát a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködésben (13/2022. (I.27.) Kt. határozat).

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

A lakások és nem lakás célú bérletéről és elidegenítéséről, valamint lakáscélú önkormányzati támogatásról szóló 12/2019. (IV. 1.) önkormányzati rendelet szabályozza.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő bérlakások a lakás hasznosításának célját tekintve lehetnek:

- szociális helyzet alapján bérbe adható bérlakások (szociális bérlakás),
- önkormányzati intézményben dolgozó munkavállaló részére bérbe adható munkaköri bérlakások (munkaköri bérlakás),
- bérlőkijelölés alapján történő elhelyezésre szolgáló bérlakások (bérlőkijelölésű bérlakás),
- önkormányzati érdekből történő közérdekű feladatot ellátó személy részére bérbe adható bérlakások (városi közérdekből bérbe adott bérlakás),
- piaci alapon bérbe adott bérlakások,
- térítésmentesen használatba adható vendéglakás,
- TIVA-SZOLG Nonprofit Kft. részére saját feladatai ellátásához biztosított lakás,
- „Esély és otthon – mindkettő lehetséges! Komplex beavatkozások a fiatalok elvándorlásának csökkentése érdekében Tiszavasváriban” megnevezésű EFOP-1.2.11-16-2017-00009 azonosítószámú pályázat keretében hasznosításra kerülő bérlakások („Esély és otthon lakások”).

A szociális bérlakások bérleti díja komfortfokozattól függően 90-268 Ft/nm/hó között változik, az egyéb bérlakások egységes, költségelven megállapított bérleti díja 372 Ft/nm/hó. A bérlők lakbértámogatást igényelhetnek, melynek mértéke 2.500 Ft/hó. A támogatásról a képviselőtestület Lakásügyi Bizottsága dönt.

Az önkormányzati tulajdonú bérlakások száma 82 (28/2020. (XII.7.) önkormányzati rendelet szerint), amelyből

- 49 db szociális bérlakás,
- 2 db munkaköri bérlakás
- 18 db bérlőkijelölésű bérlakás
- 6 db városi közérdekből bérbe adott bérlakás
- 7 db „Esély és otthon lakások”.

A jellemzően kétszobás ingatlanok többsége a Belvárosban található. A lakások ötöde alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli, minőségükön az önkormányzat folyamatosan próbál javítani:

1.10.6 Intézményfenntartás

Tiszavasvári Város Önkormányzata számos intézmény esetében fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre:

- Tiszavasvári Polgármesteri Hivatal
- Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény
- Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár
- Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermejköltségi Központ
- Tiszavasvári Bölcsőde

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény szerinti önkormányzati köznevelési intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül.

A felsorolt intézmények 2023. évi összes tervezett költségvetési főösszege 2.886 millió Ft, amelynek 22,9%-át az intézmények saját bevételei, fennmaradó részét pedig az önkormányzat finanszírozása biztosítja. Az intézményeknél tervezett álláshelyek összesített száma 294.

Annak érdekében, hogy az épületek üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat ütemezetten és tervezetten elvégzi a szükséges beruházásokat, felújításokat. Ezek kerete évről évre változik, a 2022-es költségvetésben az alábbi főösszegek szerepelnek:

- Önkormányzati intézmények beruházási (felhalmozási) kiadásainak előirányzata: 39 427 eFt
- Felújítási kiadások előirányzata: 1 934 mFt (amiből 742 544 eFt az Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása Tiszavasváriban – út, padka, járdafelújítás projekt megvalósításának 2015. évi kerete)

Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések adatait az alábbi táblázat tartalmazza.

27. táblázat: Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések (2014-2022)

Projekt címe	Pályázati kiírás	Támogatási összeg (eFt)	Teljes költségvetés (eFt)	Megvalósítás ideje
Esély és otthon – mindkettő lehetséges! Komplex beavatkozások megvalósítása a fiatalok elvándorlásának csökkentése érdekében Tiszavasváriban.	EFOP-1.2.11-16 - Esély Otthon	139 014		2018-2022
A Tiszavasvári Kabay-konyha korszerűsítése és agrárlogisztikai pont kialakítása	TOP-1.1.3-15-SB1 - Helyi gazdaságfejlesztés	76 864	76 864	2017
Tiszavasvári város környezetvédelmi-infrastruktúra fejlesztése, lakóterület belvízmentesítése	TOP-2.1.3-15-SB1 - Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	75 588	75 588	2017-2018
Komplex energetikai fejlesztések Tiszavasváriban	TOP-3.2.2-15-SB1 - Önkormányzatok által vezérelt, a helyi adottságokhoz illeszkedő, megújuló energiaforrások kiaknázására irányuló energiaellátás megvalósítása, komplex fejlesztési programok keretében	214 128	214 128	2017-2020
A Váci Mihály Gimnázium épületének energetikai korszerűsítése	TOP-3.2.1-15-SB1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	199 720	199 720	2017-2018
Zöld városközpont kialakítása Tiszavasváriban	TOP-2.1.2-15-SB1 - Zöld város kialakítása	446 705	446 705	2019-2023
Komplex felzárkóztató programok Tiszavasvári Külső-Szentmihály városrészén	TOP-5.2.1-15-SB1 - A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	141 308	141 308	2019-2022
Iparterület kialakítása Tiszavasváriban	TOP-1.1.1-15-SB1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztés	196 758	196 758	2019-2023
A Tiszavasvári Minimanó Óvoda családbarát infrastrukturális fejlesztése	TOP-1.4.1-15-SB1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	235 195	235 195	2020-2022
Találkozások tere kialakítása Tiszavasváriban	TOP-7.1.1-16-H-ERFA - TOP CLLD ERFA típusú helyi támogatási kérelmek	85 000	85 000	2019-2020

Projekt címe	Pályázati kiírás	Támogatási összeg (eFt)	Teljes költségvetés (eFt)	Megvalósítás ideje
Kulturális és sportcélú infrastruktúra fejlesztése Tiszavasváriban	TOP-7.1.1-16-H-ERFA - TOP CLLD ERFA típusú helyi támogatási kérelmek	44 249	44 249	2021

Forrás: palyazat.gov.hu

1.10.7 Energiagazdálkodás

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon. Ennek érdekében

2023-ban megtörténik a közvilágítás korszerűsítése (LED-es közvilágítás).

Az önkormányzat nem készített felújítási ütemtervet az intézményei által használt ingatlanokra, de alkalmaz energetikus munkatársat, minden intézménye rendelkezik energiatanúsítvánnyal, és folyamatosan végzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését (pl. nyílászárók cseréje, hőszigetelés, gépészeti rekonstrukció, napenergia-hasznosító rendszer).

Az önkormányzat hozzájárul a megújuló energiaforrások felhasználásához (pl. intézmények napelemmel történő ellátása, biomassza és geotermikus energia hasznosítása, stb.).

A polgármesteri hivatal napelemes rendszerének kialakítása 2011-2012-ben történt, 50,0 mFt-os pályázati támogatással. 2015-ben az önkormányzat újabb 42,6 mFt támogatást nyert napelemes rendszer telepítésére további épületein. 2017-2018-ban a napelemes rendszer létesült a Térségi Szolgáltató Ház és az Általános Iskola épületein, talajszondás hőszivattyús rendszer napelemmel a Városi Kincstár, az Általános Iskola, a Fülemlé Óvoda, a Hankó László Zenei Alapfokú Művészeti Iskola épületein összesen 214 mft értékben. Megtörtént a Gimnázium nyílászáróinak cseréje, illetve sikkollektorok telepítése. A Minimanó és a Varázscseruza Óvodában napelemes és napkollektoros rendszer kiépítése, az épület teljes körű hőszigetelése, nyílászárók cseréje, fűtési rendszer korszerűsítése.

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

Az önkormányzat ezen feladatok némelyikét a polgármesteri hivatal, az Egyesített Óvodai Intézmény, az Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár, a Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekejélési Központ vagy a Tiszavasvári Bölcsőde szervezeti keretén belül látja el, némelyiket pedig saját tulajdonában vagy résztulajdonában álló gazdasági társaság megbízásával:

- Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. (TIVA-SZOLG Nonprofit Kft.) (100%-os tulajdonrész): Közfoglalkoztatás, belvízelvezetés, városüzemeltetés, temetkezési szolgáltatás, Városi Piac üzemeltetése, Gólyahír Gyermek- és Ifjúsági Tábor üzemeltetése, sportlétesítmények üzemeltetés, közétkeztetés, védőnői szolgálat, egészségügyi alapellátás
- Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. (9,03%-os tulajdonrész): ivóvíz- és szennyvízszolgáltatás, felszámolás alatt

A Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelőt, valamint az egészségügyi labort és a fogászati röntgen szolgáltatást, illetve az orvosi ügyeletet a Rojkó-Med Tanácsadó és Szolgáltató Kft. üzemelteti.

A közműszolgáltatók listáját az [1.16](#) fejezet tartalmazza.

Az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet alapján **okos város** "olyan település, amelyik az integrált településfejlesztési stratégiáját okos város módszertan alapján készíti és végzi", míg az okos város módszertan „települések vagy települések csoportjának olyan településfejlesztési módszertana, amely a természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti”.

Egyre nagyobb és kikerülhetetlen szerephez jutnak a településfejlesztésben és a településen élők jóllétének javításában a digitális megoldások.

Az okos város megoldások azonban csak akkor hasznosak, ha valós problémára nyújtanak megoldást. A felmerült problémák között érdemes mérlegelni, hogy milyen működési területen tudunk megfelelő digitális megoldást találni.

Tiszavasvári Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatala bevezette az ASP rendszert. Az átállási folyamathoz szakmai segítséget a KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00806 Tiszavasvári Város Önkormányzata ASP Központozó csatlakozása című projekt biztosította. Az ASP központhoz történő csatlakozáshoz szükséges infrastrukturális feltételek megteremtéséhez és a hatékony működéséhez elengedhetetlen, az ASP Korm. rendeletben foglalt minimum kritériumokat teljesítő eszközök és szoftverek beszerzése történt meg. Megtörtént az önkormányzat elektronikus ügyintézési folyamatának kialakítása, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó belső szabályzások megalkotása, a szükséges önkormányzati rendeletek elkészítése, a folyamatban részt vevő ügyintézők felkészítése.

Az E-ügyintézés keretében bejelentkezés nélkül igénybe vehető szolgáltatások:

- önkormányzat keresés
- űrlapok online kitöltése beküldés nélkül

Bejelentkezéshez kötött (online) funkciók:

- Elektronikus űrlap beküldése
- Mentett űrlapok elérése és megnyitása
- Ügykövetés
- Adóegyenleg lekérdezés
- Saját önkormányzatok listája
- Adóegyenleg lekérdezés

Az elektronikus ügyintézés helyett az ügyfelek sokszor szívesebben élnek a hagyományos, személyes ügyintézési módhoz.

Digitális Jólét Pont Tiszavasváriban a Városi Könyvtárban található.

Tiszavasvári nincs működő városi applikáció, de nyílt wifi hálózat elérhető.

A városban közszolgáltatást nyújtó intézmények informatikai eszközállománya ugyan kielégítő, de egy esetekben előregedő géppark jellemző. Néhány humán közszolgáltatás több országos adminisztratív rendszerhez is kapcsolódnak, melyek többlet terhet jelentenek a napi feladatok ellátásban. A digitális fejlesztések elmaradásának hátterében többségében a forráshiány jelenik meg. A digitális megoldások többségében nem épülnek be a mindennapi feladatellátásba, jellemzően csak az adminisztrációban van jelentőségük.

Az okos megoldások probléma orientáltsága miatt eltérő mértékben alkalmazhatóak a települések különböző jellemzőkkel bíró településrészein. Ugyanakkor vonalas infrastruktúra vagy köztéri fejlesztések esetén az egész városban kínálnak okos megoldásokat pl. közvilágítás digitalizációja, okos zebra, közmű monitoring rendszerek, okos játszótérek).

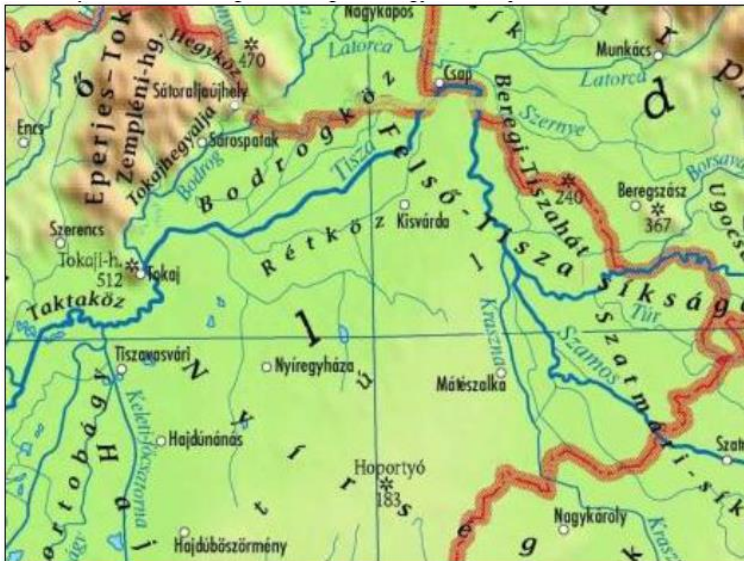
1.12 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA²⁰

1.12.1 Természeti adottságok

Tiszavasvári város Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Keleti-főcsatorna bal partján található. Területe 126,59 km². A város közelében található a természetvédelmi területté nyilvánított Fehér-szik terület.

Természetföldrajzi szempontból integráló tényező a Tisza. A táj mai arculatát döntően meghatározza az anyameder, a hozzátartozó természetes úton lefűződött, és a XIX. század második felében végzett szabályozási munkák során levágott kanyarulatokból álló holtágak szövevénye, valamint a partjaikat borító galériaerdők sűrűje.

26. térkép: Tiszavasvári tágabb térségének hegy- és vízrajza

Forrás: A Kárpát-térség hegy- és vízrajza, <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

1.12.1.1. Domborzat és talajviszonyok

A terület talajainak mezőgazdasági minősége eltérő képet mutat. A legjobb minőségűek a löszön kialakult csernozjom talajok, amelynek több változata megtalálható. Összességében jellemzően fiatal öntés és réti talajok, kisebb foltokban láptalajok képződtek. A fejlődési irányzatok, amelyek manapság a térség talajainak átalakulását jellemzik a sztyeppesedés, láposodás és a szikesedés.

1.12.1.2. Éghajlat

A mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlati öv határán fekvő terület. A csapadék-ellátottságot tekintve mérsékelt száraz. A napfényellátottság évi 1800 óra körüli. Nyáron 750-770 óra, míg télen 160-165 óra között mozog a napsütéses órák száma.

A középhőmérséklet évi és nyári félévi átlaga: 9,5-9,6 °C, ill. 16,8-16,9 °C. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok száma 193-195, a tavaszi határnapja ápr. 4-6., az őszi okt. 18. Általában ápr. 14. és okt. 20. között (185 nap) nem kell fagypon alatti hőmérsékletek előfordulásától tartani. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga az Észak-Alföldre jellemzően közel 34,0 °C, a minimumoké -19,0 °C.

A csapadék évi összege 610-630 mm (É-on a több), a tenyészidőszaké 360-370 mm. Évente 44 a hótakarós napok átlagos száma; az átlagos maximális hóvastagság 20 cm.

Az ariditási index értéke 1,08-1,12.

²⁰ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: Kistáj kataszter; www.hnp.hu; www.natura.2000.hu/hu; www.termeszetvedelem.hu

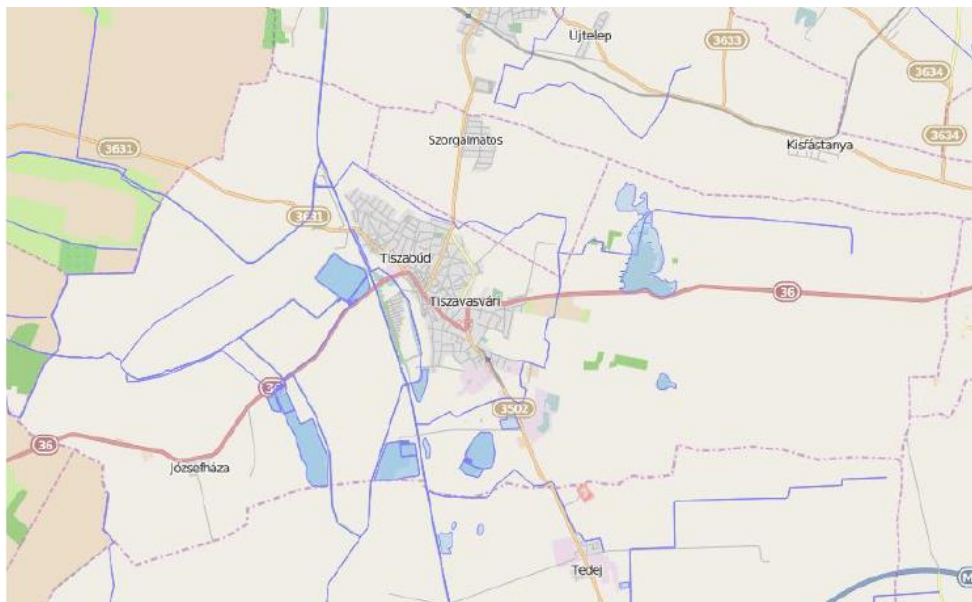
Az uralkodó szélirány az É-i, második, ill. harmadik helyen a DK-i, ill. DNY-i áll. Az átlagos szélesség szokásos értéke kevéssel 3 m/s alatti.

1.12.1.3. Vízirajz

A terület vízrajza az Alföldre jellemző sajátosságokkal rendelkezik, jellemző a vízhiány, valamint a nagyon csekély lejtés. A térséget nem szövi át gazdag vízálózat, egyetlen természetes folyója a Tisza. A kistérségből egyetlen említésre méltó vízfolyás sem ömlik a Tiszába, így gyakorlatilag a Tiszavasvári kistérség, lefolyástalan területként nem tartozik a folyó vízgyűjtőjéhez.

A folyószabályozás során a Tisza mentén teljes hosszon töltések épültek ki, ugyanakkor a mélyebb részek ár- és belvíz veszélyeztetett területté váltak. Különböző folyóink, tájegységeink árvezeinek statisztikai átlagai alapján a Tiszán 2-3 évenként kisebb vagy közepes, 5-6 évenként jelentős, 10-12 évenként pedig rendkívüli árvizek kialakulására kell számítani. Az árvíz kiváltó okai nagyjából nem a térségben gyökereznek, így annak kiküszöbölése effektíven nem lehetséges, csak mérséklése. Megoldást a kotrás, a gátépítés és az árterek bővítése jelent.

27. térkép: Tiszavasvári és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek bemutatását az [1.17.2](#) fejezet tartalmazza.

1.12.1.4. Növényzet

A táj eredetileg a Tisza összefüggő erdővel borított ártere. Az erdőt számos vízfolyás és holt meder tarkította. Meghatározóak voltak a ligeterdők, a gyertyános-tölgyesek. A gyepek, szántók, lakóterületek erdőirtással alakultak ki. A táj erdősültsége az utóbbi évek erdősítései nyomán ismét nő, kedvezőnek mondható (őshonos) fafajösszetétel.

A fennmaradt erdőket főleg tölgy-kőris-szil ligeterdők és alföldi gyertyános-tölgyesek alkotják. Mélyebb fekvésben jellemzők az égeres láperdők, a folyók mentén a puhafás ligeterdők. A gyepek közül jellemzők a mocsárrátek (ecset-pázsitosok, réti csenkeszesek), a legelők, néhol hernyópázsittal tarkítva. A hajdani medrekben magasságos, zsombékos, harmatkásás, fűzlapos, kolokános, láposodásra hajlamos mocsári vegetációt találunk, helyenként úszólápképződéssel. Különlegességek a tőzegmohás (részben dagadó-) lápok, amelyek morotva eredetűek. A romvulkánok (Tápai- és Kaszonyi-hegy) vegetációja eltérő, ezüsthársas dárdáskaréjú kocsánytalan tölgyessel, lejtősztyep-fragmentumokkal.

Az erdei flóra gazdag hegyvidéki elemekben (kapotnyak – *Asarum europaeum*, erdei sárgaárvacsalán – *Galeobdolon luteum*, bükk – *Fagus sylvatica*), dús geofiton aszpektussal (kárpáti sáfrány – *Crocus heuffelianus*, fiókás tyúktaréj – *Gaea spathacea*, erdélyi csillagvirág – *Scilla kladnii*). A gyepekben az erdősztyep-fajok

(szarvaskocsord – Peucedanum cervaria, parlagi rózsa – Rosa gallica, sziki kocsord – Peucedanum officinale, réti őszirózsa – Aster sedifolius) láp- és mocsárréti elemekkel (kornistárnics – Gentiana pneumonanthe, őszi vérfű – Sanguisorba officinalis, gyíkvirág – Cnidium dubium, kotuliliom – Fritillaria meleagris) keverednek. A lápok flóráját több É-i faj színezi: tőzegáfonya (Vaccinium oxycoccus), tőzegkosbor (Hammarbya paludosa), tarajos pajzsika (Dryopteris cristata), hüvelyes gyapjúsás (Eriophorum vaginatum), tőzegeper (Comarum paluster), szőrös nyír (Betula pubescens), babér- és füles fűz (Salix pentandra, S. aurita).

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületeket a következő táblázat mutatja be.

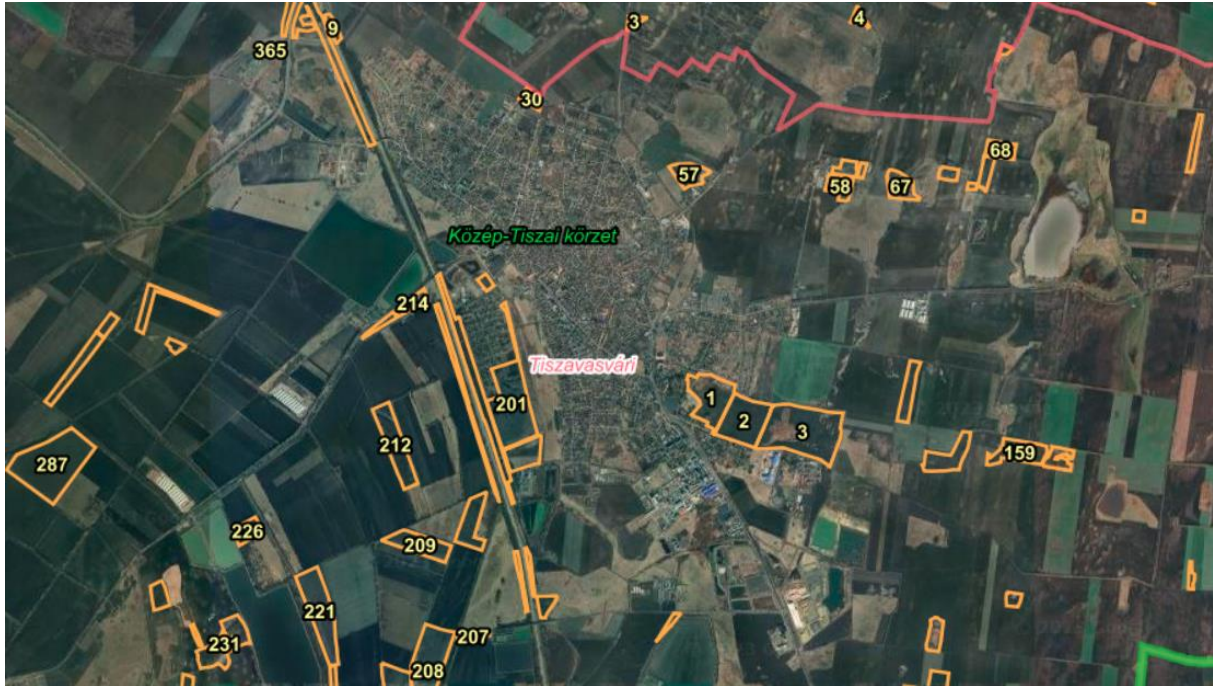
28. táblázat: Erdőterületek Tiszavasváriban

Földrészlet	Erdőrészlet, azonosítója (Tag, részlet)
0996/14a	209 A
0996/16a	209 C 1
0996/18a	209 C 2
0996/4a	209 B, D
01018/1a	209 E
01018/4a	209 F
0298	191 A
0351a	12 B
0351c	13 A
0351f, g, h, j	11 A
0351l	14 A
0360/1a	11 A
0382/1b	30 A, NY
0382/2b	30 B
2439a	1 CE 1
2439c, d	
2439f	1 TI, 1 CE 2
2439g	1 TI, 1 CE 2
2476	1 CE 2
2475	1 TN
0163a	2 CE
0163a, b, c, f, h	3 CE
0163c, d	3 TI 2
0163g	3 TI 3
0163f	3 TN
0163j, k	3 TI 4
0163b, f	3 TI 1
5702/6	200 B
0364/6a	201 F
	201 G

Földrészlet	Erdőrészlet, azonosítója (Tag, részlet)
	201 H
	201 TI 1

Forrás: Országos Erdőállomány Adattár alapján Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály

28. térkép: Az erdőként nyilvántartott területek elhelyezkedése Tiszavasváriban

Forrás: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

1.12.1.5. Állatvilág

Tiszavasvári területén is jellemzőek a Magyarországon általában elterjedt állatfajok: nagyvadak (dámszarvas, őz, vaddisznó), ragadozók (róka, nádi farkas), apróvadak (nyúl, fácán), rágcsálók (ürge, hörcsög, egérfélék), valamint jellemzőek a kis termetű ragadozók (például görény, nyest, menyét, hermelin). A vízparti területeken jellemzőek a vízi életmódhoz kötődő állatok: vízimadarak, vidra, halak, békák és más kételtűek.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Tiszavasvári természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

Tiszavasvári honfoglalás előtti területe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki egy kistalvas szerkezet, ahol a települések lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak. A tatárjárás alatt a település elnéptelenedhetett, mint számos falu, és csak a XVIII-XIX. századtól kezdhették újra benépesíteni. A XIX. század második felétől felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Az 50-es évektől az akác mellett

egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újrafásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része.

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1763-1787), a II. Katonai felmérés (1806-1869), a III. Katonai felmérés (1869-1887) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

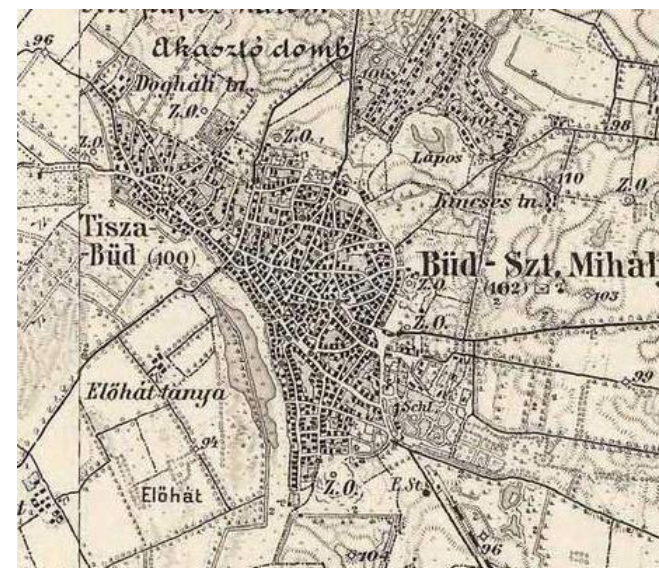
29. térkép: Tiszavasvári és környéke a katonai felmérések idején

I. Katonai felmérés (1782-1785)

II. Katonai felmérés (1806-1869)

III. Katonai felmérés (1867-1887)

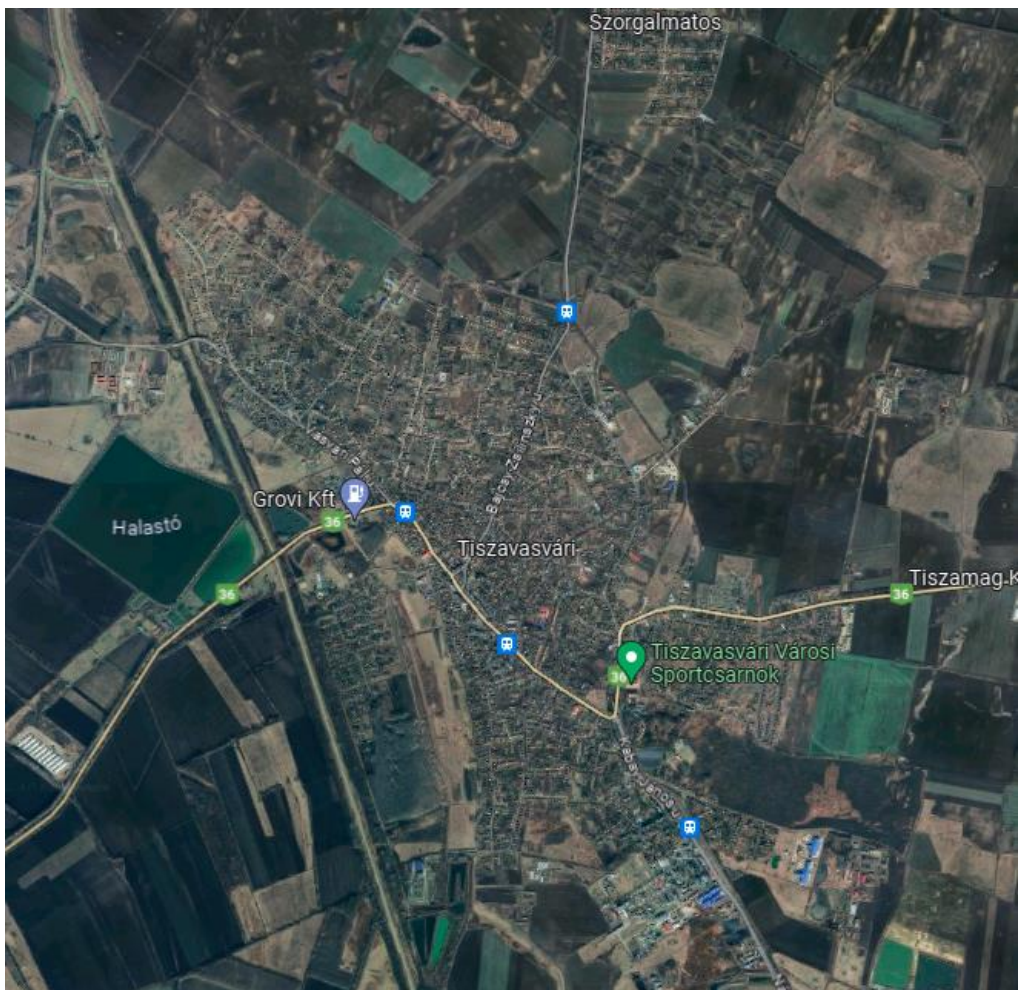
Forrás:

Magyarország (1782-1785) Első katonai felmérés <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary/?layers=147&bbox=2114463.18151012%2C6020135.471701669%2C2129588.158482049%2C6025744.038652094>

A Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe, <http://mapire.eu/hu/map/collection/secondsurvey/?zoom=6&lat=46.81258&lon=18.42373>

A Habsburg birodalom harmadik katonai felmérésének térképe, <https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey75000/?layers=43&bbox=2361455.3806495746%2C6094830.056520204%2C2391705.3345934334%2C6106047.190421053>

30. térkép: Tiszavasvári és környéke napjainkban

Forrás: <https://www.google.com/maps>

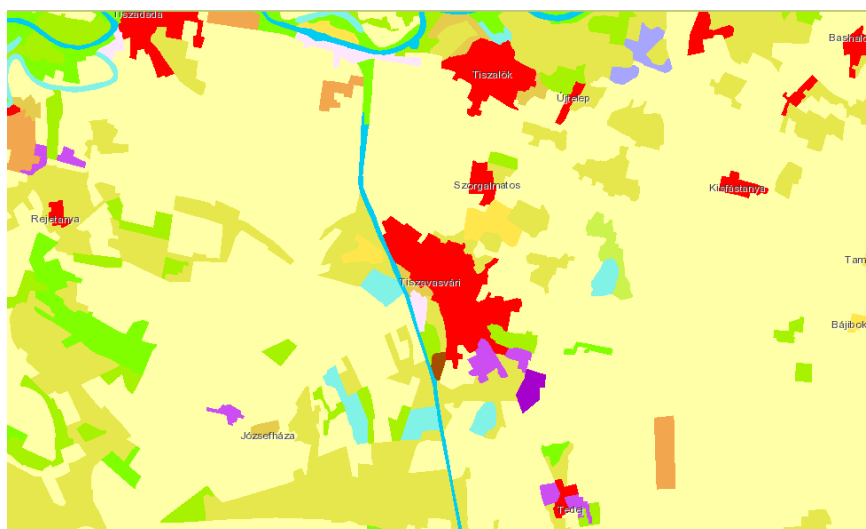
Az elmúlt közel 250 évet bemutató térképek vizsgálata alapján az egyik legfeltűnőbb, hogy a város nyugati részén, a mai üdülőterületen korábban víz állt. A település lakott területeinek terjeszkedése a déli irányba számottevő.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A település teljes területe 12 853,5324 ha, melyből 11 823,4593 ha (91,986%) beépítésre nem szánt terület, mindössze 8,014 % a beépítésre szánt terület.

A település külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető: A települést belülről a nem összefüggő településszerkezet, míg a külső területeken a nem öntözött szántóföldek jellemzik. Ezek közé ékelődtek szigetszerűen a kisebb, különböző funkciójú területtípusok. Tiszavasvári északi részét döntő többségben komplex művelésű és rét/legelő területek foglalják el. Délen a város közvetlen határában ipari területek és lombos erdők csatlakoznak a város teljes nyugati részét elfoglaló rét/legelő területekhez. Ezek a nyílt területek magukba ölelik a sport-, szabadidő- és üdülőterületeket, valamint kisebb állóvizeket is.

31. térkép: Tiszavasvári és környékének tájhasználati térképe

111: Continuous urban fabric	Folyamatos városi szövet
112: Discontinuous urban fabric	Nem folytonos városi szövet
121: Industrial or commercial units	Ipari vagy kereskedelmi egységek
122: Road and rail networks and associated land	Közút- és vasúthálózat és környezetük
123: Port areas	Kikötők
124: Airports	Repülőterek
131: Mineral extraction sites	Ásványkitermelési helyek
132: Dump sites	Hulladéklerakók
133: Construction sites	Építési terület
141: Green urban areas	Zöld városi területek
142: Sport and leisure facilities	Sport- és szabadidős létesítmények
211: Non-irrigated arable land	Nem öntözött szántó
212: Permanently irrigated land	Folyamatosan öntözött szántó
213: Rice fields	Rizsföld
221: Vineyards	Szőlőültetvény
222: Fruit trees and berry plantations	Gyümölcsös és bogyós ültetvény
223: Olive groves	Olajfaligetek
231: Pastures	Legelők
241: Annual crops associated with permanent crops	Állandó kultúrákhoz kapcsolódó egyévi növények
242: Complex cultivation patterns	Összetett művelési terület
243: Land principally occupied by agriculture, with significant areas of natural vegetation	Elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló, jelzetős természetes vegetációval rendelkező terület
244: Agro-forestry areas	Agrárerdészeti terület
311: Broad-leaved forest	Lombos erdők
312: Coniferous forest	Tűlevelű erdők
313: Mixed forest	Vegyes erdők
321: Natural grasslands	Természetes gyepterület
322: Moors and heathland	Lápok és fenyérek
323: Sclerophyllous vegetation	Szklerofil növényzet
324: Transitional woodland-shrub	Átmeneti erdő/cserje
331: Beaches, dunes, sands	Strandok, dűnék, homok
332: Bare rocks	Csupasz sziklák
333: Sparsely vegetated areas	Ritka vegetációjú terület

	334: Burnt areas	Leégett terület
	335: Glaciers and perpetual snow	Gleccserek és örök hó
	411: Inland marshes	Szárazföldi mocsarak
	412: Peat bogs	Tőzeglápok
	421: Salt marshes	Sós mocsarak
	422: Salines	Szikesek
	423: Intertidal flats	Ára-apály területek
	511: Water courses	Vízfolyások
	512: Water bodies	Víztestek
	521: Coastal lagoons	Parti lagúnák
	522: Estuaries	Torkolatok
	523: Sea and ocean	Tengerek és óceánok

Forrás: <https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/clc2018>

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.5.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

1.12.3.1.1 Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

Tiszavasvári területén és környékén „országos jelentőségű tájképvédelmi terület” övezet lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.

Mivel az övezetbe tartozó települések kijelölésében semmiféle tájvédelmi összefüggés nem fedezhető fel, így az övezet pontosításához semmiféle irányelv nem követhető. Ezért az övezetet meghagytuk a település teljes közigazgatási területére, kivéve a települési térség területét.

1.12.3.1.2 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület

Tiszavasvári területén és környékén „térségi jelentőségű tájképvédelmi terület” övezet lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.

Az alábbi területeket érinti:

- A Tisza hullámtere a hullámtér és a települési területek közötti térséggel együtt;
- A Szamos hullámtere és a folyó menti területek;
- A tervezett Szatmár-Bereg Natúrpark településeinek területe;
- A tervezett Bátorliget és térsége Natúrpark településeinek területe.

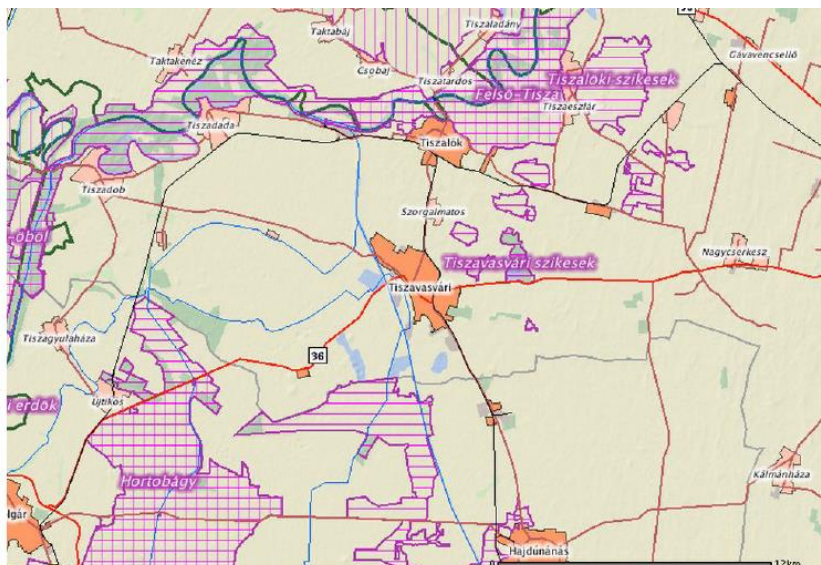
Az ajánlások megegyeznek az országos jelentőségű tájképvédelmi területre vonatkozó ajánlásokkal.

1.12.5.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Tiszavasvári település környezetében nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló, NATURA 2000 alá bevont terület található: a várostól K-re fekvő szikesek (területkód: HUHN20116), amelyek területnagysága 333,25 ha. A város Ny-i oldalán a Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (HUHN20002) tartozó földrészeket találhatók.

A védett fajok közül megtalálható: mocsári teknős, vöröshasú unka, vidra, kiskécskű ászát, fekete gólya, réti sas, parlagi sas, fehér gólya, kerecsensólyom, holló.

32. térkép: A település és környékének Natura2000-es területei

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

Nemzeti természetvédelmi oltalmat élvez a Tiszavasvári Fehér-szik Természetvédelmi Terület, és több, ex-lege védelem alatt álló tó és kunhalom is.

A város területén több vizes élőhely található, de azok nem tartoznak a Ramsari egyezmény hatálya alá.

1.12.4 Ökológiai hálózat

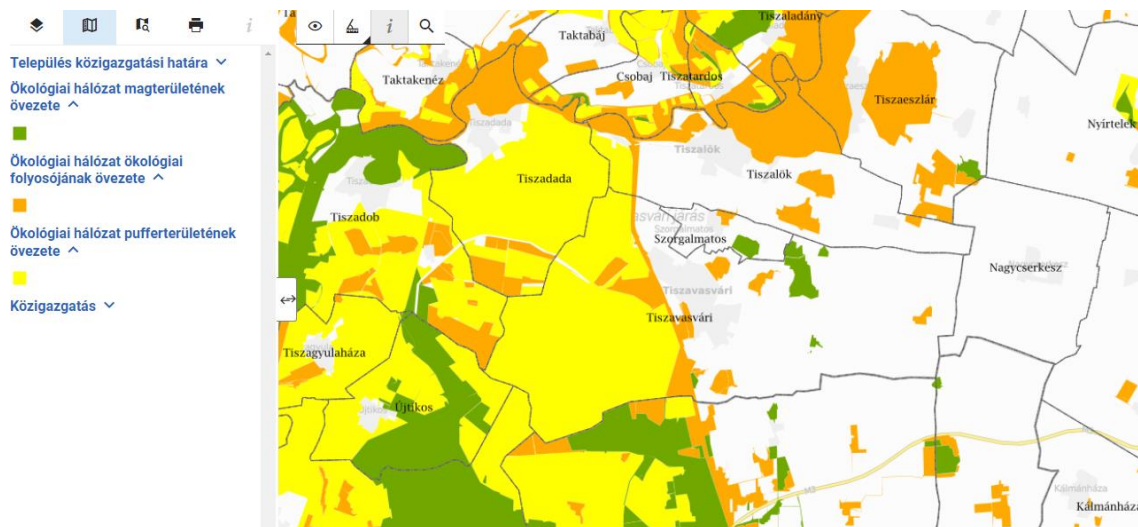
Az ökológiai hálózat funkcionális elemei közül a város közelében fekszik a Tiszavasvári – Fehér-szik TT magterület. Nyugaton, a település mellett ökológiai folyosó húzódik. Az ökológiai folyosó mellett pufferterület (övezet) fekszik.

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

A magterületek közötti kapcsolatot a sávos, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhely-komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

33. térkép: Tiszavasvári és környékének ökológiai hálózata

Forrás: E-TÉR - Elektronikus Térségi Tervezést Támogató Rendszer, <https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/tudastar/interaktiv-terkep>

1.12.5 Egyéb természeti értékek

1.12.7.1. Természeti területek

A 175 hektáros területen elterülő ún. Fehér-sziket 1977-ben nyilvánították védetté. Kezelője a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága. Tiszavasváritól keletre, mintegy 4-5 kilométerre található, a Tiszavasvári-Nyíregyháza közötti 36-os főút mentén, annak északi oldaláig nyúlik. Összikes, a Szikes-tóhoz kapcsolódó természetes növénytársulásokkal és a szikésekre jellemző növény- és állatfajokkal, s különösen gazdag madárvilággal.

A Fehér-szik egy lefolyástalan területű, homokos löszben kialakult deflációs völgyben helyezkedik el, minden oldalról alacsony dombokkal határolva. A területet folyó nem, csak csapadék és talajvíz táplálja, emiatt vízmennyisége az időjárás függvényében változó: szárazabb időszakokban szinte minden nyár végén kiszárad, az utóbbi években azonban még nőtt is a területe. A tó vize tipikusan szikes, magas szódataralommal. A terület szikesedési folyamata a területen megemelkedett talajvíz miatt indult meg egykor. A szikesedést a víznek ez az állandó ingadozása tartja mozgásban, megakadályozva az élőhely „leegyszerűsödését”. A Fehér-szik talaja a felszíntől karbonátos, kerges réti szolonyec, nagy szódataralommal. A tó kiszáradásainak időszakában a víz nélkül maradt felszínen kivirágzik a szóda. Ezt nevezik sziksónak. A helyi lakosság ezt a sziksót évszázadokon át összegyűjtötte, a XVIII. században partján még „szódagyárat” is létesítettek.

A Szikes-tó partjának nagy részét nádas- és gyékényes társulás borítja. A sziktó eredeti növényzetét adó „zsiókás”, sziki kákás élőhelyek mára már kisebb területekre szorultak vissza. A legtöbbször szárazon álló területek nagy részét pedig szikpusztai gyepek fedik. Jellemző sziki növény a fehér tippan, hernyópázsit, sziki mézspázsit, melyek az időszakosan vízzel borított területeken élnek. A területen ma is megtalálható vakszik foltok körül sótűrő növények tenyésznek, ilyenek a sziksófű, réti peremizs, bárányparjé is. A szikes tófenék egykor jellemző növénye volt a sziki ballagófű és a bajuszpázsit, melyek ma már csak az aszályos években jelennek meg itt. A magasabb nagyrészt száraz területeken mozaikos növénytársulások alakultak ki. A Fehér-szik északi részén ürmös szikespusztagyep található, jellegzetes növényeivel, mint a sziki üröm, vörösnadrág csenkesz, vagy a közönséges cickafark és a szarvaskerep.

A terület gazdag madárvilága különösen a madárvonulásokkor szembetűnő, hiszen ilyenkor a tavat és annak környékét vízimadarak sok ezres serege keresi fel hosszabb-rövidebb időre pihenés céljából, de sokszínű az itt fészkelő madárvilág is. A nyár végén rendszeresen jelenik meg itt a piros lábú cankó, a törpegém, szürkegém, kanalasgém, bakcsó, a kis kócsag. Itt gyülekeznek a gólyák is, még a ritka fekete gólya is feltűnik néha. A tavon megjelennek a récék is; köztük a barátréce, böjti réce, cigányréce is. A Fehér-sziken fészkel a gulipán, a bibic, a feketenyakú vöcsök, búbos vöcsök, kis vöcsök, valamint a bölömbika is. A tó szélén elszaporodott nádasokban megtelepedtek a nádi világ énekesmadarai is: a nádirigó, nádi tücsökmadár, a foltos nádiposzáta, cserregő nádiposzáta, s a gyékény megtelepedésével fészkelőhelyet talált itt a barkóscinege is. A Fehér-sziken többféle

rágcsáló is otthonra talált. Itt él egyik legkisebb emlősünk a törpeegér is, de feltűnik itt az Amerikából származó pézsmapocok, s a nagyobb emlősök közül pedig megfigyelhető a róka és a borz is.

A Fehér-szik ÉNy-i oldalán található a Bogdányi erdő, amely nem védett, de tájképi jelentőségű terület. Ennek Ny-i vége az utóbbi időben médiaérdeklődést is kiváltó, ún. Energiaerdő (Tiszavasvári Csillagkapu) amely a fák sajátos növekedéséről vált híressé: az egész erdőben ferdén nőnek a fák és egy kisebb terület körül mintha egy kupolát képeznének az ágaikkal.

A város K-i oldalán (a lakóterület és a Fehér-szik között) található még a Kincses-legelő és erdők (NATURA 2000 területek), illetve a Szőlő-lapos (értékes gyepterület). Ugyancsak a várostól K-re, de a 36-os főúttól délre található a kisebb kiterjedésű Göbolyós-tó (ex lege védett és NATURA 2000 terület).

A lakóterülettől D-re több értékes természeti terület is található:

- A város határában található összes kunhalom ex lege védett és Ramsari területnek számít.
- A Nánási úti Lyukashalom területének fele Tiszavasvári, fele Hajdúnánás közigazgatási területén fekszik.
- Több halastó is található a település határában (Polgári út, Józsefháza, a Munka Tsz halastava).
- A Macsuga-híd szomszédságában található szikes tó ex lege védett terület.
- A „Tóalja” területe a Keleti-főcsatorna vonalán az Alkaloida Vegyészeti Gyár derítőjéig az ökológiai zöldfolyosó része
- A Macsuga-hídon túli terület jobb oldalán fekvő gyepek értékes természetvédelmi területek, melyeken fekete gólya és rétisas fészkel

A város É-i oldalán, a Búdi híd található „Ilona” nevű terület legelői és gyepterületei természetvédelmi értékek.

A Józsefháza közelében található maradvány tölgyesek természetvédelmi szempontból értékes területek, ahol fekete gólya is fészkel.

Tiszavasvári helyi jelentőségű természetvédelmi területe a Dessewffy-kastély parkja.

1.12.6 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Tiszavasvári közigazgatási területének közel 20%-át települési területek (belterületek) foglalják el. A központi belterület a főközlekedési utak csomópontjában alakult ki.

A lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzeléseknek teret, területet biztosítva folyamatosan növekszik és tovább fog növekedni a települési terület (a központi belterület).

Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet-átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, hiszen jelentős hatással vannak erre ezek a beavatkozások.

A beépítésre szánt területek új, elsősorban mezőgazdasági területeket foglalnak el, természet közeli területeket csak kivételes esetben érintenek. A belterület növekedése során szükséges a települési terület túlzott kiterjedésének, a belterületek összenövésének megakadályozása, az ökológiai hálózat folyamatosságának biztosítása.

1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A város zöldfelületi rendszerét, a zöldfelületi rendszer kialakításának lehetőségét elsősorban a település természetföldrajzi adottságai és a város szerkezete befolyásolja. A zöldfelületi rendszer elemei az alábbi kategóriákba sorolhatók:

Korlátlan használatú zöldfelületek: ezek a rendszer legfontosabb elemei, mivel kondicionáló, rekreáló és pszichikai hatásukat a város minden lakója élvezzi: belterületi erdők, közparkok és közterek, lakótelepi zöldfelületek, zöldsávok

és fasorok. Ez utóbbiak a zöldfelületi rendszer fontos összekötő elemei. Az utak a városban általában egységesen fásítottak, növényzettel megfelelően ellátottak.

Korlátozott használatú zöldfelületek: kondicionáló hatásukat az egész lakosság, egyéb (pl. rekreáló, pszichikai) hatásukat csak az érintett lakosság élvezi. Ide tartoznak többek között a temető, a fürdő, a szabadterei sportpályák és az intézményi zöldfelületek. Minőségüket tekintve eltérések figyelhetők meg.

Közhasználat elől elzárt területek: nagyságuk miatt a városi zöldfelületi rendszer fontos elemeit alkotják. Ilyenek például a kiskertek, falusi és kertvárosi beépítésű lakóterületek, valamint a gazdasági területek védelmi célú fásításai.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

2020-ban Tiszavasvári belterületén a közhasználatú zöldterületek (közparkok, közkertek) összterülete 35,3232ha volt, ami a város teljes területének 0,27%-a. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 0,0028ha, ami lényegesen meghaladja az országos és a vármegyei átlagot.

Az összes zöldterületből mintegy 186 ezer nm a belterjesen gondozott parkterület.

Tiszavasváriban jelenleg 8 játszótér áll a gyermekes családok rendelkezésére, ezek összterülete 3000 nm.

Az Országos Erdőállomány Adattár 425,73 ha erdővel borított és 87,85 ha erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületet tart nyilván. Az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerinti megosztása: 64,81 ha védelmi rendeltetés, 355,47 ha gazdasági rendeltetés, 5,45 ha közjóléti rendeltetés.²¹

A Helyi Építési Szabályzat részletesen szabályozza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat. Közparkban csak az OTÉK 27.§ szerinti építmények elhelyezését engedi. Területének legalább 70%-át növényzettel fedetten kell kialakítani, vagy fenntartani. Közpark létesítése, rekonstrukciója kertépítészeti terv alapján történhet. Végül pedig közpark területén fák, cserjék kivágása, csonkolása csak akkor engedélyezhető, ha a fa egészségi állapota, a baleset-elhárítás, vagy közegészségügyi szempontok azt feltétlenül szükségessé teszik.

A tervezett „Élhető településközpont kialakítása Tiszavasváriban” című projekt részét képezik zöldfelületek kialakítása, megújítása, növénytelepítés, illetve utcabútorok, eszközök telepítése.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A fentiek alapján a város zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói tehát kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a belterület zöldfelületi rendszere jelenleg nem megfelelő. A közterek és parkok előfordulása elsősorban a belvárosi területeken jellemző, más városrészekben alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony, a város utcafásítottsága jelenleg nem mindenütt kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is.

2014-ben a képviselő-testület zöldfelület rendezési koncepciót fogadott el. Ennek fontos elemei voltak a „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” című városrehabilitációs projekt, illetve a „Zöld városközpont kialakítása Tiszavasváriban” projekt keretében megvalósuló zöldterületi beruházások. A zöldterületek kapcsolatai ugyanakkor sok helyen még esetlegesek, tudatos rendszerré szervezésük tovább folytatandó. A városban található kihasználatlan területek, épületek megfelelő rehabilitációja az állagmegővő és a funkcióváltáson túl jó alapot nyújt a zöldfelületi rendszer fejlesztésére is.

A zöldterületek fenntartása során számos problémát jelent a városlakók felelőtlen magatartása (a frissen telepített növények, fák letaposása, kitörése, ellopása). Ennek megakadályozására a már telepített, illetve bővített térfelügyelő kamerarendszer csak korlátozottan alkalmas. Hosszú távon csak lakossági szemléletformáló akciók, iskolai programok segítségével lehet a helyi közösség települési zöldfelületek iránti attitűdjét változtatni.

²¹ Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály adatszolgáltatása alapján

1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata

A város helyén két település állt egykor, Tiszabúd (korábban Búd) és Búdszentmihály (korábban Szentmihály). Búd a tatárjárás idején elpusztult, majd később újra benépesült. Szentmihály 1440 táján keletkezett, amikor Báthori András Búd határában önálló települést hozott létre, és azt búdi jobbágyokkal népesítette be. 1550 körül jeles település volt, ahol közel félezer ember élt. A XVII. század első harmadában az új birtokos (a Lónyay család) hajdúkat telepített ide, akik a bíraskodás terén kiváltságokat kaptak.

A két szomszédos község (ekkor már Búdszentmihály és Tiszabúd) közigazgatási egyesítése nem volt zökkenőmentes. Először 1941-ben egyesültek Búdszentmihály néven, de a tiszabúdiek nem akarták elfogadni önállóságuk elvesztését. 1946-ban sikerült is visszanyerni községi önállóságukat, de 1950-ben újra Búdszentmihály néven egyesítették a két községet. Tiszabúd legalább a község nevében akarta jelezni egykori önállóságát. Ennek eredménye lett végül az új elnevezés 1952-től: Tiszavasvári, amely név mind Vasvári Pálról, mind a közeli Tiszáról is megemlékezik. Tiszavasvári 1986. január 1. óta város.

A belterület szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző. Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű lakóövezet határa a volt Szentmihály területén körülbelül a mai Hársfa–Bartók Béla–Damjanich–Fürst Sándor–Hősök útja–Arany János utcák mentén, míg Búd városrészen a mai Csapó–Temető–Alkotmány utcák mentén húzódott. A város legjelentősebb kereskedelmi-szolgáltató központja a Városháza körüli téren alakult ki, de két alközpont is található a volt búdi városrészen, amely sohasem vált valóságos központtá, valamint az Alkaloida által kialakított lakótelepen.

A belterület határában, az Egység utca végén található nagyméretű majorsági területek a település kétbeltelkes jellegének hagyományát őrzik.

A településszerkezet napjainkban halmazos, összesen 208 utca szövi át a várost, ebből főutcának tekinthető a a 36-os főút pár utcája: a Vasvári Pál utca, a Kossuth Lajos utca, a Petőfi utca, emellett a Tiszavasvárit Tiszalökkal összekötő Bajcsy-Zsilinszky utca, valamint a Tiszavasvárit Hajdúnánással összekötő és az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.-hez vezető Kabay János utca. Szerkezetére a hajdú települések halmaz települési szerkezete jellemző, az intenzív beépítésű belső városmag, majd a peremterületek felé haladva a nagytelkes családi házas beépítés.

A település egy "Y"-hoz hasonló alakzatban épült ki, a 3 kivezető útvonalhoz igazodva, bár ez mára már elmosódottabb képet ad.

Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége.

A városból keleti irányban haladó utak mentén alakultak ki a tanyák, amelyek a rendszerváltás óta újra kezdenek benépesülni. Kiemelkedő jelentőségű a Kincsestanya, amely három nagy szikes legelő találkozásánál alakult ki.

A város minimális erdőterülettel rendelkezik, ezek védelme tehát kiemelt jelentőségű, különös tekintettel a csatornákat kísérő galériaerdőkre. Tájszerkezeti szempontból meghatározó a volt zártkertek – szőlők területe, ahol a pihenő-üdülő funkció mind jelentősebb szerepet játszik.

A város és a Keleti-főcsatorna között fekvő üdülőterület a stranddal, az Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Táborral, a horgásztóval, a csónakázótóval további rekreációs fejlesztéseket tesz lehetővé.

A város déli területei a jellegzetes szennyező funkciók fő befogadó területe: szennyvíztelep az ICN zagytereivel, ICN ipartelep, hulladéktárolók, személtelep, sertéstelep.

Az Alkaloida területe a város legjelentősebb ipari területe, s a várossá válásában is meghatározó szerepe volt. A gyár infrastrukturális beruházásai révén növekedett a városiasodottság, különösen a lakótelep és a vele határos kertvárosi jellegű területeken. Az üzem építette ki a közműveket, ő építette a lakótelepi házakat, és létrehozott több intézményt, ami ennek a települési decentrumnak a kialakulását eredményezte.

A várostól délnyugatra lévő Józsefháza az 1950-es években települt át mai helyére, a Tiszavasvári felé vezető út mellé. A résztelepülésen a csökkentett értékű lakások építése volt jellemző, s így itt a leértékelődő ingatlanárak következtében a legszegényebb családok aránya folyamatosan nő.

Országos jelentőségű természeti értéke a városnak a Fehér-szik tó, de ezen túl is több kiemelt figyelmet érdemlő természeti, természetközeli terület látható a külterületen.

A Tiszavasvári területén azonosítható leszakadó, szegregált területek bemutatását a [3.3](#) fejezet tartalmazza.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A terület talajának minősége eltérő. A több változatban megtalálható csernozjom talajok tekinthetők a legjobb minőségűnek, melyek löszös talajon alakultak ki. Jellemzően a réti talajok és a fiatal öntés talajok találhatók meg. A használat során a talajok átalakulása a láposodás, szikesedés és sztyeppesedés felé mutatnak.

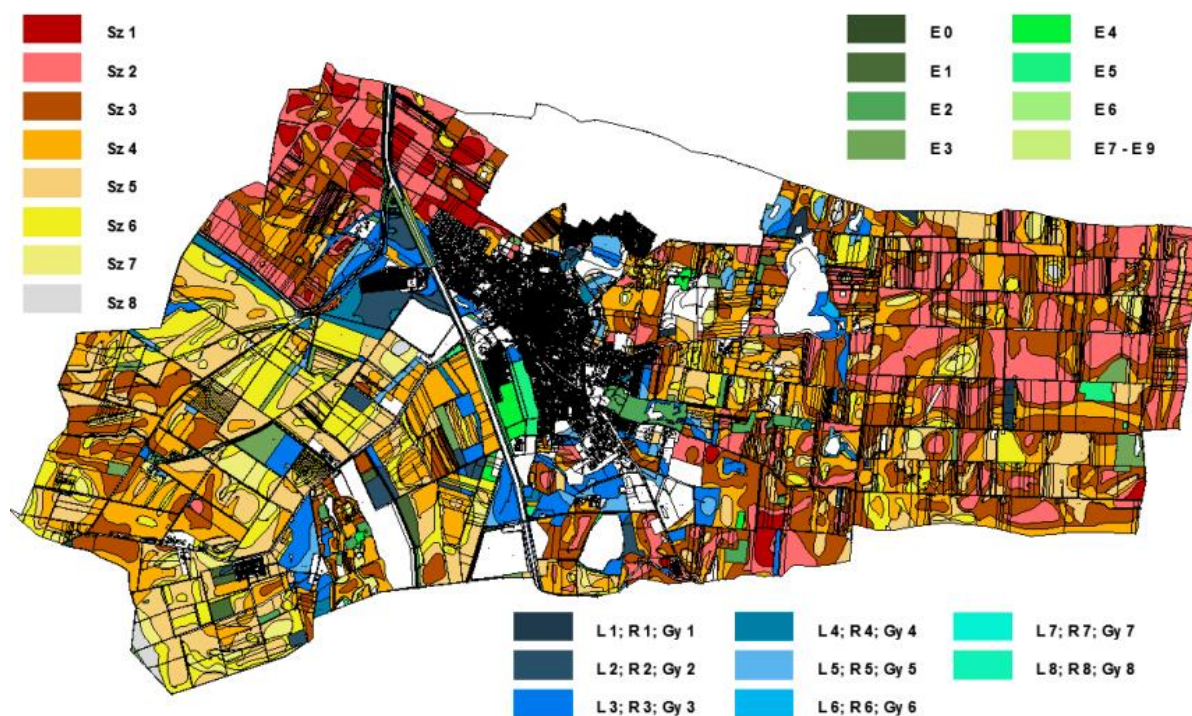
A talajadottságok kedveznek mind a szántóföldi növénytermesztésnek, mind pedig az állattartásnak. Jelentős a szántók és gyepek aránya, miközben elhanyagolható az erdőterületek és gyümölcsösök jelenléte. A város emellett a vármegye halastó-felületének kiugróan nagy részével rendelkezik.

29. táblázat: Művelési ágak és tagozódásuk

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	158	191	5 421 548	364	306 939	28 385
fásított terület	118	131	369 196	402	39 968	2 818
gyümölcsös	224	224	457 922	137	67 366	2 044
halastó	6	6	3 030 509	32735	1 040 834	505 085
kert	734	734	487 267	21	2 368	664
kivett	6 619	6 704	18 647 844	5	922 735	2 781
legelő	259	354	8 296 523	18	379 526	23 437
nádas	11	14	370 866	3067	131 000	26 490
rét	77	97	1 810 184	413	199 066	18 662
szántó	1 900	4 647	89 325 632	25	482 738	19 222
szőlő	173	173	135 869	304	1 674	785

Forrás: Tiszavasvári Város Településrendezési Tervének és Helyi Építési Szabályzata a település teljes közigazgatási területére, Alátámasztó munkarészek, 2019.

34. térkép: Művelési ág felosztás minőségi osztályok²²

Forrás: Tiszavasvári Város Településrendezési terve és Helyi építési Szabályzata, A település teljes közigazgatási területére vonatkozó Megalapozó vizsgálata

A településen a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetének nagysága 1113,5946 ha, míg a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezetének nagysága 233,1596 ha.

30. táblázat: Önkormányzati tulajdonú termőföldek és besorolásuk

Művelési ág	Minőségi osztály	Darab	Terület nagysága (ha)
erdő	2	1	0,5105
	3	2	2,6600
	4	1	32,4698
fásított terület	5	1	7,5065
legelő	3	10	40,4126
	5	4	1,1718
legelő és vízállás	3	1	3,0174
	5	1	0,5212
rét	3	1	1,8074
	5	2	1,1699
szántó	2	2	3,6745
	3	5	9,5343
	4	6	19,4323
	5	7	17,3272

²² Sz: szántók, E: erdőterületek, L, Gy, R: Legelő, gyep, rét

Művelési ág	Minőségi osztály	Darab	Terület nagysága (ha)
	6	1	0,7515
Összesen			141,9669

Forrás: Ingatlanvagyon kataszter, Földhivatali Ingatlan nyilvántartás (Földkönyv)

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A szerkezeti terv szerinti beépítésre szánt területek a településen az alábbiak:

- Lakóterületek
 - kisvárosias lakóterületek (Lk)
 - kertvárosias lakóterületek (Lke)
 - falusias lakóterületek (Lf)
- Vegyes területek
 - településközpont vegyes területek (Vt)
- Gazdasági területek
 - kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek (Gksz)
 - ipari gazdasági területek (Gip)
- Üdülő területek
 - hétvégi házas üdülőterületek (Üh)
 - üdülőházas üdülőterületek (Üü)
- Különleges beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek (K...)
 - sportolási célú területek (Ksp)
 - strand (Kst)
 - temetők területei (Kt)
 - kegyeleti park területe (Kk)
 - egészségügyi, szociális központ (Kesz)
 - vásártér (Kvt)
 - sorganársok területe (Kg)
 - szennyvíztisztító-telep (Kszv)
 - kommunális szilárd és veszélyes hulladéklerakó (Ksz)
 - bányaterület (Kb)
- Mezőgazdasági üzemi terület

Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési területek
- Zöldterületek (közpark, díszpark) (Z)
- Erdő területek (E)
 - védelmi (Ev)
 - gazdasági (E)
 - egészségügyi, szociális, turisztikai (Ee)
- Mezőgazdasági területek (M)
 - általános mezőgazdasági területek (Má)
 - kertés mezőgazdasági területek (Mk)
 - korlátozott funkciójú mezőgazdasági területek (Mko)

- A vízgazdálkodással kapcsolatos összefüggő területek (V)
 - csatornák medre és töltései (V)
 - gátórházak, vízműterület telke (VG)
 - halastavak (Vh)
 - a Szikes tó területe (Vtó)

1.14.1.4. Funkciók vizsgálata

31. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása

Funkciók	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Polgármesteri Hivatal	Városháza tér 4.
	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala	Városháza tér 4.
	NAV Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága - Tiszavasvári ügyfélszolgálat	Városháza tér 4.
	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járás Foglalkoztatási Osztály	Báthory u. 4.
	Tiszavasvári Rendőrkapitányság	Kabay János u. 1.
	Tiszavasvári Önkormányzati Tűzoltóság	Kabay János u. 29.
Oktatás	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Tiszavasvári Tagintézménye	Hétvezér u. 19.
	Nyíregyházi SZC Tiszavasvári Szakképző Iskola és Kollégium	Petőfi út 1.
	Tiszavasvári Váci Mihály Gimnázium	Hétvezér u. 19.
	Hankó László Zenei Alapfokú Művészeti Iskola	Báthory u. 1.
	Tiszavasvári Kabay János Általános Iskola	Ifjúság út 8. Vasvári Pál út 97/A.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény - Fülemüle Óvoda	Ifjúság út 8.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény - Minimanó Óvoda	Vasvári Pál út 67/A.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény – Lurkó-Kuckó Óvoda	Egység út 6.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény - Varázsceruza Óvoda	Gombás András u. 8. B épület
	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye – Általános Iskola	Kossuth Lajos u. 76. Petőfi Sándor u. 8.
Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye – Óvoda	Petőfi Sándor u. 4-6. Petőfi Sándor u. 24.	
Közművelődés, közösségi funkciók	Egyesített Közművelődési Intézmény és Könyvtár	Szabadság tér 1.
	Vasvári Pál Múzeum, Főépület	Ady Endre u. 8.
	Vasvári Pál Múzeum, Néprajzi épület	Kálvin u. 7.
	Közösségi Ház	Széles u. 1.

Funkciók	Intézmény neve	Intézmény címe
	Civil Ház	Bethlen Gábor u. 2.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Bölcsőde	Gombás András u. 8/A.
	Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ – Idősek és Fogyatékos személyek otthona	Vasvári Pál út 87.
	Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ – Családsegítő, szociális központ (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek klubja, gyermekjóléti szolgálat)	Hősök út 38.
	Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ – Támogató Szolgálat	Ady tér 8.
Egészségügy	Felnőtt háziorvosi rendelő	Vasvári Pál út 92.
	Háziorvosi rendelő	Hősök út 38.
	Felnőtt és gyermek háziorvosi rendelő	Kossuth út 4.
	Háziorvosi rendelő	Kabay út 21
	Gyermek háziorvosi rendelő	Vasvári Pál u. 61.
	Fogorvosi rendelő	Kossuth u. 14.
	Fogorvosi rendelő	Kossuth út 4.
	Fogorvosi rendelő	Vasvári Pál u. 17.
	Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelő	Vasvári Pál u. 6.
	Tiszavasvári Védőnői Szolgálat	Kossuth u. 4.
	Tiszavasvári Labor	Kossuth L. u. 10.
	Tiszavasvári Fogászati Röntgen	Kabay János u. 23.
	Rehabilitációs Team Kft., fizioterápiás, masszázs és hidroterápiás kezelők a gyógyfürdő területén	Nyárfa utca. 4.
	Tiva-Szolg Nonprofit Kft. fizioterápiás, masszázs, gyógytorna	Vasvári Pál u. 6.
Sport, rekreáció	Városi Sportcsarnok	Petőfi u. 3.
	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa u. 4.
	Tiszavasvári Sportegyesület	Városháza tér 4.
	Tiszavasvári Sport Klub	Kossuth út 2. l/8
	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b.
	Városi Tenispálya	Wesselényi u. 1.
	Streetball és tenispálya	2287/12 hrsz.
	Horgásztó	Polgári út
	Városi futópálya, rekortán pálya és kondipark	Nyárfa utca 6623/2 hrsz.
	Városi műfüves futballpálya	Vágóhid utca
	Találkozások tere és kondipark	Bajcsy-Zsilinszky u. 1.
Vallás	Tiszavasvári Református Egyház	Kálvin u. 10.
	Tiszavasvári Görögkatolikus Parókia	Vasvári Pál u. 126.
	Tiszavasvári Római Katolikus Egyház	Petőfi u. 6.

Funkciók	Intézmény neve	Intézmény címe
	Jehova Tanúi Tiszavasvári Gyülekezete	Arany János u. 3.
Közlekedés	Tiszavasvári vasútállomás	Kabay János u. 36.
	Egyházerdő vasúti megállóhely	3632. j. összekötőút
	CAT Bt. Üzemanyagtöltő Állomás	Nánási út 2.
	Grovi Kft. benzinkút	Polgári út 1.
Gazdasági funkciók	Magyar Posta Zrt.	Kossuth L. u. 23.
	Városi Piac	Vágóhid u.
	OTP Bank	Kossuth L. u. 12.
	K&H Bank	Kossuth Lajos u. 17.
	Tiszántúli Takarékok	Kossuth L. u. 1.
	Térségi Szolgáltató Ház	Ady Endre u. 8.
	Gólyahír Gyermek- és Ifjúsági Tábor	Nyárfa u.

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Tiszavasvári mindkét előtelepülésén a kétfeltes területhasználat volt hagyományosan jellemző. Azok a mai kertvárosi lakótömbök, amelyek még őrzik egykori területi kialakításukat, jellemzően szellős, közepesen nagyobb, épületek által nem szabdaltszűres térségekből, és azokat az utcák mentén övező, hosszhasznos elrendezésű lakó- és gazdasági épületek karéjából állnak. Ez jól megfigyelhető a mai Búdi városrészen, valamint Belső- és Külső-Szentmihály városrészekben.

Azok a háztelkek, amelyeken nem épült épület, vagy a korábbi, elpusztult lakóház nem került pótlásra, foghíjtelekként állnak, és a mögöttük megnyíló belső telekrészek miatt nagyobb településszöveti hiánynak tűnnek. Annak érdekében, hogy a hagyományos beépítés minél több helyen fennmaradjon, célszerű ezen tömbök esetében továbbra is csak a külső házsor mentén végezni a beépítéseket.

Az önkormányzat településszerkezeti terve számos különböző fejlesztési területet azonosít. Ezek között találunk lakó- és üdülőházhasznosított területeket, településközponti vegyes használatú területet, valamint a lakófunkciót kevésbé zavaró kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területeket, és a lakóterületektől távolabb kijelölt ipari, gazdasági területeket.

A város alulhasznosított területei közül barnamezős, korábbi, felhagyott, pusztuló állapotú gazdasági épületeket tartalmazó helyszíneket is találunk.

32. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása

Alulhasznosított barnamezős terület neve	Kiterjedése (m ²)	Tulajdoni viszonyai (önkormányzati, magán)	Értékvédelem: van/nincs
Volt magtár (Szilágyi utca 2., 871 hrsz.)	4774 m ² (az épület hasznos alapterülete 359,33 m ²)	önkormányzati tulajdon	korábban helyi védelemre javasolt épület, de 2009-ben leégett, bontandó
Alkaloida Vegyészeti Gyar Zrt. felhagyott üzemi területei (Kabay János u. 29.)	3 ha (kármentesítés nélkül, azonnal értékesíthető betelepíthető terület) további felmértelen, rekultivációra szoruló területek	magántulajdon	nincs
Volt gépgyári terület (Gépállomás u. 3/a)	34 800 m ²	magántulajdon	nincs

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekstruktúra és tulajdonkataszter

A belterület szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző. A település Y-alakzatban épült ki, a 3 kivezető útvonalhoz igazodva.

Tiszavasvári szerkezetére a hajdú települések halmazos települési szerkezete jellemző. Mind Búd, mind pedig Szentmihály városrészen megfigyelhető az intenzív beépítésű belső városmag, majd a peremterületek felé haladva a nagytelkes, családi házas beépítés. Mind a sűrűbb telkű belső, mind a nagyobb telkes külső területek jellemzője a szabálytalanság akár az utcahálózat, akár a telekfelosztás tekintetében. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek is azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a város peremén, valamint az üdülőterületen találunk.

Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű lakóövezet határa a volt Szentmihály területén körülbelül a mai Hársfa utca – Bartók Béla utca – Damjanich utca – Fürst Sándor utca – Hősök útja – Arany János utcák mentén, míg Búd városrészen a mai Csapó utca – Temető utca – Alkotmány utcák mentén húzódik.

A város legjelentősebb kereskedelmi-szolgáltató központja a Városháza körüli tér környezetében alakult ki, de két alközpont is található, az egyik Búd városrészen, amely sohasem vált valóságos alközponttá, a másik pedig az Alkaloida által kialakított lakótelepen.

Tiszavasvári Város Önkormányzata rendelkezik tulajdonkataszterrel. A tulajdonkataszter 2021.12.17-i állapotot tükröz, benne az önkormányzat tulajdonában lévő földrészletek vannak nyilvántartva. Az önkormányzatnak a kataszter szerint 1137 db névjegyzékbe vett tulajdona van.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok száma a 2022 decemberi vagyonyjelentés alapján összesen 1051 db. Ezek között 663 db belterületi és 388 db külterületi ingatlan található. Összesen 639 db forgalomképtelen, 371 db forgalomképes és 33 db korlátozottan forgalomképes, illetve 8 db nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ingatlan tartozik az önkormányzat tulajdonába.

A településen kívül az önkormányzatnak 3 db ingatlanja van.

Az önkormányzat nem rendelkezik rendezetlen ingatlannal.

Tiszavasvári vagyongazdálkodási tervéből, illetve lakásrendeletéből (28/2020. (XII.7.) önkormányzati rendelettel módosított 12/2019. (IV.1.) önkormányzati rendelet) látható, hogy Tiszavasvári Város Önkormányzata tulajdonában jelenleg 82 bérlakás van 37 épületben.

Az önkormányzati bérlakások kategóriái hasznosításuk célját tekintve a következők: szociális bérlakások, munkaköri bérlakások, bérlőkijelölésű bérlakások, városi közérdekből bérbe adható bérlakások, piaci alapon bérbe adható bérlakások jelenleg ilyen nincs), vendéglakások (jelenleg ilyen nincs), valamint „Esély és otthon lakások”.

A lakásállomány - a hasznosításuk szerint - a következő módon alakul:

- 41 db szociális bérlakás,
- 3 db munkaköri bérlakás
- 17 db bérlőkijelölésű bérlakás
- 6 db városi közérdekből bérbe adott bérlakás
- 7 db „Esély és otthon lakások”.

A lakásállomány egy része (39 db) a város központjában elhelyezkedő 4 többszintes társasházban található.

A társasházi lakások többségénél általánosan jellemző:

- a nyílászárók elavultak, deformálódtak,
- az erkélykorlátok faszerkezete korhadt,

- az ablakpárkány bádogozásának nem megfelelő kivitelezése miatt a lakások a nyílászáróknál beáznak,
- a lakásokban található fűtőberendezések (kazánok, konvektorok), melegvíz-ellátó berendezés (bojler), vizesblokk berendezései (fürdőkád, mosdókagyló, WC) és az egyéb berendezések (konyhabútor) elhasználtak, kopottak,
- a padlószőnyegek, parketták kopottak.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzati társasházak többsége az 1980-as években épült, ezért az épületek külső homlokzati vakolata - egyes épületek esetében a szigetelés is – fokozatosan válik le a külső falazatról, emellett a tetők szigetelése sem megfelelő.

A bérlők jelentős része a bérlakásokban csak minimális karbantartást végez - anyagi helyzetük, illetve a határozott időtartamra szóló bérleti jogviszony miatt - felújítást nem vállal. A Képviselő-testület bérbeszámítás formájában hozzájárul a nyílászáró, vagy kazáncsere költsége 50 %-ának lakbérbe történő beszámításához azon bérlők esetében, ahol a bérlő vállalja ezen beruházások költségének megfizetését.

A társasházak esetében a bérlakásokban lakó bérlők többsége a lakást anyagi lehetőségeihez mérten a jó gazda gondosságával használja, a bérlők nagy része igyekszik a lakás falainak szükséges tisztasági festését, a beépített bútorzatok (pl. konyhabútor), berendezési tárgyak (pl. vízmelegítő, kazán, gázkonvektorok) alapvető karbantartását, cseréjét elvégezni.

Azon családi házas lakásokban, ahol a lakók a lakbérfizetési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, ott az épületen az alapvető állagmegőrzési, tisztasági, karbantartási munkákat sem végzik el, emiatt a bérlakások állaga folyamatosan, nagymértékben romlik (Kodály u. 5-7., Széchenyi u. 18., Szarvas u. 6., Őz u. 6., Katona J. u. 8., Deák u. 19/A., Mihálytelep u. 8., Gépállomás u. 18/5-6.)

2022-ben bérlakásokon felújítás nem történt. 2020. évben 7 db lakáson az „Esély otthon” pályázat keretében részleges felújítást végeztek. Ezen lakások pályáztatás útján, 2 éves időtartamra vannak ingyenes használatba adva.

A jelenleg a legsürgetőbb felújítási feladatok a következők:

- Kossuth u. 3. sz. alatti társasház tetőszigetelése, lépcsőházi nyílászárók cseréje, valamint az itt található lakásokban a nyílászárók cseréje
- Kossuth u. 2. és Ady E. u. 14. szám alatti vegyes tulajdonú épületek külső vakolatjavítása, falszigetelése
- Az önkormányzati társasházi épületek lépcsőházainak, közös helyiségeinek festése, javítása (pl. Vasvári P. u. 6., Kossuth u. 3.)
- A családi házas bérlakásoknál általánosságban elmondható, hogy az épületek tetőszerkezetei, kéményei, nyílászárói elavultak, rosszak, ezért azok cseréje, javításra, a homlokzatok pedig felújításra szorulnak.

Az önkormányzati bérlakások lakbérét a Képviselő-testület évente felülvizsgálja és annak mértékét önkormányzati rendeletben szabályozza le a lakás komfortfokozatának megfelelően.

Az Önkormányzat a tulajdonában lévő nem lakás célú helyiségek és ingatlanok egy részét bérbeadás útján, más részét ingyenes használatba adással hasznosítja.

Bérbeadott ingatlanok:

- Városháza tér 4. sz. alatti Polgármesteri Hivatal főépületének 1 db irodája, valamint a külön bejáratú épületrészében lévő 3 db iroda,
- Báthori u. 6. sz. alatti irodaház 1 db irodája
- Báthori u. 2. sz. alatti épület
- Kossuth u. 6. sz. alatti 1 db tároló helyiség
- Gépállomás u. 3. alatti üzemi épület
- Vasvári P. u. 6. sz. alatti 2 db garázs
- Széles u. 1. sz. alatti Közösségi Ház
- Bethlen u. 4 sz. alatti Civil Ház
- Ady u. 8. sz. alatti Térségi Szolgáltató Ház

A Képviselő-testület az önkormányzati ingatlanok vonatkozásában 2022-ben intézkedési tervet fogadott el az energiaválság költségvetési hatásainak kezeléséről. E döntés alapján a fűtési rendszer üzemén kívüli állapotba helyezése miatt az Ady E. u. 8. szám alatti, valamint a Bethlen u. 4. sz. alatti épületek bezárásra kerültek 2022. október 15. napjától 2023. április 15. napjáig, azzal, hogy a fűtési szezon végével, legkorábban 2023. április 15-től – a korábbi bérleti szerződésben foglaltak szerint – bérbe adja ezen ingatlanokban lévő irodákat a korábbi érintett bérlőknek.

Ingyenesen használatba adott ingatlanok:

- Városháza tér 4. sz. alatti Polgármesteri Hivatal irodáinak egy része a Kormányhivatal részére
- Báthori u. 6. sz. alatti irodaház jelentős része a TIVA-SZOLG Nonprofit Kft. részére, illetve 2 db helyisége (Fúvószenekar, Polgárórség)
- Ady u. 8. sz. alatti Térségi Szolgáltató Ház 2 db irodája (Vöröskereszt. Katasztrófavédelem részére)
- Városi Piac és az Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor a TIVA-SZOLG Nonprofit Kft. részére

Az üdülőtelepen az Önkormányzat tulajdonában 70 db beépítetlen ingatlan van, melyek közül utoljára 2021. évben volt értékesítés.

Önkormányzati építési telek elsősorban a város büdi részén található (15 db), mely ingatlanok nincsenek semmilyen formában hasznosítva. Ezen ingatlanok közül az elmúlt 2 évben 12 db került értékesítésre.

A mezőgazdasági ingatlanok közül a szántók és legelők nagy része – mintegy 72 ha – 14 db magánszemély részére van hasznóbérbe adva, 5 ha terület pedig a TIVA-SZOLG Kft. ingyenes használatában van.

1.14.3 Az építmények vizsgálata

Tiszavasvári településközpontjában többlakásos, többszintes lakóházakból álló, a településközponti területhez sorolt, valamint ahhoz karakterben és funkcióban (pl. kereskedelem) erősen kötődő kisvárosias lakóterületek találhatóak. A belterület középső és északi részét olyan falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületek. A település keleti részén több olyan tömbcsoport található, melynek kiépülése, fejlődése megakadt, vagy éppen visszafejlődést mutat, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

A város településközpontját alkotó településközponti terület három jellemző részből tevődik össze:

- A hagyományos falusias településközpont közterületei, ahol a római katolikus templom és néhány eklektikus polgárház viszonylag jó állapotban maradt meg.
- Az utóbbi évtizedek központképző fejlesztései: intézmények (iskolák), kereskedelmi és szolgáltató létesítmények.
- Az előbbiekhöz kapcsolódó további, itt-ott felbukkanó üzleti-szolgáltatások.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű épületek és építmények sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni. A központi részekben többszintes, lapos tetős épületek, nyeregvetésű épületek és sátozott családi házak is előfordulnak. A peremterületeken lévő, szabályosabb utca- és telekszerkezetű részek főleg nyereg- és sátozott, családi házas beépítésűek.

Az Alkaloida lakótelep kisvárosi lakóterületnek minősíthető. A négyszintes házakból álló kislakótelepet eredetileg a gyár munkatársainak építették.

Az Üdülőtelep a város egyik legszebb területe, szépen gondozott, de nagyon aprótelkes üdülőkkel, a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti erdővel.

Józsefháza az elmúlt évtizedek során fokozatosan amortizálódott, mára már alacsony értékű, leromlott állapotú, falusias jellegű lakóterület.

Tiszavasvári lakásállománya a 2020-as KSH adatok szerint 4573 db. Ebből az egyszobás lakások száma 287 db, a kétszobás lakások száma 1502 db, a háromszobás lakások száma 1823 db, a négy- és többszobás lakások száma 961 db. A lakatlan lakások számáról nem áll rendelkezésünkre információ.

Az alulhasznosított területek az [1.14.1.5](#) fejezetben találhatóak.

A funkció szerinti vizsgálat részletes kifejtése az [1.14.1.4](#) fejezetben, városrészekre lebontva pedig a [3.3.1.1-3.3.1.8](#) fejezetekben található.

1.14.4 Az épített környezet értékei

1.14.4.1. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti területek vonatkozásában a területileg illetékes nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai szerint Tiszavasvári teljes külterülete – különböző mértékben ugyan – de potenciális régészeti területnek tekinthető. A kutatások jelenleg is folynak, újabb területek lehatárolása a későbbiekben is várható. Most körülbelül 100 régészeti lelőhelyet tartanak számon a város területén. Ugyanakkor már most is kiemelhető a Búdi szőlők, a Dankótanya és a Lyukassziki legelő térségének jelentősége, belterületen pedig a városközpont, illetve a Bocskai utca és Szabolcs vezér útja menti terület.

A régészeti lelőhelyek listája és térképi ábrázolása a Mellékletben kerül felsorolásra és bemutatásra.

A régészeti területek lehatárolása a Szerkezeti Terven is megtalálhatóak, illetve az Örökségvédelmi Hatástanulmányban is szerepelnek.

1.14.4.2. Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Tiszavasvári öt műemlék jellegű épülettel és ezek műemléki környezetével büszkélkedhet: volt Dessewffy-kastély klasszicista épülete; a közelében található római katolikus templom; a búdi településrészen található görögkatolikus templom; a településközpontban fenségesen álló barokk református templom (országosan védett műemlék); és a hozzá kapcsolódó volt parókia. Mind az öt épület közvetlen környezete szépen gondozott zöldfelület (melyek közül is kiemelkedik a Sőrés sétány a református templom mellett), amelyhez nem feltétlenül igazodik a közvetlen környezet építészeti minősége.

33. táblázat: Tiszavasvári műemlékei

Törzs-szám	Azonosító	Cím	Név	Védelem	Bírság kategória	Védési ügyiratok	Hrsz
6198	17457		Dessewffy-kastély ex lege műemléki környezete	Műemléki környezet		2701, 2444, 2438, 2439, 2440, 2441, 2833/1, 2354, 2465/2, 2448/9, 2466, 2467, 2355, 2445, 2446, 2465/1, 2448/6, 2472/2, 2472/1, 2471, 2470, 2469, 2468, 2228/4, 2226/8, 2226/7, 2226/6, 2226/5, 2226/4, 2226/3, 2226/2, 2226/1, 2222, 2219/1, 2219/2, 2700/6, 2700/5, 2700/1, 2699/1	
10240	23711		Régi ref. parókia ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		2872, 2970/2, 2970/1, 2967, 2871, 2873/1, 2876, 2873/4, 2873/5, 2873/6, 2862, 2861	
6197	23712		Ref. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		2873/2, 2970/1, 2977, 2871, 2866, 2873/1, 2862, 2861, 2865, 2978, 2879/2	
10238	23713		Római katolikus templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		2833/1, 2354, 2355, 2219/1, 2700/6, 3134, 2215, 2214, 2208/8, 2702	
6199	23716		Gör. kat. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		821, 989/1, 822/3, 955, 956/1, 956/2, 992, 1540, 1541, 1542, 822/2	
6197	8497	Kálvin u.	Ref. templom	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	2872
6198	8499	Petőfi u.	Dessewffy-kastély	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	2443
6199	8500	(Tiszabúd) Vasvári P. u.	Gör. kat. templom	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	991
10238	8498	Kossuth u. 88 .	Római katolikus templom	Műemlék	II.	1.997/1989. OMF, 1997(M)/1989. OMF	2701
10240	8496	Garami Ernő út 2 .	Régi ref. parókia	Műemlék	II.	3045/1989. OMF, 3045/1/1989. OMF	2873/2

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Korányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésügyi, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása

Tiszavasváriban nem található nemzeti emlékhely.

1.14.4.3. Helyi védelem

A Város helyi egyedi védelem alatt álló emlékei a következők²³:

- Hősök utca 2. sz. üzlet épülete (3039/2. hrsz.)
- Ady Endre utca 8. sz. alatti Térségi Szolgáltató Ház épülete (2866. hrsz.)
- Dózsa György utca 43. sz. alatti lakóépület (3368. hrsz.)
- Vasvári Pál utca 87. sz. alatti Kornis Kastély épülete (820. hrsz.)
- Báthori u. 2. sz. Kabay János szülőháza (3. hrsz.)
- Garami Ernő. u. 4. volt református Gyülekezeti terem (2861. hrsz.)
- Bajcsy-Zsilinszky Endre utca 52. sz. alatti lakó- és gazdasági épület (240. hrsz.)

Helyi egyedi védelemre javasolt építményből kiemelkedőek emlékművei, szobrai, melyek bemutatása az örökségvédelmi hatástanulmányban találhatóak.

1.14.5 Az épített környezet konfliktusai, problémái

A város épített környezetét vizsgálva az alábbi kiemelkedő problémák figyelhetőek meg:

- funkcióhiányos városrészközpontok kialakulása;
- magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének romlása, jelentős nagyságú foghíjtelkek kialakulása frekvenciált területeken;
- helyenként szegényes városképi megjelenés;
- kevés önkormányzati tulajdonú, beruházásra alkalmas terület;
- beruházásra alkalmas területek rendezetlensége;
- védett kastélyok leromlott állapota;
- alacsony a városi zöldfelületek aránya;
- jelentős nagyságú belvizes területek;
- szétaprózott területi tulajdonviszonyok.

1.15 KÖZLEKEDÉS

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Tiszavasvári a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül átlagos területűnek és népességűnek számító Tiszavasvári járás központja. Fekvése a megyében nyugati, a vármegyeszékhelytől, Nyíregyházától mintegy 30 km-re, nyugatra található.

A városon halad át a vármegye egyik fontos főútja, a Polgárt Nyíregyházával összekötő 36. sz. másodrendű főút. A várostól délre, a 36. sz. főúthoz kelet felé közelítve fut az M3 autópálya, amelyre a 3502. j. összekötő úton a település csomóponttal csatlakozik.

²³ Tiszavasvári Város Településrendezési Terv Leírása alapján

35. térkép: Tiszavasvári környezetének országos jelentőségű főútjai

Forrás: <http://lazarus.elte.hu/autotk/>

Közúti kapcsolatok tekintetében az M3 autópálya csomópontja a városközpontból déli irányban 10 km-re érhető el. A főváros közúton 200 km autózással érhető el. Autópályán és főúton az Ukrajnába vezető záhonyi nemzetközi közúti határátkelő – útvonalválasztástól függően – 100-110 km, az autópályáról lehajtva a 41.sz. főúton az ugyancsak Ukrajnába vezető beregsurányi közúti határátkelő 115 km, az autópályáról lehajtva pedig az 49. sz. másodrendű főúton a Romániába vezető csengersimai közúti határátkelő pedig 125 km távolságban található.

A belterületi utak közül 33,192 km kiépített és 37,178 km kiépítetlen. Tiszavasváriban 1,5 km hosszú szakaszon van kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút, valamint 67,146 km hosszan – teljes egészében kiépített – járda, illetve gyalogút. A város 2022-ben a fenntartásra és üzemeltetésre a bel- és külterületi utak esetében 56,629 mFt-t, a kerékpárhálózat és a járdák esetében 4,668 mFt-ot fordított. Az állami közutak hossza 8,575 km.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség megfelelő, fizikailag minden település elérhető. A járatok jó kapcsolatot biztosítanak Nyíregyházával. A város közigazgatási területén belül 18 helyközi megálló található, a megállóval való ellátottság megfelelő.

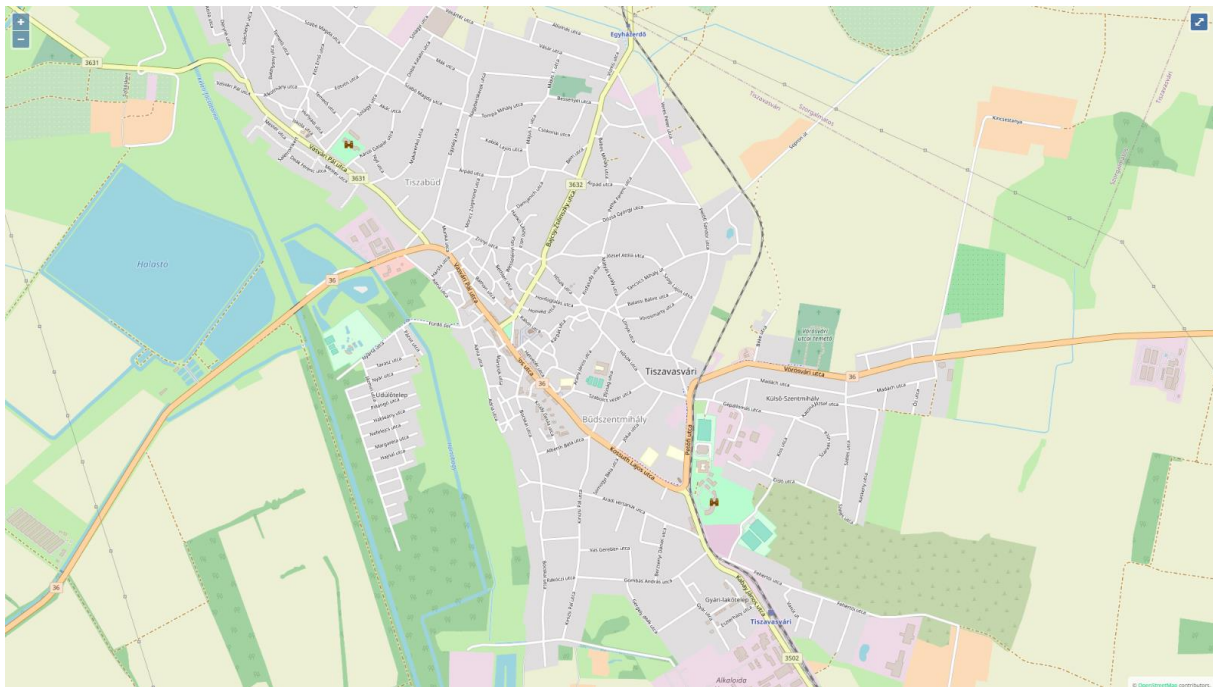
Tiszavasvári a 109-es számú Debrecen – Tiszalök vasútvonalon fekszik. A regionális vasúti pálya besorolású vonal egyvágányú, dízel vontatással kiszolgált, a személyforgalmi szolgáltatás pedig ütemes menetrend alapján történik.

Repülőtéri kapcsolatot szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér 205 km, az Airport Debrecen 70 km távolságban érhető el.

1.15.2 Közúti közlekedés

A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északnyugati irányban (Vasvári Pál utca) a 3631. j. Tiszadob - Tiszavasvári, északi irányban (Bajcsy-Zsilinszky utca) a 3632. j. Tiszalök – Tiszavasvári, délkeleti irányban pedig a 3502. j. (Nánási út) Tiszavasvári – Hajdúböszörmény összekötő úton áll még kapcsolatban.

36. térkép: Tiszavasvári városi közúthálózata

Forrás: mymap.hu

A legnagyobb forgalmat a Nyíregyháza és Polgár között kapcsolatot teremtő 36. sz. főút bonyolítja, amelynek jelentős tranzitforgalma Tiszavasvári központján halad át. Fontos a 3632. j. út is Tiszalök irányába, továbbá az M3 autópályával kapcsolatot biztosító 3502. j. út.

A városi hálózat centrális szerkezetű. Legfontosabb, és ezzel együtt legforgalmasabb úthálózati elemei a 36. sz. főút városi szakasza (Polgári út – Vasvári Pál u. – Kossuth Lajos u. – Petőfi u. – Vörösvári u.), a 3502. j. út városi szakasza (Kabay János u.) valamint a 3632. j. út városi szakasza (Bajcsy-Zsilinszky u.), amely a vasútállomás kapcsolatát is biztosítja. Az említett utak mentén találhatóak a legfontosabb oktatási és közintézmények, továbbá a jelentősebb üzemek nagy része.

Ezek közül mindegyik 2x1 sávú kialakítású, egyes csomópontokban 2 sávú jármű-osztályozóval, illetve helyenként parkolósávokkal.

A településrészek közötti kapcsolatot is főként ezek az utak biztosítják, amelyek csomópontja a városközpontban található. Szintén országos közút a 3631. j. út (Vasvári Pál u.), amely a település északi részét tárja fel.

Közúti szempontból a város minden része jól megközelíthető, nincsenek feltáratlan városi területek. A település belterületén 70,37 km út található, ebből 33,2 km szilárd burkolatú, a belterületi kiépítettség közepes.

A város területén egy jelzőlámpás csomópont található, a Kossuth Lajos utcának a Somogyi Béla és a Kabay János utcák csatlakozásai közötti szakaszán, a gyalogosok átkelésének segítése céljából (közúti keresztezés nélkül). A további városi csomópontok jelzőtáblás forgalomszabályozásúak.

A település belterületén 7 darab szintbeni vasúti keresztezés található a 109. sz. vasútvonallal, ezek közül a fontosabb, belterületi keresztezések a következők:

- Bajcsy-Zsilinszky u.: fénySOROMPÓVAL biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Vörösvári u.: sorompóval és fénySOROMPÓVAL biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Gépállomás u.: fénySOROMPÓVAL biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Kabay János u: sorompóval és fénySOROMPÓVAL biztosított szintbeni közúti keresztezés (a középiskola előtt)
- Fehértói u.: fénySOROMPÓVAL biztosított szintbeni közúti keresztezés

Tiszavasváriban a kerékpáros közlekedés nagyon elterjedt, ez azonban nem okoz jelentős eltérést az ország hasonló fejlettségi szintű városaihoz képest a motorizációban. A folyamatosan bővülő járműállomány a város lassan fogyatkozó lakossága mellett 2008-ig folyamatosan növekvő motorizációt eredményezett, amely nagyjából

az akkori, 230 szgk/1000 fő szinten stabilizálódott, majd a 2012-es visszaesést követően 2013-tól ismét növekedett. 2020-ban 353 szgk/1000 fő értéket ért el, mely elmarad az országos értéktől, de nagyban megközelíti a vármegyei értéket.

2020-ban a tiszavasvári személygépkocsi állomány 4324 db, a motorkerékpár állomány 182 db, az autóbusz állomány pedig 7 db volt.

A közúti balesetek többsége a városon átmenő állami utak, elsősorban a 36. sz. főút mentén történt, különösen veszélyeztetett ennek belvárosi szakasza és a belváros általában.

A városi közúti közlekedés problémái a következők:

- Az elkerülő út hiánya miatt a tranzitforgalom a városközponton keresztül halad a térség és Nyíregyháza között, illetve az M3 autópálya felé. A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas
- A 36. sz. főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek, a főút elvágó hatása erősen érvényesül a városrészek között, és gátolja a belső közlekedést (pl.: Ifjúság u., Kabay János u.)
- Gyalogos rendszer hiányosságai, növekvő baleseti kockázat
- Fontos kerékpárút-szakaszok hiánya

1.15.3 Parkolás

Tiszavasváriban a parkolás szabályait összefoglaló, hatályos rendelet nincsen, a közterületi parkolók díj fizetése nélkül vehetők igénybe.

A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre. Főleg a városközpontban, ahol forgalomvonzó létesítmények koncentráltan helyezkednek el, alakulhat ki időszakos kapacitáshiány. E mellett egyes nagyobb forgalmat vonzó létesítmények (közintézmények, piac, valamint a nagyobb foglalkoztatók) környezetében ugyancsak problémát okozhat a gépkocsik elhelyezése.

A gépkocsik elhelyezése a városközpontban az alábbi helyeken lehetséges:

- Vasvári Pál utcán (burkolt parkoló a Penny Market előtt)
- Városháza téren (a polgármesteri hivatal körül, több burkolt parkoló kb. 40 személygépjármű részére)
- Kossuth Lajos utcán (a Garami Ernő utca és a Hétvezér utca között, az út mellett parkolósávban)
- A Dobogó áruház mögött (burkolt parkoló)
- Hétvezér utcán, a lakóépületek mellett
- Arany János utcán, a Kossuth Lajos utcai kereszteződés közelében (kijelölt parkolóhelyek kb. 25-30 személygépjármű részére)
- Gyóni Géza utcában a lakóépületek előtt (kijelölt parkolóhelyek kb. 20 személygépjármű részére)

A kapacitás a fontosabb közintézmények, illetve forgalomvonzó létesítmények környékén kielégítő.

A vasútállomáson, a felvételi épület közvetlen környezetében kb. 20 személygépkocsi elhelyezésére van lehetőség burkolt területen, ezen kívül kb. 10 személygépkocsi elhelyezésére van lehetőség egy közvetlenül a parkoló mellett található, burkolatlan területen, amely később fejleszhető. A felvételi épülettől délre, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. üzeme előtt több nagy befogadóképességű, burkolt, illetve burkolatlan parkoló is rendelkezésre áll, de ezek elsősorban a gyár dolgozóit szolgálják ki. A központtól kicsit távolabb, a gyógyfürdő mellett szintén nagy befogadóképességű parkoló áll rendelkezésére.

1.15.4 Áruszállítás

A legjelentősebb iparterületek a település déli oldalán, a 3502. j. út mellett helyezkednek el (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., Vasép Kft., Wienerberger téglagyár). A 36. sz. főút jelentős tranzit teherforgalmán kívül ezek a létesítmények bonyolítják a város teherforgalmának döntő részét. Az üzemek nem rendelkeznek iparvágány kapcsolattal, így az általuk generált áruforgalom a település legfontosabb közútjait terheli. Mivel azonban az ipari létesítmények döntő többsége a város déli oldalán helyezkedik el, az M3 autópálya a központ érintése nélkül elérhető.

A belvárosban nincs az egész területre vonatkozó egységes teherforgalmi korlátozás, és az egyes utcákra vonatkozó vonali korlátozások is különbözőek. A tehergépjárművek részére a behajtás tiltása bizonyos helyeken teljes körű, más esetekben a célforgalom számára megengedett, míg megint máshol súly- és időkorlátozással van kiegészítve.

1.15.5 Közösségi közlekedés

1.15.5.1. Autóbuszos közösségi közlekedés

Tiszavasváriban nincsen autóbusz állomás. A város forgalmasabb megállóhelyein (amelyek zömmel a 36. sz. főút mellett helyezkednek el) rendelkezésre állnak fedett utasváró létesítmények. Az utastájékoztatás a megállóhelyeken hagyományos, táblás rendszerű.

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást a Volánbusz Közlekedési Zrt látja el.

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a vármegyeszékhely Nyíregyháza felé (napi 14 induló járat, menetidő 00:31 – 00:34 p. között). Budapestre és Debrecenbe nem közlekednek közvetlen járatok.

Távolsági buszközlekedés a Bajcsy-Zsilinszky út, Városháza tér, Kossuth L. u., Petőfi út, Kabay János út, Polgári út, Vasvári Pál út mentén történik. Fő útirányok: Nyíregyháza, Tiszalök, Hajdúnánás, Polgár-Tiszaújváros-Budapest.

Tiszavasvári és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Tiszavasváriban a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 36. sz. főút, illetve a 3632. j. összekötő út belterületi szakaszán helyezkedik el, jól lefedve ezzel a települést. Tiszavasvári közigazgatási területén 18 helyközi megálló található. A település központja, az oktatási és közintézmények, továbbá a vasútállomás is közvetlenül elérhető a környező kisebb településekről, melyekkel a helyközi járatok jó kapcsolatot biztosítanak. Fontos az átmenő forgalom (a Nyíregyháza–Tiszadob útvonalon haladó járatok érintik a települést).

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (pl. Városháza, Posta) kb. 80-90 járat áll meg egy munkanapon, de a kisebb megállóknál is 15-20 db. Tiszavasváriban nincsen külön autóbusz állomás, a legforgalmasabb megállóhely a Posta és az Iskola, amelyeket egy átlagos munkanapon kb. 91 járat érint.

Tiszavasváriban nincs helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják.

1.15.5.2. Vasúti közlekedés

Tiszavasvárit az azonos nevű vasútállomás, valamint Egyházerdő megállóhely érinti, melyek a 109-es számú, Tócsóvölgy (Debrecen)–Tiszavasvári–Tiszalök vasútvonalon fekszenek.

A MÁV Zrt. 109-es számú vonala a 108-as számú, Debrecen–Füzesabony vasútvonal Debrecen város területén található Tócsóvölgy vasútállomásból ágazik ki és észak irányban jelentős városokat feltárva Tiszalök állomáson csatlakozik a 117-es számú, Ohat-Pusztakócs–Görögcsallás vasúti mellékvonalhoz. A regionális vasúti pálya besorolású vonal 61,9 km hosszú, egyvágányú, dízel vontatású, 210 kN tengelyterhelésű, 60 km/h sebességre engedélyezett vonal, melynek szerepe a hajdúvárosok (Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, stb.) és Debrecen közötti kapcsolat biztosításában van.

Tiszavasvári vasútállomást a 2021/2022. évi menetrend szerint egy átlagos hétköznapi nap összesen 18 személyszállító vonat érinti. Az ütemes jellegű menetrend szerint Debrecen és Tiszalök között 120 percenkénti követéssel mindenhol megálló személyvonat közlekedik.

A menetidő Tiszavasvári és Debrecen között 78 perc, Egyházerdő és Debrecen között 84 perc.

1.15.5.2.1 Tiszavasvári vasútállomás

A három fő- és több mellékvágánnyal rendelkező szolgálati hely Debrecentől 57,9 km-re (Tócsóvölgytől 53,5 km-re) fekszik. Településföldrajzi elhelyezkedése kedvezőtlen, periférikus, a város déli szélén, a központtól 2 km-re található. Megközelíteni a Kossuth Lajos utca–Kabay János utca (36. sz. és a 3502. j.) útvonalon lehet.

A helyi áruforgalom részére két rakodó- és egy rakodó-csonkvágány szolgál, melyek mellett burkolt rakterület és oldalrakodó található. A vágányhálózathoz egy iparvágány is csatlakozik.

A személyvonati vágányok között 2 db, egy 50 m és egy 100 m hosszú, sk+15 cm magas, alacsony- és keskenyperon található. A peronokat a felvételi épület felől szintben lehet megközelíteni, sem az alapvető utasigényeket, sem az akadálymentesítést nem kielégítve.

A közepes állapotú felvételi épület az állomás déli részén található.

Az épület város felőli kapcsolata jó, a burkolat jó állapotú, rendezettnek mondható, kerékpártároló és P+R parkoló van a területén. Autóbuszmegálló az épület előtt található.

A vasút Tiszalök-Debrecen vonalon közlekedik mindkét irányban.

A település felől a fő utazási irány (Nyíregyháza) azonban nem esik a vasút útirányába.

Az állomáson javasolható a széles, magasperon építése.

1.15.5.2.2 Egyházerdő megállóhely

Az utasforgalmi hely Tiszavasvári északi szélén, a vasútállomástól 3,5 km-re északra, a városközponttól 1,7 km-re található. Megközelítése a település felől a 3632. j. összekötőúton lehetséges.

Az utasforgalmi helyen, a vágány mellett egy 30 m hosszú, sínkoronaszintű, burkolatlan peron található, mely sem az alapvető utasigényeknek, sem az akadálymentességnek nem felel meg. A MÁV Zrt. a lebontott felvételi épület helyett új esőbeállót épített. A megállóhelyen azonban sem parkoló, sem kerékpártároló, sem autóbuszmegálló nincs.

Az állomáson javasolható a széles, magasperon építése, valamint kerékpártároló létesítése.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

A városban a mezővárosi hagyományok és a kerékpározás szempontjából kedvező síkvidéki terepadottságoknak köszönhetően számottevő kerékpáros forgalom tapasztalható. A városközpontban található, forgalomvonzó létesítményeket sokan kerékpárral közelítik meg.

A településen körülbelül 3,5 km kerékpárút található. A Polgári út – Vasvári Pál u. – Kossuth Lajos utca útvonalon az Adria utcától a Városháza tér parkjáig irányhelyes kerékpársáv, onnan az Arany János utcáig elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút, az Arany János utcától a Kabay János utcáig pedig önálló, gyalogos forgalomtól elválasztott kerékpárút kapott helyet. A Petőfi utcán a Kabay János utcától a Vörösvári utcáig, illetve a Vörösvári utcán a temetőig elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút vezet. Így a 36. sz. főút belterületi szakaszán majdnem végig megvalósul a kerékpáros forgalom gépjárművektől való elválasztása.

A fentiekén kívül a Városháza téren, illetve a Bajcsy-Zsilinszky utca elején, a Kossuth Lajos utca és a Bethlen utca között található egy rövid, elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút. A strandhoz vezető Fürdősor és Nyárfa utca, az Adria és Jázmin utca között is található gyalog- és kerékpárút. Műszaki állapotuk végig jó. Problémaként merül fel ugyanakkor a járdák részleges hiánya az érintett szakaszokon, így a gyalogosforgalom és a kerékpáros forgalom elválasztása nem mindenhol tud megvalósulni, amely pedig korszerűtlen megoldás.

A kerékpáros célpontok többsége ellátott kerékpártárolóval, melyek a lakossági igényt kielégítik.

Településrendezési terven szerepelnek a meglévő és a tervezett kerékpárutak.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

Tiszavasváriban a kiépített belterületi járdák hossza kb. 66,9 km, így a járdahálózat kiépítettsége magas, a lakott területek utcáinak nagy része rendelkezik szilárd burkolattal és legalább egyoldali járdaival.

Ugyanakkor a belvárosi, folyamatosan fejlődő területek és a külsőbb városrészek kiépítettség szempontjából eltérőek, utóbbiakon a járdák kiépítettsége és színvonala (műszaki jellemzői, állapota, vagy éppen megléte) vegyes képet mutat.

A gyalogos közlekedés számára a vasútvonal keresztezése annak perifériális elhelyezkedése miatt nem komoly akadályképző elem. Az átkelési lehetőségek változatos kialakításúak, labirintkorlát kialakítására a gyalogosok számára nem minden kereszteződésnél került sor.

A településen járdaszigetek kialakítása nem jellemző, gyalogátkelőhelyek is elsősorban a belvárosban segítik a közlekedést. A Kossuth Lajos utcának a Somogyi Béla és a Kabay János utcák csatlakozásai közötti szakaszán, a gyalogosok átkelésének segítése céljából jelzőlámpa került kihelyezésre.

A belváros területén gyalogos terek vannak kialakítva a Városháza téren, a református templom előtt, illetve az Bajcsy-Zsilinszky úton a Találkozások háza előtti területen. A belváros területén csak gyalogos- illetve kerékpáros forgalom számára kijelölt sétányok kerültek kialakításra a református templom előtti területen, a Garami Ernő utca és a Kálvin utca között.

A jelentősebb, gyalogosforgalmat vonzó létesítmények, utcák a következők:

- Polgármesteri hivatal és környéke
- Városháza tér
- Találkozások háza
- Kossuth Lajos utca (üzletek)
- Református templom

A legjelentősebb városi sűrűsödési hely a városközpontban, a Városháza tér közelében helyezkedik el, itt található a polgármesteri hivatal, az üzletek, továbbá a szabadidős és kulturális létesítmények többsége, valamint az iskolák egy része és a református templom. A Városháza tér közelében, a Vasvári Pál utca és a Kossuth Lajos utca mentén találhatóak a jelentősebb szupermarketek, amelyek szintén komoly gyalogosvonzó létesítmények. Egy kisebb, de jelentős sűrűsödési hely található Kossuth Lajos u. – Kabay János u. csomópont környékén, ahol elsősorban iskolák találhatóak, továbbá a turisztikai szempontból fontos Dessewffy-kastély. A városközponttól távolabb helyezkedik el a vasútállomás, a gyógyfürdő, továbbá több iskola, amelyek lokálisan nagyobb gyalogosforgalmat vonzanak.

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. Fontos Nyíregyháza és az M3 autópálya közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közötti közlekedésében erősen érvényesül a 36. sz. főút tranzitforgalma és elvágó hatása, ezenfelül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad a településen, ugyanakkor az ipari területek - szerencsés elhelyezkedésüknek köszönhetően - nem terhelik jelentős teherforgalommal a belvárost. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés megfelelő, a menetrendszerinti autóbuszok jó kapcsolatot biztosítanak a környező településekkel, a vasúti szolgáltatás színvonala azonban alacsony. Helyi tömegközlekedés nincs. A kerékpárút hálózat kiterjedt, de mind a belterületen a legfontosabb közutak mentén, mind a külterületeken a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából, fejlesztésre szorul.

1.16 KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG

A településen található közműszolgáltatókat az alábbi táblázat foglalja össze.

34. táblázat: Közmű szolgáltatók

Szolgáltatás	Szolgáltató megnevezése, címe
Vízi közművek (vízellátás, szennyvízcsatornázás)	Északmagyarországi Regionális Vízművek ZRt. (ÉRV Zrt.) 3700 Kazincbarcika, Tardonai út 1.
Gázellátás	MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. – Tiszavasvári fiókiroda 4440 Tiszavasvári, Kossuth Lajos utca 23. ELMŰ-ÉMÁSZ Energiakereskedő Kft.

Szolgáltatás	Szolgáltató megnevezése, címe
	1132 Budapest, Váci út 72-74.
	OPUS TIGÁZ Zrt. 4200 Hajdúszoboszló, Rákóczi út 184.
Elektromos energiaellátás	E-on Ügyfélszolgálati Iroda 4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.
	OPUS TITÁSZ Zrt. 4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 53.
Hírközlés, távközlés	Magyar Telekom Nyrt. 1097 Budapest, Könyves Kálmán krt. 36.
	Kalásznét Kábel Tv Kft. 1133 Budapest, Hegedűs Gyula utca 83-87.
	Vodafone Magyarország Zrt. 1112 Budapest, Boldizsár utca 2.
	Yettel Magyarország Zrt. 2045 Törökbálint, Pannon út 1.
	DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. 1134 Budapest, Váci út 35.
Kommunális hulladékgyűjtés	Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság 1036 Budapest, Lajos u. 103.
	ÉAK Nonprofit Kft. 4400 Nyíregyháza, Bokréta utca 22.

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.16.1 Vízi-közművek

A hazai vízi-közmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis védelem szempontjaira is tekintettel, valamint a megújult szabályozásoknak megfelelő vízi közmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

Tiszavasvári területén a Hajdúkerületi és Bihari Vízi Közmű Szolgáltató Zrt. végezte a vízellátási és csatornázási feladatokat. Azonban szolgáltatói engedélyét a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) 2021.12. 31. napjával visszavonta. 2022. január 1-től a Nyírségvíz Zrt. szolgáltató Tiszavasvári területén, 2023-ról az ÉRV Zrt. került kijelölésre szolgáltatóként.

123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvíz-minőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló, igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, ott védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Védőidom, védőterület minden más esetben is kijelölhető.

A vízműtelep a város belterületén található (Tiszavasvári, Bajcsy Zsilinszky utca 59.), beépített napi kapacitása 6600 m³/nap, az ellátott települések pedig Tiszavasvári és Szorgalmatos.

Tiszavasvári vízbázisának adatai:

- Neve: Tiszavasvári Vízmű
- Üzemeltető: ÉRV Zrt.
- Típusa: R Q4 lv6

- Vízmű engedélyezett kapacitása: 4000 m³/d
- A vízbázis sérülékeny
- Súlyponti koordinátái: Y= 822940 m; X= 294439 m
- Domináns alegység: 2-17 Hortobágy-Berettyó

37. térkép: Tiszavasvári vízmű 50 éves elérési idejű védőidom felszíni vetülete

Forrás: http://www.tivizig.hu/uzemelo_vizbazisok#tiszavasvari

A területen érintett felszín alatti víztestek²⁴:

- 1) sekély porózus talajvíz test:
 - sp. 2.6.1 talajvíz test: Nyírség déli rész, Hajdúság. Mennyiségi állapota gyenge. Oka szárazföldi és vizes FAVÖKO (felszín alatti víztől függő ökoszisztéma; kémiai állapota jó).
 - sp. 2.6.2 talajvíz test: Hortobágy, Nagykunság, Bihar északi rész. Mennyiségi állapota gyenge, okai tartós vízszintsüllyedés, szárazföldi FAVÖKO (felszín alatti víztől függő ökoszisztéma)
- 2) porózus rétegvíz test:
 - p. 2.6.1 rétegvíz test: Nyírség déli rész, Hajdúság, Mennyiségi és kémiai állapota is jó.
 - p. 2.6.2 rétegvíz test: Hortobágy, Nagykunság, Bihar északi rész. Mennyiségi állapota gyenge a túlzott vízkivételek miatt, kémiai állapota jó.
- 3) porózus termásvíz test:
 - pt. 2.4 termásvíz test: Északkelet-Alföld. Mennyiségi és kémiai állapota is jó.

A város vízműtelepén 5 darab víztermelő kút került megfúrásra, ebből 3 darab üzemel.

Tiszavasvári ivóvízellátása felszín alatti vizekből történik. A mélyfúrású kutakból bűvárszivattyúval kitermelt ivóvizet a határérték fölötti ammónium-, vas- és mangántartalma miatt a felhasználás előtt tisztítani kell. A vízkezelés a vízmű telepen (Tiszavasvári, Bajcsy Zsilinszky utca 59.) történik.

A vízkezelés művei:

- Szűrőterem,
- Klórgáz adagoló helyiség,
- Tisztavíz-tároló medencék.

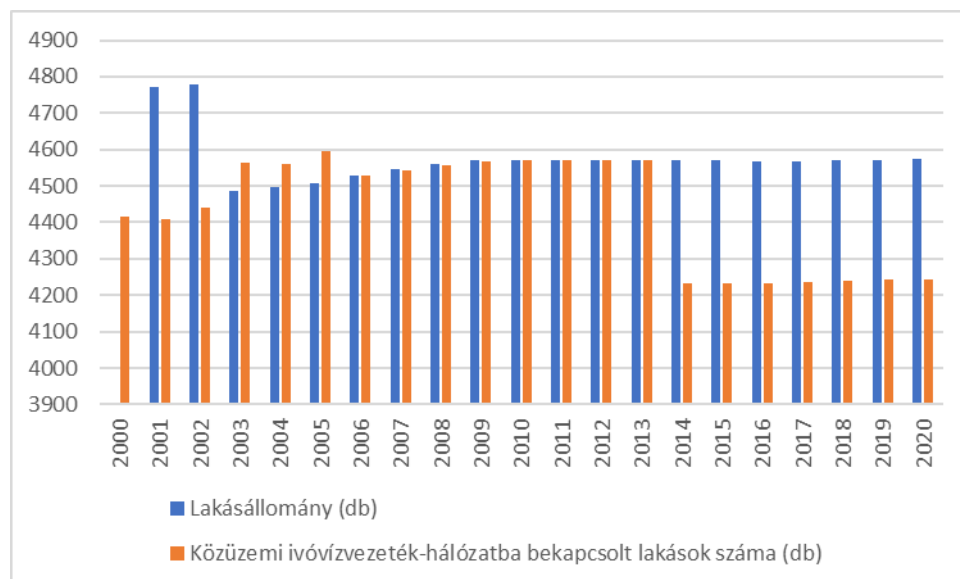
A vízmű telepen 700 m³ térszíni tározó (1 db 400 m³ és 2 db 150 m³) kapacitás került kialakításra, melyből jelenleg a 400 m³-es nagy tározó nem üzemel, tartalék tározóként használják. A 300 m³-es tározó iker elrendezésű, 150-

²⁴ Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján

150 m³-es tározó, mely külön-külön is üzemeltethető. A tisztított víz felső beömléssel kerül a tározókba, biztosítva a még visszamaradt metán gáz eltávozását. A tározók természetes és mesterséges szellőztetéssel vannak ellátva. Minden medence vízszintjelzővel, túlfolyó és leürítő vezetékkel van felszerelve.

A vízmű rendszer 200 m³-es hidroglobusz magas tározója a hidraulikai szempontokat figyelembe véve, a város súlypontjában, a Gépállomás utca mentén került felépítésre. A hidroglobusz feltöltését a vízmű telep hálózati szivattyúi végzik.

37. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db, 2000-2020)

Forrás: KSH

Tiszavasváriban 2001-ben és 2002-ben a bekötött lakások számának aránya még 92%-os volt, de 2006-tól 2013-ig közel 100% volt. 2014-ben ismét visszaesett 92%-ra a ivóvízvezeték-hálózatra bekapcsolt lakások aránya, mely a tartozás miatti kikötésekre vezethető vissza. Egyedül Józsefháza elkülönült belterületi településrészen nem került kiépítésre az ivóvízhálózat.

Tiszavasváriban a vízellátó hálózat körvezetékes formában, DN 80, DN 100, DN 150, DN 200 mm-es átmérővel, azbesztcement és KM-PVC csövekből épült ki. Az azbesztcement anyagú csövek kora 40 év felett van, amely előrevetíti cseréjüket.

A város legnagyobb ipari üzeme az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., mely külön vízbázissal, víztározóval és hálózattal rendelkezik.

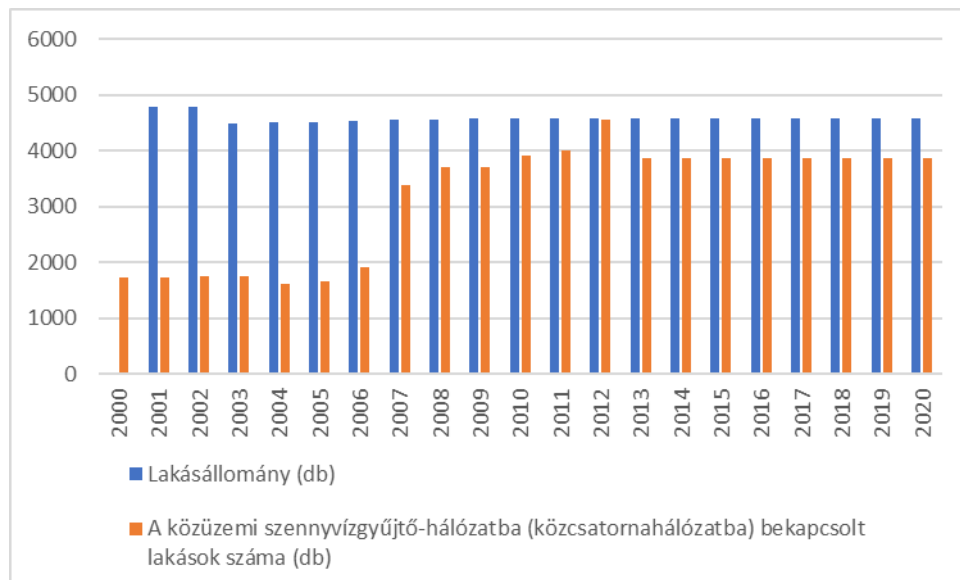
A város belterületén található egy hévízkút, melynek hasznosítása a termálfürdő korszerűsítésével megtörtént (Gyógyvizes kút – Tiszavasvári K-78 OKK (külső – fürdési célú felhasználásra, engedély szám: 63-1/OTH/2010). A kút 1075 m-ről termel vizet, a talphőmérséklete 88°C, a kifolyó víz hőmérséklete, 67°C és mintegy 4400 mg/l K+ és Na+ iont, valamint 6500 mg/l Cl-t tartalmaz, vagyis nagyon sós. A kút nem miocén rétegből, hanem felsőpannon-kori homokból termel. A termálvízhasználat kapcsán a sós használt vizek elhelyezése problémás.

Tiszavasváriban az ÉRV Zrt. végzi a csatornázási szolgáltatást. A településhez tartozó szennyvíztisztító telep kapacitása 1500 m³/nap, a telep Tiszavasvári és Szorgalmatos összegyűjtött szennyvizét fogadja. Az ellátott népesség 13205 fő, a csatornahálózat teljes hossza pedig 100,5 km.

Tiszavasváriban a szennyvízcsatorna rendszer részben gravitációs, részben nyomás alatti rendszerű. A szennyvízelvezetési rendszer létesítmény jegyzéke a következő²⁵:

- NA 200 KG PVC gerinccsatorna: 32.597,30 fm
- DN 50 KPE nyomócső: 4.002,30 fm
- DN 63 KPE nyomócső: 12.062,70 fm
- DN 90 KPE nyomócső: 3.260,50 fm
- DN 110 KPE nyomócső: 1.438,30 fm
- NA 150 KG PVC bekötőcsatorna: 14.616,30 fm
- Házi átemelő: 661 db
- Tisztító akna: 626 db
- Tisztító idom: 519 db
- Átemelő: 17 db

38. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db, 2000-2020)

Forrás: KSH

A településen a 2001 és 2005 között a szennyvízcsatornára kötött lakások aránya a teljes lakások számához viszonyítva kb. 36% körül mozgott, 2006-tól viszont folyamatosan emelkedett, így az arány 2012-ben már elérte a 99%-ot. Ezt követően azonban visszaesett 85%-os rákötési arányra, mely a tartozás miatti kikötésekre vezethető vissza.

A város szennyvizét feldolgozó tisztítótelep kapacitása 1910 m³/nap, 12979 LE, a tisztított szennyvíz mennyisége 369 ezer m³/év. Az alkalmazott tisztítási technológia mechanikai és biológiai, amely nitrogén és foszfor eltávolítási fokozatot is tartalmaz.

A szennyvíztisztító telep műtárgyai berendezései a következők:

- Gépi rács (meglévő kezelő épület födémére szerelve)
 - 1 db MULTIPROJEKT MP- 417/06 gépi rács
- Homokfogó
 - 1 db KO anyagú tangenciális homokfogó
 - 1 db MULTIPROJEKT MTHK-1.0 tip. homokkihordóval

²⁵ A Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 955/40/2008 számú határozatával módosított Ht. 385/69/1997 számú vízjogi üzemeltetési engedélye alapján.

- Tömbösített műtárgy elemei
 - 1 db anoxikus medence (denitrifikáló) vasbeton V=182 m³
 - 2 db levegőztető medence vasbeton V=405 ill. 766 m³
 - 1 db utóülepítő medence vasbeton V=396 m³
- Átemelő aknák
 - 2 db Flygt CP 3102.181 búvárszivattyú
- Komposztáló telep (18x40 m-es érlelőhely)
 - 1 db JCB prizmázó gép
 - 1 db JCB kotró gép

A csatornahálózaton összegyűjtött szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiailag bontható szerves anyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sókat, fémeket, esetenként toxikus vagy hormonháztartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak. A szerves- és tápanyagok vonatkozásában a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbevezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a terhelés nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A kommunális szennyvizek kibocsátása a Tiszavasvári Szennyvíztisztító Telepen történt tisztítást követően a Paulaligeti-csatorna befogadóba történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása jelentősként lett jelölve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A bevezetés koordinátái: Y= 822484 m; X= 290226 m.

A város legnagyobb gyára az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., amelynek központi telephelyén évente 981400 m³ szennyvíz keletkezik. A szennyvizek tisztítása és a befogadóba való bevezetése külön történik a városi tisztított szennyvíztől. A tisztított ipari szennyvíz befogadója a Hortobágy-főcsatorna, a bevezetés a 89,8 fkm-nél történik. A szennyvíznek a befogadóra gyakorolt hatása „nem ismertként” van megnevezve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A kibocsátási pont: Y= 821634; X= 289779 (TESZIR adat).

A termálvíz, fürdővíz szintén a Hortobágy befogadóba kerül bevezetésre a kibocsátó pontról. A kibocsátott szennyvíz mennyisége mintegy 47 ezer m³/év, hatása a befogadóra nem ismert.

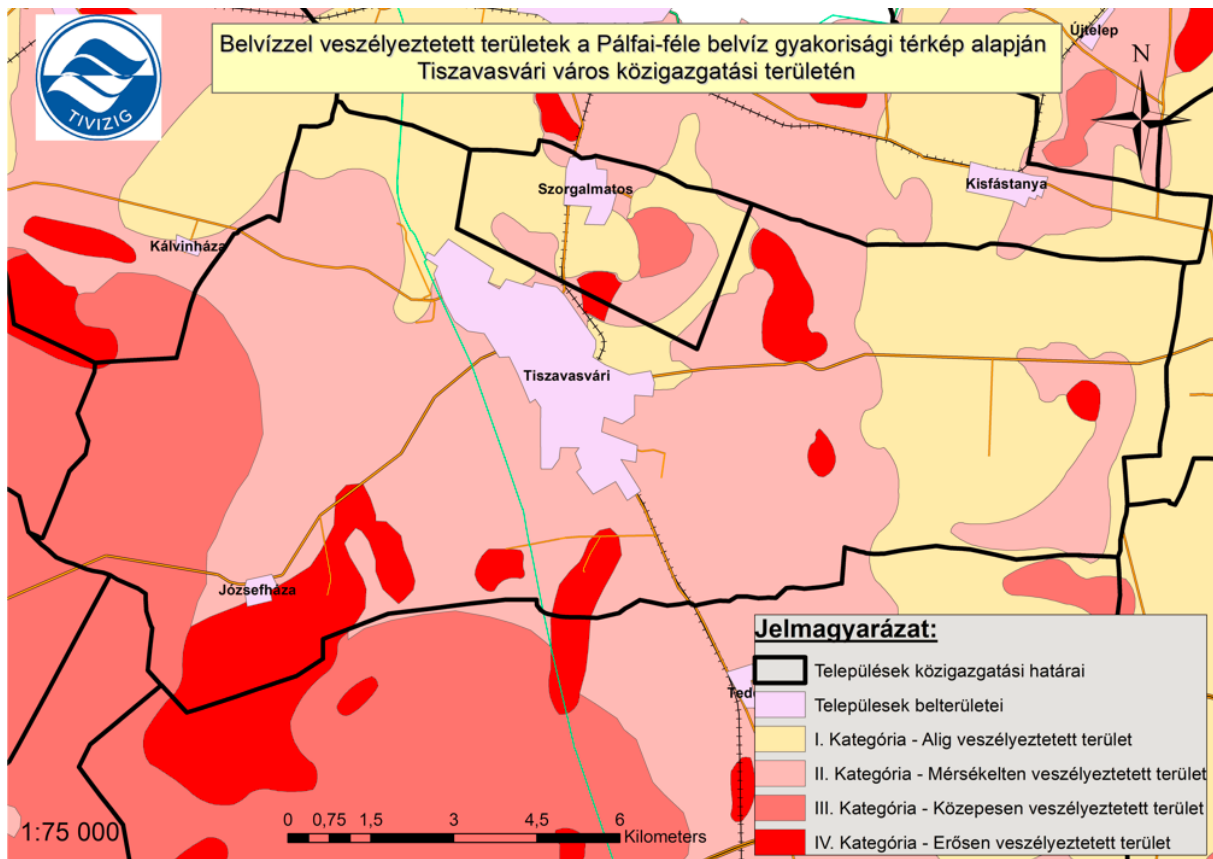
A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat, és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, és ennek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízvezető árkok kialakítása javasolt.

A Tiszavasvári csapadékvíz-elvezető rendszert nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízvezetését nem mindig tudja biztosítani. A csapadékvíz befogadója a Hortobágy-csatorna, valamint a Kincses csatorna.

A Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettség térkép alapján Tiszavasvári közigazgatási területe jellemzően belvízzel nem, vagy alig (I. kat.) és mérsékelten (II. kat.) veszélyeztetettek, de elszórtan találhatóak közepesen veszélyeztetett (III. kat.), illetve erősen veszélyeztetett (IV. kat.) területek is.

38. térkép: A település belvíz veszélyeztetettsége

Forrás: TIVIZIG

A TIVIZIG által megállapított belvív-veszélyeztetettségi besorolás alapján Tiszavasvári belterület közepesen veszélyeztetett kategóriába tartozik.

A település számos pontján található belvízzel fenyegetett területek rendezésre kerültek. Tiszavasvári város rendelkezik vízkár-elhárítási tervvel.

A korábban belvízzel fenyegetett területek közül egy terület maradt még ki a rendezésből:

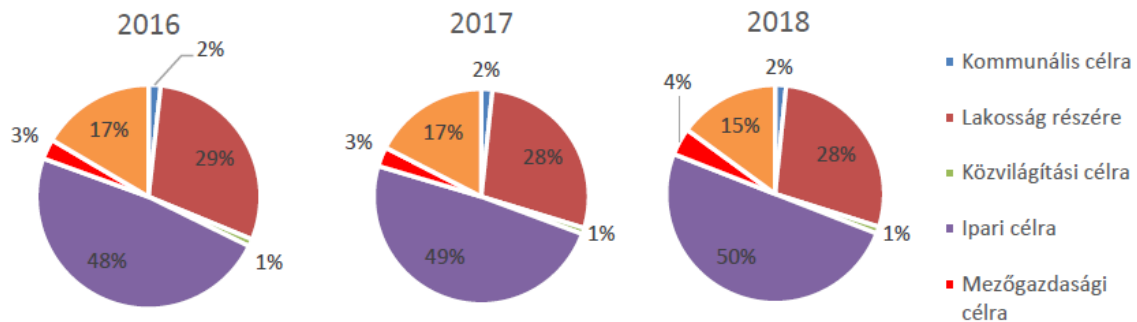
- Belső-Szentmihály (BSZ)
- Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület

1.16.2 Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás

Tiszavasvári település villamosenergia-ellátását az E-ON Tiszántúli Igazgatósága (2021. szeptember 1-től az OPUS TITÁSZ Zrt. az elosztói engedélyes) biztosítja. A villamosenergia-hálózat a település teljes területén kiépített (már a nyolcvanas évek óta). A város egész területén légvezetékes rendszer található, helyenként beton és fa oszlopokkal. A kiefeszített hálózat teljes hossza 88,6 km (2020).

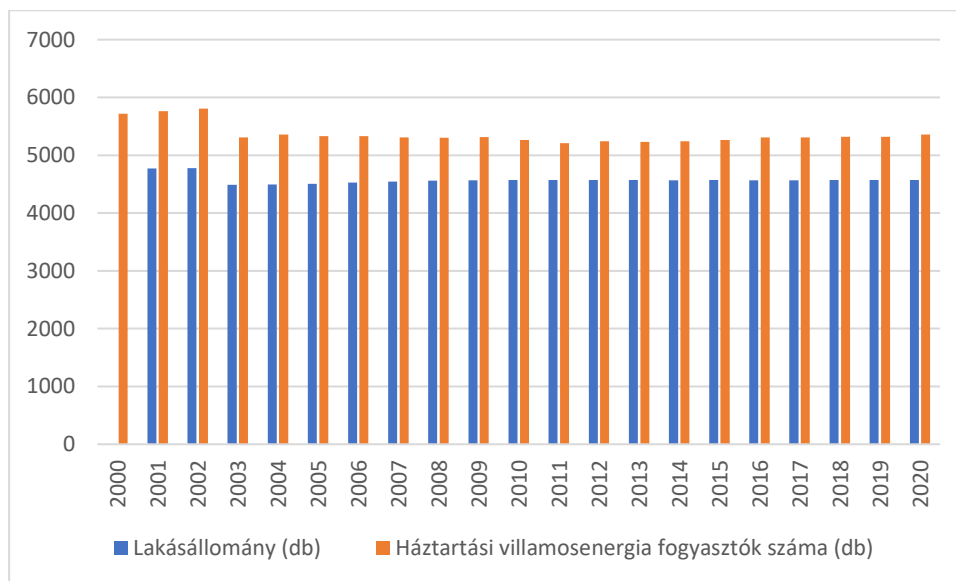
39. ábra: Tiszavasvári villamosenergia fogyasztásának megoszlása szektoronként éves bontásban (% , 2016-2018)

Forrás: Tiszavasvári Város Klímastratégiája 2020-2050 közötti időszakra

A villamosenergia-felhasználás összességében növekvő tendenciát mutat. A növekedés mértéke 2018-ra a 2016-os évhez képest 4,2 %-os. A növekedés tendenciája az iparban +8,0 %, a mezőgazdaságban pedig 45,5%. A szektorok közül a legnagyobb fogyasztónak az ipar számít, a felhasznált villamosenergia felét ez a terület használja fel.

40. ábra: Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db, 2000-2020)

Forrás: KSH

A településen a fogyasztók számában a vizsgált időszakban lényeges változás nem történt, a 2003-2004 közötti csökkenést Szorgalmatos függetlenné válása okozta.

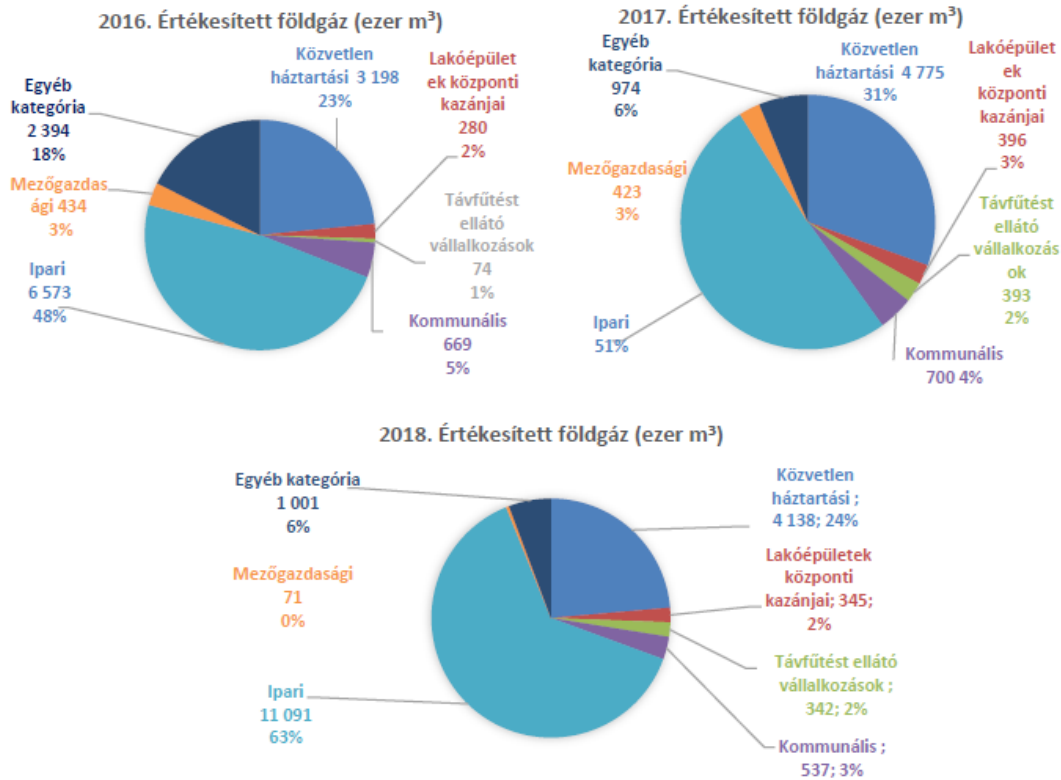
2015-ben került megépítésre Tiszavasvári déli külterületén a Ferment Hungary Kft. beruházásában egy biogáz üzem. A mintegy 2 milliárd Ft-os bekerülési költséggel megvalósuló, 1.487 kW beépített villamos teljesítményű erőmű évente 12 000 t szarvasmarha almos trágyát, 10 000 t csirketrágyát és 20 000 t kukoricaszárat és silót hasznosít. A keletkezett biogáz blokkfűtőműves erőműben hasznosul. A villamos energiatermelés - illeszkedve a napszaki magyarországi fogyasztáshoz - csúcsidőszakban és völgyidőszakban történik. A termelt hőt a közeli állattartó telepnek értékesítik. A technológiai folyamat végén mintegy 26 000 tonna biotrágya keletkezik évente, mely a környező mezőgazdasági területeken hasznosul. A beruházás évi kb. 10 000 tonna üvegházhatású gáz kibocsátás-csökkentést eredményez.

A település gázszolgáltatója MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.

A földgázelosztási tevékenység alapvető rendeltetése a vezetékes földgáz eljuttatása a gázhálózatok betáplálási (forrás-) pontjától a gázfelhasználók telekhatáráig, vagy ennek megfelelő más birtokhatár pontig. A tevékenység magába foglalja a gázigénylők tájékoztatásától a gázfogyasztói rendszerek üzembe helyezéséig tartó valamennyi műszaki, gazdasági és jogi folyamatot.

A város legnagyobb részén elérhető a gázellátás, kivéve az Üdülőterületet és Józsefháza elkülönült belterületét. A településen az elosztó gázvezeték hálózat hossza összesen 87,6 km (2020). A település gázellátását a Tiszavasvári gázátadó állomás biztosítja, amely évente 34,40 MJ/m³ átlagos fűtőértéket szolgáltat.

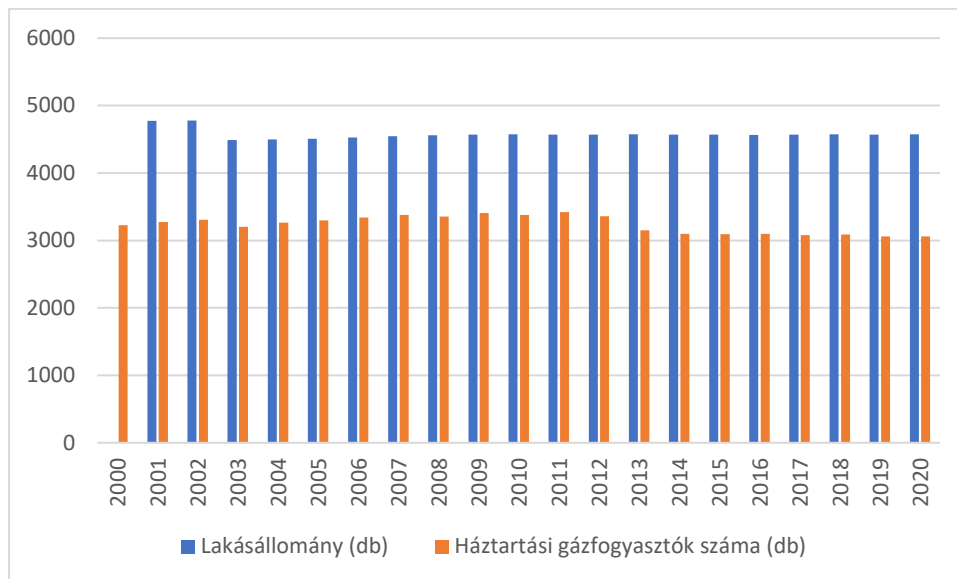
41. ábra: Szektoronkénti földgáz felhasználás Tiszavasváriban (% , 2016-2018)

Forrás: Tiszavasvári Város Klímastratégiája 2020-2050 közötti időszakra

Az értékesített földgáz mennyisége szintén emelkedik. Legnagyobb felhasználó itt is az ipar, 2018-ban a földgáz harmadát számukra értékesítették.

42. ábra: Háztartási gázfogyasztók száma (db, 2000-2020)

Forrás: KSH

A településen a gázfogyasztók száma 2011-ig nőtt, majd azt követően 2020-ra mintegy 10,5%-os csökkenés volt tapasztalható.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A napfénytartalommal kapcsolatos vizsgálatok, mérések külön Tiszavasvári vonatkozásában nem, csak a megyére készültek, így rendelkezésre állnak a napfénytartamnak az 1958-1982. közötti 25 év havi összegeire és az évi összegre megszerkesztett magyarországi átlagok térképei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére vonatkoztatva. E térképeket összehasonlítva a magyarországi átlagok térképével (Major et.al., 1985.) megállapítható, hogy a megyében a napsütéses órák száma átlag körüli, illetve annál valamivel kevesebb. Vármegyei viszonylatban részletesebb elemzésre a napfénytartam-mérő állomások korlátozott száma (Kisvárdra, Nyíregyháza), s a korlátozott adatbázis (csupán néhány éves mérési időszak, s azon belül is megszakított periódusok) miatt sajnos nincs mód.

Térképezve a napsütéses órák havi összegeit, Nyíregyházán a legutolsó teljes mérési sorozatú évre, 1992-re megállapítható, hogy bár aszályos esztendő volt hazánkban, és így a napfénytartam is magasabb volt az átlagosnál - e szélső időjárású évben Szabolcs-Szatmár-Bereg napfényviszonyai megfeleltek hazánk legnapfényesebb régiójának, a Közép- és Alsó-Tisza vidék átlagos értékeinek minden egyes hónapban, csupán október-november volt a kivétel. Az egyes órák közötti napfénytartam értékeinek hiányában részletesebb elemzést nem lehetett végezni. A napenergiával kapcsolatos fenti ismertetés nagyrészt Tiszavasvárra is érvényesnek tekinthető.

A vármegye mezőgazdasági művelés alatt álló területéből a szántóterület kb. 307 000 hektár. A mezőgazdasági termelés ágazati megoszlása változatos, hiszen a zömében csak tömegtakarmány termesztésére alkalmas területeken az állattenyésztés került előtérbe, míg az átlagos vagy annál jobb termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken (így Tiszavasvári esetében is) a fő profil a növénytermesztés. A kalászos gabonafélék, a kukorica, burgonya mellett jelentős szerepe van a takarmánytermesztésnek, valamint az olajos növények termesztésének.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye földrajzi felépítése és vízföldtani adottságai alapján geotermikus energia feltárára különösen kedvezőnek mondható a megyében a Tiszavasvári-Nagyhalász- Kisvárdra-Fehérgyarmat-Nagyecsed-Nagykálló által bezárt területen - belül. Tiszavasváriban a geotermikus energia felhasználás 2011-ben megkezdődött.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az elmúlt években Tiszavasvári Város Önkormányzata számos energiahatékonysági beruházást valósított meg intézményeiben.

A polgármesteri hivatal épületén 2011-2012-ben polikristályos napelemes rendszer került kialakításra, amely évente 46 000 kW energia termelésére alkalmas. A rendszer alkalmas az E-ON rendszerbe történő visszatáplálásra. A 85%-os támogatással megvalósult beruházás saját ereje így mintegy 4 év alatt megtérül az Önkormányzatnak. 2015-ben az önkormányzat újabb épületek (Művelődési Ház és könyvtár, Tiszavasvári Szociális és Gyermekegészségügyi Szolgálat, Bölcsőde) napelemes rendszerének kialakítására 42,6 mFt támogatást nyert.

2017-2018-ban napelemes rendszer létesült a Térségi Szolgáltató Ház és az Általános Iskola épületein, illetve talajszondás hőszivattyús rendszer napelemmel a Városi Kincstár, az Általános Iskola, a Fülemlüle Óvoda, a Hankó László Zenei Alapfokú Művészeti Iskola épületein összesen 214 mft értékben. Megtörtént a Gimnázium nyílászáróinak cseréje, illetve síkkollektorok telepítése. A Minimanó és a Varázscseruza Óvodában napelemes és napkollektoros rendszer kiépítése, az épület teljes körű hőszigetelése, nyílászárók cseréje, fűtési rendszer korszerűsítése.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

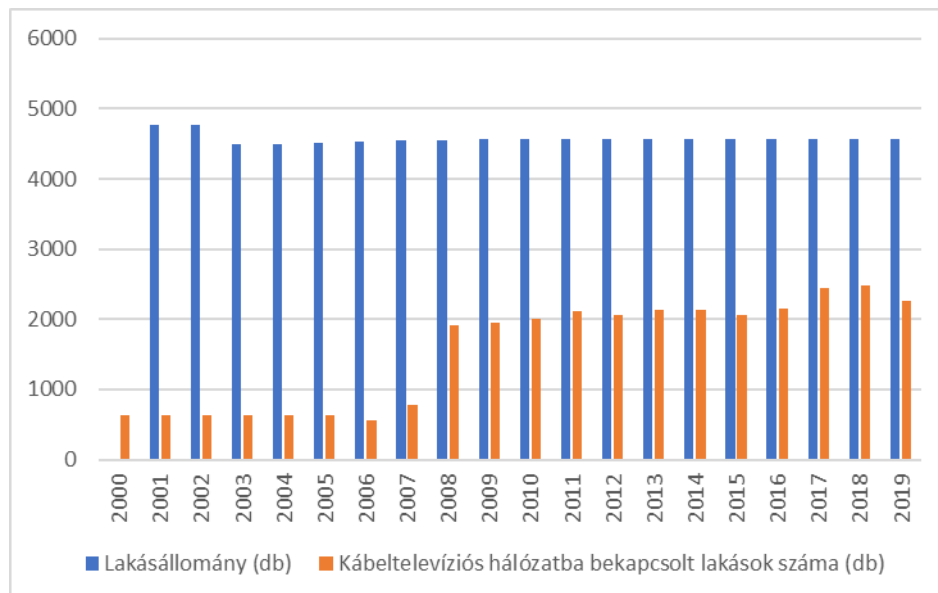
Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

Tiszavasvári esetében a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelműen növekvő tendencia figyelhető meg. A legutolsó adat szerint a teljes lakásállományhoz viszonyítva közel 50 %-os a hálózatba bekapcsolt lakások aránya.

43. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db, 2000-2019)

Forrás: KSH

1.17 TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM²⁶

1.17.1 Talaj

A tervezési területek geológiai adottságai, a meglévő és kialakult talajállapotok, a talajhasználat a terv időszakában, érdemben nem változtak. A módosítások a talajösszetételt, annak mechanikáját természetesen nem érintik. A talajhasználat és a talaj-igénybevétel a módosítás jellegéből adódóan szintén nem változik. Az, hogy a módosítás kapcsán fejlődő terület ne okozzon talajterhelést, degradációt, részben az infrastruktúra-fejlesztés (az új beépítésre szánt területek közművesítése, hulladékgazdálkodás), másrészt a területfelhasználási jellegnek megfelelő rendeltetészerű és kímélő használat a feltétele.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1. Felszíni vizek

Tiszavasvári és környékének területe a Hortobágy-Berettyó vízfolyás vízgyűjtőjéhez tartozik (2-17 Hortobágy-Berettyó nevű alegység).

Tiszavasvári közigazgatási területének nyugati része az 50. sz. Nyugati-főcsatorna menti belvízrendszeren belül az 50.a Királyéri belvízöblözetben, a többi része a 49. sz. Hortobágyi belvízrendszeren belül a 49.a Hortobágy közvetlen belvízöblözetben helyezkedik el.

A település közigazgatási területén lévő TIVIZIG kezelésű vízrendezési és vízhasznosítású létesítmények:

■ Belvizes és öntöző csatornák:

- Keleti-főcsatorna
- Nyugati-főcsatorna
- Keleti-Nyugati összekötőcsatorna
- N-I. öntöző csatorna
- N-III. öntöző csatorna
- K-I. öntöző főcsatorna
- Hortobágy-Felső-csatorna
- Hortobágy-főcsatorna
- Forgácsháti-főcsatorna
- Király-ér
- Borockás-Borzik-csatorna
- Dankó-Laposháti-csatorna
- Kapsa-Kálvinházi-csatorna
- Nyickiréti-csatorna
- Rázomi-övcatorna

■ Tavak, tározók:

- Losonczy és Losonczy Kft halastava (2695/18/2008. sz. vízikönyv szám: V/304)
- Alkaloida „LOMBIK” Horgász Egyesület halastava (Ht. 958/07/1990, vízikönyv szám: VI/615)
- Munka Mezőgazdasági Szövetkezet halastavai (Ht. 174-2/1/1986, vízikönyv szám: V/209, Ht. 167-2/1/1986, vízikönyv szám: V/212)
- Szabolcsi Halászati Kft. Józsefházi halastó (Ht. 448-1/1/1986, vízikönyv szám: V/293)

²⁶ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: www.fetivizig.hu/hun/belvizvedelmi-rendszer; www.terport.hu

Tiszavasvári területén TIVIZIG kezelésében lévő belvíztározó nem található. Az 1,3 millió m³-es Fehérsziki tározó a Királyéri VGT kezelésében van. A Kormány a 1214/2022. (IV.28.) Korm. határozattal fogadta el a Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervét (VGT3).

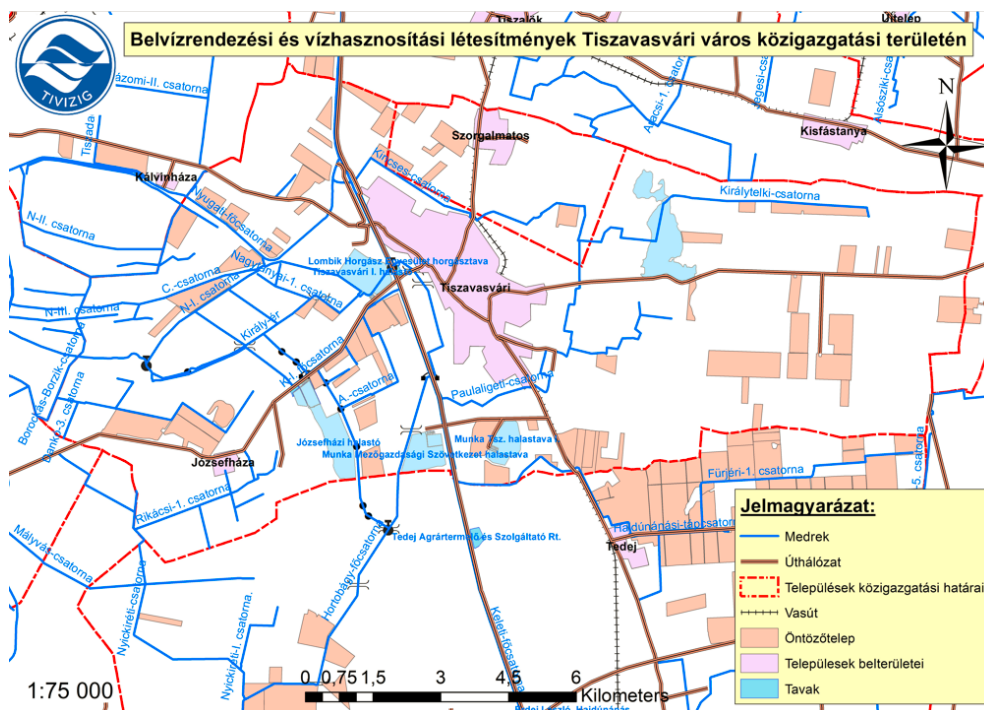
35. táblázat: Víztestek minősítése

Víztest név	Víztest kategóriája	Víztest ökológiai állapota					Víztest állapota
		Biológiai elemek szerinti állapot	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai minősítés	Kémiai állapot	Integrált állapot
Hortobágy-főcsatorna	erősen módosított	mérsékelt	mérsékelt	rossz	mérsékelt	nem jó	mérsékelt
Keleti-főcsatorna dél	mesterséges	mérsékelt	kiváló	jó	mérsékelt	nem jó	mérsékelt
Keleti-főcsatorna észak	mesterséges	jó	kiváló	jó	jó	nem jó	mérsékelt
Király-ér felső	erősen módosított	gyenge	jó	kiváló	gyenge	nem jó	gyenge
Nyugati-főcsatorna	mesterséges	mérsékelt	jó	jó	mérsékelt	jó	mérsékelt
Vidi-ér	erősen módosított	gyenge	mérsékelt	mérsékelt	gyenge	nem jó	gyenge

Forrás: TIVIZIG

Tiszavasvári közigazgatási területén 2021. évben 39 db érvényes vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező öntözőtelepet tartottak nyilván, ami ~1300 ha területet érint.

39. térkép: Belvízrendezési és vízhasznosítási létesítmények Tiszavasvári város közigazgatási területén

Forrás: TIVIZIG

Magyarország közel 45000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyezteteti számottevő mértékben a belvíz. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá.

A belvízmentes vagy belvízzel alig veszélyeztetett terület 18 000 km²-t tesz ki, ami a teljes síkvidéki terület 40%-át jelenti. Ez a zóna lényegében a hátsági jellegű területeket fedi le, legnagyobb kiterjedésben a Duna- Tisza közén és a Nyírségben, de jelentős kiterjedésű a Békés-Csanádi löszháton is. Az itt felsorolt térségekben foltszerűen erősebben veszélyeztetett területeket is találunk.

A város belterületén 2012-2014-ben, majd 2017-2018-ban történt meg a csapadékvíz-elvezető rendszer részleges fejlesztése és bővítése.

2022-ben nagyobb volumenű belvíz elvezető felújítás történt, melynek során kotrások történtek és a csapadékvíz elvezetők tisztítása valósult meg.

1.17.2.2. Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz védelmével kapcsolatos szennyeződéserzékenységi besorolására az érvényes szabályozás a 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet és a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet. A védőidom területe „fokozottan érzékeny”, míg a terület többi része az „érzékeny” kategóriába tartozik.

A 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet alapján a közigazgatási terület részben nitrát érzékeny terület.

A felszín alatti vizek mennyisége a város környezetében változó. A dél nyugati területrészekben a magas talajvízszint a jellemző. A talajvíz mélysége ezeken a területeken 1-2 m, vagy annál magasabb is lehet, míg kelet felé haladva a talajvíz szintje egyre mélyebbre kerül és a településsel határos területeken a 8 m-es mélységet is eléri.

A Vízyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Tiszavasvári területe a Hortobágy felszín alatti víztesten található, és az erre a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

A Budapest Főváros Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi Osztály adatszolgáltatása alapján Tiszavasváriban természetes gyógytényező található: Gyógyvizes kút – Tiszavasvári K-78 OKK (külső – fürdősi célú felhasználásra, engedély szám: 63-1/OTH/2010, melyet a Szentmihály Gyógyfürdő hasznosít.

Tiszavasvári területén található vízbázisokat az [1.16.1](#) fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997, (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

1.17.3 Levegőminőség és védelme, Városi klíma

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Tiszavasvári nem szerepel a kiemelt települések között.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen.

Tiszavasvári hagyományosan jelentős iparral rendelkező település, amelyek között jelentős légszennyezéssel járó tevékenységet végző vállalkozások is találhatóak (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. – vegyipari tevékenység és hulladékégetés; Ecomissio Kft. – szilárd-hulladék égetése; Wienerberger Téglaiipari Kft. – téglagyár). Ezen kívül a

vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezhet.

Amíg a levegőszennyezés legfőbb forrása korábban a kommunális fűtés volt, a vezetékes gáz kiépülésével ez fokozatosan visszaszorul. A közlekedésből származó levegőszennyezés ugyanakkor egyre nagyobb terhelést jelent a fő-utak mentén lakó népesség számára. Különösen nagy és egyre növekvő mértékű szennyezés jellemzi a 36-os főút menti területeket. Jelentős porterhelés éri a várost az év nagy részében növénytakaró nélküli mezőgazdasági területek irányából. Különösen erős a porterhelés a tavaszi időszakban, amikor a szél már kevesebb csapadékkal párosul.

Tiszavasvári Város Önkormányzata 2020-ban dolgozta ki a „Tiszavasvári Város Klímastratégiája 2020-2050 közötti időszakra” című dokumentumot, melyben kiemelt szerepet kap a ÜHG kibocsátás csökkentése. A cél elérését egyrészt az épületek energiahatékonyságának további fokozásával, másrészt az ipari és a szállításból, közlekedésből származó ÜHG kibocsátás csökkentésével kívánják elérni.

Városi környezetben sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelők lehetnek az ott lakók számára. Az eltérés alapja sokrétű: adódik egyrészt az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (pl. aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.) E sok tényező együttesen jelentősen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai lehetnek:

- a város légtérében kialakult hőtöbblet (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

A változás mértéke általában a város méretével arányosan nő. A globális felmelegedés egyik következményeként várhatóan emelkedik a hőhullámok száma és intenzitása is, ami a sajátos városi jelenségekkel összeadódva a városlakók számára egyre kedvezőtlenebb életkörülményeket jelent – elsősorban a nyári időszakban. Ez városrendezési és -tervezési szempontból is új kihívást jelent, szükségszerűvé teszi azt, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldfelületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

Tiszavasváriban – a város mérete miatt – ezek a jelenségek csak korlátozottan és időszakosan (például a nyári hőhullámok idején) jelentkeznek, ettől függetlenül a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, valamint a zöldfelületi, a közút- és közműtervezés keretében ezek a problémák megfelelő eszközökkel megelőzhetők, illetve kezelhetők. Tiszavasvári esetében a településtörténeti előzmények többféleképpen hatnak a városi klímát befolyásoló településszerkezetre és közlekedésre: a település hagyományos beépítését a kétbaltelkes telekhasználat jellemezte, aminek köszönhetően még ma is –jelentős zöldterületek találhatóak a lakóterületek házsorai között. A városon áthaladó, jelentős forgalmú főút, és a déli oldalon kialakult, jelentős hagyományokkal rendelkező ipari terület ugyanakkor potenciálisan kedvezőtlen hatást gyakorolhat a levegő minőségére. A város környezete a klímaváltozás hatására – a természetközeli vizes élőhelyek jelenléte és a belvízi veszélyeztetettség miatt – az átlagosnál érzékenyebb.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

36. táblázat: Zajterhelési határértékek a zajtól védendő területeken

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (dB)	
		06-22 óra	22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, teleszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Forrás: 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet

A zaj és rezgésterhelés forrása elsősorban a közlekedés. A 36-os főút forgalmán túl jelentős terhelő tényező az átmenő teherforgalom.

Legnagyobb terhelése a 36-os főútnak van, de az M3-as autópálya Nyíregyházáig terjedő szakaszának átadása után a települést érintő átmenő forgalom jelentősen, mintegy 60%-kal csökkent, de a tehergépjárművekre vonatkozó útdíj-rendszer 2013-as bevezetése óta ismét megnövekedett. A várost elkerülő út kialakításával a bel-, és külterület távlati terheltsége remélhetőleg csökken majd.

1.17.5 Sugárzás védelem

Tiszavasváriban nagyfeszültségű távvezeték és mobiltelefon-torony csak lakott területtől távol található. Az új mobiltelefon-tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási/rendezési terv rögzíti.

Tiszavasvári a Paksi Atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás (óránkénti dózis, vagy dózisteljesítmény) értékét.

Tiszavasvári területén sugárzásmérő pont nem található.

1.17.6 Hulladékkezelés

Bár Tiszavasvári kommunális hulladékgazdálkodási rendszere 2014 előtt még elmaradt a törvényben előírt követelményektől, 2014. július 01-től új közszolgáltató látja el a hulladékgazdálkodási feladatokat, amely a lakosság és a vállalkozások körében is törekszik a közszolgáltatás minél szélesebb kiterjesztésére, a törvényi előírások maximális betartásával.

Ennek köszönhetően a szervezett hulladékgyűjtésben egyre több lakás vesz részt. Az üdülőterületen 2015. április 01-től bevezetésre került az egyéni hulladékgyűjtés, zsákos rendszerben, felváltva a korábban az önkormányzat által fizetett konténeres gyűjtést, így az üdülőtulajdonosok is bekapcsolódtak a közszolgáltatásba, ezzel is megfelelően a jogszabályi követelményeknek. A zsákos rendszer az átállás átmeneti időszakát követően, remélhetőleg beváltja a hozzá fűzött reményeket.

A kereskedelmi-, szolgáltató- és gazdálkodó egységeknek is egyre nagyobb százaléka kapcsolódik be a szervezett gyűjtésbe.

A keletkezett kommunális hulladékot a nyíregyházi kommunális hulladék lerakóhelyen helyezik el.

A hatályos hazai jogszabályoknak és az Európai Unió normáinak jelenleg megfelelő hulladékgazdálkodási tevékenység célja, hogy a begyűjtési közszolgáltatás minél előbb elérje a 100 százalékos lefedettséget.

A városban, legnagyobb mennyiségben az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területén keletkezik veszélyes hulladék, amit az üzem saját hulladékégetőjében ártalmatlanítanak. Az ártalmatlanító a város betegellátásában keletkező veszélyes hulladékot is fogadja, továbbá bérártalmatlanítást is vállal.

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az [1.16.1](#) fejezet tartalmazza.

A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap a telep komposztálójába, kerül, majd kommunális hulladéklerakó telepen kerül elhelyezésre.

A 2015 év végén átadott biogáz üzemben a város állattartó telepein keletkező almos- és hígtrágya jelentős része hasznosításra kerül. A keletkezett biogáz-blokkfűtőműves erőműben hasznosul. A villamos energiatermelés, illeszkedve a napszaki magyarországi fogyasztáshoz csúcsidőszakban és völgyidőszakban történik. A termelt hőt a közeli állattartó telepek értékesítik. A technológiai folyamat végén mintegy 26.000 tonna biotrágya keletkezik évente, mely a környező mezőgazdasági területeken hasznosul.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés, Ásványi nyersanyag lelőhely

A város iparterületei, ipari létesítményei jellemzően a város D-i külterületén, a mellékutak bevezető szakasza mentén találhatóak.

A településen engedélyezett szilárd-ásvány-kutatás nincs, a Bányafelügyelet²⁷ felszínmozgást nem tart nyilván. Bányászolgalmi joggal rendelkezik a MOL Nyrt. Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság, a MOL Petrolkémia Zrt. és a FGSZ Földgázszállító Zrt. a településen.

Tiszavasvári külterületén a 0194/9, 0198, 0201/13, 0201/14, 0201/15, 0201/16, 0201/17, 0273/1, 0273/3 és a 0273/4 hrsz-ú ingatlanokat érinti „Tiszavasvári I. - agyag” védnevű (kódszám: 160700001) bányatelek, mely szerepel az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban és bányászati jog jogosítottja a Wienerberger Téglaiipari Zrt. A bánya fedőszintje 97,80 m-en, feküszintje pedig 80,00 m-en van (Balti felett). A bányában blokktegla agyag kitermelése folyik, amelynek felhasználója a Wienerberger Téglaiipari Kft. helyi téglagyára.

A város D-i részén további két törölt, felhagyott bánya („Tiszavasvári II. homok” a 0243/6 és 0237 hrsz. ingatlanokon homokbánya, „Tiszavasvári III. – homok és agyag” a 0238/20 ingatlanon pedig homok és agyagbánya) helyezkedik el.

A város külterületén folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak.

1.17.8 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

- A város kommunális hulladékgyűjtő rendszere elégtelen, a lakosság hulladékgazdálkodással kapcsolatos átlagos tájékozottsága és érzékenysége alacsony.
- A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas.
- A városban biztosítani kell az országos jelentőségű védett természeti területek, védett lápok, szikes tavak védelmét. A helyi jelentőségű védettséget igénylő természeti területek védetté nyilvánítását meg kell oldani, mely a városi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Ezért az alföldi tájkép, tájkarakter, a még megmaradt természeti értékek védetté nyilvánításával kell bizonyítani a város elkötelezettségét, a természeti környezet védelme a Tiszavasvári táj fenntartható fejlesztése iránt.
- Tiszavasvári területéhez tartozó Keleti és Nyugati főcsatornák és a Hortobágy menti természetes és természet-közeli élőhelyeket védetté kell nyilvánítani, biztosítva ezzel a város nyugati határának összefüggő zöldfelületi és ökológiai rendszerének megmaradását. A természet védelme mellett ez az ökológiai rendszer a helyi lakosság és a turizmus rekreációs területeként is funkcionálhat, és a város környezetminőségében is meghatározó jelentőségű.
- A városban folytatni kell a közparkok kialakításával kapcsolatos beruházásokat.
- A települési környezet általános minőségjavítása és a portերhelés csökkentése érdekében, nem utolsó sorban pedig a turisztikai vonzerő növelése szempontjából is fontos szerepet játszik a város zöldfelületi struktúrájának rehabilitációja és fejlesztése. Meghatározó szerepet játszanak azok az útvonalak és közterek, amelyek a város turisztikai szempontból attraktívabb hagyományos szerkezetű-beépítésű

²⁷ Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Országos Bányakapitányság Miskolci Bányafelügyeleti Osztály

részeit, a városközpontot és a külterület kiemelkedő turisztikai attrakcióit, a természeti értékeket és a strandot összekötik.

- Kiemelt feladat Tiszavasvári város belterületi csapadékvíz-elvezető rendszerének teljes rekonstrukciója és főleg minőségi felülvizsgálata, mely részben már meg is kezdődött. A csapadék csatornázás minőségi korszerű kialakítását, a felszínközeli csatornarendszerek alkalmazásával lehet megoldani, mely során a föld medrű, illetve beton burkolatú árokhálózatokat egységes zárt csőcsatornák váltanák fel, melyhez megfelelő kiemelt szegélyű útkialakítások szükségesek. A javasolt kiemelt szegélyű útfejlesztéshez a nyílt árokhálózatok zárt felszínközeli csőcsatornával történő korszerűsítése az integrált közterület - zöld és leállósáv kialakíthatóságának érdekében történne. A jelenlegi rossz szemléletű nyílt beton árokelemekkel burkolt csatornák nem környezetbarát, közterület kihasználás szempontjából haszontalan, üzemeltetés szempontjából nem kedvező műszaki létesítmények. A csapadékvíz-elvezetés egységes megoldására a meglévő rendszerek felmérésére, feltérképezésére van szükség, mely alapján el lehet készíteni a szükséges út és csapadékvíz-elvezetési terveket, a tanulmánytervet, az elvi vízjogi engedélyezési, és a vízjogi létesítési engedélyezési terveket.
- Az út és csapadékvíz-elvezetés korszerűsítésével az alföldi városokra, így Tiszavasvárra, vagy inkább az országunkra is jellemző por és sár szennyeződések megszüntetését lehet megoldani. A por és sár szennyeződések megszüntetése egyben a levegőtisztaság védelmének egyik elemeként is tekinthető.
- A város közvetlen környezetében, főleg a Keleti főcsatorna mentén támogatni kell az erdőterületek létesítését, amely a gazdasági haszon mellett ökológiai, táj-, és természetvédelmi, turisztikai szempontból is nagy jelentőséggel bír, továbbá a települési környezet védelme és a város zöldfelületi rendszere szempontjából is nagyon meghatározó.

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM

Tiszavasvárit a települések katasztrófavédelmi besorolásáról szóló 44/0201. (XII.16.) BM rendeletet 1. melléklete II. katasztrófavédelmi osztályba sorolja. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 2. melléklete szerint a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatása feltételeinek biztosítása szükséges.

A településen az alábbi címeken találhatóak riasztó-tájékoztató eszközök:

- Bajcsy Zs. út 76.;
- Bajcsy Zs. út;
- Egység utca 25.;
- Garami utca 2.;
- Kossuth utca;
- Krúdy utca;
- Petőfi utca;
- Városháza tér 4.;
- Temető utca ;
- Zrínyi utca 35.;
- Bajcsy Zs. utca 76.;
- Bajcsy Zs. utca;
- Egység utca 25.;
- Garami utca 2.;
- Kossuth utca;
- Krúdy utca;
- Petőfi utca;
- Városháza tér 4.;
- Temető utca.

A településen életvédelmi építmény nem található.

1.18.1 Építésföldtani korlátok, Egyéb

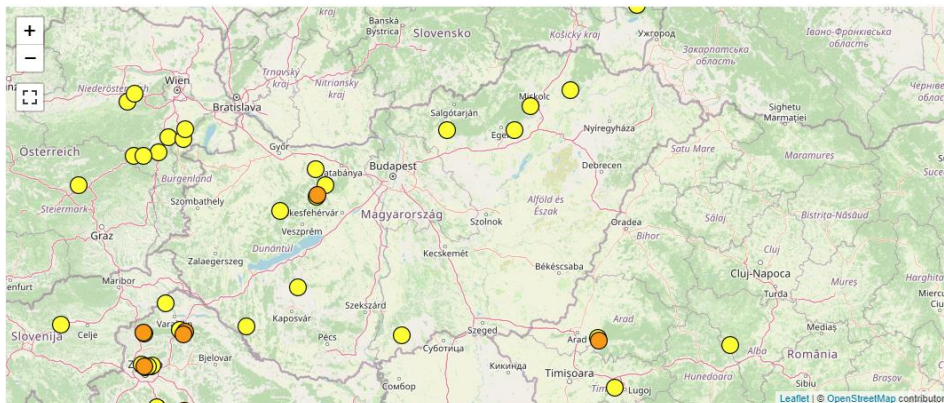
Tiszavasvári területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek.

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

Kedvezőtlen morfológiai adottság, pl. lejtés, falszakadás Tiszavasvári területén nem található.

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van (2021.01.01. és 2022.04.30. között 121 db rengést regisztráltak), mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

40. térkép: Földrengések (2022.04.24. – 2022.05.22.)

Forrás: <http://www.seismology.hu/index.php/hu/cimlap/legutobbi-foeldrengesek>

Tiszavasvári területén **mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások** nincsenek.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség, Árvízvédelem

Tiszavasvári a Tiszától mintegy 10 km-re található.

A település a 2.78 számú Tiszanagyfalu-Tiszalök ártéri öblözetben fekszik, külterületének a Keleti-főcsatorna jobb parti töltésen túli területei a 2.79 Hortobágyi öblözetnek a részei. Közigazgatási területe érinti a Keleti-főcsatorna medrét és kétoldali töltéseit, melyek a Tisza bal parti elsőrendű árvízvédelmi vonal részét képezik a 09.02. elsőrendű védvonal bal part 2+500 – 4+725 tkm szelvények, valamint jobb part 2+650 – 4+755 tkm között.

Egy esetlegesen a Tisza fővédvonalán történő töltésszakadás esetén a település további védelmét a 09.0001/1, és a 09.004 lokalizációs vonalak biztosítják.

A kiépített lokalizációs töltéseknek az a feladata, hogy a kedvező terepadottságokat kihasználva az elsőrendű árvízvédelmi vonal szakadásakor kiömlő víztömeget a Tisza vidéki részöblözetekben megtartsák, megakadályozva ezzel a lakott területek elöntését.

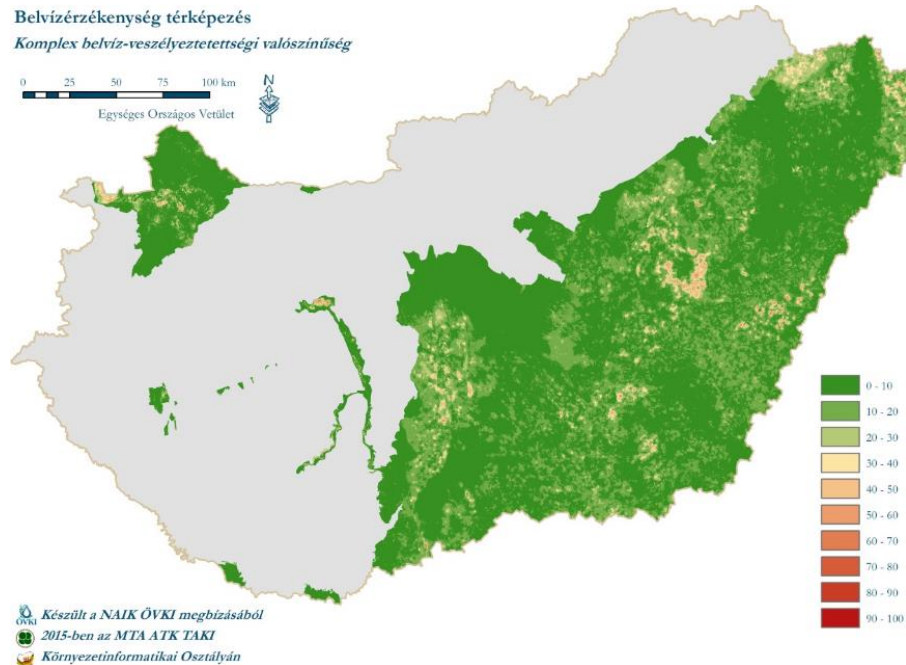
A 09.0001/1. lokalizációs vonal teljes hossza 19 040m, melyből 1 120 m hosszú töltésszakasz tartozik a TIVIZIG kezelésébe. A további tulajdonképpen elméleti nyomvonal, amely mezőgazdasági területeken halad át.

Az „Árvízi kockázati térképezés és stratégiai kockázatkezelési terv készítése” (KEOP-2.5.0/B/09-12-2013-0001) elnevezésű projekt kapcsán elkészítésre került egy lokalizációs tanulmányterv. Eszerint Tiszavasvári település közvetlenül nincs kitéve a Tisza árhullámainak, de a lefutott modellek alapján 100,33 m B.f. magasságon öntené el a 2.78 számú Tiszánagyfalu-Tiszalök ártéri öblözetet a kiömlő víz, a település külterülete mellett egyes belterületi részek is elöntésre kerülhetnek.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Tiszavasvári B-közepesen veszélyeztetett település. Kiemelt fontosságú árvízvédelmi szempontból a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója.

Tiszavasvári az országos belvíz veszélyeztetettség térkép alapján a belvízzel veszélyeztetett területek közé tartozik, ennek megfelelően csapadékos időszakokban védelmi készületség elrendelésére is rendszeresen sor kerül. Belvízelvezetés szempontjából nagyon fontos kérdés a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, rekonstrukciója és bővítése.

41. térkép: Magyarország belvízérzékenységi térképe

Forrás: www.vizugy.hu

Az [1.16.1](#) fejezetben foglaltaknak megfelelően, a korábban belvízzel fenyegetett területek közül egy terület maradt még ki a rendezésből:

- Belső-Szentmihály (BSZ)
 - Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület

Ipari veszélyforrások

A városban három, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) IV. fejezete alá tartozó üzem található:

- Az Ecomissio Kft. 4440 Tiszavasvári, Kabay János út 29. sz. alatti telephelye, mint alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem;
- Az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. 4440 Tiszavasvári, Kabay János út 29. sz. alatti telephelye, mint alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem;
- A Ferment Hungary Kft. 4440 Tiszavasvári, 0301/21 hrsz. alatti telephelye, mint súlyos káresemény elhárítási terv készítésére kötelezett küszöbérték alatti üzem.

További, jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző vállalkozások:

- Tiva-Szolg Kft.: szennyvíztisztító telep
- Wienerberger Téglaiipari Kft.: téglagyár

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZEK

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

2.1.1 Településhálózati összefüggések

Tiszavasvári Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 13 járásszékhelyének egyike, így szerepe a vármegye városhálózatában meghatározó, de egyben a többi hasonló adottságú város versenytársat is jelent számára – azok tervezett fejlesztései közvetett módon befolyásolhatják Tiszavasvári fejlődését is. A járásszékhely szerepkörből adódóan számos olyan (köz)szolgáltatással rendelkezik, aminek köszönhetően központi funkciókat biztosít a környező települések lakói számára is. A centrumfunkció mellett a város munkaerő-állományának jelentős része a környező településeken dolgozik, így azokkal sajátos egymásrautaltság alakult ki. A vármegyeszékhely közelsége a gazdaság szempontjából részben előnyös, mivel lehetőséget egyes beszállítói tevékenységek letelepítésére, ugyanakkor Nyíregyháza elszívó hatása kedvezőtlenül befolyásolja a város megtartó-erejét.

2.1.2 Terület- és településrendezés

A város dokumentumai illeszkednek a magasabb rendű területrendezési dokumentumokhoz, ilyen szempontból alapvető módosítás nem szükséges, eltekintve a fejlesztési tervek időszakos, a helyi igények, a jogszabályi, munkaerőpiaci és befektetési környezet változásait lekövető aktualizálásától. Az önkormányzat a tervezett fejlesztések végrehajthatósága, valamint a feltárandó területi korlátok és potenciális konfliktusok kezelése érdekében tervezetten módosította és módosítja a településrendezési eszközöket. Ezen eszközök alapvetően befolyásolják a területfelhasználás módját, a fizikai infrastruktúra térbeli rendjét, ezáltal pedig a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok térbeli megjelenését (közintézmények elérhetősége, munkahelyek elhelyezkedése, utazási szokások, zöldfelületek és közösségi terek kihasználtsága, városi klíma stb.).

2.1.3 Társadalom

Tiszavasvári népességfejlődése az utóbbi két évtizedben csökkenő tendenciát mutatott. 2020-ban 12 232 fő élt a városban. A népesség csökkenésének fő oka az elvándorlás, a szelektív migráció, amely elsősorban a fiatal, képzetesebb munkavállalói rétegekben jellemző. A migrációs folyamatokkal ellentétben az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást.

A népesség etnikai összetételét tekintve már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya: a városban akkor a lakosok 8,91%-a vallotta magát a cigány kisebbséghez tartozónak. Ez az érték 2011-re 11,70%-ra emelkedett. Más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak elenyésző számban fordulnak elő (összességében 1% alatt). Becslések szerint a népszámlálás során mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet.

A Tiszavasvárihoz hasonló méretű városokban a térbeli, társadalmi konfliktusok megjelenése nem tekinthető általános jelenségnek. Tiszavasvári esetében a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja jelentkezhets látens vagy valós konfliktusként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek csak részben képesek megfelelően kezelni. A különböző segélyben támogatásban részesítettek ezer főre vetített száma közel megegyezik a vármegyei értékekkel. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek átlagos száma azonban a vármegyei érték közel kétszerese. Ez is jelzi, hogy a lakosság jelentős része hátrányos helyzetű, jövedelmi viszonyai korlátozottak. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása csak komplex beavatkozásokkal érhető el. Ilyen típusú integrált megközelítésre mindenekelőtt a városban azonosítható szegregátumok területén van szükség.

A lakosság iskolai végzettsége összességében elmarad az országos átlagtól, de az utóbbi években emelkedett az érettségivel rendelkezők aránya. A munkaképes korúak alig fele foglalkoztatott, ami igen alacsony. A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodását mutatja az is, hogy a város lakosai között a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya az 10 év alatt közel négyszeresére nőtt.

A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a nyilvántartott álláskereső magas száma és aránya. Az adatok alapján a fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a pályakezdők munkaerőpiaci esélyei a legrosszabbak, a nők esetében pedig igen magas az inaktív részaránya. Az inaktív munkaképesek és álláskereső munkaeöpiacra történő integrációját célzó foglalkoztatáspolitikai eszközöknek komoly foglalkoztatás-növelő potenciálja van.

2.1.4 Humán infrastruktúra és szolgáltatások

Óvodai feladatellátás két intézményben összesen 6 feladatellátási helyen működik Tiszavasváriban. A kapacitáskihasználtság közel 90%-os. A gyermekek közel fele hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Az Intézmény telephelyei folyamatos felújításon estek át.

Három általános iskola működik Tiszavasváriban, melyek közül kettő esetében a tanulók fele, egy esetében minden tanuló hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetből érkező.

A szakmai képzések struktúrájáról általánosságban az állapítható meg, hogy rugalmasan próbál illeszkedni a helyi gazdaság igényeihez.

Az általános és középiskolai intézmények infrastrukturális állapota és felszereltsége kielégítő, a szükséges beruházások az elmúlt években megtörténtek.

Az orvosi alapellátás vállalkozási formában működik, a védőnői szolgálatot és az iskola-egészségügyi ellátást 2019-től az önkormányzati tulajdonú Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyonkezelő Nonprofit Kft. (TIVA-SZOLG Nonprofit Kft.) biztosítja. A városban térségi orvosi ügyelet működik (2020-tól a Rojkó-Med Tanácsadó és Szolgáltató Kft. biztosította). Az ügyeleti alapellátást 2023. március 1-től Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében az Országos Mentőszolgálat látja el. A járáson belül mentőállomás legközelebb Tiszalökön üzemel és mentő pont kialakítása van folyamatban a Központi Orvosi Rendelő épületében.

A Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelőt, valamint az egészségügyi labort és a fogászati röntgen szolgáltatást a Rojkó-Med Tanácsadó és Szolgáltató Kft. üzemelteti. Az intézményben belgyógyász, sebész, nőgyógyász, fül-orr-gégész, urológus, reumatológus, röntgen, ultrahang és fogász szakorvosok dolgoznak. A legszegényebb családok tagjainak egészségi állapota az életmód, a szociális sajátosságok és az alacsony egészségügyi kultúra miatt rossz. A megoldást segíti a komplex egészségnevelési programok, képzések, szociális családsegítő programok folyamatos fenntartása. Fontos szerep hárulhat az oktatási intézményekre is, ahol a tantárgyi oktatásban célszerű biztosítani az egészségtan megismerését, fakultatív képzésekben pedig a magasabb színvonalú ismeretek elsajátítását. Tiszavasváriban az elmúlt évtizedekben jelentősen romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében számos társadalmi csoport esetében fokozódik a kilátástalanság, a jövő reménytelensége, melynek következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. A városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat. Elengedhetetlen a város drogstratégiájának következetes megvalósítása, az ehhez szükséges források biztosítása.

A város szociális ellátórendszere a jelenleg hatályos jogszabályi előírások szerint teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit. Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása. A bölcsődét maximális kihasználtság jellemzi.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Tiszavasvári helyzete megfelel a hasonló méretű vidéki magyar városok átlagának. A város kulturális intézményei és közösségi terei széleskörű szolgáltatást nyújtanak, emellett élénk és sokrétű a helyi amatőr művészeti élet. Tiszavasvári programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál. A város sportlétesítményekkel jól ellátott, de a szabadidő, közhasználatú játszóterek és sportpályák állapota – bár az utóbbi években több ilyen jellegű fejlesztés is történt – még nem minden esetben kielégítő.

2.1.5 Gazdaság

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett. Ezt követően, a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenységi mutatók, valamint a magyarországi tevékenységükre nézve hátrányos multinacionális tulajdonosi stratégiai döntések következtében a korábbi tevékenység visszafejlődött. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására.

A működő vállalkozások döntő többsége mikrovállalkozás, a 2 db nagyvállalat vármegyei részesedése a summából magasnak tekinthető. Bár a korábban legaktívabb ipari területek sokat vesztek eredeti pozícióikból, a működő vállalkozások között még mindig magasabb az ipari tevékenység aránya (18,36%), mint akár a vármegyei vagy az országos átlag. Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire, az Alkaloida Vegyészeti Gyár térségére koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is. A városfejlesztésnek jövőben is kiemelt szempontja, hogy a gazdasági területek kijelölésekor biztosítsa a lakó-, üdülő- és zöldterületektől való térbeli elválasztást, a környezetvédelmi előírások és védőtávolságok teljesítését.

A talajadottságok kedveznek mind a szántóföldi növénytermesztésnek, mind pedig az állattartásnak. Jelentős a szántók és gyepek aránya, miközben elhanyagolható az erdőterületek és gyümölcsösök jelenléte. A város emellett a vármegye halastó-felületének kiugróan nagy részével rendelkezik. A város állattartóinak mind szarvasmarha-, mind pedig sertésállománya magas. A kedvezőtlen piaci folyamatok hatására némileg csökkent a helyi, térségi felvásárlás és értékesítés, az agrárium lehetőségei jelenleg nincsenek optimális mértékben kihasználva. A kisebb mezőgazdasági cégek, egyéni gazdaságok és őstermelők számára az aktuális piaci körülmények között a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés jelentheti a legjobb megoldást.

Tiszavasváriban az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. évtizedeken keresztül folytatott intenzív kutatási-fejlesztési tevékenységet mind a szintetikus gyógyszeripari hatóanyagok előállítása, mind a különböző alkaloidok kivonása technológiája terén. A város legnagyobb privát foglalkoztatója.

A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, a leggyorsabban fejlődő humán szolgáltatások (pl. ingatlanközvetítés, könyvelés, adótanácsadás, biztosítás, értékpapír forgalmazás, hitelnyújtás) a kis- és közepes vállalkozásokra épülnek, amelyek az új társadalmi szükségletek kielégítésére specializálódnak.

Az üzleti szolgáltatások terén Tiszavasvári inkább alulfejlettnek nevezhető. A városban jelenleg nincsen a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket vagy a városfejlesztési stratégia szempontjából kiemelten kezelendő gazdasági tevékenységeket felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ, ami a térségben rejlő innovációs lehetőségek működő vállalkozássá, illetve termékké fejlesztésével, üzleti alapokra helyezésével, a kezdő vagy új, fejlődési szakaszba lépő mikro- és kisvállalkozások növekedési pályára állásával támogatná a helyi gazdaság fejlődését.

A városban ipari park kialakítása van folyamatban. 6 db közművesített, elkerített ingatlannal, amely a vállalkozók számára lehetőséget biztosít telephelyként.

A vállalkozások mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában. A Széchenyi 2020 keretében 2014 és 2020 között a GINOP-ban 51 vállalkozás összesen 1,625 milliárd Ft támogatásban részesült.

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látnivalókban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának. A város főbb vonzerejét a termálvizes fürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, valamint néhány hagyományos programja (öhforgató, zúzoslé főző, mákfesztivál) jelentik. Potenciálisan sokféle aktív turisztikai attrakciónak is otthont adhatna (lovaglás, természetjárás, kerékpározás, vízisportok), gyógyvizére pedig további gyógy- és wellness-szolgáltatások is alapozhatók.

A szélsőségesen lecsökkent lakásépítési aktivitás következtében az utóbbi években folyamatosan romlik a lakások kor szerinti megoszlása. A város lakásainak átlagos kora 41 év, ami meghaladja a vármegyei lakásállomány átlagos életkorát. A lakások között jelentős számú erősen leromlott állapotú, alacsony komfortfokozatú találunk, különösen a szegregálódó peremterületeken.

2.1.6 Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák

A magyarországi önkormányzati gazdálkodás jelentősen átalakult: az állami támogatások csökkenése, és egyes feladatkörök központosítása mellett megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Az egy főre vetített önkormányzati bevételek a város esetében jellemzően a vármegyei és országos átlag alatt maradnak. A városnak három adóbevételi forrása van, melyek közül az iparüzési adó a legjelentősebb, de ez is elmarad a vármegyei értéktől.

Az önkormányzat vagyoni helyzete, a normatív állami támogatások csökkenése és a helyi adók emelésének korlátai egyre inkább szükségessé teszik az önkormányzati vagyonnal való hatékony gazdálkodást, amely hosszú távon úgy lehet eredményes, ha az önkormányzatnak rendszeres jövedelmet biztosító vagyonelemei vannak. Emellett elengedhetetlen az ingatlanpiaci folyamatok, a kereslet és a kínálat, valamint az árak folyamatos nyomon követése és értékelése az önkormányzati ingatlanok, az értékesítés és a tulajdonszerzés szempontjából. Az alapvetően közcélokot szolgáló vagyongazdálkodás hatékonysága érdekében intenzív befektetés-ösztönző tevékenységet kell folytatni.

Az önkormányzat évek óta átgondoltan és integrált szemléletben hajtja végre településfejlesztési politikáját. A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata, a bizottságok véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködő és döntési jogköreivel alátámasztva. A programok, beruházások operatív megvalósítása elsősorban az Önkormányzati és Jogi Osztály feladata.

Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét: a beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása; megfelelő jogi szabályozás; hatékony és következetes városmarketing tevékenység; partnerség terén.

Annak ellenére, hogy a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős: a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani, emellett koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.

2.1.7 Táj és természeti adottságok, zöldfelületek

Tiszavasvári országos jelentőségű védett természeti területe a külterület K-i felében található, 224 hektáros „Fehér-szik” természetvédelmi terület. Helyi természetvédelmi terület a volt Dessewffykastély parkja. A város viszonylag gazdag sportolásra, rekreációra alkalmas vagy alkalmassá tehető vízfelületekben (halastavak, Keleti-főcsatorna, Városi Strandfürdő), emellett a Fehér-szik területen kívül 15 további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét vagy legelő is található a külterületén.

A város külterületén minimális az erdőterület. Ezek védelme tehát kiemelt jelentőségű, különös tekintettel a csatornákat kísérő galériaerdőkre.

A város zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói tehát kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a belterület zöldfelületi rendszere jelenleg nem megfelelő. A közterek és parkok előfordulása elsősorban a belvárosi területeken jellemző, más városrészekben alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony, a város utcafásítottsága jelenleg nem mindenütt kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is. A városban található kihasználatlan területek, épületek megfelelő rehabilitációja az állagmegóváson és a funkcióváltáson túl jó alapot nyújt a zöldfelületi rendszer fejlesztésére is.

2.1.8 Épített környezet

Az épített környezet térbeli rendje, minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit, a vendégforgalmi mutatók változását, a városon belüli és kívüli fő közlekedési szokásokat és részben a városi klíma alakulását is.

Tiszavasvári belterületének szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétbelters területhasználat volt jellemző. A város legjelentősebb kereskedelmi-szolgáltató központja a Városháza körüli téren alakult ki, de két alközpont is található a volt bűdi városrészen, amely sohasem vált valószínű központtá, valamint az Alkaloida által kialakított lakótelepen. Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége. Bár a város nem rendelkezik látványos történelmi városközponttal, vagy kiemelt turisztikai attrakcióval, de viszonylag gazdag épített és természeti értékekben: öt országos védettségű műemléke van, amelyek közül kiemelkedik a klasszicista stílusban épült volt

Dessewffy-kastély, és a dombon álló, fallal körbevett, román stílusú református templom. A helyi védelemre javasolt épületek közül legjelentősebb a volt Komiss-kastély.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű épületek és építmények sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni.

A város lakosságának egyre jelentősebb részét teszik ki a kedvezőtlen anyagi körülmények között élő, leszakadó családok, csoportok. Területén mára öt nagyobb és négy kisebb szegregált területet is azonosítani lehet. Ezeken a többségében periférikus elhelyezkedésű területeken az utcák, telkek, épületek eltérő, de jelentős mértékben lepusztultak, rongáltak, szemetesek, a lakások között nagyon magas a komfort nélküli, a félkomfortos és a szükséglakások aránya.

A városban több helyen is jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található.

2.1.9 Közlekedés

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. Fontos Nyíregyháza és az M3 autópálya közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül a 36. sz. főút tranzitforgalma és elvágó hatása, ezenfelül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad a településen, ugyanakkor az ipari területek - szerencsés elhelyezkedésüknek köszönhetően - nem terhelik jelentős teherforgalommal a belvárost. A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre. Főleg a városközpontban, ahol forgalomvonzó létesítmények koncentráltan helyezkednek el, alakulhat ki időszakos kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés megfelelő, a menetrendszerinti autóbuszok jó kapcsolatot biztosítanak a környező településekkel, a vasúti szolgáltatás színvonala azonban alacsony. Helyi tömegközlekedés nincs. A kerékpárút hálózat kiterjedt, de mind a belterületen a legfontosabb közutak mentén, mind a külterületeken a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából, fejlesztésre szorul.

A városi közúti közlekedés problémái a következők:

- Az elkerülő út hiánya miatt a tranzitforgalom a városközponton keresztül halad a térség és Nyíregyháza között, illetve az M3 autópálya felé. A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas
- A 36. sz. főúttal való keresztezések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek, a főút elvágó hatása erősen érvényesül a városrészek között, és gátolja a belső közlekedést (pl.: Ifjúság u., Kabay János u.)
- Gyalogos rendszer hiányosságai, növekvő baleseti kockázat
- Fontos kerékpárút-szakaszok hiánya

A fennálló problémák megoldása irányába tett lépések, a környezetbarát közlekedési formák lehetőségeinek fejlesztése kedvező irányban befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és az éghajlatban bekövetkező hosszú távú változásokat is.

2.1.10 Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem

Tiszavasvári város környezetvédelem és közműellátás szempontjából jelentős fejlődésen ment keresztül. A közművek összközműves formában épültek ki mind a városközpontban az intenzív beépítésű területeken, illetve a kertvárosi, illetve falusias jellegű beépítéseknél.

A város vízellátása megoldott. A vízmű vízbázisa, valamint mély és magas tározó rendszere a jelenlegi fogyasztásokhoz megfelelő kapacitásokkal rendelkezik. Szükséges ugyanakkor Józsefháza elkülönült belterületi településrész ivóvízhálózatának kiépítése, valamint a város központi belterületén lévő magastározó (hidroglóbusz) rekonstrukciója.

Tiszavasváriban a szennyvízcsatorna rendszer részben gravitációs, részben nyomás alatti rendszerű. A város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása 2012 utáni fejlesztésekkel teljesen megoldottnak tekinthető. A

jelentős ipari létesítmények ipari vízellátó és szennyvízelvezető rendszere a közüzemi vízi-közmű hálózatoktól elkülönült.

A város nagy részén a csapadékvíz elvezetés a belvárosi területeken zárt-, míg a kertvárosi területeken nyílt árokrendszerrel történik. A hálózat bővítése, rekonstrukciója, a belvízjárta területek és a vizes élőhelyek összehangolása, a belterületek csapadékvíz elvezetésének teljes kiépítése, kül-, és belterületi művek kapacitásának összehangolása megoldandó feladat.

A város villamos energiaellátottsága 100%-osnak tekinthető. A városközpontban a Vt területfelhasználású területeken földkábeles hálózatok kialakítása javasolható, az új beépítéseknél és az út rekonstrukciója idején.

A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban a külterületek ellátását még fejleszteni kell.

Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül Tiszavasváriban elsősorban a napenergia és a geotermikus energia további felhasználása jöhet szóba, de mellette fejleszteni szükséges a további alternatív energia-hordozók felhasználását.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon. Az energiagazdálkodás keretében ütemezetten elvégzi az érintett épületek energetikai felújítását, a közvilágítás korszerűsítését, továbbá egyre nagyobb mértékben használja a megújuló energiaforrásokat, amihez megfelelő természeti adottságokkal rendelkezik. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, a település környezeti állapotának javítását, valamint a klímaváltozás mértékének és hatásainak mérséklését.

Bár Tiszavasvári kommunális hulladékgazdálkodási rendszere 2014 előtt még elmaradt a törvényben előírt követelményektől, 2014. július 01-től új közszolgáltató látja el a hulladékgazdálkodási feladatokat, amely a lakosság és a vállalkozások körében is törekszik a közszolgáltatás minél szélesebb kiterjesztésére, a törvényi előírások maximális betartásával.

Ennek köszönhetően a szervezett hulladékgyűjtésben egyre több lakás vesz részt, és a kereskedelmi-, szolgáltató- és gazdálkodó egységeknek is egyre nagyobb százaléka kapcsolódik be a szervezett gyűjtésbe. A keletkezett kommunális hulladékot a nyíregyházi kommunális hulladék lerakóhelyen helyezik el.

A városban, legnagyobb mennyiségben az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területén keletkezik veszélyes hulladék, amit az üzem saját hulladékégetőjében ártalmatlanítanak. Az ártalmatlanító a város betegellátásában keletkező veszélyes hulladékot is fogadja, továbbá bérártalmatlanítást is vállal. A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap a telep komposztálójába, kerül, majd kommunális hulladéklerakó telepen kerül elhelyezésre. A 2015 év végén átadott biogáz üzemben a város állattartó telepein keletkező almos- és hígrágya jelentős része hasznosításra kerül.

Az alábbi táblázat összefoglalóan ábrázolja a vizsgált tényezők jelenlegi kölcsönhatását:

37. táblázat: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól²⁸

Hatásviselő Hatótényező	Társadalom	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	Gazdaság	Önkormányzati gazdálkodás és politikák	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	Épített környezet	Közlekedés	Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem
Társadalom		+/-	+/-	+/-	0	+	0	0
Humán infrastruktúra és szolgáltatások	+		+	+	0	+	0	+
Gazdaság	+	0		+	+/-	+/-	-	+/-
Önkormányzati gazdálkodás és politikák	+	+	+		+	+	+	+
Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	+	0	+	+		0	0	+
Épített környezet	+/-	+	0	+/-	+/-		+/-	+
Közlekedés	+/-	+	+	0	-	0		+/-
Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem	+	+	+	+/-	+	+	0	

drt

²⁸ A táblázatban alkalmazott jelölések: „+” A ható tényező kedvezően hat a vizsgált tényezőre; „-” A ható tényező kedvezőtlenül hat a vizsgált tényezőre; „+/-” A ható tényező hatása a vizsgált tényezőre ellentmondásos; „0” A ható tényező nincs érdemi hatással a vizsgált tényezőre.

2.2 TISZAVASVÁRI HELYZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA HASONLÓ NAGYSÁGÚ ÉS/VAGY ADOTTSÁGÚ VÁROSOKKAL

Az összehasonlítás alapjául szolgáló városok köre szakmailag egyértelműen kijelölhető: SzabolcsSzatmár-Bereg vármegye Nyíregyházán kívüli járásközpontjai tekinthetők hasonló nagyságú és/vagy adottságú településeknek. Így Tiszavasvári esetében ezen városok legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti mutatóit vetjük össze annak érdekében, hogy a koncepcionális elhatározásokat befolyásoló előnyök és hátrányok azonosíthatóak legyenek.

38. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok (2021)

	Lakónépesség az év végén, fő	Változás a 2011. év végéhez, %	Népsűrűség, fő/km ²	Természetes szaporodás/fogyás, ‰	Belföldi vándorlási különbözet, ‰
Baktalórántháza	3799	-7%	107,8	2,9	-32,1
Csenger	4711	-5%	130,3	-7,9	-5,7
Fehérgyarmat	7734	-3%	147,4	-4,0	-1,4
Ibrány	6403	-7%	106,0	-6,6	-4,1
Kemecse	4716	-2%	121,1	4,9	0,8
Kisvárd	15020	-12%	418,4	-7,4	-14,4
Mátészalka	15643	-10%	377,9	-3,2	-12,7
Nagykálló	8957	-7%	130,7	-5,6	-10,7
Nyírbátor	11395	-9%	170,7	-1,8	1,4
Tiszavasvári	12177	-6%	94,7	-0,8	-3,9
Vásárosnamény	8078	-8%	123,0	-2,1	-8,7
Záhony	3973	5%	572,5	-11,8	-8,8

Forrás: KSH

Tiszavasvári a 3. legnépesebb járásszékhely a vizsgált városok körében, lakossága a többi járásszékhelyhez hasonlóan csökkenő tendenciát mutat. A csökkenést elsősorban az elvándorlás okozza.

39. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci (2021)

	Nyilvántartott álláskeresők	180 napon túl nyilvántartott álláskeresők	Pályakezdők	Diplomások	
	aránya a munkavállalási korú népességből, %	aránya a nyilvántartott álláskeresőkből, %			
Baktalórántháza	10,54%	5,29%	50,18%	9,09%	0,73%
Csenger	10,28%	6,67%	64,87%	14,24%	2,53%
Fehérgyarmat	5,93%	3,79%	63,99%	6,99%	5,24%
Ibrány	5,60%	3,05%	54,44%	18,95%	2,42%
Kemecse	7,07%	3,53%	50,00%	16,67%	1,80%
Kisvárd	3,46%	1,98%	57,31%	7,02%	10,53%
Mátészalka	4,05%	2,13%	52,58%	5,90%	6,14%
Nagykálló	7,68%	3,87%	50,33%	6,81%	5,05%

	Nyilvántartott álláskeresők	180 napon túl nyilvántartott álláskeresők	Pályakezdők	Diplomások	
	aránya a munkavállalási korú népességből, %	aránya a nyilvántartott álláskeresőkből, %			
Nyírbátor	11,31%	8,19%	72,47%	10,82%	1,41%
Tiszavasvári	8,83%	4,94%	55,97%	13,13%	3,13%
Vásárosnamény	7,92%	4,84%	61,18%	7,06%	4,00%
Záhony	3,55%	2,54%	71,43%	8,79%	3,30%

Forrás: KSH

A munkanélküliség tekintetében Tiszavasvári a kedvezőtlenebb helyzetben lévő települések közé tartozik. A tartós munkanélküliek aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva rosszabb, míg a nyilvántartott álláskeresőkhöz képest jobb a vármegye hasonló településeinek átlagos értékénél. A diplomások körében kimutatott munkanélküliség relatíve alacsony szintje a város egyéb foglalkoztatási és demográfiai tendenciái ismeretében inkább a szelektív elvándorlás hatását tükrözi, nem pedig az ezen munkavállalói réteget hatékonyan felszívó helyi munkaerőpiacét.

40. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok (2020, 2021)

	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (2021)	Működő vállalkozások száma ezer lakosra (2020)
Baktalórántháza	140	47
Csenger	350	72
Fehérgyarmat	260	89
Ibrány	153	59
Kemecse	110	49
Kisvárd	215	96
Mátészalka	227	90
Nagykálló	199	81
Nyírbátor	179	73
Tiszavasvári	135	60
Vásárosnamény	234	85
Záhony	156	58

Forrás: KSH

Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma tekintetében a vármegyei különbségek jelentősek. Tiszavasvári a második leggyengébb értéket mutatja, és a működő vállalkozások esetében is a kedvezőtlenebb helyzetben lévő települések közé tartozik.

41. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok (2021)

	Egy házi (gyermek)-orvosra jutó lakos	Száz bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyermek	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma
			ezer lakosra		
Baktalórántháza	3799	81	138,6	55,3	30,5
Csenger	1570	100	78,5	45,4	37,4
Fehérgyarmat	1934	100	23,4	46,7	10,3
Ibrány	1281	100	90,0	46,7	13,5
Kemecse	2358	93	133,0	42,6	3,5
Kisvárd	1878	93	22,1	23,1	5,7
Mátészalka	1117	85	17,4	62,6	8,0
Nagykálló	2239	100	50,7	26,2	18,7
Nyírbátor	1424	100	68,8	48,5	50,5
Tiszavasvári	1740	100	145,4	34,6	21,3
Vásárosnamény	1346	93	50,4	87,6	20,2
Záhony	1324	60	14,9	40,5	8,8

Forrás: KSH

Tiszavasváriban egy házi orvosra 1740 lakos jut, ami viszonylag kedvezőtlen értéknek tekinthető. A bölcsődei kapacitáskihasználtság maximális. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek relatív száma Tiszavasváriban a legmagasabb, ami egyértelműen mutatja a hátrányos helyzetű népesség magas számát és arányát.

42. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok (2021)

	Egy gyermekcsoportra jutó óvodás gyermek	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban ezer lakosra	Középiskolai tanulók ²⁹ száma a nappali oktatásban ezer lakosra	Könyvtári egységek száma ezer lakosra	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma ezer lakosra	Múzeumi látogatók száma ezer lakosra
Baktalórántháza	21	89	91	6129	29	0
Csenger	30	94	65	4607	704	425
Fehérgyarmat	25	119	164	5474	57	0
Ibrány	24	89	15	5142	35	6
Kemecse	24	51	0	4381	59	0
Kisvárd	24	120	197	6159	159	63
Mátészalka	24	121	144	6334	41	513
Nagykálló	26	66	131	4433	20	0
Nyírbátor	22	119	74	7450	181	135

²⁹ gimnázium, szakiskola és készségfejlesztő iskola, köznevelési szakgimnázium, technikum, szakképző iskola együtt

	Egy gyermekcsoportra jutó óvodás gyermek	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban ezer lakosra	Középiskolai tanulók ²⁹ száma a nappali oktatásban ezer lakosra	Könyvtári egységek száma ezer lakosra	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma ezer lakosra	Múzeumi látogatók száma ezer lakosra
Tiszavasvári	23	100	42	4079	189	372
Vásárosnamény	23	114	111	5565	241	1030
Záhony	25	77	77	2667	170	0

Forrás: KSH

Tiszavasváriban az egy gyermekcsoportra jutó óvodások száma megfelel a törvényi előírásoknak. Az ezer lakosra jutó általános iskolás tanulók számát tekintve középmezőnyben helyezkedik el, viszont a középiskolai tanulók esetében az egyik legalacsonyabb értékkel rendelkezik, ami mutatja, hogy Tiszavasvári jelenleg csak korlátozottan tölti be mikrotérségében az oktatási centrum funkcióit. A közművelődés szempontjából habár a könyvtári egységek fajlagos száma az egyik legalacsonyabb, de kedvező az ezer lakosra jutó beiratkozott olvasók száma.

43. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok (2021)

	Lakás-állomány	100 lakásra jutó lakos	Gázvezeték	Ivóvízvezeték	Szennyvíz	Elsődleges ³⁰ (m)	Másodlagos ³¹ (%)
			hálózatba bekapcsolt lakás, %			közműöllő	
Baktalórántháza	1169	325	68,9%	92,6%	78,3%	1320	14,4%
Csenger	1928	244	80,2%	94,1%	84,4%	978	9,8%
Fehérgyarmat	3285	235	82,5%	99,0%	93,8%	1219	5,2%
Ibrány	2414	265	72,3%	91,6%	83,3%	1006	8,3%
Kemecse	1674	282	67,3%	85,0%	75,9%	1077	9,1%
Kisvárd	6889	218	73,0%	99,6%	94,7%	997	4,9%
Mátészalka	7185	218	65,3%	99,7%	93,9%	1104	5,9%
Nagykálló	3650	245	74,0%	96,5%	87,9%	1276	8,6%
Nyírbátor	4838	236	76,3%	96,0%	87,8%	1215	8,1%
Tiszavasvári	4572	266	67,3%	92,8%	88,6%	862	4,2%
Vásárosnamény	3364	240	88,7%	100,0%	96,4%	1425	3,6%
Záhony	1820	218	60,7%	100,0%	100,0%	1594	0,0%

Forrás: KSH

Tiszavasvárian a 100 lakásra jutó lakosok száma magas, amely a periférikus, leszakadó területek rossz lakásállományának rovására írható. A vezetékes gázfogyasztók aránya is gyengének tekinthető. Az ivóvíz- és szennyvízelvezető hálózat esetében már alig akad ellátatlan terület a város belterületén.

³⁰ egy kilométer ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossza méterben

³¹ a vízvezeték- és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége

44. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok

	Személy-gépkocsik	Internet-előfizetés	Egy lakosra jutó összes zöldterület, m ²
	ezer lakosra		
Baktalórántháza	306	227	1,8
Csenger	340	281	1,4
Fehérgyarmat	409	317	7,9
Ibrány	388	198	9,3
Kemecse	319	203	5,0
Kisvárd	422	369	1,5
Mátészalka	441	357	21,1
Nagykálló	406	263	5,2
Nyírbátor	410	281	16,7
Tiszavasvári	337	243	1,9
Vásárosnamény	426	323	20,2
Záhony	364	275	16,9

Forrás: KSH

A közlekedési és IKT-adatokat figyelembe véve Tiszavasvári helyzete rosszabb a járasszékhelyek átlagánál. A zöldfelületi ellátottság szempontjából a járasszékhelyek között nagyon nagy a szórás, de a város nagyon alacsony fajlagos mutatója jelzi, hogy jelentős beavatkozások szükségesek a zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése érdekében.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

3.1.1 A folyamatok értékelése

Miután a 2.1. fejezetben bemutatott helyzetelemzésben fő településfejlesztési témakörök szerint összefoglaltuk a helyzetfeltárás során tapasztalt sajátosságokat, az alábbiakban azok várható hatásai és összefüggései alapján igyekszünk megbecsülni azokat a folyamatokat, amelyek Tiszavasvári jövőbeni fejlődését beavatkozások nélkül jellemeznék.

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. A dinamikusan fejlődő Nyíregyháza olyan közel van, hogy Tiszavasvári egész térségében érvényesül munkaerő-elszívó ereje. Ennek következtében a jövőben is jellemző lesz az ingázás, különösen a képzetlenebb helyi munkavállalók körében.

A város demográfiai folyamatai összességében kedvezőtlenek. Egyre nő az eltartottsági ráta, nő az idősebb korosztályok részaránya. Amennyiben a jelenlegi tendenciák folytatódnak, akkor Tiszavasváriknak is szembe kell néznie a folyamatos népességcsökkenés és társadalmi elöregedés problémájával. A város szociális ellátórendszere a jelenleg hatályos jogszabályi előírások szerint teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit, infrastruktúrája azonban fejlesztésre szorul. Az öregedő, elszegényedő lakosság egyre intenzívebb ellátási igénye az ellátórendszert egyre jobban terheli majd, így az egyre kevésbé tudja majd fenntartani a szolgáltatások színvonalát.

Az elöregedő lakosság körében egyre gyakoribbá válnak a daganatos, a keringési és a mozgásszervi betegségek. A romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében számos társadalmi csoport esetében fokozódik a kilátástalanság, a jövő reménytelensége, melynek következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. A városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat is.

Tiszavasvári esetében már jelenleg is magas a hátrányos helyzetű lakosok száma. Térbeli koncentrációjuk miatt a városban olyan területek alakulnak ki, amelyeket az önkormányzat, és az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek csak részben képesek ellátni, illetve ahol a települési szolgáltatások elérhetősége korlátozott. Ezen területek ingatlanjainak értéke csökken, így a szegényebb családok odaáramlása folytatódik.

A városban már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya, de ez az érték a következő, 2011-es népszámlálásra tovább emelkedett. Becslések szerint a mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának tényleges aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet. A helyi romák többsége két településrészen, már most is szegregált körülmények között él. A két városrészben az életkörülmények lényegesen rosszabbak a város többi részénél.

Tiszavasvári területén már most öt nagyobb (és további négy kisebb) szegregált területet lehet azonosítani. Ahogy a város lakosságának egyre jelentősebb részét teszik ki a kedvezőtlen anyagi körülmények között élő, leszakadó családok, csoportok, akik között nagyon magas arányban romák találhatók, úgy nő a szegregált területek mérete. Ezek a jellemzően periférikus elhelyezkedésű területeken az utcák, telkek, épületek egyre jobban lepusztulnak, rongálttá, szemetessé válnak. A lakások állaga romlik, a komfortfokozat-javító beruházások pedig elmaradnak. A hátrányos körülmények között élő családok számának növekedése végső soron egyre jobban elriasztja a tehetősebb családokat, pályakezdeket, így növeli az elvándorlást, és önmagát erősítő, visszafordíthatatlan szegregációs spirált eredményez.

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett. Ezt követően, a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenység mutatók következtében viszonylag rövid időn belül megkezdődött a korábbi nagyvállalatoknál a munkavállalók tömeges létszámleépítése. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására. A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodásával párhuzamosan nő a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya is.

A kedvezőtlen helyzet növeli az elvándorlást, ami szelektíven érvényesül: elsősorban a fiatal, képzetlenebb munkavállalók hagyják el a várost, de a helyben található munkahelyek számának csökkenésével a korábban jelentős műszaki értelmiség és jól képzett szakember-gárda is folyamatosan kivonul a helyi gazdasági életből.

A városban folyamatban van ipari park kialakítása, mely felélénkítheti a beruházási tevékenységet, ehhez azonban megfelelő támogató tevékenységek, befektetés-ösztönző lépések szükségesek. A helyi vállalkozások ösztönzés, koordináció híján csak mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában.

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látnivalókban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának. Fejlesztések nélkül azonban főbb attrakciói (a termálvizes fürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, a múzeum és néhány hagyományos program) elvesztik versenyképességüket, vonzerejük és látogatottságuk lecsökken. Az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatásoknak és azok kiszolgáló infrastruktúrájának hiánya, gyenge minősége egyre kevésbé teszi alkalmassá a várost a turisták növekvő igény szintjének kielégítésére. A még üzemelő szolgáltatások bevételtermelő képessége így folyamatosan romlik, végül ezek a tevékenységek ellehetetlenülnek.

Nagyon fontos, hogy a város társadalmi és gazdasági helyzetének legfontosabb területein más, hasonlóan tekintett (közeli, hasonló népességszámú, hasonló társadalmi vagy gazdasági kihívások előtt álló, stb.) településekhez képest határozza meg, ezt a helyzetértékelést rendszeresen (pl. évente) végezze el, és az ITS monitorozása és értékelése során az elért eredményeket e települések eredményeivel, illetve helyzetének változásával vesse össze.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése – SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Kedvező közlekedésföldrajzi helyzet (M3 autópálya) ☐ Jelentős mezőgazdasági hagyományok ☐ A mezőgazdasági termőterületek többsége jó minőségű ☐ Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat is működik a városban ☐ Az ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása magas ☐ Valamennyi lakossági alapszolgáltatás elérhető ☐ Folyamatban van az Ipari park kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A város az ország keleti, viszonylag periférikus részén fekszik ☐ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ☐ Alacsony vállalkozássűrűség, működő vállalkozások száma stagnál ☐ A potenciális befektetési területek tulajdonviszonyai rendezetlenek, kevés önkormányzati tulajdonú ☐ Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenysége nem elégséges ☐ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak ☐ A gazdasági szerkezetváltás hatására több jelentős vállalkozás megszűnt ☐ Lecsökkent a bejáró munkavállalók száma ☐ A városi piac épületei korszerűtlenek, kapacitása nem elégséges
Társadalom	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az elveszületések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást ☐ A népesség korösszetétele kedvező ☐ A civil szervezetek több területen is aktívak ☐ Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között ☐ Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Magas a szelektív elvándorlás mértéke ☐ Folyamatos a társadalom elöregedése ☐ A lakosság iskolai végzettsége alacsony ☐ Magas a gazdaságilag inaktív laksok aránya ☐ Magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Színes és gazdag programkínálat, mely egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az önkormányzati segélyek igénybevétele emelkedő tendenciát mutat ☐ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ☐ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ☐ A peremterületek fiataljai körében nő a drogfogyasztás ☐ Több jelentős, leromlott állapotú szegregált városrészi terület ☐ A szabadtéri, közhasználatú játszóterek és sportpályák állapota néhány esetben nem kielégítő ☐ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Környezet és közlekedés	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Termál- és gyógyvíz működő strandfürdővel ☐ Kedvező adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ☐ Gazdag a flóra- és a faunavilág ☐ „Fehér-szik” természetvédelmi terület, és további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét és legelő a város külterületén ☐ Egyes közintézmények napelemes rendszere kiépült vagy folyamatban van ☐ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége majdnem teljes ☐ A villamos-energiaellátás a településen teljesszűren kiépített ☐ Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is, elkülönítve a lakóterületektől ☐ A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A településkép nem egységes ☐ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ☐ Leromlott állapotú védett kastélyok ☐ A város belterületén egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ☐ Felújításra szoruló közparkok ☐ Az erdőszűtség foka alacsony ☐ A lakásállomány átlagéletkora viszonylag magas ☐ A közműolló záródása a nem fizetések miatti kikötésekből adódóan nem történt meg ☐ A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek előregedtek ☐ Részben kiépítetlen és rekonstrukcióra szoruló belvízelvezető rendszer ☐ Csapadékvíz-elvezető rendszer elégtelen, több belvízzel fenyegetett terület a városban ☐ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ☐ Egyes településrészekon nincs ivóvízvezeték-hálózat és gázellátás ☐ Az egyes településrészek közvetlen közlekedési kapcsolatát biztosító gyűjtő- és kiszolgálóút hálózat hiányos ☐ A 36. sz. főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek ☐ A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú ☐ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ☐ Nagy tranzitforgalom ☐ Kevés a közparkoló a belváros egyes részein ☐ A település kerékpáros úthálózata hiányos ☐ A városban nincs közösségi közlekedés
Közszolgáltatások	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Széleskörű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak rendelkezésre 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Magas a bejáró tanulók száma a középiskolákban ☐ Az oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő ☐ Művészeti és zeneiskola is működik a városban ☐ Több közintézmény korszerűsítése megtörtént vagy folyamatban van ☐ A közszolgáltatások egy része a térség lakosai számára is rendelkezésre áll ☐ Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása ☐ A közszolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentráltó óvoda kapacitása elégtelen ☐ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ☐ A településen nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata ☐ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ☐ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a város minden részében

Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az M3 autópálya, a fel- és lejáró csomópont közelsége növeli a térbeli helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tőkevonzó képességét ☐ Jelentős befektetők jelennek meg a városban az ország és a régió fokozódó vonzereje miatt ☐ Lehetővé válik a barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása a tulajdonosok ez irányú szándékai és külső finanszírozóknak köszönhetően ☐ Ipari park, és a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesítésére használható források nyílnak meg ☐ Erősödik a térség logisztikai szerepköre ☐ K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban ☐ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ☐ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ☐ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ☐ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet, javul a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége ☐ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok (pl. aktív turizmus vízi turizmus) iránti kereslet növekszik ☐ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt ☐ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ☐ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ☐ Tovább növekednek a különbségek a város és a vármegye gazdasági centrumtelepülései között ☐ Az országos/vármegyei/járásai fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ☐ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Társadalom	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ☐ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát

Lehetőségek	Veszélyek
<p>munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ☐ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ☐ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztésére nyílik lehetőség az önkormányzat aktív részvételével ☐ Szociális városrehabilitáció megvalósítására nyílik lehetőség, jobb lakáskörülmények biztosítása érdekében a szegényebb családok számára ☐ Lehetővé válik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal ☐ Lehetővé válik a hátrányos helyzetű gyermekekre koncentrált óvoda férőhelyeinek bővítése ☐ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás megvalósítására nyílik lehetőség ☐ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ☐ További jelentős pályázati források megjelenése várható ☐ A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A bölcsőde és óvoda kapacitásbővítésének elmaradása tovább nehezíti a munkaképes korúak munkába állását ☐ Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktív arányának emelkedése ☐ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ☐ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ☐ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ☐ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása ☐ A közeli vármegyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást ☐ Az országos/vármegyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ☐ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Környezet és közlekedés	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítására iránti igény ☐ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ☐ Lehetővé válik a védett kastélyok felújítása, hasznosítása ☐ Nő a magánérs építkezések és felújítások száma ☐ Lehetővé válik az elöregedett vízvezetékek és villanyoszlopok kiváltása ☐ Lehetővé válik a szennyvíztisztító- és vízműtelep kapacitásának növelése ☐ Lehetővé válik a település csapadékvíz- és belvízelvezető rendszerének kiépítése ☐ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ☐ A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek ☐ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az energiatüggőség fokozódik ☐ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ☐ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ☐ Az elöregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ☐ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ☐ A fa villanyoszlopok kidőlése miatti üzemzavarok és veszélyhelyzetek ☐ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ☐ Az országos/vármegyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ☐ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Közszolgáltatások	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ A gazdaság és idegenforgalom fellendülése folytán nőnek az önkormányzat helyi adóbevételei 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Lehetővé válik a szociális intézmények infrastrukturális állapotának javítása ☐ Lehetővé válik a bölcsőde és óvoda kapacitásbővítése ☐ Lehetővé válik a közszolgáltatások elérhetőségének javítása a leszakadó városrészekben ☐ A járásközpontok jogköre bővíülhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek ☐ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Az önkormányzatok állami forrásai / támogatásai csökkennek ☐ Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ☐ A kedvezőtlen jövedelmi helyzetű lakosok ellátása egyre jobban terheli a szociális és segélyezési rendszert ☐ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket ☐ Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között ☐ Az országos/vármegyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ☐ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

Tiszavasvári Város Önkormányzata 2020-ban határozatával döntött a teljes közigazgatási területre vonatkozó új településrendezési terv készítéséről.

Az új rendezési terv alapján Tiszavasvári Város közigazgatási határában változás nem történt, de a bel- és külterület határban változás történt. A módosítás a hatályos terv alapján előirányzott belterületbe vonandó területek mértékét növeli, melyek leginkább a falusias lakóterület növekedésével és az eddig a település szerkezetében nem szereplő gazdasági kereskedelmi terület kijelölésével történt. Legjelentősebb belterületi határ változás a település déli részén lévő ipari terület növelése.

Az önkormányzat a vállalkozói/ingatlanfejlesztői igényeket minden esetben igyekszik rugalmasan kezelni, és – amennyiben a kérelmezett módosítás nem sért magasabb rendű elvet – területrendezési eszközökkel lehetővé tenni, annak érdekében, hogy a tulajdonosok, használók által tervezett fejlesztések megvalósulhassanak, azáltal a város ingatlanértéke növekedjen, új munkahelyek jöjjenek létre és erősödjön a helyi gazdaság.

Potenciális konfliktus a területrendezési eszközökkel kapcsolatosan nem mutatható ki, az önkormányzat a konkrét beavatkozások előkészítésénél továbbra is mindig meg fogja vizsgálni a területrendezési dokumentumok, előírások módosításának szükségességét.

3.2 PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

A probléma- és értéktérkép elkészítése során felhasználásra kerültek a településfejlesztés szempontjából jelentős, a helyzetfeltárás és helyzetelemzés megállapításai.

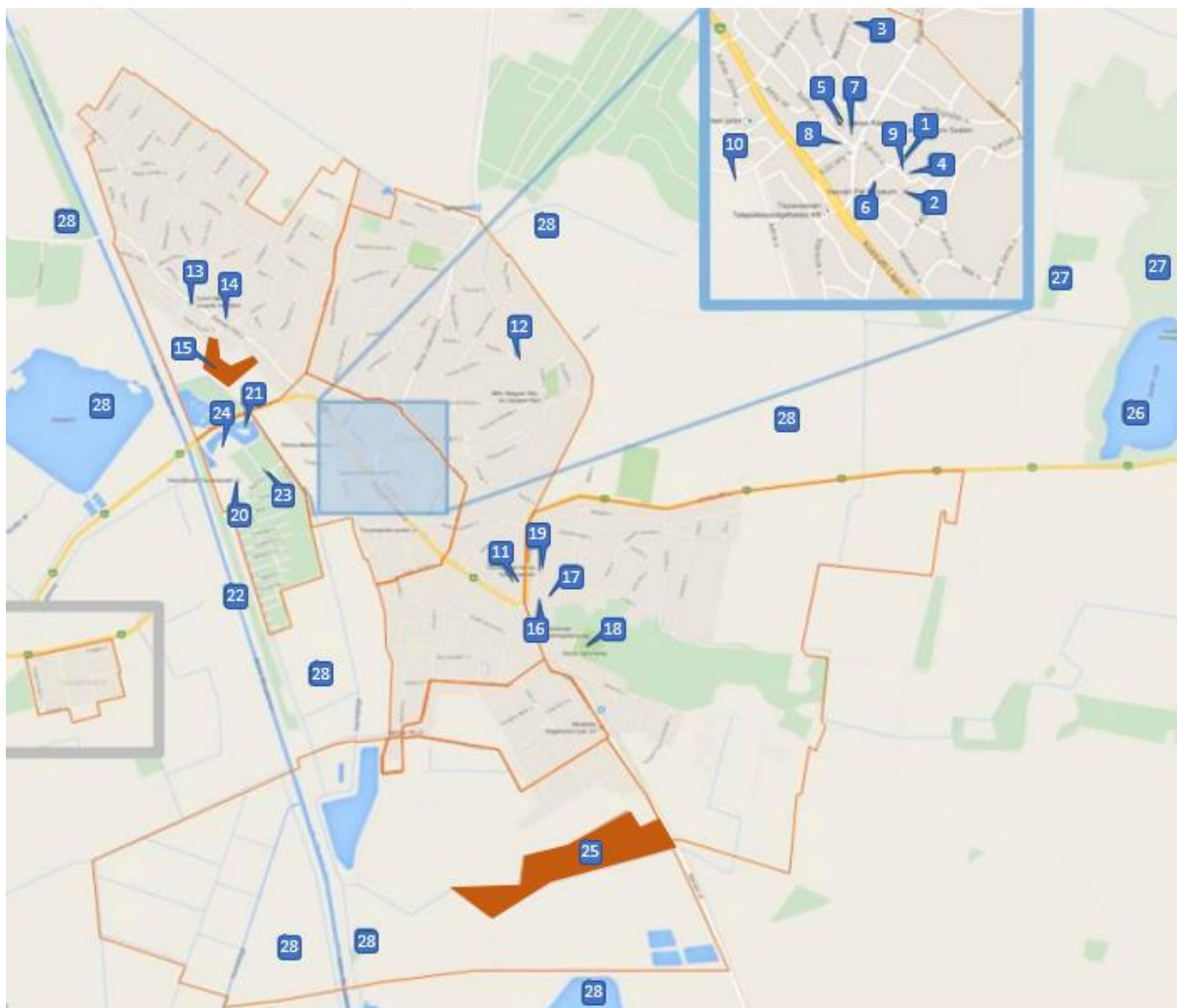
A térkép alapján megállapítható, hogy a problémák elsősorban társadalmi és infrastrukturális jellegűek, míg az értékek érthető módon a közigazgatási, valamint a természeti és épített környezetre fókuszálnak.

45. táblázat: Tiszavasvári értékei

Ssz.	Megnevezés	Elhelyezkedés
Belváros		
1	Református templom (műemlék)	Kálvin u. 10.
2	Régi református parókia, ma Vasvári Pál Múzeum (műemlék)	Kálvin u. 7.

Ssz.	Megnevezés	Elhelyezkedés
3	Városi tenispálya (folyamatban) Wesselényi utca,	Wesselényi utca, 83 hrsz.
4	Zöldliget (folyamatban) Kálvin utca,	Kálvin utca, 2982 hrsz.
5	Találkozások háza	Szabadság tér 1.
6	Sörös-sétány, Vasvári Pál szobra	Sörös-sétány
7	Zeneiskolai hangversenyterem (folyamatban)	Báthori utca 1
8	Kabay János szülőháza, helyi védett lakóház	Báthori u. 2.
9	Találkozások tere	Szabadság tér 1.
10	Műfüves focipálya	Majorvölgy dűlő (Városi piac mellett)
Belső-Szentmihály		
11	Római katolikus templom (műemlék)	Petőfi u. 6.
12	Tájháznak alkalmas, helyi védett lakóház	Dózsa Gy. u. 43
Búdi városrész		
13	Görögkatolikus templom (műemlék) Vasvári	Vasvári Pál u. 126.
14	Volt Korniss-kastély és parkja, helyi védett épület	Vasvári Pál 87.
15	Iparterület	0371/7 hrsz
Gyári lakótelep		
Külső-Szentmihály		
16	Volt Desseffy-kastély (műemlék)	Petőfi utca 1.
17	Volt Desseffy-kastély parkja (helyi természeti védett terület)	Petőfi utca 1.
18	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b
19	Városi Sportcsarnok	Petőfi utca 3.
Józsefháza és Dankópuszta		
Üdülőtérület		
20	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa utca. 4.
21	Horgásztó, városi futópálya Polgári út	Polgári út
22	Keleti főcsatorna	0351 és 0372 hrsz.
23	Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor	Nyárfa u., 5702/6 hrsz.
24	Kondipark	Csónakázó-tó mellett
Ipari-gazdasági terület		
25	Önkormányzati tulajdonú ipari fejlesztési terület	0283/2, 0301/12, 0301/16, 0301/18-22, 0301/24, 0301/28
Egyéb külterületek		
26	Fehér-szik természetvédelmi terület	097/4 hrsz.
27	Bogdányi erdő	090 hrsz.
28	Tájképi, természeti értékű mocsarak, rétek és legelők	mintegy 15 helyen a város külterületén

42. térkép: Tiszavasvári értéktérképe

Az alkalmazott jelölések magyarázata:

- 3 Településfejlesztés szempontjából jelentős települési érték
- Önkormányzati ipari fejlesztési terület
- Városrész határa

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

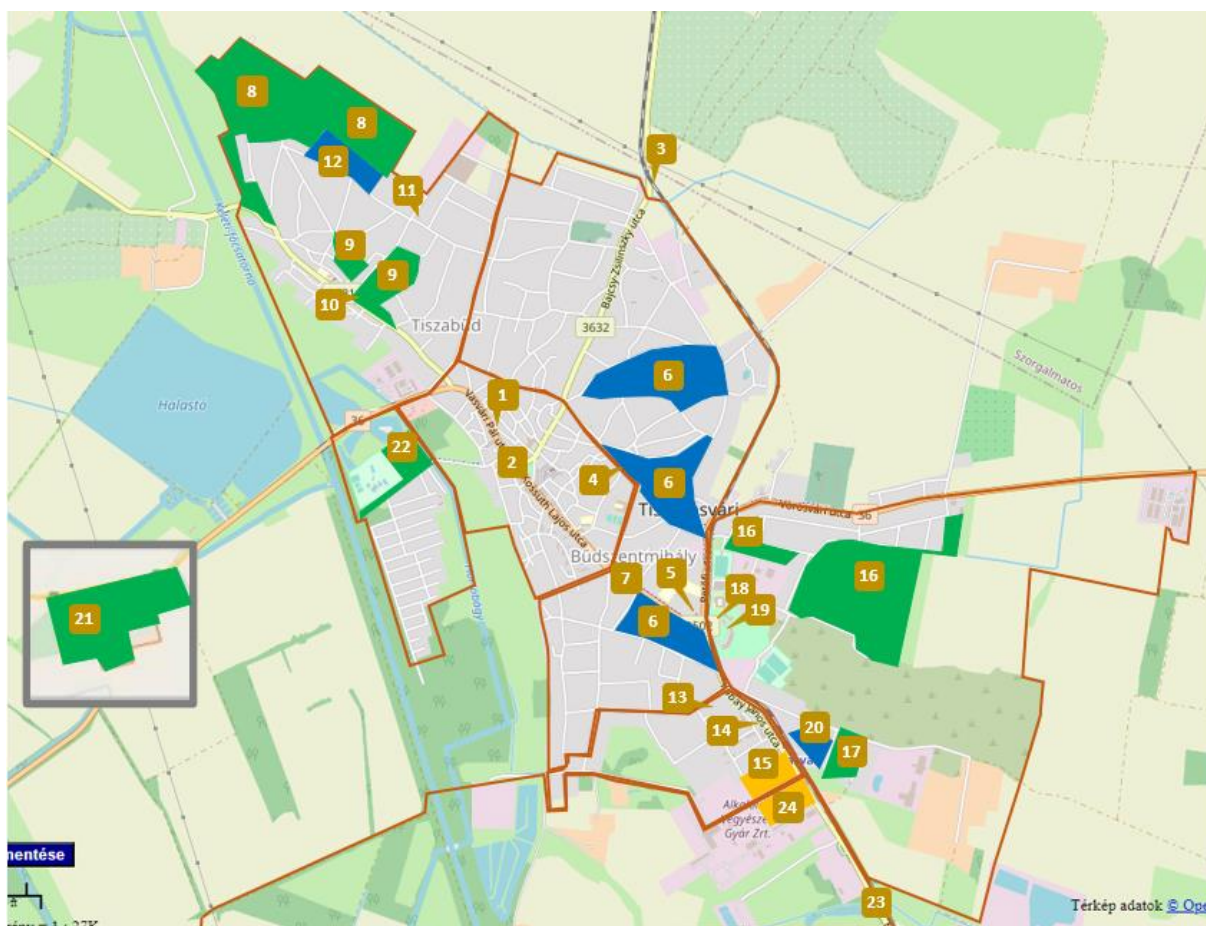
46. táblázat: Tiszavasvári problémái

Ssz.	Megnevezés	Elhelyezkedés
Belváros		
1	Járóbeteg Szakrendelő korszerűsítendő épülete	Vasvári P. u. 6.
2	Gyalogos átkelőhelyek hiánya a főút kiemelt csomópontjaiban	36-os főút mentén
Belső-Szentmihály		
3	Egyházerdő: elavult vasúti megállóhely	Bajcsy-Zs. út és külterületi határ találkozásánál, a 3632. j. összekötőút mentén
4	Használaton kívüli egykori orvosi rendelő, gyermekjóléti szolgálat épülete	Hősök u. 38.
5	Esélytér Intézményfenntartó Magiszter Óvoda bővítendő épülete	Petőfi u. 4.

Ssz.	Megnevezés	Elhelyezkedés
6	Belvizes területek, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	- Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület - Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület - Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület
7	Gyalogos átkelőhelyek hiánya a főút kiemelt csomópontjaiban	36-os főút mentén
Büdi városrész		
8	Jelentős méretű szegregátumok, leromlott lakóterületek	- 3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Víg utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt terület a Büdi városrész É-i felén - Kodály Zoltán utca mindkét oldala - Víz utca - Csillag utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt terület a Büdi városrész ÉK-i szélén
9	Szegregációval veszélyeztetett területek, leromlott lakóterületek	- Szent István u. – Hunyadi u. – Egyház köz – Temető u. által határolt terület a Büdi városrész közepén - Csapó u. – Vasvári Pál u. – Szilágyi u. – Akác u. – Károli Gáspár u. által határolt terület a Büdi városrész közepén
10	Volt Korniss-kastély, leromlott állapotú helyi védett épület, benne korszerűsítendő idősök otthona, fogyatékos személyek otthona	Vasvári Pál u. 87
11	Volt magtár, leégett, bontandó épület (helyi védett)	Szilágyi utca 2.
12	Belvizes területek, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	- Víg u. - Víz u. – Mihálytelep u. - Tolbuchin u. területe - Makarenkó u. - Egység u. területe
Gyári lakótelep		
13	Városi Bölcsőde bővítendő épülete	Vöröshadsereg u. 10.
14	Szociális és egészségügyi szolgáltatások korszerűsítendő épülete	Kabay János u. 21-23.
15	Rekultiválendő területek az Alkaloida iparterületén	Kabay János u. 29
Külső-Szentmihály		
16	Jelentős méretű szegregátumok, leromlott lakóterületek	- Toldi utca - Madách utca - Széles utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ által határolt terület Külső-Szentmihály K-i végén - Gépállomás u. – Madách u. – Erkel u. területe Külső-Szentmihály közepén
17	Szegregációval veszélyeztetett terület, leromlott lakóterület	Benczúr u. területe Külső-Szentmihály D-i részén
18	Volt Dessewffy-kastély, leromlott állapotú műemlék épület	Petőfi utca 1.
19	Volt Dessewffy-kastély rekonstruálendő, helyi védett kastélyparkja	Petőfi utca 1.
20	Belvizes terület, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	Vasút utca területe

Ssz.	Megnevezés	Elhelyezkedés
Józsefháza és Dankópuszta		
21	Jelentős méretű szegregátum, leromlott lakóterület	Dobó István, Szabolcska Mihály és Dessewffy utca, Józsefháza közel teljes területe
Üdülőterület		
22	Szegregációval veszélyeztetett terület, leromlott lakóterület	Nyárfa u. É-i oldala az Üdülőterület városrész É-i felében
Ipari-gazdasági terület		
23	Kiépítendő kerékpár-út a Wienerberger téglagyárhoz	0282 hrsz. (Nánási út) és 2354 hrsz. (Kabay utca)
24	Rekultiválendő területek az Alkaloida iparterületén	Nánási út hrsz.: 0302

43. térkép: Tiszavasvári problématerképe

Az alkalmazott jelölések magyarázata:

- Szegregált terület
- Belvíz által fenyegetett terület
- Rekultiválendő ipari terület
- Városrész határa

Forrás: Openstreet Map, saját szerkesztés

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3.3.1 A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása

A városrészek lehatárolásakor a cél az volt, hogy funkcionálisan és településmorfológiailag minél homogénebb területeket lehessen kijelölni annak érdekében, hogy fejlesztési irányaik meghatározásakor a lehető legnagyobb mértékben érvényesülhessen a koncentráció elve. Mindemellett fontos elkerülni a városszerkezet túlzott elaprózódását is. Ez Tiszavasvári esetében viszonylag könnyen végrehajtható, mivel az egyes területek történelmileg és/vagy funkcionálisan jól elkülönülnek.

A városrészek kijelölése nagymértékben támaszkodik az érvényben lévő településfejlesztési dokumentumokra:

- Tiszavasvári Város Településfejlesztési Koncepció;
- Településrendezési Terv
- Szabályozási Terv
- Helyi Építési Szabályzat

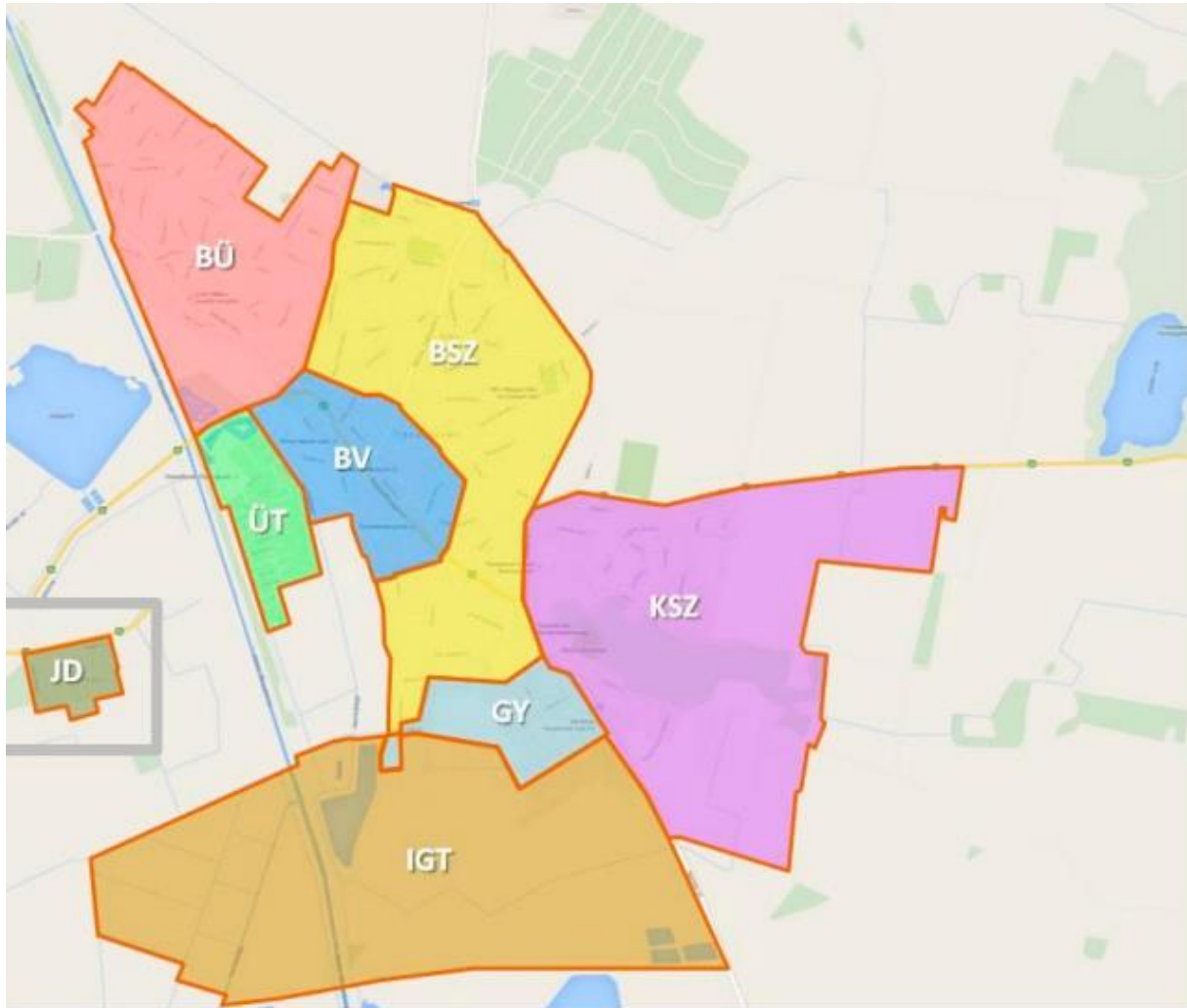
A fenti keretfeltételek, a településrendezési terv, a korábbi elemzések és az előzetes egyeztetések alapján Tiszavasváriban 8 városrész került kijelölésre, amelyek egy része külterületeket is érint:

- Belváros (BV)
- Belső-Szentmihály (BSZ)
- Búdi városrész (BÜ)
- Gyári lakótelep (GY)
- Külső-Szentmihály (KSZ)
- Józsefháza és Dankópuszta (JD)
- Üdülőterület (ÜT)
- Ipari-gazdasági terület (IGT)

A következő térkép bemutatja a városrészek elhelyezkedését Tiszavasváriban.

- Belváros (BV): Polgári út (36. sz. főút), Hortobágyi főcsatorna - Egység u. - Zrínyi M. u. - Hősök u. - Ifjúság u. – Albert Béla u. - Adria u. - Piac területe által behatárolt terület
- Belső-Szentmihály (BSZ): Polgári út (36. sz. főút), Egység u. kereszteződése - Egység u. -Állomás u. - Bajcsy-Zsilinszky u, vasút kereszteződése (Egyházerdő) - Tiszalök-Debrecen vasút vonala - Vörös Hadsereg u. Kinizsi u. - Adria u. által behatárolt terület, kivéve a belvárost
- Búdi városrész (BÜ): Keleti-főcsatorna - Polgári híd - Vasvári P. u. - Egység u. - Egység u.-tól nyugatra, a város közigazgatási határa felé eső területe
- Gyári lakótelep (GY): Kinizsi u. – Gombás András u. - Gombás András u., Nánási u. kereszteződése - Kabay János u. - Alkaloida Vegyészeti Gyár -szerviz út közé eső terület - Bocskai u. végén fekvő terület
- Külső-Szentmihály (KSZ): A Tiszalök-Debrecen vasút vonalától keleti irányban a város közigazgatási határa felé eső terület
- Józsefháza és Dankópuszta (JD): A 36. sz. főút mellett közigazgatásilag kijelölt terület
- Üdülőterület (ÜT): Polgári út (36. sz. főút) - Keleti főcsatorna vonala - szerviz út - Hortobágyi főcsatorna által bezárt terület
- Ipari-gazdasági terület (IGT): Keleti főcsatorna vonala - szerviz út - Alkaloida Vegyészeti Gyár - Tiszalök-Debrecen vasút vonala, valamint a város déli közigazgatási határa által bezárt terület

44. térkép: Tiszavasvári városrészei

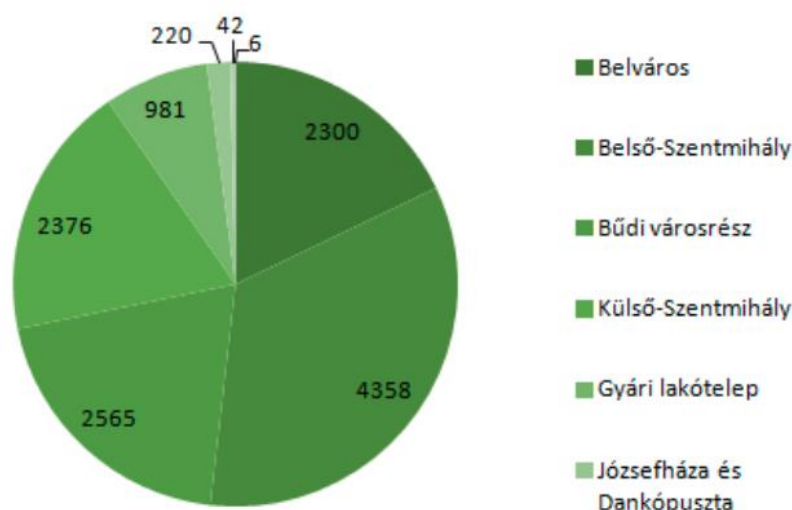
Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

Az elsősorban funkcionális alapon történő lehatárolás eredményeként jelentős különbségek rajzolódnak ki a városrészek népességszámát és lakásállományát tekintve, ami miatt egyes városrészek helyzetelemzésének tartalmában és részletzettségében egyszerűsítéseket is alkalmaznunk kell (pl. a szinte kizárólag ipari területeket magában foglaló Ipari-gazdasági terület esetében nem indokolt az ottani 6 lakos társadalmi helyzetének elemzése; a torzítások elkerülése érdekében az Üdülőterület elemzésekor is figyelembe vesszük, hogy csak 42 fős a lakónépessége).

A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adatai, másrészt a polgármesteri hivatal adatbázisai alapján történt. Ezeket egészítettük ki a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával annak érdekében, hogy a városrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitörési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk. Ez az alapja a megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszer felállításának.

Tiszavasvári népessége egyenlőtlenül oszlik meg az egyes városrészek között, aminek az az oka, hogy a lehatárolás alapvetően funkcionális szempontok mentén történt. Ennek megfelelően az ipari és turisztikai városrészek lakosságszáma alacsony, míg a lakófunkciójú városrészeké és a Belvárosé magas (leszámítva a jóval kisebb területű, és így nagyságrenddel kisebb lakosszámú Józsefháza és Dankópuszta településrészt). A legnagyobb népességű városrész Belső-Szentmihály, amelyet nagyjából egyforma részesedéssel követ a Belváros, a Búdi városrész és Külső-Szentmihály.

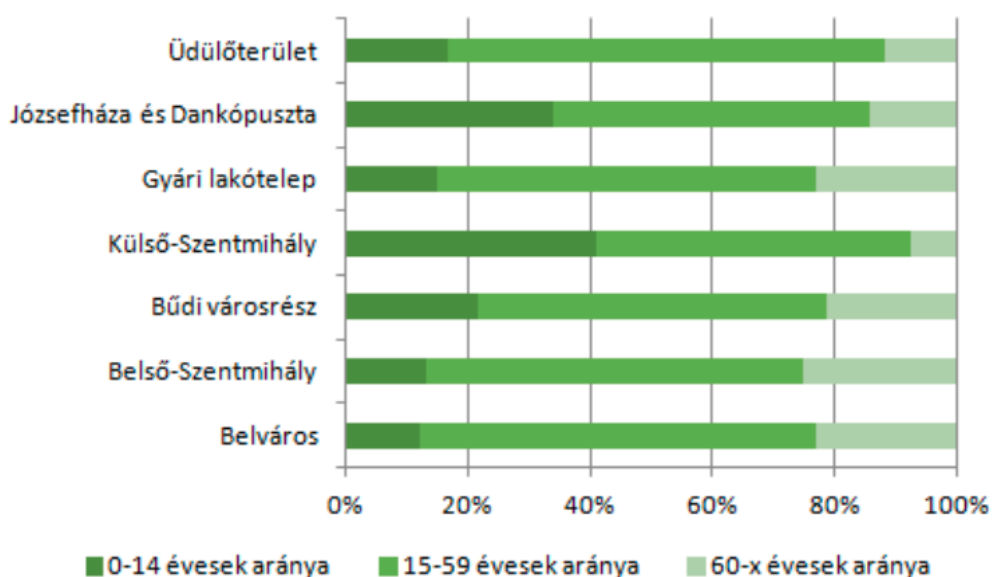
44. ábra: Tiszavasvári városrészeinek lakosszáma (fő, 2011)

Forrás: KSH

A városrészek lakosságának korcsoportos megoszlása alapján néhány jellegzetesség kirajzolódik: Külső-Szentmihály és Józsefháza esetében kiemelkedő a gyermekkorúak aránya, míg a Gyári lakótelepen és Belső-Szentmihályon van a legtöbb időskorú. A Belvárosban és az Üdülőterületen a városi átlaghoz viszonyítva magas a munkaképes korúak aránya.

45. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása (% , 2011)

Forrás: KSH

A városrészek egyes társadalmi mutatói között jelentős különbségek rajzolódnak ki, kiemelkednek Külső-Szentmihály és Józsefháza (illetve kisebb mértékben a Búdi városrész) kedvezőtlen értékei, amelyek az eltérő mértékű, de mindhárom esetben jelentős leszakadás, szegregálódás jeleit mutatják.

47. táblázat: Néhány képzettségi és szociális mutató értéke városrészenként (% , 2011)

Városrész	Mutató	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Felsőfokú végzettségűek aránya a 25-x népesség arányában	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	Szegregációs mutató
Belváros		10,0	16,7	59,2	36,9	5,8
Belső-Szentmihály		10,4	16,9	58,0	38,5	5,9
Búdi városrész		36,6	6,7	45,7	40,6	24,5
Külső-Szentmihály		61,6	3,1	26,6	60,1	51,9
Gyári lakótelep		7,2	16,6	63,1	36,6	4,1
Józsefháza és Dankópuszta		55,3	0,9	32,5	59,4	46,5
Üdülőterület		10,0	16,7	64,7	22,2	6,7
Tiszavasvári összesen		24,0	13,0	51,2	41,4	17,3

Forrás: KSH

A munkaerő-piaci adatok szintén jelentős városrészi eltéréseket mutatnak, de a legkedvezőtlenebb értékeket itt is a három legrosszabb helyzetben lévő településrész mutatja. Józsefháza munkanélküliségi és inaktivitási adatai pl. riasztóan magasak.

48. táblázat: Munkaerő-piaci adatok városrészenként (% , 2011)

Városrész	Mutató	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül	Munkanélküliségi ráta	Tartós munkanélküliek aránya
Belváros		37,6	51,2	11,0	5,8
Belső-Szentmihály		38,3	54,5	10,0	4,8
Búdi városrész		56,9	63,6	21,0	8,4
Külső-Szentmihály		68,4	80,5	26,9	11,2
Gyári lakótelep		44,1	50,5	11,7	4,9
Józsefháza és Dankópuszta		41,5	70,0	37,9	13,6
Üdülőterület		36,4	42,9	8,3	4,2
Tiszavasvári összesen		44,2	60,5	14,3	6,4

Forrás: KSH

A lakásállomány változása számos ellentmondást hordoz magában:

- A három, eltérő mértékben szegregálódó városrész közül Külső-Szentmihály esetében kiugróan magas az egy lakásra jutó lakosok száma. Ugyanez az érték Józsefháza esetén alig haladja meg a városi átlagértéket, pedig komfortfokozatát tekintve az itteni lakásviszonyok is hasonlóan kedvezőtlenek. A különbséget a két településrész eltérő beépítettsége magyarázza: míg Külső-Szentmihály kertvárosi, falusias övezet, addig Józsefháza extenzív, mezőgazdasági területen létrejött lakóterület.
- Az Üdülőterületen a fejlettebb városrészekhez viszonyított rosszabb átlagos komfortfokozat, és az egyszobás lakások magas arányának oka az, hogy az itt lakók jelentős része üdülőháznak épített, és lakófunkcióra átalakított épületben él.

49. táblázat: Lakásállomány adatai városrészenként (2011)

Mutató	Lakásállomány (db)	Egyszobás lakások aránya (%)	Egy lakásban lakók átlagos száma (fő)	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)
Belváros	998	3,3	2,3	3,9
Belső-Szentmihály	1741	2,8	2,5	4,8
Búdi városrész	809	7,9	3,2	19,8
Külső-Szentmihály	496	10,4	4,8	43,7
Gyári lakótelep	433	13,3	2,3	1,9
Józsefháza és Dankópuszta	73	23,0	3,0	44,3
Üdülőterület	18	22,2	2,3	11,1
Tiszavasvári összesen	4571	6,1	2,8	11,8

Forrás: KSH

3.3.1.1 Belváros

Tiszavasvári településközpontjában többlakásos, többszintes lakóházakból álló, a településközponti területhez sorolt, valamint ahhoz karakterben és funkcióban (pl. kereskedelem) erősen kötődő kisvárosias lakóterületek találhatóak. Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége.

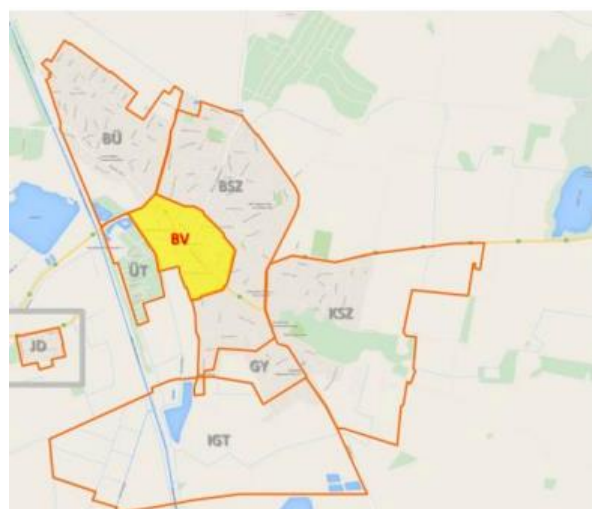
A város településközpontját alkotó településközponti terület három jellemző részből tevődik össze:

A hagyományos falusias településközpont közterületei, ahol a római katolikus templom és néhány eklektikus polgári ház viszonylag jó állapotban maradt meg.

Az utóbbi évtizedek központképző fejlesztései:

intézmények (iskolák), kereskedelmi és szolgáltató létesítmények.

Az előbbiekhöz kapcsolódó további, itt-ott felbukkanó üzleti-szolgáltatások.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű elemek sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni. A településrészen két műemléki védettségű (református templom és régi református parókia, ma múzeum) és 8 helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Belváros Ny-i oldalán településközponti vegyes területeket, mintegy 15 Ha-os területen üdülőházas fejlesztési területet, míg attól D-re 22 Ha-on távlati üdülőterületet jelölt ki, ami folytonossá tenné a városszerkezetet a Belváros és az Üdülőterület között.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljeskörűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal. A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

A város 88 önkormányzati bérlakásából 61 található ebben a városrészben.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Belvárosban 998 lakott lakás található 2300 lakóval. Ez a város lakónépességének 17,90%-a, amivel a városrész a 7 lakófunkciót (is) betöltő településrész között a negyedik. Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,3 fő, amely a legalacsonyabb érték a településen. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (3,9%) csak a Gyári lakótelepen alacsonyabb. Alacsony az egyszobás lakások aránya is (3,3%)

A Belváros Tiszavasvárin belül a jobban előregedett városrészek közé tartozik. Itt a legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya (12,3%), míg a 60 éven felettek 23,2%-a a második legmagasabb. A lakók iskolai végzettség szerinti adatai általában a legjobbak a városrészek közül, egyedül a Gyári lakótelepen mérhető a legtöbb mutató esetében kicsivel jobb érték: A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 16,7%, a szegregációs mutató 5,8%.

A városrészek közötti rangsort tekintve a Belváros talán a foglalkoztatási adatok tekintetében áll a legrosszabbul: A foglalkoztatottak aránya (59,2%) és a munkanélküliségi ráta (11,0%) a harmadik, a tartós munkanélküliek aránya (5,8%) a negyedik legkedvezőbb érték. A városrészben szegregátum nem található.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 3 db-nak ebben a városrészben van a székhelye. A 11 legjelentősebb ipari üzem, és a város 13, legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül egy sem székel a Belvárosban, ugyanakkor az önkormányzati munkahelyek nagyobb része itt található.

Ahogy az várható, a település központi részét lefedő városrész majdnem minden funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye. Egyedül az oktatási és vallási funkciók vannak egyenletesebben elosztva a három történelmi városrész között (Belváros, Belső-Szentmihály és Búdi városrész), illetve a nagyobb helyigényű sportfunkciók található más városrészben.

50. táblázat: A Belváros intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Polgármesteri Hivatal	Városháza tér 4.
Állam- és közigazgatás	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala	Városháza tér 4.
Állam- és közigazgatás	NAV Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága - Tiszavasvári ügyfélszolgálat	Városháza tér 4.
Állam- és közigazgatás	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály	Báthori u. 2-4.
Oktatás	Tiszavasvári Váci Mihály Gimnázium	Hétvezér u. 19.
Oktatás	Hankó László Zenei Alapfokú Művészeti Iskola	Báthory u. 1.

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Oktatás	Tiszavasvári Kabay János Általános Iskola	Ifjúság út 8.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Fülemüle Zöld Óvoda	Ifjúság út 8.
Közművelődés, közösségi funkciók	Találkozások Háza Művelődési Központ és Könyvtár	Szabadság tér 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Tiszavasvári Városi Könyvtár	Szabadság tér 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Vasvári Pál Múzeum, Főépület	Ady Endre u. 8.
Közművelődés, közösségi funkciók	Vasvári Pál Múzeum, Néprajzi épület	Kálvin tér 7.
Közművelődés, közösségi funkciók	Civil ház	Bethlen Gábor u. 2.
Egészségügy	Háziorvosi rendelő	Kossuth út 4.
Egészségügy	Orvosi ügyelet	Kossuth út 4.
Egészségügy	Fogászati rendelő	Kossuth út 4.
Egészségügy	Fogászati rendelő	Kossuth u. 14.
Egészségügy	Fogászati rendelő	Vasvári Pál u. 17.
Egészségügy	Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelő	Vasvári Pál u. 6.
Egészségügy	Védőnői Szolgálat	Kossuth u. 4.
Egészségügy	Labor	Kossuth u. 10.
Sport és rekreáció	Tiszavasvári Sport Egyesület	Városháza tér 4.
Vallás	Tiszavasvári Református Egyház	Kálvin u. 10.
Közlekedés	Benzinkút	Polgári út 1.
Gazdasági funkció	Városi Piac	Vágóhid utca
Gazdasági funkció	OTP Bank	Kossuth u. 6.
Gazdasági funkció	K&H Bank	Kossuth u. 17.
Gazdasági funkció	Tiszántúli Takarékszövetkezet	Kossuth u. 1.
Gazdasági funkció	MBH Bank	Kossuth u. 1.
Gazdasági funkció	Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank	Kossuth u. 12.
Gazdasági funkció	Térségi Szolgáltató Ház	Ady Endre u. 8.

A felsorolt funkciók közül egyes egészségügyi intézmények (Orvosi rendelő, Piaci üzletsor, Térségi Szolgáltató Ház) épületei korszerűsítésre szorulnak.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

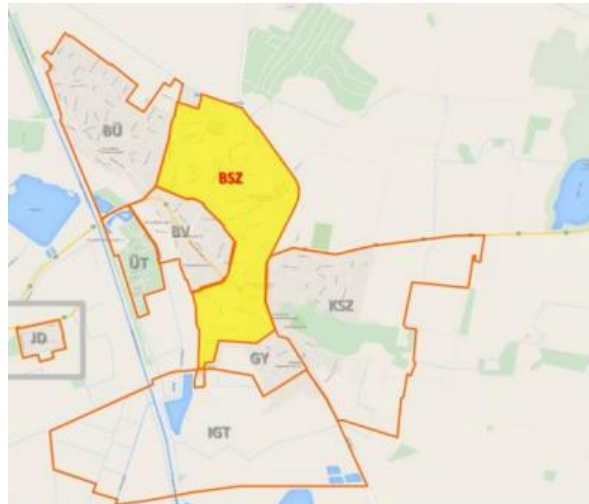
51. táblázat: A Belváros SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Itt található a város legfontosabb közintézményei és közszolgáltatásainak jelentős része ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ Egyes közintézmények napelemes rendszere kiépült vagy folyamatban van ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ Jelentős számú bejáró tanuló a középiskolákban ■ Az alap és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő ■ Művészeti és zeneiskola is működik a városrészben ■ Több közintézmény korszerűsítése megtörtént vagy folyamatban van ■ A szociális ellátások egy része a térség lakosai számára is rendelkezésre áll ■ A közszolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív ■ A város programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elaprózott vállalkezési szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak ■ A történeti településrész településképe nem egységes ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A 36. sz. főúttal való kereszteződések több helyen korszerűtlenek és balesetveszélyesek ■ A településrészen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A városban nincs közösségi közlekedés ■ Az egészségügyi intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Magas a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom előregedése ■ Viszonylag magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Viszonylag magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya ■ Alacsony a zöldfelületek aránya, meglévők megújításra szorulnak
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet, javul a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A gazdaság és idegenforgalom fellendülése folytán nőnek az önkormányzat helyi adóbevételei ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ Tovább növekednek a különbségek a város és a vármegye gazdasági centrumtelepülései között ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai / támogatásai csökkennek ■ Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket (foglalkoztatási, oktatási központ) ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát

<ul style="list-style-type: none"> ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktívak arányának emelkedése ■ A közeli vármegyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást
---	---

3.3.1.2 Belső-Szentmihály

Belső-Szentmihály a város szerkezetét alapvetően meghatározó két korábbi település egyike, pontosabban annak peremterülete (hiszen Szentmihály egykori településközpontja a mai Belváros településrész). Mivel a lakóterületre hagyományosan a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző, a mai Belső-Szentmihály területén a központtól távolodva a nagytelkes területhasználatot tudjuk azonosítani. A terület jellemzője a szabálytalan utcahálózat és telekfelosztás. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a városrész peremén találunk.

A településrészt elsősorban olyan falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületek. Az épített környezet problémáit a nagyméretű foghíjtelkek kialakulása, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, valamint a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek megléte jelentik.

A településrészen egy műemléki védettségű (római katolikus templom) és két helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve mintegy 50 Ha távlati lakóterület-fejlesztési övezetet jelölt meg Belső-Szentmihálytól K-re, a vasút és a 36-os főút által meghatározott területen.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett területek találhatóak, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos:

- Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület
- Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület
- Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület

A Belső-Szentmihály lakóingatlanai és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék legnagyobb része begyűjtésre kerül.

A város 88 önkormányzati bérlakásából 7 található ebben a városrészben.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Belső-Szentmihály a város legnagyobb településrésze 1741 lakott lakással és 4358 lakóval (33,92%). Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,5 fő. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (4,8%) az alacsony értékek között van (3. a városban), az egyszobás lakások aránya pedig itt a legalacsonyabb (2,8%).

Belső-Szentmihály Tiszavasvárin belül a legjobban elöregedett városrész: Itt a legmagasabb a 60 éven felettiek aránya (25,1%), míg a 0-14 évesek aránya (13,1%) csak a Belváros adatát haladja meg. A lakók iskolai végzettség

szerinti adatai a legjobb helyzetű városrészek közé helyezik: itt a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya (16,9%). A szegregációs mutató 5,9%. A városrész foglalkoztatási adatai is a legjobbak között vannak: Itt a második legkedvezőbb a munkanélküliségi ráta (10,0%) és a tartós munkanélküliek aránya (4,8%).

A városrészben szegregátum nem található.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 5 db-nak ebben a városrészben van a székhelye, de 2 db a 11 legjelentősebb ipari üzem közül, és a város 13, legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül 4 db szintén itt található.

A településrész a közfunkciók közül az oktatási intézmények számát tekintve jelentős, a legtöbb egyéb funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye a település központi részét lefedő Belváros városrész:

52. táblázat: Belső-Szentmihály intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Rendőrkapitányság	Kabay János u. 1.
Oktatás	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye Általános Iskolai Tagintézménye	Kossuth Lajos u. 76.
Oktatás	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye Általános és Középfokú Iskolai Tagintézménye	Petőfi u. 6-8.
Oktatás	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye Óvodai Tagintézménye	Petőfi u. 4-6.
Oktatás	Magiszter Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Tiszavasvári Tagintézménye Óvodai Tagintézménye	Petőfi u. 24.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Központ (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek klubja, gyermekjóléti szolgálat)	Hősök út 38.
Vallás	Tiszavasvári Római Katolikus Egyház	Petőfi u. 6.
Közlekedés	Egyházerdői vasúti megállóhely	3632. j. összekötőút
Gazdasági funkció	NEVA vendégház	Hősök utca 42.

A felsorolt funkciók közül az Óvoda sürgető kapacitás-hiánnyal küzd, illetve az Egyházerdői vasúti megállóhely korszerűsítésre, peronmagasításra szorul.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

53. táblázat: Belső-Szentmihály SWOT-elemzése

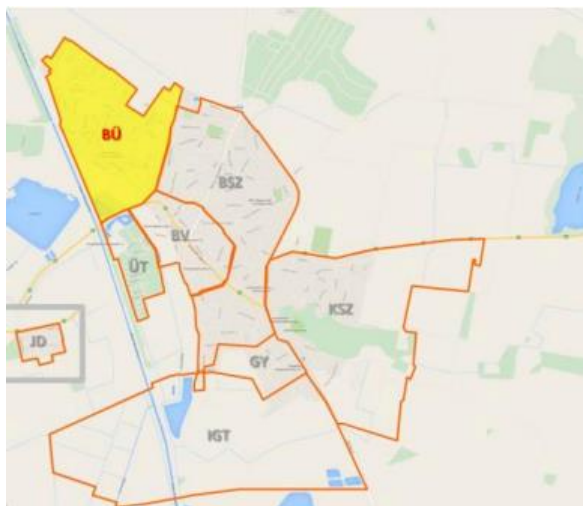
Erősségek	Gyengeségek
-----------	-------------

<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrészen jelentős műemlék, védett épület és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ Az alap és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen ■ Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ■ Egyes közparkok felújításra szorulnak ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek elöregedettek; ■ Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A településrészen jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, elöregedettek ■ A 36. sz. főúttal való kereszteződések több helyen korszerűtlenek és balesetveszélyesek ■ A településen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentrált óvoda kapacitása elégtelen ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom elöregedése ■ Viszonylag magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ További szabadtéri, közhasználatú játszóterek szükségesek ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
<p>Lehetőségek</p>	<p>Veszélyek</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A városrész arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Nő a magánérs építkezések, felújítások száma ■ A település csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A vasúti megálló korszerűsítésével csökken a balesetveszély ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (pl. nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az elöregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A közeli vármegyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást

- Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik
- A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentráltó óvoda férőhely-kapacitása bővül

3.3.1.3 Búdi városrész

A városrész a mai Tiszavasvári két elődtelepülésének egyike. A lakóterületre hagyományosan a kétbellelkes területhasználat volt jellemző. Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű, a hajdú települések szerkezetére emlékeztető lakóövezet határa körülbelül a mai Csapó–Temető–Alkotmány utcák mentén húzódott. A területek jellemzője a szabálytalan utcahálózat és telekfelosztás. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a városrész peremén találunk. A városrész ÉK-i határában, az Egység utca végén fennmaradt, nagyméretű majorsági területek találhatóak.

A településrész városközpont felőli részét falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek jobbra beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületekkel. Itt számos szolgáltatást nyújtó települési alközpont is kialakult, amely sohasem vált valóságos központtá. Északi részén több olyan tömbcsoport található, melynek kiépülése, fejlődése megakadt, vagy éppen visszafejlődést mutat, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

Az épített környezet jelentős problémáit a magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének romlása, a nagyméretű foghíjtelkek kialakulása a frekvenciált területeken, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek, valamint a városrészen található védett kastély romló állaga jelentik. A városrész alulhasznosított területei a korábbi nagytelkek használaton kívüli területei, valamint az egykori magtár eredetileg értékes, de 2009-ben leégett, pusztuló, bontandó épülete annak ingatlanával.

A településrészen egy műemléki védettségű (görögkatolikus templom), egy műemlék jellegű (volt Korniss-kastély, ma szociális intézmény) és négy helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Búdi városrész ÉK-i szélén két kisebb tömböt falusias lakóterületként, azok mellett pedig, a volt major területén kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területként jelölt meg.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett területek találhatóak, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos:

- Víg u. - Víz u. – Mihálytelep u. - Tolbuchin u. területe
- Makarenkó u. - Egység u. területe

A Búdi városrész lakóingatlanaiban és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék nagyobb része begyűjtésre kerül, de a peremterületek lakói körében még jelentős a szervezett hulladékgyűjtésben nem résztvevők aránya.

A város 88 önkormányzati bérlakásából 20 található ebben a városrészben.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Búdi városrész a város második legnagyobb településrésze 809 lakott lakással és 2565 lakóval (19,96%). Az egy lakásban lakók átlagos száma 3,2 fő ami a második legmagasabb a

városrészek között, de sokkal alacsonyabb a legmagasabb értéknel (Külső-Szentmihály 4,8 fős átlagánál). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (19,8%) a harmadik legrosszabb, de Józsefháza és Külső-Szentmihály értéke több mint kétszer kedvezőlenebb. Az egyszobás lakások aránya kissé a városi átlag felett van (7,9%).

A Búdi városrész Tiszavasvárin belül kevésbé előregedett városrész: középen áll mind az idősök, mind a gyermekek részarányát tekintve. Az itt lakók átlagos iskolai végzettsége lényegesen rosszabb a város fejlettebb településrészeinél tapasztalt értékeknél, de jóval kedvezőbb a leginkább leszakadó Józsefháza és Külső-Szentmihály esetében tapasztalt adatoknál: a felsőfokú végzettségűek aránya 6,7%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 36,6%. A szegregációs mutató 24,5%.

A városrész foglalkoztatási adatai a többi társadalmi mutatóhoz hasonlóan rendre Józsefházát és Külső-Szentmihályt megelőzve a harmadik legkedvezőtlenebbek a városban: a munkanélküliségi ráta 21,0%, a tartós munkanélültek aránya pedig 8,4%. Az inaktív lakosság aránya (63,6%) 3%-kal rosszabb a Tiszavasvári átlagnál.

Az a tény, hogy az összességében gyenge, de nem kritikus átlagértékek mellett a városrész É-i peremén jelentős, kialakult szegregátumok, középső részén pedig kisebb, szegregációval fenyegetett lakótömbök találhatóak, azt mutatja, hogy a Búdi városrész társadalma erősen kétpólusú: elsősorban a peremterületén jelentős számban élnek erősen hátrányos helyzetű lakosok, míg a többi részt többnyire a városi átlag feletti életszínvonallal rendelkezők lakják. A szegregátumok részletes bemutatását a [3.3.2.](#) fejezet tartalmazza.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 1 db-nak ebben a városrészben van a székhelye. Jelentősebb ipari üzem, vagy nagyobb (legalább 20 főt) foglalkoztató ugyanakkor nem található.

A településrész a közfunkciók közül az oktatási intézmények számát tekintve jelentős, a legtöbb egyéb funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye a település központi részét lefedő Belváros városrész. Kiemelhető még a Korniss-kastélyban működő, térségi jelentőségű szociális intézmény.

54. táblázat: A Búdi városrész intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Oktatás	Pedagógiai Szakszolgálati Központ Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Konduktív Pedagógiai Intézmény	Vasvári Pál u. 67/a
Oktatás	Tiszavasvári Kabay János Általános Iskola	Vasvári Pál út 97/a
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Minimanó Óvodai Egysége	Vasvári Pál u. 67/a
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Lurkó-Kuckó Óvodai Egysége	Egység u. 6
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermekegészségügyi Központ, Idősek otthona, Fogymunkások otthona	Vasvári Pál u. 87.
Vallás	Görögkatolikus Egyházközség	Vasvári Pál u. 126.

A felsorolt funkciók közül a szociális intézménynek otthont adó Korniss-kastély épülete rekonstrukcióra szorul.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

55. táblázat: A Búdi városrész SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrészen jelentős műemlék, védett épület és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A történeti településrész településképe nem egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen ■ Védett kastély leromlott állapota ■ Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ■ Egyes közparkok felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas

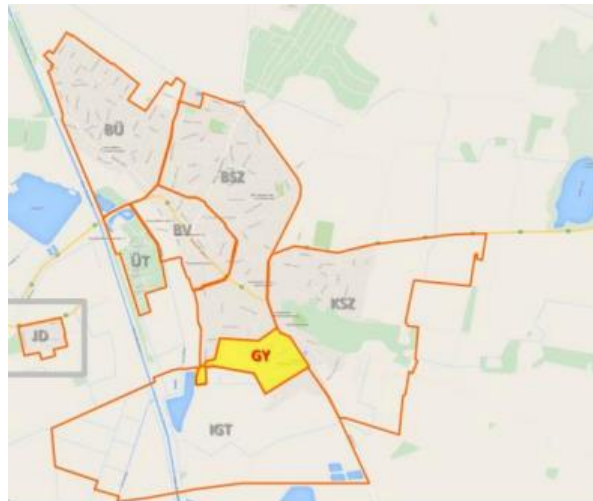
<ul style="list-style-type: none"> ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ A közoktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő ■ A városrészben térségi jelentőségű bentlakásos intézmény működik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony ■ A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek előregedettek; ■ Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A településrészen jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A belterületi utak egy része nem szilárd burkolatú ■ A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom előregedése ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrészen szegregátumok és szegregációval fenyegetett területek találhatóak ■ A szabadtéri, közhasználatú játszóterek és sportpályák hiányoznak vagy rossz állapotúak ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
<p>Lehetőségek</p>	<p>Veszélyek</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Barnamezős terület rekultivációja és hasznosítása ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Védett kastély felújítása, hasznosítása ■ Nő a magánérs építkezések és felújítások száma ■ A településrész csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az előregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népességen belül az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kiéleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül

<ul style="list-style-type: none"> ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a leszakadó peremkerületeken ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével ■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára ■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása ■ A közeli vármegyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást
---	---

3.3.1.4 Gyári lakótelep

Az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területe a város legjelentősebb ipari területe, s a várossá válásban is meghatározó szerepe volt. A gyár infrastrukturális beruházásai révén növekedett az urbanizáció, különösen a Gyári lakótelep és a vele határos kertvárosi jellegű területeken. Az üzem építette ki a közműveket, ő építette a lakótelepi házakat, és létrehozott több intézményt, ami ennek a települési decentrumnak a kialakulását eredményezte.

A Gyári lakótelep ma kisvárosi lakóterületnek minősíthető. A négyzetes házakból álló kislakótelepet eredetileg a gyár munkatársainak építették. A városrész szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömbökből áll,

amelyekben a telkek szabályosan kiosztottak. D-i felén az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. üzemi területének egy részét találjuk.

A városrész kereskedelmi-szolgáltató sűrűsödése kialakulatlan települési alközpontként jellemezhető.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Gyári lakótelep Ny-i felében egy nagyobb területet kertvárosias lakóterület fejlesztésére jelölt ki.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

Itt található a város mindkét olyan üzeme, amely az általa folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek (azon belül alsó küszöbértékűnek) minősül (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.: vegyipar, gyógyszeripar, veszélyes hulladék kezelése, égetése; Ecomissio Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.: veszélyes hulladék kezelése, égetése).

A Gyári lakótelep lakóingatlanában és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék legnagyobb része begyűjtésre kerül.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Gyári lakótelepen 433 lakott lakás található 981 lakóval. Ez a város lakónépességének 7,64%-a, amivel a városrész a 7 lakófunkciót (is) betöltő településrész között az ötödik. Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,3 fő, amely a legalacsonyabb érték a településen. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (1,9%) mélyen a legalacsonyabb érték a városban. Az egyszobás lakások aránya ugyanakkor közepes (13,3%)

A Gyári lakótelep Tiszavasvárin belül a jobban előregedett városrészek közé tartozik. Itt a harmadik legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya (15,0%), míg a 60 éven felettiak 23,0%-a a harmadik legmagasabb érték. A lakók iskolai végzettség szerinti adatai általában a legjobbak a városrészek közül: itt a legalacsonyabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (7,2%), és a szegregációs mutató 4,1%.

A városrész foglalkoztatási adatai is a legjobbak között vannak: Itt a második legkedvezőbb a foglalkoztatottak aránya (63,1%) és foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (36,6%). A munkanélküliségi ráta (11,7%) a negyedik, a tartós munkanélüliek aránya (4,9%) a harmadik legkedvezőbb érték.

A városrészben szegregátum nem található.

Itt található a város legnagyobb ipari üzemének (egyúttal a magánszektor legnagyobb foglalkoztatójának, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.-nek) a székhelye, és ipari területének jelentős része. A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül egy továbbinak is ebben a városrészben van a székhelye, ugyanakkor jelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet itt nem működik.

Ahogy korábban említettük, a Gyári lakótelep kialakulatlan városi alközpontként is azonosítható, hiszen több települési funkciónak is otthont ad, persze nem versenyezhet a település központi részét lefedő városrészrel, amely majdnem minden funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye:

56. táblázat: A Gyári lakótelep intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Önkormányzati Tűzoltóság	Kabay János u. 29.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Varázscseruza Óvodai Egysége	Gombás András u. 10/a
Szociális ellátás	Cseperedők Bölcsőde	Gombás András u. 8/a
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermejjóléti Központ, Támogató Szolgálat	Kabay János u. 23.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermejjóléti Központ, Családok Átmeneti Otthona	Kabay János u. 23.
Egészségügy	Fogászati Röntgen	Kabay János u. 23.
Egészségügy	Háziorvosi rendelő	Kabay János u. 23.
Gazdasági funkció	Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.	Kabay János u. 29.

A felsorolt funkciók közül a Szociális és Egészségügyi funkciókat betöltő épületek és az Óvoda épülete korszerűsítésre szorulnak, a Városi Bölcsőde bővítésre szorul. Az Alkaloida iparterületén felhagyott, rekultiválandó területek is találhatók.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

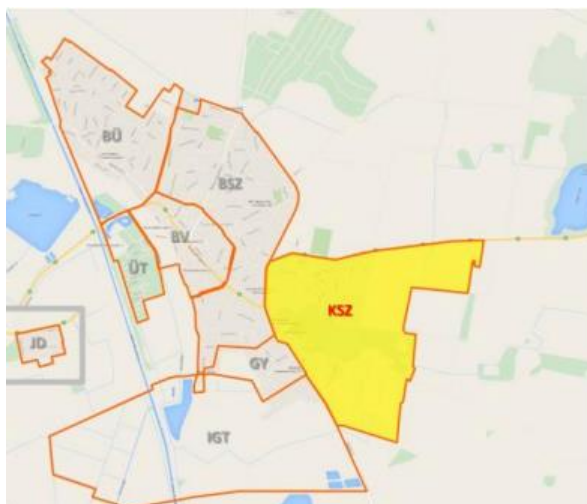
57. táblázat: A Gyári lakótelep SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat működik a városrészben ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ Hiányzó kerékpárút a Kabay u.-Nánási út mentén ■ A szociális intézmény infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Az óvoda infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom előregedése ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya ■ A volt munkásszálló épülete jelenleg funkciótlan, használaton kívüli ■ Az Alkaloida iparterületén kármentesítendő terület található ■ Felhagyott hulladéklerakó
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ Növekszik a teher- és személygépkocsiforgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ A bölcsőde és óvoda kapacitásbővítésének elmaradása a jövőben nehezíti a munkaképes korúak munkába állását ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A városrészben található kármentesítendő területek potenciális veszélyforrást jelentenek

3.3.1.5 Külső-Szentmihály

A városrész néhány szabályos, egyenes vonalvezetésű utcával határolt lakótömbökből, és közöttük jelentős méretű ipari és mezőgazdasági területekből áll. Az egy tömbben található lakótelkek jellemzően azonos méretűek, szabályosan kiosztottak. A lakótömbök jelentős többsége megakadt fejlődésű, vagy visszafejlődést mutató, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

Az épített környezet jelentős problémáit a magántulajdonú házak állapotának, külső megjelenésének romlása, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek, valamint a városrészben található

védett kastély romló állaga jelentik. A városrész alulhasznosított területei a barnamezős, korábbi, felhagyott, esetenként pusztuló állapotú gazdasági épületeket tartalmazó helyszínek (pl. volt gépgyári terület a Gépállomás u. D-i oldalán).

A településrészen egy műemléki védettségű (Volt Dessewffy-kastély, ma oktatási intézmény) és egy helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a városrész K- oldalán, a főúttól nagy zöldmezős fejlesztési terület jelölt ki, gazdasági-kereskedelmi funkcióval.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen a Vasút utca mentén nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett terület található, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos.

A Külső-Szentmihály lakóingatlanai és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék nagyobb része begyűjtésre kerül, de a peremterületek lakói körében még jelentős a szervezett hulladékgyűjtésben nem résztvevők aránya.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Külső-Szentmihály a város harmadik legnagyobb településrésze. Az itt lakó 2376 főre (az összlakosság 18,49%-a) ugyanakkor csak 496 lakás (az összes lakás 10,85%-a) jut, ami a legmagasabb egy lakott lakásra jutó létszámot eredményezi (4,8 fő). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (43,7%) alig marad el a legrosszabb értéknél (Józsefháza), és a rangsorban következő Búdi városrészhez képest több mint kétszer kedvezőtlenebb.

Külső-Szentmihály Tiszavasvárin belül a legfiatalabb korösszetételű városrész: magasan itt a legmagasabb a gyermekek részaránya (40,9%), és legalacsonyabb a 60 év felettié (7,6%). Az itt lakók átlagos iskolai végzettsége és foglalkoztatási helyzete majdnem minden szempontból a legrosszabb (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 61,6%, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 60,1%, az inaktív lakosok aránya 80,5%). Az ugyancsak rendkívüli mértékben leszakadó Józsefházát Külső-Szentmihály csak a felsőfokú végzettségűek arányát (3,1%), a munkanélküliségi rátát (26,9%) és a tartós munkanélküliek arányát (11,2%) tekintve tudja kevéssel maga mögé utasítani. Nem véletlen, hogy itt a legmagasabb a szegregációs mutató (51,9%), ami azt jelenti, hogy az itt lakók nagyobbik része kimondottan hátrányos társadalmi helyzetű.

A fenti adatok alapján nem meglepő az sem, hogy a városrész lakóterületének nagyobbik fele szegregátum, vagy szegregációval fenyegetett terület. Ezek részletes bemutatását a [3.3.2.](#) fejezet tartalmazza.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 1 db-nak ebben a városrészben van a székhelye, de itt található a 11 legjelentősebb ipari üzem közül kettő: a város második legnagyobb magán foglalkoztatója, a V+K Kft., és két további, jelentős számú alkalmazottal működő ipari vállalkozás.

A településrész periférikus elhelyezkedését csak erősíti a vasút és a főút elválasztó hatása. Ennek is köszönhető, hogy méretéhez képest kevés közszolgáltatásnak és városi funkciónak ad otthont. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a nagyobb helyigényű sportfunkciók (sportcsarnok, sporttelep) itt található. A hátrányos helyzetű lakosok számára kiemelten fontos az itt működő közösségi ház is.

58. táblázat: Külső-Szentmihály intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Oktatás	Nyíregyházi SZC Tiszavasvári Szakképző Iskola és Kollégium	Petőfi út 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Cigány Községi Ház	Széles u. 1.
Sport és rekreáció	Városi Sportcsarnok	Petőfi u. 3.
Sport és rekreáció	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b
Közlekedés	Tiszavasvári vasúti állomás	Kabay János u. 36.

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Közlekedés	Benzinkút	Vörösvári u. 6.

A felsorolt funkciók közül a jelenleg üresen álló (korábban kollégiumnak otthon biztosító) Dessewffy-kastély épülete és parkja is rekonstrukcióra szorul. A meglévő sportpályák korszerűsítése, az általuk kínált lehetőségek bővítése szükséges.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

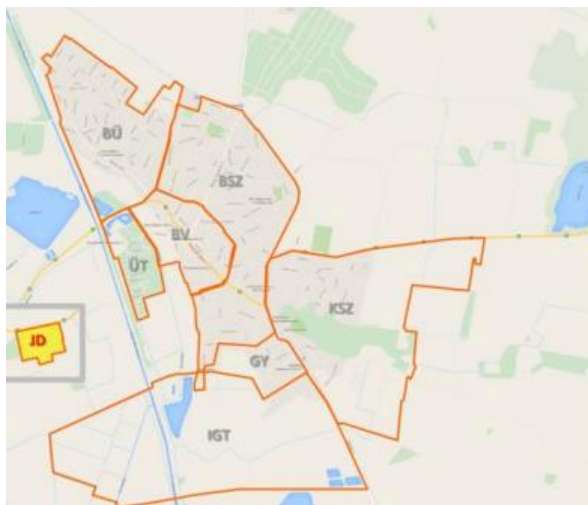
59. táblázat: Külső-Szentmihály SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrészen jelentős műemlék, és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ Több jelentős sportlétesítmény áll a lakosság rendelkezésére ■ Az oktatási intézmény infrastruktúrája általában megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen ■ Védett kastély és kastélypark leromlott állapota ■ Korszerűtlen sportpályák ■ A ravatalozó épületének leromlott állapota ■ Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony ■ A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek elöregedettek; ■ Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A településrészen jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, elöregedettek ■ A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a településrészen ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrészen szegregátumok és szegregációval fenyegetett területek találhatóak ■ A szabadterei, közhasználatú játszótérek hiányoznak vagy rossz állapotúak ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek

<ul style="list-style-type: none"> ■ Barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása ■ A kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesül ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ Védett kastély felújítása, hasznosítása ■ Nő a magánereős építkezések és felújítások száma ■ A település csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a leszakadó városrészekben ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével ■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára ■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az előregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Növekszik a teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő vállalkozások hatására ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Az óvodai férőhelyek kapacitásbővítésének elmaradása nehezíti a munkaképes korúak munkába állását ■ Folytatódik a népesség körében az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása ■ A közeli vármegyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást
--	--

3.3.1.6 Józsefháza és Dankópuszta

A városból keleti irányba haladó utak mentén alakultak ki a tanyák, amelyek a rendszerváltás óta újra kezdenek benépesülni. A várostól délnyugatra, a központtól mintegy 7 km-re fekvő Józsefháza belterület az 1950-es években települt át mai helyére. Az egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt, szabályos telekkiosztású tömbökben kezdettől fogva a csökkentett értékű lakások építése volt jellemző. Józsefháza az elmúlt évtizedek során fokozatosan amortizálódott, mára már nagyon alacsony értékű, leromlott állapotú, falusias jellegű lakóterületként jellemezhető.

Dankótanya a 35-ös jelű főút mentén Ny-i irányba, további 3 km-re található külterületi településrész.

Néhány tanya jellegű lakó- és gazdasági funkciójú épületcsoport, jelentős méretű szarvasmarha-tartó telep, valamint több felhagyott mezőgazdasági ingatlan alkotja. Potenciális régészeti terület.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A településrészen a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal. A terület ivóvíz-hálózattal, gázellátással, szennyvízcsatorna-hálózattal, vagy csapadékvíz-elvezető rendszerrel nem ellátott.

A városrész lakóinak nagyobb része nem vesz részt a szervezett hulladékgyűjtésben.

Mivel a városrész teljes területe szegregátum, az itt lakókra vonatkozó társadalmi jellemzőket a [3.3.2.](#) fejezetben mutatjuk be.

Józsefházán jelentős mezőgazdasági vállalkozás vagy integrátor szervezet, ipari üzem nem található, de Dankópuszta ad otthont a település legnagyobb szarvasmarhatartó telepeinek. A városrészben semmilyen más települési funkció vagy közszolgáltatás nem található. Az itt lakók hozzáférése alapvetően jóval gyengébb ezekhez, mint a központi belterület egyes településrészeinek lakói. Kivételt ez alól az időszakos jelleggel végzett, mobil tevékenységek (pl. egészségügyi szűrővizsgálatok, település-bejárások, helyi konzultációk) képeznek.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

60. táblázat: Józsefháza és Dankópuszta SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége jó minőségű ■ Az ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása magas ■ Gazdag a flóra- és faunavilág 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A településrész távol helyezkedik el a központi belterülettől, a lakossági alapszolgáltatások helyben nem elérhetők ■ Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A lakásállomány állapota általában nagymértékben leromlott, átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya nagyon alacsony ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú ■ A városközpont felé nincs közösségi közlekedés vagy kerékpárút, a távolsági buszjáratok száma alacsony

	<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrészben nincs ivóvíz-vezeték, szennyvízcsatorna-hálózat, gázellátás és csapadékvíz-elvezetés ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében nagyon alacsony ■ Nagyon magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Nagyon magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrész teljes egésze szegregátum ■ Nincsenek szabadtéri, közhasználatú játszótérek vagy sportpályák ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, ■ sikeressége ■ Nő a magánérfős építkezések és felújítások száma ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a városrészben ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (hátrányos helyzetű lakosok, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik ■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével ■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára ■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a városrész potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség körében az inaktívak arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

3.3.1.7 Üdülőterület

Az Üdülőterületet szabályos, egyenes vonalvezetésű utcák jellemzik, az általuk határolt tömbökben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak. Ez a város egyik legszebb területe, szépen gondozott, de nagyon aprótelkes üdülőkkal, a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti galériaerdővel, amely további rekreációs fejlesztéseket tesz lehetővé.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal. A településrészen gázszolgáltatás nem elérhető.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

Az Üdülőterületen 2015. április 01-től bevezetésre került az egyéni hulladékgyűjtés, zsákos rendszerben, felváltva a korábban az önkormányzat által fizetett konténeres gyűjtést, így az üdültulajdonosok is bekapcsolódtak a közszolgáltatásba, ezzel is megfelelvén a jogszabályi követelményeknek. A zsákos rendszer az átállás átmeneti időszakát követően, remélhetőleg beváltja a hozzá fűzött reményeket.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján az Üdülőterület a városon belül lakosságát tekintve egy törpe településrész, hiszen az itt élő 42 lakos a városiaknak csupán 0,33%-a. Statisztikai adatai ezért nem tekinthetők ugyanolyan relevánsnak, mint a többi városrész adatai. Az adatok összességében azt mutatják, hogy az itt lakók a legtöbb városrész átlagánál jobban képzettek, és az egész városban a legjobb a foglalkoztatási helyzetük. A szegregációs mutató ugyanakkor csak a negyedik a rangsorban. Tekintettel arra, hogy a KSH szegregációs adatszolgáltatása egy kis méretű, szegregációval fenyegetett területet mutatott ki a városrész É-i szélén, feltételezhető, hogy a 42 fős összlakosságnak egy kisebb része (néhány háztartás a Nyárfa utca mentén) sokkal rosszabb helyzetben él a többi itt lakónál.

A településrészen legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás vagy integrátor szervezet, ipari üzem nem található.

Az Üdülőterület alapvető, eredeti funkciójának megfelelően a fontosabb sport- és rekreációs funkciókat biztosít a város lakói és az ide látogatók számára.

61. táblázat: Az Üdülőterület intézményi ellátottsága

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Egészségügy	Rehabilitációs Team Kft., fizioterápiás, masszáz és hidroterápiás kezelők a gyógyfürdő területén	Nyárfa u. 4.
Sport és rekreáció	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa u. 4.
Sport és rekreáció	Horgászto, városi futópálya	Polgári út
Sport és rekreáció	Gólyahír Gyerme- és Ifjúsági Tábor	Nyárfa u.

A fenti funkciók közül a Gyógyfürdő szolgáltatásai minőségi fejlesztésre, míg az Gólyahír Gyerme- és Ifjúsági Tábor épületei korszerűsítésre szorulnak.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

62. táblázat: Az Üdülőterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
-----------	-------------

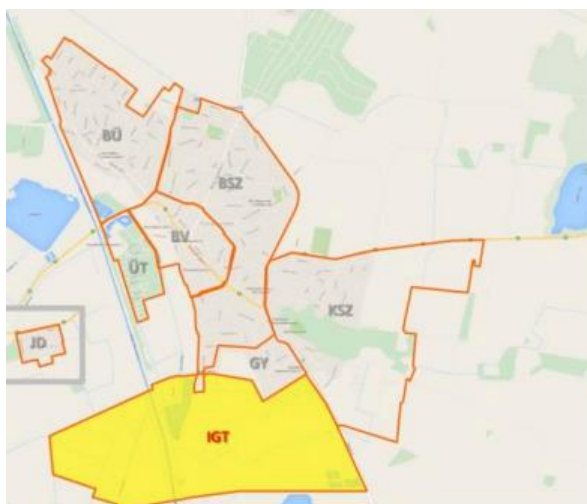
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ez a város egyik legszebb lakóterülete ■ Az M3 autópálya továbbépítésével az idelátogatók számára javult a város elérhetősége ■ Itt található a város legfontosabb turisztikai attrakciója (termál- és gyógyvíz működő strandfürdővel, gyógyászati részleggel) és több más vonzerő (horgászto, futópálya, Gólyahír Gyermekek- és Ifjúsági Tábor) ■ A turisták számára vonzerőt jelentenek a város egyéb területein található attrakciók (műemlékek és védett épületek, múzeum, „Fehér-szik” természetvédelmi terület, és sok további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét és legelő) ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműöllő záródása megtörtént ■ A villamos-energiaellátás teljes körűen kiépített ■ Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire koncentrálódik, így az nem zavarja az Üdülőterületet ■ A város programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik, és nem számít jelentős idegenforgalmi célpontnak ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak ■ Nem található magas minőségű szolgáltatást nyújtó kereskedelmi szálláshely a területen (pl. szálloda) ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A városrészben nincs gázellátás ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a településrészen ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ A városrészen kis méretű, szegregációval fenyegetett terület található ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
<p>Lehetőségek</p>	<p>Veszélyek</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet ■ Bővül és fejlődik a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok megjelenése (pl. aktív-turizmus vízi turizmus) ■ Térségi turisztikai kínálat integrációja, közös marketing-tevékenység ■ Nő a magánéerős építkezések és felújítások száma ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (pl. nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Erősödnek a város versenytársai a turizmus területén ■ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

3.3.1.8 Ipar-gazdasági terület

A városrész egybefüggő lakóterületet nem tartalmaz, azt jelentős méretű ipari és mezőgazdasági területek alkotják.

A városrész a jellegzetes szennyező funkciók fő befogadó területe: itt található a szennyvíztelep az Alkaloida zagytereivel, az Alkaloida üzemi területének egy része, valamint hulladéktárolók, hulladéklerakó, de itt működött a 2014-ben megszűnt sertéstelep is.

A területhasználatban problémát okoz a kevés önkormányzati tulajdonú, beruházásra alkalmas terület, illetve a beruházásra alkalmas magántulajdonú területek rendezetlensége és esetenként szétaprózott területi tulajdonviszonyai.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A városrészt délről a tervezett elkerülő út nyomvonala határolja. Ennek belső oldalán indokolt fejleszteni az ipari-gazdasági területeket, akár szervezett (ipari park) formában is. Itt található az önkormányzat által iparfejlesztésre kijelölt, saját tulajdonában álló, összefüggő terület is, amely téglagyár és más szállításgényes, zajos termelő-tevékenység vagy logisztikai funkció telepítésére is ideálisan alkalmas.

A településrészen a közművek igény szerint rendelkezésre állnak, leszámítva a mezőgazdasági és a zöldmezős iparfejlesztési területeket. Az ipari üzemek közül az Alkaloida Zrt. saját hatáskörben gondoskodik vízellátásáról, ipari szennyvíz-kezelésről és veszélyes hulladékainak kezeléséről. Ezen infrastruktúráját a környező területekre betelepülő más üzemeknek is biztosítja.

A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül itt található a város legnagyobb ipari üzemének (egyúttal a magánszektor legnagyobb foglalkoztatója, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.) ipari területének déli része, a Vasép Vasipari Kft., a Járműszerviz Gyártó Zrt., a Wienerberger Téglaiipari Kft., és az ELEX UNIVILL Kft., de itt valósult meg a biogáz üzem, és itt működik több kisebb ipari és szolgáltató vállalkozás is. A jelentősebb mezőgazdasági vállalkozások közül itt található egy baromfinevelő telep.

Az Ipari-gazdasági terület gyakorlatilag nem lát el lakófunkciót. (A 2011-es népszámlálás adatai szerint ugyan van 6 lakosa, de ez a szám olyan kicsi, hogy egyrészt a beazonosíthatóság miatt személyiségi jogokat sértene az itt lakók statisztikai adatainak közlése, másrészt értelme sem lenne ilyen kicsi mintán felvett átlagok más településrészek adataival történő összevetésének.)

A településrész közfunkciónak és városi intézménynek sem ad otthont.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze.

63. táblázat: Az Ipari-gazdasági terület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Az elmúlt években javult a város közlekedésföldrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is, elkülönítve a lakóterületektől ■ A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik ■ Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Nincs ipari park, vagy inkubátorház ■ A potenciális befektetési területek tulajdonviszonyai vegyesek, a tulajdonosi szándékok összeegyeztetése nehézkes ■ Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenysége nem elégséges

<ul style="list-style-type: none"> ■ Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat működik a városrészben ■ A városrészben jelentős méretű magán- és önkormányzati tulajdonú fejlesztési területek állnak rendelkezésre ■ Az Alkaloida Zrt. ipari közműkapacitása a környezetébe betelepülő más vállalkozások számára is elérhető 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ Hiányzó kerékpárút a Kabay u.-Nánási út mentén ■ Tiszavasváriban nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata, így a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek betelepítése nehezebb
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térbeli helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tőkevonzó képességét ■ Jelentős befektetők jelennek meg a városban ■ Barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása ■ Ipari park, és a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesül ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ A barnamezős területeken a korábbi ipari szennyezés miatt nagy költségű rekultivációs kötelezettsége keletkezik a városnak ■ Növekszik a teher- és személygépkocsiforgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

3.3.2 Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Az alábbi fejezet helyzetelemzési céllal készült, ezért elsősorban az adatok, információk ismertetésére törekszik. A város leszakadó térségeire vonatkozó fejlesztési javaslatok az Integrált Településfejlesztési Stratégia anti-szegregációs programja fejezetében kerülnek majd ismertetésre.

Az értékelő rész a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által kiadott Városfejlesztési kézikönyv (2. kiadás, Bp. 2009. január 28.) és a Belügyminisztérium Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag, Bp. 2014. december 11.) útmutatása alapján készült.

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat. A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, vízfolyás partja stb.), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

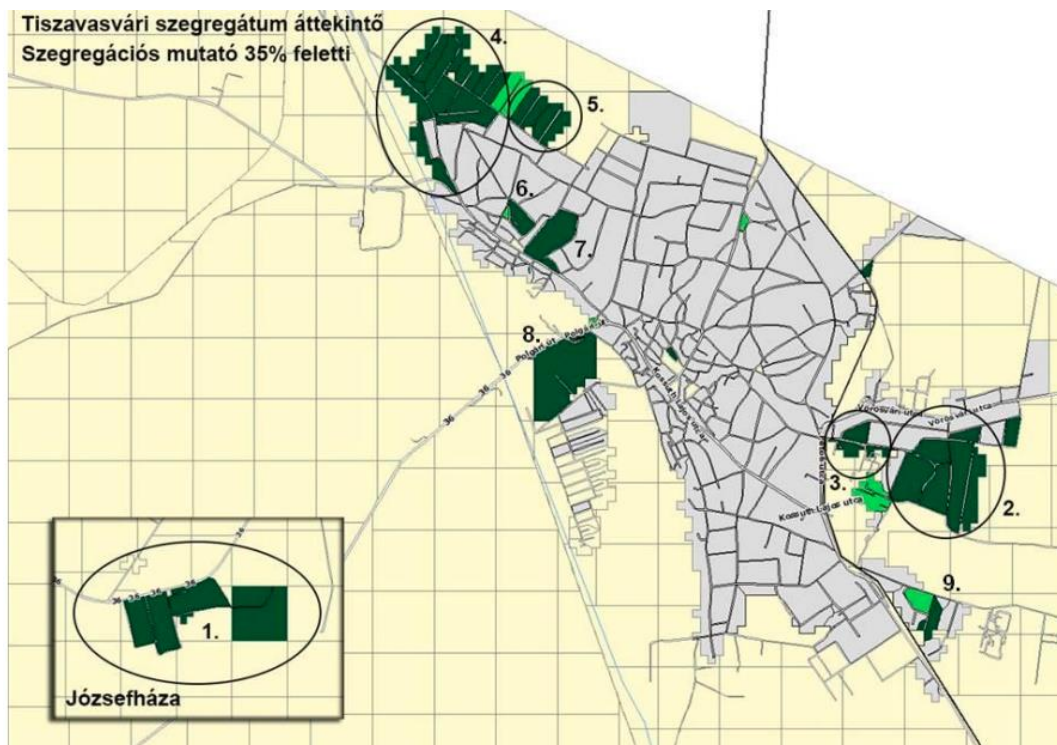
A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai alapján kerültek meghatározásra. Azon tömböket tekintjük veszélyeztetett területeknek, illetve szegregátumoknak, ahol a szegregációs mutató aránya meghaladja a 30, illetve a 35 százalékot.

Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

Tiszavasvári esetében a KSH öt szegregátumot, és további négy szegregációval veszélyeztetett területet határolt le:

1. szegregátum: Józsefháza településrész a 36 sz. úttól délre
2. szegregátum: Toldi utca - Madách utca - Széles utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ
3. szegregátum: Gépállomás utca déli oldala (a Kiss utca és a vasút között), illetve a Gépállomás utca - Erkel Ferenc utca - Madách utca területe
4. szegregátum: 3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Víg utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ
5. szegregátum: Kodály Zoltán utca (egykori Kun Béla u.) mindkét oldala - Víz utca - Csillag utca mindkét oldala - belterületi határ
6. szegregációval veszélyeztetett terület: a Szent István u. – Hunyadi u. – Egyház köz – Temető u. által határolt terület
7. szegregációval veszélyeztetett terület: Csapó u. – Vasvári Pál u. – Szilágyi u. – Akác u. – Károli G. u. (egykori Gorkij u.) között
8. szegregációval veszélyeztetett terület: Nyárfa u. északi oldala
9. szegregációval veszélyeztetett terület: Fehértói utca - Vasút utca - Benczúr Gyula utca (annak mindkét oldala) terület

45. térkép: Tiszavasvári szegregált (1-5.) és szegregációval veszélyeztetett (6-9.) területei (2011)

Forrás: KSH

3.3.2.1 Szegregátumok bemutatása

1. számú szegregátum - Józsefháza

46. térkép: 1. szegregátum: Józsefháza

Forrás: KSH

A KSH 1. számú szegregátumként a város központjától mintegy 7km-re DNY-i irányban található, a városhoz tartozó, de a magtelepüléstől különálló, Józsefháza megnevezésű belterületet jelölte meg, amelynek gyakorlatilag teljes területe szegregátum. A mezőgazdasági területen létrejött lakóterület az 1950- es években települt át mai helyére. Józsefházán története kezdetétől csökkentett értékű lakások építése volt jellemző, lakosai kezdetől fogva inkább szegényebb családok voltak.

A területen élők száma 181 fő. Rendkívül magas a fiatalok (0-14 éves) aránya 40,9%, míg a 15-59 évesek aránya 47%, a 60 éves vagy idősebb lakosok aránya 12,2%. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 76,2%. Az aktív korúak (15-59 évesek) több mint kétharmada (64,7%) legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, több mint háromnegyede (77,6%) pedig nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A szegregációs mutató 58,8%, azaz az itt lakók közel 60%-a sem legalább középfokú iskolai végzettséggel, sem rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik. A 25 éves vagy idősebb népességből senki nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel. A munkanélküliségi ráta 53,5%, a tartós munkanélüliek aránya 20,9%.

A 15-64 éves népességben belül a foglalkoztatottak aránya mindössze 21,3%, a foglalkoztatottak fele alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban van foglalkoztatva. A háztartások közel háromnegyede (70,6%) foglalkoztatott nélküli.

A területen 59 lakás található, melyek közel kétharmada (59,3%) alacsony komfortfokozatú. A lakások 22,9%-a egyszobás, míg 54,2%-uk komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás.

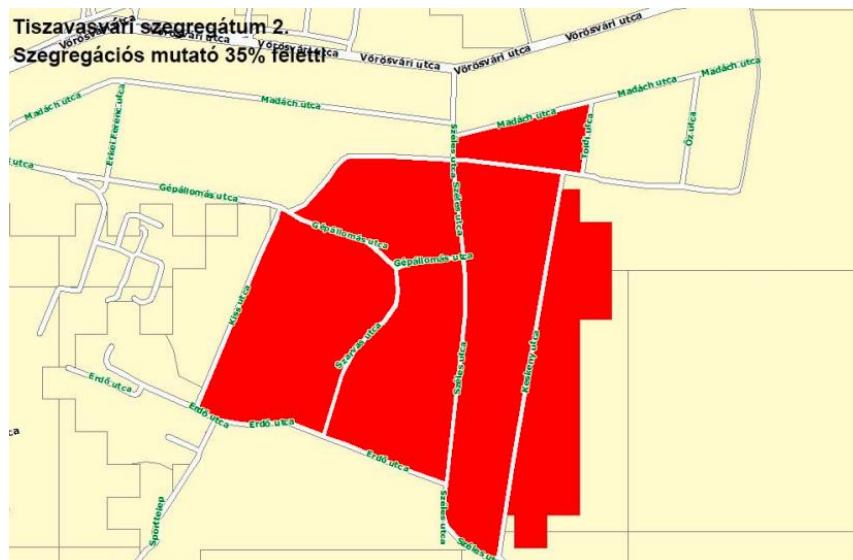
A településrészen nagyon sok a romos ingatlan. Az utcák, telkek, épületek nagyrészt lepusztultak, rongáltak, szemetesek.

A hatályos településszerkezeti terv a külterületeken - településszerkezet kompaktságának megőrzése érdekében - általánosságban tiltja, de a tanyás gazdálkodás hagyományos területein biztosítja az építkezés lehetőségét. Dankótanya és Józsefháza térségét olyan városközeli övezetként emeli ki, ahol a gazdasági épületek és lakóépületek koncentráltan, jól megközelíthető, infrastruktúrával jól ellátható területen alakíthatók ki.

A második legkisebb a kialakult szegregátumok között, de szélsőségesen periférikus helyzete, a közszolgáltatások minimális elérhetősége, és a folyamatos, mára riasztó méreteket öltő leszakadása mindenképpen a legproblematisabbá teszik.

2. számú szegregátum: Külső-Szentmihály K-i oldala

47. térkép: 2. szegregátum: Külső-Szentmihály K-i oldala

Forrás: KSH

Egy korábbi tanulmány szerint hagyományosan az oláh cigányság telepedett le ezen a területen, de mára ezek a határvonalak elmosódottabbak, így az itt lakók legfőbb közös jellemzője a nagyon alacsony jövedelem, és a városban tapasztalható legrosszabb munkaerőpiaci helyzet.

A szegregátumnak 1497 lakosa van, a lakások száma 202, aminek köszönhetően magas az egy lakásra jutó lakosok száma (7,4 fő). A lakosság korösszetétele rendkívül fiatal: a szegregátum területén élők fele 14 éves vagy fiatalabb, másik közel 50%-a 15-59 éves. A 60 éves vagy idősebbek aránya mindössze 2,3 %.

A lakosok képzetlenc: a 25 évnél idősebb korosztály csak 0,7%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, míg az aktív korúak 80,6%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel.

A lakások háromnegyede (75,2%) alacsony komfort fokozatú, 11,6%-uk egyszobás, 75,8%-uk komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás. A településrészt leromlott állapotú épületek jellemzik.

Az aktív korúak 86,2%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, a szegregációs mutató, azaz azon aktív korúak aránya, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, de rendszeres jövedelmük nincs, 70,7%.

A 15-64 éves népességen belül a foglalkoztatottak aránya csupán 13,7%, melynek köszönhetően a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya magas (71,9%). Főként a képzetlenségnek köszönhetően a foglalkoztatottak 79%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban tevékenykedik. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 89%.

A fentiek ellenére a munkanélküliségi ráta „csupán” 39,4%, míg a tartós munkanélküliek aránya 15,8%. Ez azt mutatja, hogy a városrész lakói jelentős számban vesznek részt a közfoglalkoztatási programban, vagy más idényjellegű foglalkoztatási formában.

A szegregátum lakói számára fontos közösségi szolgáltatóhely a Esélytér Alapítvány itt működő Közösségi Háza (Széles u. 1.)

3. számú szegregátum: Külső-Szentmihály, Gépállomás utca térsége

48. térkép: 3. szegregátum: Külső-Szentmihály, Gépállomás utca térsége

Forrás: KSH

Az előző terület közelében, ugyanebben a városrészben, de a központ irányába található egy kisebb kiterjedésű szegregátum a Gépállomás utca déli oldalán (a Kiss utca és a vasút között), illetve a Gépállomás utca - Erkel Ferenc utca - Madách utca területen.

A szegregátum lakosainak száma 130 fő, akik 24 lakásban élnek. A lakosok korösszetétele fiatalos: a 14 év alattiak aránya 40,8%, a 15-59 évesek aránya 51,5%, míg a 60 éves és idősebbek aránya 7,7%.

A lakosok alacsony képzettségűek: a aktív korúak 64,2%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, a 25 év feletti népesség 1,8%-ának van felsőfokú végzettsége.

Az előzőekben tárgyalt településrészekhez képest ez a néhány utca sokkal rendezettebb, és az itt lévő lakóépületek is lényegesen jobb állapotban vannak. A 2011-es statisztikai adatok szerint a komfort nélküli, illetve félkomfortos és szükségülakások aránya 21,7%, egyszobás lakás nem található a szegregátum területén.

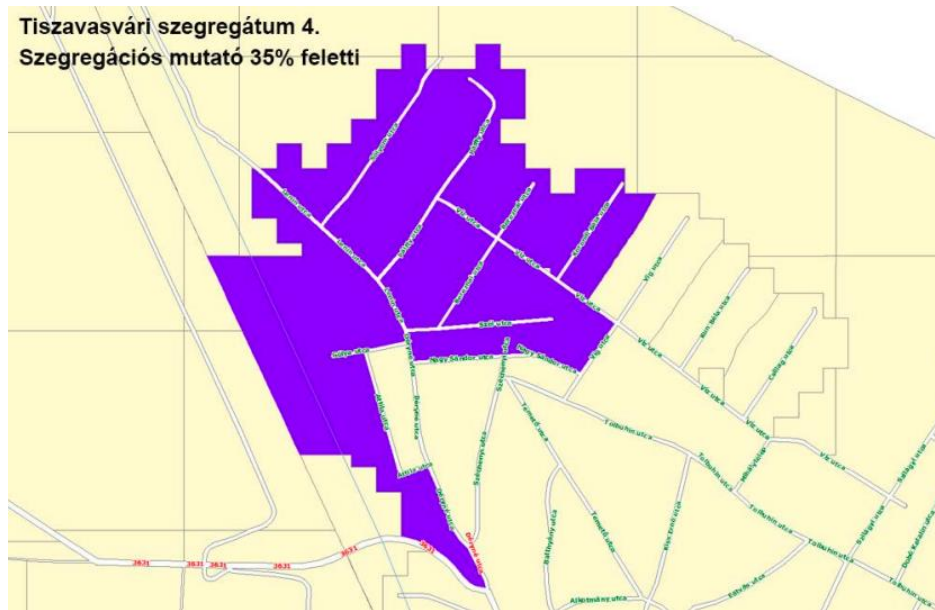
A szegregációs mutató 55,2%. Az aktív korúak 76,1%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A 15-64 éves népesség közel negyede (23,2%) foglalkoztatott, akik 62,5%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban van foglalkoztatva.

A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 75,4%, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 66,7%.

A munkanélküliek aránya 50%, míg a tartós munkanélküliek aránya 18,8%.

4. számú szegregátum: Búdi városrész É-i oldala

49. térkép: 4. szegregátum: Búdi városrész É-i oldala

Forrás: KSH

Ez a szegregátum a Búdi városrész É-i szélén, a 3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Víg utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt területen fekszik.

A már idézett korábbi tanulmány szerint az ide települt eredeti roma lakosság a romungrók (régébbi, közkeletű elnevezésével ún. magyar cigányok) közé tartozott. Adatai, és városképi jellemzői alapján azt mondhatjuk, hogy a területen a legszegényebb családok valamivel kevertebben élnek a kissé jobb helyzetben élőkkel, mint a korábban tárgyalt, homogénebb szegregátumok esetén.

A 482 lakos 35,7%-a 0-14 éves, míg a 60 éves és idősebbek aránya mindössze 5,2%.

A lakosok iskolai végzettsége alacsony: felsőfokú végzettséggel nem rendelkezik senki, legfeljebb általános iskolai végzettségű az aktív korúak 68,1%-a.

Magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (70,9%). A munkanélküliek aránya 42,8%, a tartós munkanélküliek aránya 19,3%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 48,3%.

A 15-64 éves népesség 27,9%-a foglalkoztatott, akik szinte kizárólag (85,5%) alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban vannak foglalkoztatva.

A szegregátum lakásállománya 118 db. A többi periférikus elhelyezkedésű szegregátumhoz hasonlóan itt is nagyon sok leromlott állapotú, omladozó vakolatú épület található, sok helyen hiányzik vagy roncsolt a kerítés is. Adataink alapján a komfort nélküli, illetve félkomfortos és szükséglakások aránya 50,8%, az egyszobás lakások aránya viszonylag alacsony (13,6%).

64. táblázat: Szegregátumok összehasonlítása Tiszavasváriban

Mutató megnevezése	Tiszavasvári összesen	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
Lakónépesség száma	12 848	181	1497	130	482	113
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	20,3	40,9	49,9	40,8	35,7	28,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,4	47,0	47,8	51,5	59,1	61,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,3	12,2	2,3	7,7	5,2	9,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	24,0	64,7	80,6	64,2	68,1	62,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	0,0	0,7	1,8	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	4571	59	202	24	118	35
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	13,1	59,3	75,2	20,8	50,8	34,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	44,6	77,6	86,2	76,1	70,9	60,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	17,3	58,8	70,7	55,2	49,1	42,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	51,2	21,3	13,7	23,2	27,9	38,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,4	70,6	71,9	66,7	48,3	48,6
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	44,2	50,0	79,0	62,5	85,5	67,9
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	60,5	76,2	89,0	75,4	69,9	61,1
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,3	53,5	39,4	50,0	42,8	36,4
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,4	20,9	15,8	18,8	19,3	11,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	11,8	54,2	75,8	21,7	50,8	34,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,1	22,9	11,6	0,0	13,6	14,3

Forrás: KSH

A statisztikai adatok alapján a legsúlyosabb helyzetben a 2. számú szegregátum van, ahol szinte valamennyi mutató a legkedvezőtlenebb. Itt a legnagyobb az egy lakott lakásra jutó lakosok száma (7,4 fő, míg a városi átlag 2,8, és a második legmagasabb érték is „csak” 5,4) is. A szegregációs mutató még a második legrosszabb értéket is közel 12 százalékponttal haladja meg.

Az 1. szegregátum habár a kisebbek közé tartozik, de szélsőségesen periférikus helyzete, a közszolgáltatások minimális elérhetősége, és a folyamatos, mára riasztó méreteket öltő leszakadása mindenképpen a legproblematikusabbá teszik.

A legkedvezőbb helyzetben a 5. szegregátum van.

3.3.2.2 Szegregációval veszélyeztetett területek bemutatása

Jóval kedvezőbb helyzetben vannak a következő, kisebb (vagyis a szegregációs feltételeket jelenleg nem teljesítő, de szegregációval fenyegetett) területek, amelyek az összes vizsgált térség közül a leginkább központi elhelyezkedésűek: a Búdi városrész közepén, egymás közelében található, egyrészt a Szent István u. – Hunyadi u. – Egyház köz – Temető u. által határolt területen (45. térkép, 6.), másrészt a Csapó u. – Vasvári Pál u. – Szilágyi u. – Akác u. - Gorkij u. között (45. térkép, 7.). Statisztikai adataink csak a két lakótömb közül az északabbra fekvőről vannak, de közeli elhelyezkedésük miatt ezek a másik esetében is jó közelítést adnak.

Az itt lakók a városi átlagnál gyengébb, de a szegregátumokban lakóknál jobb iskolai végzettséggel (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 42,9%), aktivitási mutatóval (50,0%) és szegregációs rátával (35,7%) rendelkeznek. Közöttük magasabb az idősek aránya (17,3%). A munkanélküliek és tartós munkanélküliek aránya tekintetében egyáltalán nem számítanak leszakadó területnek, ezek ugyanis alacsonyabbak a városi átlagértéknél (11,8%, 5,9%).

Ezek a lakóterületek megjelenésükben gyakorlatilag belesimulnak a környező, a statisztikai adatok alapján kedvezőbb anyagi helyzetű lakók által lakott tömbök közé. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (7,1%) kedvezőbb is a városi átlagnál, míg az egyszobás lakások aránya (ugyancsak 7,1%) csak kis mértékben magasabb annál. A terület szomszédságában mélyfekvésű, belvízzel fenyegetett lakótömb található. Ennek rendezésével várható, hogy a jelenleg szegregációval fenyegetett centrális lakóterületek presztízse emelkedik, szegregációs folyamataik visszafordulnak.

Ugyancsak rendezettebb környezetű az Üdülőterület É-i részén, a Nyárfa u. északi oldalán található szegregációval veszélyeztetett terület (45. térkép, 8.) Maga az Üdülőterület a város egyik legszebb része, általában szépen gondozott utcákkal és apró üdülőingatlanokkal, közvetlen szomszédságban a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti galériaerdővel. Szegregációs statisztikai adatokkal erről a településrészről nem rendelkezünk. Értékelésünk szerint ezen a speciális helyen azért merül fel a szegregáció veszélye, mert a település gazdasági visszaesésével, és a turisztikai kereslet ezzel párhuzamos csökkenésével az amúgy is jellemzően kicsi, alacsonyabb komfortfokozatú üdülőingatlanok értéke lecsökkent. Mivel az Üdülőterület É-i fele nagyon közel fekszik a városközponthoz (de attól egy üres, fejlesztési célú terület választja el), az elmúlt időszakban kedvező lakhatási alternatívát jelentett a gyengébb jövedelemmel rendelkező, rosszabb foglalkoztatási helyzetű családok számára. A helyi gazdaság élénkülésével, a terület közvetlen szomszédságában található turisztikai attrakciók iránti kereslet emelkedésével várhatóan a terület presztízse felértékelődik, és a szegregációs folyamat megfordul.

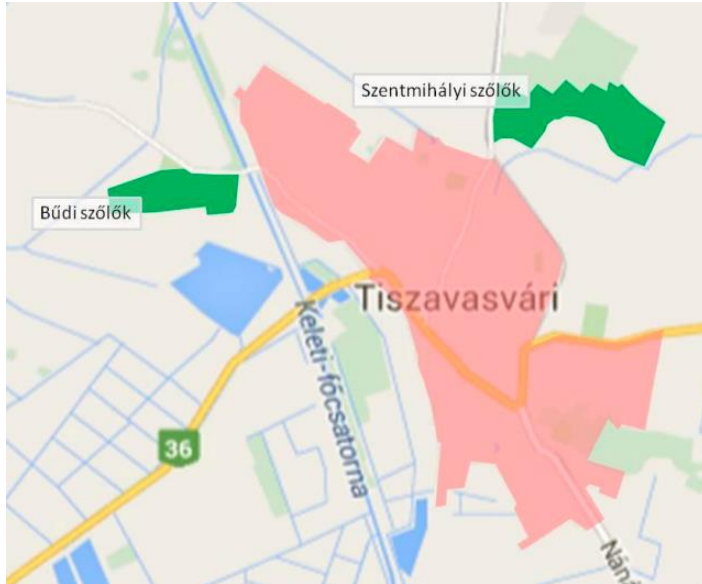
Periférikus elhelyezkedésű, belvíz által részben fenyegetett területen fekszik, ezért szegregációs szempontból sérülékenyebb a Külső-Szentmihály D-i szélén, a Fehértói utca - Vasút utca - Benczúr Gyula utca (annak mindkét oldala) területe (45. térkép, 9.) Az itt található 22 lakás 74 lakója átlagos iskolai végzettsége magasabb a Búdi városrész közepén fekvő, relatíve kedvező szegregálódó terület adatával (az aktív korúak 40,6%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, és a szegregálódó területek között szinte egyedülként mérhető, 2,5%-os a felsőfokú végzettségűek aránya), de rosszabb foglalkoztatottsági adatai (62,5% a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők, 36,8% a foglalkoztatottak, és 22,2% a munkanélküliek aránya) következtében a szegregációs mutatója kissé magasabb (37,5%).

A terület utcaképe rendezett, de alacsonyabb nivót képviselő elhelyezkedése miatt (vasút menti terület a város hagyományos ipari zónája közelében) várhatóan folytatódik a szegényebb családok ideköltözése. Az alacsony komfortú lakások aránya (15,8%) a városi átlagot meghaladja, az egyszobás lakások a területre nem jellemzőek (arányuk csak 5,3%).

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A város közigazgatási területén található kertés mezőgazdasági területek (a Búdi szőlők és a Szentmihályi szőlők) tájszerkezeti szempontból meghatározóak: A Keleti és Nyugati-főcsatorna között fekvő Búdi szőlők területe tanyáival, kertjeivel igen szép táji környezetet alkot. A nagyobb kiterjedésű és a városhoz közvetlenül kapcsolódó Szentmihályi szőlők használata máig a történelmi hagyományoknak megfelelő.

51. térkép: Szőlőskertek elhelyezkedése a központi belterülethez képest

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

A két terület megőrizte ugyan szőlőskert jellegét, de a termelés egyre diverzifikálódik, és a szőlő termőterületeket ma már gyümölcsösök, kiskertek tartják. Az épületek, építmények azt bizonyítják, hogy a szőlő- és gyümölcsstermesztés mellett a pihenési cél is egyre nagyobb szerepet kap a volt zártkertek, szőlők helyén.

Ezek a szőlőskerti területeken a kertés, mezőgazdasági területek kellő mennyiségben rendelkezésre állnak, további ilyen területek kijelölését a város építési szabályzata támogatja.

Más, egyéb szempontból beavatkozást igénylő terület Tiszavasváriban nem jelölhető ki. A potenciális akcióterületek azonosítása és a tervezett tevékenységek meghatározása az ITS keretében történik.

4 MELLÉKLETEK

4.1 RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Korányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésügyi, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján.

Azonosító	Lelőhely-szám	Név	HRSZ
24055	1	Tiszavasvári 1. lelőhely	0492/10, 0492/9
24056	2	Kántor föld	0492/10
24058	3	Tiszavasvári 3. lelőhely	0492/4
24059	4	Tiszavasvári 4. lelőhely	0468, 0467/2
24061	5	Tiszavasvári 5. lelőhely	0748
24064	6	Tiszavasvári 6. lelőhely	0505/18, 0505/17, 0505/16
24065	7	Tiszavasvári 7. lelőhely	10492, 10262, 10263, 10264, 10239, 10238, 10237, 10236, 10235
24068	8	Tiszavasvári 8. lelőhely	10239, 10238, 10237, 10236, 10241, 10243, 10244, 10247, 10242, 10240
24070	9	Tiszavasvári 9. lelőhely	10215, 10211, 10216, 10210, 10220, 10207, 10209, 10208, 10213, 10221, 10214, 10219, 10217
24073	10	Tiszavasvári 10. lelőhely	0485
24074	11	Tiszavasvári 11. lelőhely	10492, 10357, 10147, 10145, 10362, 10363, 10360, 10361, 10359, 10144, 10366
24077	13	Tiszavasvári 13. lelőhely	10378, 10377, 10373, 10371, 10375, 10372, 10369, 10367, 10380, 10379, 10366, 10376
24080	14	Tiszavasvári 14. lelőhely	10336, 10338, 10333, 10340, 10331, 10337, 10334, 10335, 10339, 10342
24082	15	Tiszavasvári 15. lelőhely	10492, 10378, 10377, 10373, 10371, 10375, 10372, 10369, 10138, 10134, 10133, 10137, 10136, 10139, 10140, 10132, 10130
24083	16	Tiszavasvári 16. lelőhely	10088, 10089, 10090, 10091, 10092, 10093, 10415, 10417, 10416, 10419, 10423, 10424, 10425, 10421, 10418, 10420, 10426, 10492, 10422
24085	17	Dankotanya	0638/9
24087	18	Tiszavasvári 18. lelőhely	0448
24089	19	Tiszavasvári 19. lelőhely	0448
24093	20	Tiszavasvári 20. lelőhely	0505/4, 0505/42, 0505/40, 0505/41
24094	21	Tiszavasvári Pál Tsz.	0475/24
24095	22	Tiszavasvári 22. lelőhely	0505/4
24096	23	Tiszavasvári 27. lelőhely	0505/7, 0505/6, 0505/5, 0505/4
24097	24	Nagy-Púpos halom	0505/8, 0505/9
24098	25	Tiszavasvári 23. lelőhely	0450
24099	26	Nagy-Púpos-halom	
24100	27	Kis- Púpos halom	0446
24101	28	Kis-Púpos-halom	0391
31833	29	Badicslát	0619
31834	30	Bányai tanya	0492/11, 0492/12, 0492/13, 0492/14, 0506
31835	31	Bercki-halom	0985, 0296/2, 0351

31836	32	Berecki-part	0296/2, 0297, 0298, 0301/4
31837	33	Büdi Kenderföld, Vasvári Pál Tsz	0472/4, 0472/5
31838	34	Deákhalmi-dűlő	0333/15, 0312/2
31839	35	Deák-halmi-dűlő III.	0333/15, 0312/2
31840	36	Deák-halmi-dűlő I.	0333/17
31841	37	Deákhalmi-dűlő III.	0312/2, 0312/1
31842	38	Dézsmapart	046/1, 043, 042/18
31843	39	Fehértói út I.dűlő, D.Pethe László tanyája	0245/2, 0253, 0245/1, 0246/1, 0246/2, 0255/4, 0255/3
31844	40	Fehértói út I.dűlő, Kisbodzás	0250/15, 0223
31845	41	Fehértói út I. Dűlő, Tőkéspar, Munka Tsz homokbánya	0247/11, 0247/10, 0253
31846	42	Fejérszik	0134, 0140/6, 086/1, 086/2
31847	43	Fürdőspart	0921/11
31848	44	Józsefháza, Homokos	0919/2
31849	45	Józsefháza, Szamárhát	0896/12, 0896/13, 0896/14, 0899/2
31850	46	Józsefháza, Téglás	0935, 0873, 0938/4, 0938/6, 0938/7, 0949, 0791/16, 0791/10, 0791/14, 0912/4, 0938/8, 0938/9
31851	47	Kisasszony-dűlő	097/12, 097/11, 097/10, 097/9, 097/8, 097/7
31852	48	Köztemető	057, 067/14
31853	49	Lyukas-halom	0340/13, 0340/14, 0171/9, 0171/10, 0171/8
31854	50	Mézesmáj	077/2, 077/12, 077/11, 077/10, 077/8
31855	51	Mézesmáj, Rákóczi Tsz	084/6, 084/7, 084/8, 084/9, 084/10
31856	52	Nyíregyházi út I.dűlő, Iskola-dűlő	0132/5
31857	53	Nyíregyházi út II. dűlő	0209/12
31858	54	Nyíregyházi út I. dűlő, Eszlári út, Nagyút	0132/5, 0106
31861	57	Utaséri-dűlő	0342, 0333/7, 0333/14
31862	58	Utaséri-dűlő II.	0318/2, 0318/1
31864	59	Utaséri-dűlő III.	0342, 0340/11
31865	60	Városere erdő	0351, 0352/3
31866	61	Városkertje, Béke Tsz telepe	0294/6, 1873, 1874, 1875, 1872, 0293, 0294/2
31867	62	Városföldje, Jegyzőtag	0284/9, 0284/8, 0301/20, 0301/19, 0301/18
31868	63	Városföldje	0296/10, 0296/14, 0296/13
31869	64	Városket, Gyepárrospart, Béke Tsz	0294/5, 0294/6
31870	65	Városföldje, Béke Tsz sertéstelep	0300/5, 0300/7, 0300/8, 0301/4, 0300/6
31871	66	Nagy Gyepáros	2347/7, 2347/3, 2347/2
31872	67	Gyepáros	0289/25, 0289/2, 0289/27, 0284/7, 0288/2, 0287/6, 0287/7, 0287/8
31873	68	Kis Gyepáros-halom	0287/8, 0287/9, 0287/10
31874	69	Kis Gyepáros II.	0294/2, 0287/8, 0287/9, 0287/10, 0287/11, 0284/9
31875	70	Horgoló	0333/17

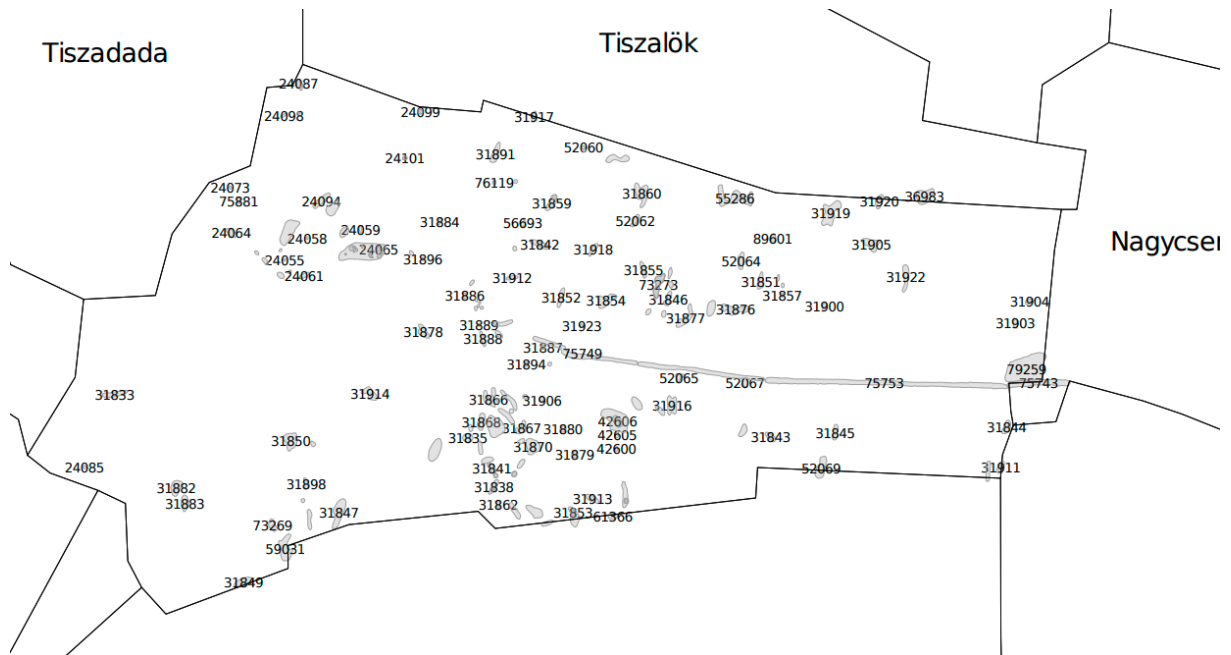
31876	71	Keresztési partok	0142/6, 0142/7, 0142/8, 0142/9, 0142/10
31877	72	Paula liget, Paula ligeti iskola	0140/14, 0140/6, 0140/15
31878	73	Előhát, Hosszú remisz	01034/7, 01034/8, 0351
31879	74	Koldus-domb	0306, 0333/10, 0305/1
31880	75	Téglagyár	0303, 0302
31881	76	Nyíregyházi út II.dűlő, Zöld Mező Tsz	0138/1
31882	77	Dankó tanya, Bete-part	0872, 0878/3, 0873, 0877/1, 0876
31883	78	Dankó tanya, Bete-part II.	0904
31884	79	Dózsa telep,Csillag u14-16.László Mihály,László József telke	1161, 1158, 1159, 1160, 1155, 1156, 1157, 1211, 0376/6
31885	80	Kovács György telke	1460, 1532, 1459, 1003/2, 1004, 1005, 1008, 1007, 1003/1, 1533, 1458, 1457, 1456, 1531, 821
31886	81	Vasvári utca 16.	55, 54, 52, 1631, 1630/2, 1628/2, 1628/1, 1629, 1630/1, 1641/1, 42, 43, 48/2, 51, 53, 56, 1625/4, 1627, 1645/1, 1632
31887	82	Kastélykert-halom	2443, 2439, 2472/3, 2473/1, 2473/2, 2473/3
31888	83	Bocskai utca 31,46,49,52,67.számú házszám	1799, 1815, 1814, 1797, 1798, 1801, 1800, 1803, 1804, 1807, 1808, 1811, 1816/1, 1812, 1813, 1816/3, 1817, 1810, 1809/2, 1809/1, 1806, 1805/1, 1805/2, 1796, 1795
31889	84	Krúdy Bocskai utcák kereszteződése	2114/2, 1749, 1784/1, 1784/2, 2112, 1781, 1750, 2123/105, 1799
31890	85	Kultúrház	20/2, 19, 21/2, 22, 85, 119
31892	87	Nagykornis tanya	0470, 0506
31893	88	Kabai Lajos telke	3604/14, 3578, 3604/17, 3580, 3604/15, 3579, 3577, 3576, 3604/13
31894	89	Eszenyi Miklós telke	1931/1, 2241/2, 2241/1, 2240, 2239, 2238/1, 2354, 1931/2, 2244, 2243, 2242
31895	90	Józsefháza, Homokbánya	0919/2
31896	91	Görög Katolikus templom	991, 821, 989/1, 822/3, 956/1, 956/2, 992, 993
31897	92	Morvai Miklós, Dohos Mihály telke	2811/1, 2811/2, 2810/2, 2749/2, 2809, 2799, 2797, 2793, 2792, 2796, 2804, 2800, 2782/1, 2801, 2802, 2794, 2810/4, 2749/1, 2750/2, 2810/3, 2806, 2807, 2756/2, 2805/2, 2805/1, 2795/1, 2795/4, 2803/4, 2812, 3037, 2748, 2750/1, 2751, 2752, 2755, 2756/1, 2757/2, 2757/1, 2774/1, 2775/1, 2776, 2781/7, 2783/1, 2782/2, 2783/2, 2791, 2790/2
31898	93	Józsefháza, Csikós-part	936/13
31899	94	Józsefháza, Hegyes-hát	0938/12, 0938/11
31900	95	Nyíregyházi út II. dűlő	0209/13
31901	96	Keresztfal, Tímár tanya	0296/10, 0296/9, 0296/8, 0296/7
31902	97	Paptelekhát	0306, 0312/1, 0301/7, 0301/6, 0307
31903	98	Dorgi úti déli tábla	0213/17, 0213/18
31904	99	Csárdapart	0221/4, 0220
31905	100	Királytelki út II.dűlő	0117/1, 0114/29, 0114/28, 0114/27
31906	101	Alkaloida, 46 lakásos ház	2347/11
31907	102	Központi általános iskola	2870, 2869/2, 2869/1, 2867, 2866, 18
31908	103	1.sz. általános isk. gyakorló kertje	2984, 2983, 2982, 2985, 2986, 2871, 3432

31909	104	Sajti Bálint kertje	199/2, 429/2, 199/4, 199/3, 198, 430, 429/1, 425, 202/1, 401, 201, 431, 186
31910	105	Déli temető árok	0291, 0290
31911	106	Dorogi csárda	0255/7
31912	107	Szilvási telek	3369/6, 3369/3, 3369/2, 3369/4, 3371, 3372, 3338/5, 3337/1, 3377, 3376, 3375, 3374, 3368/1
31913	108	Fertő, B.Kovács tanyája	0340/6, 0340/7, 0340/8, 0340/9, 0339
31914	109	Forgács-hát	01010/7, 01010/6, 01010/5, 01010/4
31915	110	Főtér	1625/4, 18, 10
31916	111	Függős-part	0167/17, 0167/16, 0167/15, 0167/13, 0167/14, 0167/4, 0167/12, 0189/1, 0201/13
31919	114	Királytelki út I. dűlő, „pisze,, Kenyeres-féle föld	0107/21, 0107/33, 0107/15, 0107/34, 0107/32, 0107/19, 0107/20
31920	115	Királytelki út I. dűlő	0108/11, 0108/12, 0108/13, 0108/14, 0317/1
31921	116	Kossuth utca 29.	2775/1, 2778, 2775/8, 2777, 2772/7, 2145/2, 2772/5, 2771, 2772/4, 2772/3, 2772/1, 2146/1, 2146/2, 2150, 2149, 2148/2, 2148/1, 2147, 1903, 2095, 2096, 2145/1, 2144/2, 2144/1, 2833/1, 2779, 2770, 2769, 2768
31922	117	Nyíregyházi út I.dűlő	0130/37, 0130/38
31923	118	Őz utca 2.	2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 6577, 6622
31924	119	Református templom	2873/2, 2872, 2871, 2866
31925	120	Végvár	0996/7, 0996/8, 0996/9, 0996/10
42600	121	Kashalom-dűlő, Tiszavasvári I. agyag	0194/9
42605	122	Kashalom-dűlő, Tiszavasvári I. agyag II.	0198, 0194/9
42606	123	Kashalom-dűlő, Tiszavasvári I. agyag III.	0201/13, 0201/17, 0201/16
42607	124	Kashalom-dűlő, Tiszavasvári I. agyag IV.	0201/13
42608	125	Kashalom-dűlő, Tiszavasvári I. agyag V.	0201/13, 0201/15
52063	129	Tiszavasvári kelet, 1,5 km	0140/14, 0140/6
52064	130	Fehérszik kelet	099/22, 099/23, 099/24, 099/25, 099/26, 099/27, 097/7
52065	131	Tiszavasvári K 2 km, nagykállói-újfehértói út között	0167/6, 0167/5, 0167/17, 0167/16, 0167/15
52067	132	Tiszavasvári K 3,5 km, halastó, nagykállói- újfehértói út köz	0181/28
52068	133	Kisbodzás	0255/7, 018, 017/37, 017/36
52069	134	Fehértói-dűlő	0255/18, 0255/19, 0255/20, 0255/21, 019/52, 019/51, 019/53, 019/116
55286	135	Rókalyuk-dűlő	022/3, 022/4, 022/5, 022/2
56693	136	Szentmihályi szőlők	7593, 7592, 7591, 7590, 7587, 7589, 7586, 7571, 7569, 7568, 7567, 7566, 7565, 7564, 7563, 7582, 7577, 7583, 7584, 7585
57315	137	Szőlő-lapos	014/20, 014/21, 014/22
59031	138	Józsefháza, Nánási út	0919/9, 0919/8, 0919/7, 0919/6, 0400, 0397/9, 0397/8
59986	139	Utás-Ér-part-dűlő	0342, 0326, 0318/3
62436	140	Csere-földek	0261/14, 0261/5, 0261/6

76109	141	Csere-földek II.	0261/14, 0261/5, 0261/6, 0261/3, 0261/4
76111	142	Deák-halmi-dűlő II.	0312/2
76113	143	Kutya-part	0181/28, 0203/13, 0188, 0181/2
76115	144	Kiserdei-halom	2439
76117	145	Szőlőskert-halom	7909, 7907, 7911, 7910, 7908, 7906, 7916, 7915, 7914, 7913, 7912, 7917
76119	146	Zsidó-lapos-dűlő-halom	0395/1, 0395/2
76121	147	Homokbánya	07, 06/2, 7019, 7018
73269	148	Józsefháza, Kocsér-tanya	0919/6, 0886, 0917, 0916/5, 0928, 0916/2, 0919/5
73271	149	Lyukas-sziki legelő, Munka Tsz. sertésteleptől ÉNy-ra	0300/8, 0301/4, 0300/2, 0300/9
73273	150	Lauraháza I.	084/5, 084/6, 084/7, 084/2, 084/3, 084/4
73275	151	Lauraháza II.	086/2, 086/3
73277	152	Lauraháza III.	084/8, 086/11, 085, 086/5, 086/4, 086/10, 086/7
75881	153	Első-járás-dűlő	0505/28
75721	154	Büdi-szőlő I.	10088, 10089, 10090, 10091, 10092, 10093, 10415, 10417, 10416, 10419, 10423, 10424, 10425, 10421, 10427, 10418, 10420, 10426, 10492, 10392, 10390, 10391, 10396, 10394, 10395, 10393, 10388, 10387, 10389, 10378, 10377, 10373, 10371, 10375, 10372, 10369, 10367, 10380, 10138, 10134, 10133, 10137, 10136, 10139, 10140, 10132, 10130, 10379, 10366, 10376, 10370, 10144, 10359, 10361, 10360, 10363, 10362, 10357, 10148, 10147, 10145, 10142, 10336, 10338, 10333, 10340, 10331, 10337, 10334, 10335, 10339, 10330, 10342, 10215, 10211, 10216, 10210, 10220, 10207, 10209, 10208, 10213, 10221, 10214, 10219, 10217, 10262, 10263, 10264, 10239, 10238, 10237, 10236, 10235, 10267, 10241, 10243, 10244, 10247, 10242, 10240, 10245, 10097, 10152, 10151, 10150, 10149, 10141, 10129, 10127, 10126, 10123, 10122, 10121, 10116, 10115, 10114, 10113, 10112, 10111, 10109, 10108, 10107, 10413, 10414, 10407, 10403, 10404, 10405, 10406, 10402, 10401, 10400, 10397, 10381, 10384, 10385, 10106, 10105, 10104, 10102, 10101, 10100, 10099, 10098, 10096, 10087, 10120, 10119, 10118, 10117, 10135, 10110, 10131, 10128, 10124, 10125, 10086, 10085, 10422, 10443, 10442, 10441, 10440, 10439, 10438, 10437, 10436, 10435, 10434, 10433, 10432, 10431, 10430, 10428, 0751, 10260, 10259, 10258, 10269, 10270, 10252, 10257, 10256, 10315, 10312, 10311, 10309, 10307, 10306, 10304, 10303, 10302, 10301, 10300, 10299, 10298, 10297, 10296, 10294, 10293, 10291, 10290, 10288, 10287, 10285, 10284, 10282, 10281, 10280, 10279, 10276, 10275, 10273, 10272, 10271, 10308, 10274, 10313, 10310, 10314, 10317, 10316, 10305, 10295, 10286, 10283, 10278, 10277, 10292, 10289, 10162, 10356, 10355, 10354, 10353, 10352, 10350, 10349, 10344, 10343, 10329, 10325, 10322, 10321, 10320, 10323, 10324, 10348, 10347, 10351, 10346, 10345, 10358, 10328, 10341, 10327, 10332, 10326, 10365, 10364, 10368, 10374, 10386, 10383, 10382, 10412, 10411, 10410, 10409, 10398, 10399, 10408, 10205,

			10204, 10203, 10202, 10201, 10197, 10196, 10195, 10194, 10193, 10189, 10188, 10187, 10186, 10185, 10182, 10181, 10180, 10179, 10178, 10177, 10176, 10175, 10173, 10172, 10171, 10170, 10167, 10166, 10165, 10163, 10160, 10158, 10157, 10068, 10067, 10066, 10063, 10062, 10061, 10060, 10057, 10056, 10055, 10447, 10080, 10058, 10059, 10065, 10064, 10079, 10218, 10212, 10206, 10184, 10183, 10200, 10199, 10190, 10191, 10192, 10198, 10174, 10169, 10168, 10164, 10161, 10159, 10156, 10153, 10154, 10155, 10146, 10143, 0755/2, 10248, 10246, 10084, 10094, 10095, 10083, 10082, 10081, 10078, 10077, 10076, 10075, 10074, 10073, 10072, 10071, 10070, 10069, 10450, 10449, 10448, 10445, 10444
75723	155	Büdi-szőlő II.	10392, 10390, 10391, 10394, 10393, 10388, 10387, 10389, 10378, 10377, 10373, 10375, 10380, 10379, 10376, 10381, 10384, 10385, 10386, 10383, 10382
75749	156	Csörsz-árok, Kastélykert - Belső-Majorosi-dűlő	2439, 0163, 6622, 6463/18, 6463/19, 6463/20, 6463/21, 6463/22, 6463/23, 6463/24, 6463/25, 6463/26, 6463/27, 6617, 6463/31, 6463/33, 6463/44, 6463/34, 6463/35, 6463/32, 6463/28, 6618, 6619, 6620, 6621, 6463/29, 6463/30, 0152/7, 0162/1, 0152/8, 0152/9, 0162/2, 0162/3, 0165/3, 0165/4, 0165/5, 0165/6, 0166/1, 2540, 6578, 0152/3, 0152/4, 0152/6, 0152/5, 0150/2, 2474, 2484, 2483, 2482/2, 2448/8, 2465/2, 2448/9, 2461/1, 2461/2, 2466, 2467, 2505, 2477/2, 2478, 2481, 2482/1, 2479/2, 2477/1, 2475, 2476, 2518/2, 2514, 2513, 2509, 2485, 2512, 2511, 2516, 2515, 2510, 2518/1, 2517/3, 2458, 2459, 2460, 2479/4, 2464, 2462/2, 2462/1, 2463
75751	157	Csörsz-árok, Belső-Majorosi-dűlő - Kincses-dűlő, Nagykállói út	0181/28, 0161/26, 0161/27, 0161/28, 0167/6, 0167/5, 0167/3, 0162/3, 0161/10, 0161/9, 0161/11, 0161/12, 0161/13, 0161/14, 0161/17, 0161/15, 0161/16, 0161/18, 0161/19, 0161/20, 0161/21, 0161/22, 0161/23, 0161/24, 0161/25, 0161/29, 0161/30, 0161/31, 0161/2, 0161/8, 0161/7, 0161/6, 0161/5, 0161/4, 0161/3, 0181/27, 0181/24, 0181/25, 0181/26, 0172, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0167/2, 0140/2, 0154/6, 0154/5, 0154/4, 0153, 0152/10, 0154/3, 0154/7, 0154/12, 0154/11, 0154/10, 0154/9, 0154/8, 0169/1, 0168, 0154/14, 0154/15
75753	158	Csörsz-árok, Nagykállói út, Eslári út - Dorogi út között	0223, 0233, 0231/18, 0231/17, 0231/16, 0231/15, 0231/14, 0231/13, 0231/12, 0231/11, 0231/10, 0231/9, 0212, 0228/21, 0228/23, 0228/8, 0228/9, 0228/10, 0228/18, 0228/19, 0228/12, 0228/13, 0234/18, 0234/22, 0234/23, 0234/24, 0234/25, 0234/19, 0234/20, 0234/21, 0234/3, 0238/3, 0238/2, 0238/1, 0238/4, 0234/4, 0234/5, 0238/14, 0238/13, 0238/9, 0238/10, 0238/11, 0238/8, 0238/6, 0238/7, 0238/12, 0238/5, 0234/16, 0234/15, 0234/17, 0234/7, 0234/8, 0234/9, 0234/10, 0234/11, 0234/12, 0234/13, 0234/14, 0234/6, 0237, 0238/15, 0238/16, 0238/17, 0238/18, 0238/19, 0228/22, 0231/1, 0238/20, 0228/20, 0243/1, 0243/4, 0239, 0243/5, 0243/6, 0243/11, 0243/10, 0243/12, 0243/3, 0243/9, 0243/8, 0243/7, 0228/14
79259	159	Dorogi út mente, Zöld-bokor	0223, 0221/17, 0221/3, 0166/41, 0228/14, 0228/17, 0228/15, 0228/16
88603	160	Paula- liget É- i része	0140/9, 0140/8, 0140/7, 0141, 0140/13, 0140/10

89601	161	Lauraháza	099/11, 099/12, 099/15, 099/14
-------	-----	-----------	--------------------------------

4.2 MŰEMLEKEK

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Korányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Építésügyi, Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján.

Törzsszám	Azonosító	Cím	Név	Védelem	Bírság kategória	Védési ügyiratok	Helyrajzi szám
6198	17457		Dessewffy-kastély ex lege műemléki környezete	Műemléki környezet			2701, 2444, 2438, 2439, 2440, 2441, 2833/1, 2354, 2465/2, 2448/9, 2466, 2467, 2355, 2445, 2446, 2465/1, 2448/6, 2472/2, 2472/1, 2471, 2470, 2469, 2468, 2228/4, 2226/8, 2226/7, 2226/6, 2226/5, 2226/4, 2226/3, 2226/2, 2226/1, 2222, 2219/1, 2219/2, 2700/6, 2700/5, 2700/1, 2699/1
10240	23711		Régi ref. parókia ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			2872, 2970/2, 2970/1, 2967, 2871, 2873/1, 2876, 2873/4, 2873/5, 2873/6, 2862, 2861
6197	23712		Ref. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			2873/2, 2970/1, 2977, 2871, 2866, 2873/1, 2862, 2861, 2865, 2978, 2879/2
10238	23713		Római katolikus templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			2833/1, 2354, 2355, 2219/1, 2700/6, 3134, 2215, 2214, 2208/8, 2702
6199	23716		Gör. kat. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			821, 989/1, 822/3, 955, 956/1, 956/2, 992, 1540, 1541, 1542, 822/2
6197	8497	Kálvin u.	Ref. templom	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	2872
6198	8499	Petőfi u.	Dessewffy-kastély	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	2443
6199	8500	(Tiszabúd) Vasvári P. u.	Gör. kat. templom	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	991
10238	8498	Kossuth u. 88.	Római katolikus templom	Műemlék	II.	1.997/1989. OMF, 1997(M)/1989. OMF	2701
10240	8496	Garami Ernő út 2.	Régi ref. parókia	Műemlék	II.	3045/1989. OMF, 3045/1/1989. OMF	2873/2